

קובץ
ספרי
שולחן ערוך
אורח חיים
מחבר עם רמ"א

אורח חיים
חלק ב'

ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק
עיה"ק בית שמש תובב"א

9

הוצאת:

**"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך
אורח חיים מחבר עם רמ"א" שע"י
"חברה מזכאי הרבים העולמי"
מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א**

**CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
CIO MIFAL ORACH CHAYIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin**

מצוה גדולה לזכות את הרבים

**לפרסם את הלימוד שו"ע אורח חיים – מחבר עם רמ"א
בבתי כנסיות – בבתי מדרשות – בשמחות – לכל החברים וידידים
ולכל אחד ואחד מישראל – לזכות את הרבים להיות "בן עולם הבא"
ע"י לימוד "הלכה" בכל יום – שהוא תורה לשמה
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים**

* * *

לקבלת הספרים בחינם:

**להתקשר להרב אברהם ווייס
בבית המדרש "עטרת ישעיה" האלמין
רחוב נחל לכיש 24/3 • רמת בית שמש ארץ ישראל**

**Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/3
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
011-972-548-436-784**

בעזהש"ת

קובץ ספרי
שולחן ערוך
המחבר עם הרמ"א

כרך תשיעי

אורח חיים חלק ב'
מסימן רט"ז עד סימן שמ"ה

רבינו יוסף קארו זיע"א
 בעל מחבר ספר "שולחן ערוך"
 נפטר בעיה"ק צפת תובב"א
 י"ג ניסן שנת ה"א של"ה לפ"ג
 ושם מנוחתו כבוד
 (שם אביו ר' אפרים ז"ל)

רבינו משה איסרליש זיע"א
 בעל מחבר ספר "רמ"א"
 נפטר בעיר קראקא יצ"ו
 י"ח אייר שנת ה"א של"ג לפ"ג
 ושם מנוחתו כבוד
 (שם אביו ר' ישראל ז"ל)

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עושה שמים וארץ

עזרי מעם ה'

כל השנה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ספר

שולחן ערוך אורח חיים

מחבר עם רמ"א

לפני זקנים עם נערים

בכרך קטן למען יסאווהו בחיקם

להגות בו בכל עת ובכל מקום כאשר יחנו או יסעו

זה השלחן אשר לפני ה' אשר ערכו המחברים הקדושים

מרן רבינו יוסף קארו זיע"א

ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ

ורבינו משה איסרליש זיע"א

ובני ישראל יוצאים ביד רמה

הוספנו בפנים

מפתח הסימנים

וטבלאות ללימוד כל שו"ע או"ח

היומי במעגל כל השנה

חודעי אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימינו נע"ה

יוצא לאור בעזרשי"ת על ידי:

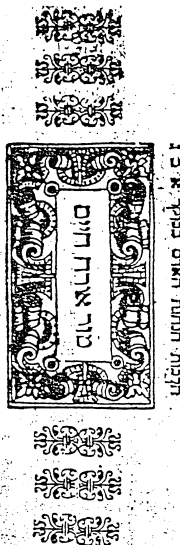
מפעל עולמי ללימוד שו"ע או"ח – מחבר עם רמ"א

מטרת המפעל:

לקנות ידיעה יסודית בהלכות אורח חיים בדקות
ספורות בלבד – ולזכות להיות בן עולם הבא

תשרי תשס"ו לפ"ק – ברוקלין ניו יארק יצ"ו

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

א רצושתת הבוקר וברוטטעניס:

[illegible]

1. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 2. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 3. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 4. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 5. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 6. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 7. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 8. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 9. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.
 10. **התאמה:** התאמה בין המצב הנוכחי לבין המצב הרצוי.

וְהַתְּחַנּוּת וְכֵן הַכֹּסֶם וְכֵן הַמַּעֲשִׂים

ותפלת ויתרוס :

א - באינכם להיות כלם יחד' המבשרת עתה רחוק וכו'
ועכשיו לא יבא לאומת:

ה' הממדים להחמיר בנפשו וכו' נאמרו
מחמירות הממירות במלכות הלה ולפני שני
תלמידי אברהם הלה מהמלך אמת לל באותם

וְהָא נָנוּ רַבִּינָא דְרַבְחָא, מַסֵּה וְלֹאִילָא קִטְלָא
וְלֹא עָלָא עֲנָנוּ עַד מִסֵּב;
מַסֵּה וְנִסְתָּה מִלֵּא וְנִסְתָּה
חַף רוּחַ לְמִסְתָּה לְמִי

המדות על המרחן ועל הגלות רנויה:
ראו לכל ורח סחיס סח'א חויר דולא על מרחן
דום חסח'א.

[illegible]

7 סוכ' חצות תמנעו כוונת' מהרצות כלל כוונת'.

7 לא נגלה עינינו כח' מחמורו סמך מחבצו עמחוריו.
והסוד מחמוריו סמך ונלפסו וכל ללפסו

הרצברות. ופרשת פנחס. חזק ורוחק ביה שות
ונחמה וגלחיים וחסלת חזקס :
לומר שש' מדבר' ,
ככל יוסף-אל' אסו' לאשר
פרשות הקרבות לא

ה' אס נכנה כמקום מנוחה: מקום בו נמצאת הארץ
מנוח פניו לדרום ואחורו לנתיב אל ארבעה ארבע
בין חורב למצבת אסור: אסר למצבת אסר נלך

יִאמַר אֱלֹהֵי כֹסִים :
כְּסוּסִים פִּרְמַת הַצֹּהֵל יִאמַר הוּא אֲרֵצוֹ מֵאֲפִיקוֹ
סוּהָ וְהַסּוֹב וּמִקְוֵה לֹאֵל הַמִּדְרָגָה שֶׁנִּאֲמַר

לחבר את שתי המערכות לזרוע שלילית במחלקת
זרועות ניסיון בין מוח -

ואמר אשר פרטת הנחמה והאלחוט תפני טהם כאלם
כרכה:

החשד חסר מן הפופולס ולפניהם יסרה נתיב כלום
הקדם תאסוף הקדשם לעליון!

החוכמה צוה (לפני):

וְהָיָה כִּי יֵרָאֶה הַמֶּלֶךְ וְהָיָה כִּי יֵרָאֶה הַמֶּלֶךְ

[illegible]

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

סגנו כמחבר יוסף קארו יוציא בכה"כ
אפרים קזנז' וכל :

כדפס בעיני רב עם תוספת בלור המלות

במנות האגון מוסר אליעזר גרלזני ובכתיב

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ח לפ"ק

שלחן ערוך

לפני זקנים עם נערים
בכרך קטן למען ישאורו בחיקם
להגות בו בכל עת ובכל
מקום כאשר יחנו או יסעו

סגנו כמחבר יוסף קארו יוציא בכה"כ
אפרים קארו זצ"ל

כדפס בעיני רב עם תוספת בלור המלות

אבן העזר

במנות מוסר אלנויאל כראגדיו

פה ויניציא

שער שו"ע ויניציא
שנת של"ד לפ"ק

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, בדי שיביאני התלמוד הזה
לידי מעשה, ולידי מדות ישרות, ולידי ידיעת
התורה. ותריני עושה לשם יחוד קודשא בריך
הוא ושכינתיה בשם יהו"ה ובשם אדני
מתחדים יאחדונה"י על ידי הנעלם בדחילו
ורחימו ביחדא שלום בשם כל ישראל.

כתר תורה

להורים – מלמדים – מנהלים רבנים – וראשי ישיבות

בידכם לעשות כל תלמידים ליהודים הלומדים תורה לשמה והולכים בדרך השולחן ערוך, על ידי שיחזקם ללמוד בכל יום שולחן ערוך "אורח חיים היומי" מחבר ורמ"א, לסיים כל שו"ע או"ח במשך שנה תמימה, לימוד של 5–10 דקות בלבד בכל יום). ועל ידי זה ידעו האיך להנהיג את ביתם על פי השולחן ערוך.

**זכרו נא מה שכתוב בחזרת הלבוש שער אהבת ה'
זוה לשונו:**

וכן מי שאינו מתקן אלא את נפשו בלבד תהיה זכותו מעוטה. ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלוקים, עד כאן לשונו.

חברך חבֵּרָא אֵית לֵיה!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללמוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חביריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללמוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה – חודש תשרי –				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א תשרי		א	א	ב
ב תשרי		ג	ב	ט
ג תשרי		ד	ט	א
ד תשרי		ו	א	ג
ה תשרי		ז	ג	א
ו תשרי		ט	א	י
ז תשרי		י	י	יא
ח תשרי		יא	יא	ב
ט תשרי		יב	ב	ד
י תשרי		טו	ד	א
יא תשרי		יח	א	א
יב תשרי		כג	א	ה
יג תשרי		כה	ה	יג
יד תשרי		כה	יג	ט
טו תשרי		כז	ט	ב
טז תשרי		לא	ב	יא
יז תשרי		לב	יא	כ
יח תשרי		לב	כ	לה
יט תשרי		לב	לה	מד
כ תשרי		לב	מד	ב
כא תשרי		לג	ב	ב
כב תשרי		לו	ב	א
כג תשרי		לט	א	א
כד תשרי		מא	א	ז
כה תשרי		מג	ז	ח
כו תשרי		כו	ח	א
כז תשרי		מח	א	א
כח תשרי		נב	א	י
כט תשרי		נג	י	כה
ל תשרי		נג	כה	ג

סדר אורח חיים היומני ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה – חודש חשון –				
יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א חשון	נה	ג	נה	יז
ב חשון	נה	יז	נח	א
ג חשון	נח	א	נט	ג
ד חשון	נט	ג	סא	ו
ה חשון	סא	ו	סב	ב
ו חשון	סב	ב	סה	א
ז חשון	סה	א	סו	י
ח חשון	סו	י	ע	א
ט חשון	ע	א	עב	ה
י חשון	עב	ה	עה	ג
יא חשון	עה	ג	עח	א
יב חשון	עח	א	פ	א
יג חשון	פ	א	פה	ב
יד חשון	פה	ב	פט	ג
טו חשון	פט	ג	צ	ח
טז חשון	צ	ח	צ	כא
יז חשון	צ	כא	צב	א
יח חשון	צב	א	צד	א
יט חשון	צד	א	צה	ד
כ חשון	צה	ד	צח	ב
כא חשון	צח	ב	קא	ד
כב חשון	קא	ד	קד	ה
כג חשון	קד	ה	קח	ב
כד חשון	קח	ב	קט	ב
כה חשון	קט	ב	קיא	א
כו חשון	קיא	א	קיד	ב
כז חשון	קיד	ב	קיז	א
כח חשון	קיז	א	קכא	א
כט חשון	קכא	א	קכד	ב

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
– חודש כסלו –

יום:		מן:		עד:	
		סימן:	סעיף:	סימן:	סעיף:
א כסלו	קכד	ב	קכו	א	א
ב כסלו	קכו	א	קכח	ח	ח
ג כסלו	קכח	ח	קכח	כ	כ
ד כסלו	קכח	כ	קכח	לג	לג
ה כסלו	קכח	לג	קכט	א	א
ו כסלו	קכט	א	קלא	ח	ח
ז כסלו	קלא	ח	קלה	ב	ב
ח כסלו	קלה	ב	קלז	א	א
ט כסלו	קלז	א	קלט	ד	ד
י כסלו	קלט	ד	קמא	ז	ז
יא כסלו	קמא	ז	קמד	א	א
יב כסלו	קמד	א	קמז	א	א
יג כסלו	קמז	א	קנ	א	א
יד כסלו	קנ	א	קנא	ט	ט
טו כסלו	קנא	ט	קנג	ז	ז
טז כסלו	קנג	ז	קנג	טז	טז
יז כסלו	קנג	טז	קנד	ו	ו
יח כסלו	קנד	ו	קנו	א	א
יט כסלו	קנו	א	קנח	יב	יב
כ כסלו	קנח	יב	קנט	ח	ח
כא כסלו	קנט	ח	קס	ה	ה
כב כסלו	קס	ה	קסא	א	א
כג כסלו	קסא	א	קסב	ד	ד
כד כסלו	קסב	ד	קסד	א	א
כה כסלו	קסד	א	קסז	ו	ו
כו כסלו	קסז	ו	קסז	כ	כ
כז כסלו	קסז	כ	קסח	ח	ח
כח כסלו	קסח	ח	קסח	יז	יז
כט כסלו	קסח	יז	קע	יד	יד
ל כסלו	קע	יד	קעד	א	א

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש טבת —				
יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א טבת	קעד	א	קעה	ג
ב טבת	קעה	ג	קעח	א
ג טבת	קעח	א	קעט	ב
ד טבת	קעט	ב	קפב	א
ה טבת	קפב	א	קפג	ז
ו טבת	קפג	ז	קפז	א
ז טבת	קפז	א	קפח	ז
ח טבת	קפח	ז	קצא	א
ט טבת	קצא	א	קצג	ג
י טבת	קצג	ג	קצה	ג
יא טבת	קצה	ג	קצט	א
יב טבת	קצט	א	רב	א
יג טבת	רב	א	רב	יב
יד טבת	רב	יב	רד	ה
טו טבת	רד	ה	רה	ה
טז טבת	רה	ה	רח	ד
יז טבת	רח	ד	רח	יג
יח טבת	רח	יג	רי	ב
יט טבת	רי	ב	ריב	ב
כ טבת	ריב	ב	רטז	ג
כא טבת	רטז	ג	ריח	א
כב טבת	ריח	א	ריט	ח
כג טבת	ריט	ח	רכג	ג
כד טבת	רכג	ג	רכד	יג
כה טבת	רכד	יג	רכח	א
כו טבת	רכח	א	רלא	א
כז טבת	רלא	א	רלב	ג
כח טבת	רלב	ג	רלה	ג
כט טבת	רלה	ג	רמ	א

סדר אורח חיים היומני
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
– חודש שבט –

יום:		מנ:		עד:
		סימן:	סעיף:	סימן:
		סימן:	סעיף:	סעיף:
א	שבט	רמ	א	י
ב	שבט	רמ	י	א
ג	שבט	רמג	א	ו
ד	שבט	רמד	ו	א
ה	שבט	רמו	א	ב
ו	שבט	רמז	ב	ד
ז	שבט	רמח	ד	ב
ח	שבט	רנא	ב	ו
ט	שבט	רנב	ו	ב
י	שבט	רנג	ב	א
יא	שבט	רנד	א	א
יב	שבט	רנה	א	ח
יג	שבט	רנז	ח	א
יד	שבט	רס	א	ב
טו	שבט	רסג	ב	יד
טז	שבט	רסג	יד	א
יז	שבט	רסה	א	יא
יח	שבט	רסו	יא	יג
יט	שבט	רסח	יג	י
כ	שבט	רעא	י	ז
כא	שבט	ערב	ז	א
כב	שבט	רעד	א	א
כג	שבט	רעו	א	ד
כד	שבט	רעז	ד	ב
כה	שבט	רפב	ב	ז
כו	שבט	רפד	ז	ב
כז	שבט	רפח	ב	ב
כח	שבט	רצ	ב	ג
כט	שבט	רצג	ג	ז
ל	שבט	רצו	ז	יד

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש אדר —				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סימן:
סעיף:		סעיף:		סעיף:
א אדר	רצח	יד	שא	ב
ב אדר	שא	ב	שא	טז
ג אדר	שא	טז	שא	כז
ד אדר	שא	כז	שא	מא
ה אדר	שא	מא	שב	ו
ו אדר	שב	ו	שג	ו
ז אדר	שג	ו	שג	יט
ח אדר	שג	יט	שה	ב
ט אדר	שה	ב	שה	יז
י אדר	שה	יז	שו	ד
יא אדר	שו	ד	שז	ה
יב אדר	שז	ה	שז	יט
יג אדר	שז	יט	שח	ז
יד אדר	שח	ז	שח	כב
טו אדר	שח	כב	שח	מ
טז אדר	שח	מ	שי	א
יז אדר	שי	א	שיא	א
יח אדר	שיא	א	שיב	א
יט אדר	שיב	א	שיג	ב
כ אדר	שיג	ב	שיד	ג
כא אדר	שיד	ג	שטו	ב
כב אדר	שטו	ב	שטז	ז
כג אדר	שטז	ז	שיז	ה
כד אדר	שיז	ה	שיח	ט
כה אדר	שיח	ט	שיט	ג
כו אדר	שיט	ג	שכ	א
כז אדר	שכ	א	שכ	יט
כח אדר	שכ	יט	שכא	טז
כט אדר	שכא	טז	שכג	א

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
— חודש ניסן —

יום:		מנ:		עד:
		סעיף:	סימן:	סעיף:
א ניסן	שכג	א	שכד	ד
ב ניסן	שכד	ד	שכה	ד
ג ניסן	שכה	ד	שכה	טו
ד ניסן	שכה	טו	שכז	א
ה ניסן	שכז	א	שכח	יב
ו ניסן	שכח	יב	שכח	כה
ז ניסן	שכח	כה	שכח	מד
ח ניסן	שכח	מד	של	ד
ט ניסן	של	ד	שלא	ט
י ניסן	שלא	ט	שלד	ו
יא ניסן	שלד	ו	שלד	כג
יב ניסן	שלד	כג	שלו	א
יג ניסן	שלו	א	שלו	יג
יד ניסן	שלו	יג	שלח	ז
טו ניסן	שלח	ז	שמ	ד
טז ניסן	שמ	ד	שדמ	א
יז ניסן	שדמ	א	שמה	יד
יח ניסן	שמה	יד	שמז	א
יט ניסן	שמז	א	שנ	ב
כ ניסן	שנ	ב	שנד	ב
כא ניסן	שנד	ב	שנו	א
כב ניסן	שנו	א	שנח	א
כג ניסן	שנח	א	שנח	יג
כד ניסן	שנח	יג	שסא	ב
כה ניסן	שסא	ב	שסב	י
כו ניסן	שסב	י	שסג	יג
כז ניסן	שסג	יג	שסג	כו
כח ניסן	שסג	כו	שסג	לג
כט ניסן	שסג	לג	שסה	ב
ל ניסן	שסה	ב	שסו	ה

סדר אורח חיים היומי

ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה

— חודש אייר —

יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סימן:
א אייר		שסו	ה	שסז
ב אייר		שסז	א	שע
ג אייר		שע	ב	שעא
ד אייר		שעא	א	שעב
ה אייר		שעב	ו	שעב
ו אייר		שעב	טז	שעה
ז אייר		שעה	ג	שעט
ח אייר		שעט	א	שפא
ט אייר		שפא	ה	שפב
י אייר		שפב	יח	שפו
יא אייר		שפו	ה	שפט
יב אייר		שפט	א	שצב
יג אייר		שצב	ב	שצה
יד אייר		שצה	א	שצז
טו אייר		שצז	יז	שצח
טז אייר		שצח	ט	שצט
יז אייר		שצט	ט	תד
יח אייר		תד	א	תו
יט אייר		תו	א	תט
כ אייר		תט	א	תט
כא אייר		תט	יא	תיג
כב אייר		תיג	א	תטז
כג אייר		תטז	ב	תכא
כד אייר		תכא	א	תכה
כה אייר		תכה	א	תכח
כו אייר		תכח	א	תכט
כז אייר		תכט	ב	תלג
כח אייר		תלג	ח	תלו
כט אייר		תלו	ב	תמ

סדר אורח חיים היומי

ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה

– חודש סיון –

יום:		מן:		עד:	
סימן:		סעיף:		סימן:	
סעיף:					
א סיון	תמ	א	תמב	ח	ח
ב סיון	תמב	ח	תמד	ו	ו
ג סיון	תמד	ו	תמז	א	א
ד סיון	תמז	א	תמז	ז	ז
ה סיון	תמז	ז	תנ	ב	ב
ו סיון	תנ	ב	תנא	ה	ה
ז סיון	תנא	ה	תנא	טז	טז
ח סיון	תנא	טז	תנא	כה	כה
ט סיון	תנא	כה	תנג	א	א
י סיון	תנג	א	תנה	א	א
יא סיון	תנה	א	תנז	א	א
יב סיון	תנז	א	תנט	ד	ד
יג סיון	תנט	ד	תסא	ה	ה
יד סיון	תסא	ה	תסה	ג	ג
טו סיון	תסה	ג	תסז	ח	ח
טז סיון	תסז	ח	תסז	טז	טז
יז סיון	תסז	טז	תע	ג	ג
יח סיון	תע	ג	תעב	י	י
יט סיון	תעב	י	תעג	ז	ז
כ סיון	תעג	ז	תעו	א	א
כא סיון	תעו	א	תפ	א	א
כב סיון	תפ	א	תפו	א	א
כג סיון	תפו	א	תפט	ד	ד
כד סיון	תפט	ד	תצ	ט	ט
כה סיון	תצ	ט	תצד	ג	ג
כו סיון	תצד	ג	תצז	ד	ד
כז סיון	תצז	ד	תצח	ג	ג
כח סיון	תצח	ג	תצח	יז	יז
כט סיון	תצח	יז	תקא	א	א
ל סיון	תקא	א	תקב	ד	ד

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש תמוז —				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א תמוז		תקב ד		ב תקו
ב תמוז		תקו ב		ה תקז
ג תמוז		תקז ה		א תקי
ד תמוז		תקי א		ב תקיא
ה תמוז		תקיא ב		ו תקיג
ו תמוז		תקיג ו		ז תקיד
ז תמוז		תקיד ז		ו תקטו
ח תמוז		תקטו ו		א תקיח
ט תמוז		תקיח א		ג תקכא
י תמוז		תקכא ג		ד תקכו
יא תמוז		תקכו ד		ד תקכז
יב תמוז		תקכז ד		כא תקכז
יג תמוז		תקכז כא		א תקלא
יד תמוז		תקלא א		ה תקלג
טו תמוז		תקלג ה		ג תקלו
טז תמוז		תקלו ג		יד תקלז
יז תמוז		תקלז יד		ב תקלט
יח תמוז		תקלט ב		יג תקלט
יט תמוז		תקלט יג		ה תקמא
כ תמוז		תקמא ה		ב תקמה
כא תמוז		תקמה ב		ה תקמו
כב תמוז		תקמו ה		ב תקמח
כג תמוז		תקמח ב		יג תקמח
כד תמוז		תקמח יג		א תקנא
כה תמוז		תקנא א		ז תקנא
כו תמוז		תקנא ז		א תקנב
כז תמוז		תקנב א		ב תקנג
כח תמוז		תקנג ב		יח תקנד
כט תמוז		תקנד יח		א תקנט

סדר אורח חיים היומי
ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה
— חודש אב —

יום:		מן:		עד:	
		סימן:	סעיף:	סימן:	סעיף:
א	אב	תקנט	א	תקס	ב
ב	אב	תקס	ב	תקסב	ב
ג	אב	תקסב	ב	תקסב	יב
ד	אב	תקסב	יב	תקסו	ב
ה	אב	תקסו	ב	תקסח	ב
ו	אב	תקסח	ב	תקסט	א
ז	אב	תקסט	א	תקעב	א
ח	אב	תקעב	א	תקעה	ד
ט	אב	תקעה	ד	תקעה	יב
י	אב	תקעה	יב	תקעו	ט
יא	אב	תקעו	ט	תקעח	א
יב	אב	תקעח	א	תקפא	א
יג	אב	תקפא	א	תקפב	ח
יד	אב	תקפב	ח	תקפה	ה
טו	אב	תקפה	ה	תקפו	טו
טז	אב	תקפו	טו	תקפח	ג
יז	אב	תקפח	ג	תקצ	ג
יח	אב	תקצ	ג	תקצא	ד
יט	אב	תקצא	ד	תקצה	א
כ	אב	תקצה	א	תרב	א
כא	אב	תרב	א	תרו	ב
כב	אב	תרו	ב	תרח	ד
כג	אב	תרח	ד	תריב	ד
כד	אב	תריב	ד	תריג	ח
כה	אב	תריג	ח	תריז	א
כו	אב	תריז	א	תריח	י
כז	אב	תריח	י	תרכב	ב
כח	אב	תרכב	ב	תרכה	א
כט	אב	תרכה	א	תרכח	א
ל	אב	תרכח	א	תרכט	י

סדר אורח חיים היומי ללימוד כל שו"ע או"ח מחבר עם רמ"א במעגל השנה — חודש אלול —				
יום:		מנ:		עד:
סימן:		סעיף:		סעיף:
א אלול		תרכט		תרל ב
ב אלול		תרל		תרל י
ג אלול		תרל		תרלא ט
ד אלול		תרלא		תרלג ז
ה אלול		תרלג		תרלז ג
ו אלול		תרלז		תרלט ב
ז אלול		תרלט		תרמ ד
ח אלול		תרמ		תרמג ג
ט אלול		תרמג		תרמו א
י אלול		תרמו		תרמח ג
יא אלול		תרמח		תרמט א
יב אלול		תרמט		תרמט ו
יג אלול		תרמט		תרנא ח
יד אלול		תרנא		תרנד א
טו אלול		תרנד		תרנח ח
טז אלול		תרנח		תרסג ב
יז אלול		תרסג		תרסד יא
יח אלול		תרסד		תרסט א
יט אלול		תרסט		תרעא ה
כ אלול		תרעא		תרעג א
כא אלול		תרעג		תרעה ג
כב אלול		תרעה		תרפא א
כג אלול		תרפא		תרפה ג
כד אלול		תרפה		תרפח ד
כה אלול		תרפח		תרצ ו
כו אלול		תרצ		תרצא א
כז אלול		תרצא		תרצג א
כח אלול		תרצג		תרצה ד
כט אלול		תרצה		

מפתח הסימנים

הלכות הנהגת אדם בבוקר.....ג

סימן א – דין השכמת הבוקר, ובו ט' סעיפים.....ג

סימן ב – דין לבישת בגדים, ובו ו' סעיפים.....ה

סימן ג – הנהגת בית הכסא, ובו י"ז סעיפים.....ו

סימן ד – דיני נטילת ידים, ובו כ"ג סעיפים.....ח

סימן ה – כוונת הברכות, ובו סעיף אחד.....יב

סימן ו – דין ברכת אשר יצר ואלהי נשמה ופירושיו, ובו ד' סעיפים.....יב

סימן ז – דין לברך ברכת אשר יצר כל היום אחר הטלת מים, ובו ד' סעיפים.....יד

סימן ח – דיני חנוכה, ובו כ"ג סעיפים.....יז

סימן ט – דיני חנוכה, ובו כ"ג סעיפים.....יז

הלכות ציצית.....טז

סימן ח – הלכות ציצית ועטיפתו, ובו י"ז סעיפים.....טז

סימן ט – איזה בגדים חייבים בציצית ואיזה פטורים מציצית, ובו ו' סעיפים.....יח

סימן י – דיני כנפות המלית, ובו י"ב סעיפים.....יט

סימן יא – דיני חומי הציצית, ובו ט"ז סעיפים.....כב

סימן יב – דברים הפוסלים בציצית, ובו ג' סעיפים.....כו

סימן יג – דיני ציצית בשבת, ובו ג' סעיפים.....כז

סימן יד – דיני ציצית שעשאן אינו יהודי, ונשים ומלית שאלה, ובו ה' סעיפים.....כח

סימן טו – אם להתיר ציצית מבגד לבגד, ודין נקרע המלית, ובו ו' סעיפים.....כט

סימן טז – שיעור מלית, ובו סעיף אחד.....לא

ד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן יז – מי הם החייבים בציצית, ובו ג' סעיפים..... לב

סימן יח – זמן ציצית, ובו ג' סעיפים..... לג

סימן יט – זמן ברכת ציצית, ובו ב' סעיפים..... לד

סימן כ – דיני לקיחת ומכירת טלית, ובו ב' סעיפים..... לז

סימן כא – כדת מה לעשות בציצית שנפסקו, ובטליות

ישנים, ובו ד' סעיפים..... לה

סימן כב – דין שהחיינו על עשיית ציצית, ובו סעיף אחד

..... לו

סימן כג – דיני ציצית בבית הקברות, ובו ג' סעיפים..... לז

סימן כד – הנהגת לבישת הציצית, ושכרה ועונשה, ובו ו'

סעיפים..... לז

הלכות תפילין..... לח

סימן כה – דיני תפילין בפרטות, ובו י"ג סעיפים..... לח

סימן כו – דין מי שאין לו אלא תפלה אחת, ובו ב' סעיפים

..... מב

סימן כז – מקום הנחתן ואופן הנחתן, ובו י"א סעיפים.... מכ

סימן כח – דיני חליצת התפילין, ובו ג' סעיפים..... מה

סימן כט – אין לברך כשחולץ התפילין, ובו סעיף אחד..... מז

סימן ל – זמן הנחתן, ובו ה' סעיפים..... מז

סימן לא – דין תפילין בשבת ויום טוב, ובו ב' סעיפים..... מז

סימן לב – סדר כתיבת תפילין, ובו נ"ב סעיפים..... מח

סימן לג – דין תיקוני תפילין ודין הרצועות, ובו ה' סעיפים

..... סא

סימן לד – סדר הנחת הפרשיות בתפילין, והמהדרים אשר

להם ב' זוגות תפילין, ובו ד' סעיפים..... סג

סימן לה – דין מנין השימין, ובו סעיף אחד..... סד

סימן לו – דקדוק כתיבתן, ובו ג' סעיפים..... סד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ה

סימן לז – זמן הנחת תפילין, ובו ג' סעיפים.....סה

סימן לח – מי הם החייבין בתפילין והפטורים, ובו י"ג סעיפים.....סו

סימן לט – מי הם הכשרים לכתוב תפילין ולקנות מהם, ובו י" סעיפים.....סח

סימן מ – דין איך לנהוג בקדושת התפילין, ובו ח' סעיפים.....סט

סימן מא – דין הנושא משאוי איך ינהג בתפילין, ובו סעיף אחד.....ע

סימן מב – אם מותר לשנות תפילין של יד לשל ראש, ובו ג' סעיפים.....עא

סימן מג – איך להתנהג בתפילין בהכנסו לבית הכסא, ובו מ' סעיפים.....עב

סימן מד – איסור שינה בתפילין, ובו סעיף אחד.....עד

סימן מה – דין תפילין בבית הקברות ובבית המרחץ, ובו ב' סעיפים.....עד

הלכות ברכת השחר ושאר ברכותעה

סימן מז – דיני ברכת השחר, ובו ט' סעיפים.....עה

סימן מז – דיני ברכת התורה, ובו י"ד סעיפים.....עז

סימן מח – אומרים פרשת התמיד, ופסוקי קרבן שבת אומרים אצל פרשת התמיד, ובו סעיף אחד.....פ

סימן מט – שיכול לומר קריאת שמע בעל פה, ובו סעיף אחד.....פ

סימן נ – טעם למה אומרים משנת איזהו מקומן, ובו סעיף אחד.....פא

סימן נא – דיני תפלה מן ברוך שאמר עד ישתבח, ובו ט' סעיפים.....פא

ו שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן נב – דין מי ששהה לבוא לבית הכנסת עד ישתבח, ובו סעיף אחד..... פב

סימן נג – דין הראוי לירד לפני התיבה, ובו כ"ו סעיפים... פג

סימן נד – דינים השייכים לישתבח, ובו ג' סעיפים..... פט

סימן נה – דיני קדיש, ובו כ"ב סעיפים..... צ

סימן נו – דין עניית הקדיש על ידי הקהל, ובו ה' סעיפים..... צה

סימן נז – דין ברכו וענייתו, ובו ב' סעיפים..... צו

הלכות קריאת שמע..... צו

סימן נח – דיני קריאת שמע וברכותיה, ובו ז' סעיפים..... צו

סימן נט – דין ברכה ראשונה ביוצר, ובו ה' סעיפים..... צח

סימן ס – דין ברכות לקריאת שמע, ואם צריכים כוונה, ובו ה' סעיפים..... ק

סימן סא – דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע, ובו כ"ו סעיפים..... קא

סימן סב – מי שלא דקדק בקריאת שמע או לא השמיע לאזנו, ובו ה' סעיפים..... קה

סימן סג – לישב בשעת קריאת שמע, ולא יישן, ובו ט' סעיפים..... קו

סימן סד – דין המועה בקריאת שמע, ובו ד' סעיפים..... קח

סימן סה – הנכנס לבית הכנסת ומצא ציבור קוראין קריאת שמע, או שהפסיק בשעת הקריאה, ובו ג' סעיפים..... קט

סימן סו – באיזה מקום יכול להפסיק ובאיזה מקום לא יפסיק, ובו י' סעיפים..... קי

סימן סז – דין ספק אם קרא קריאת שמע, ובו סעיף אחד..... קיב

סימן סח – שלא להפסיק בפיוטין, ובו סעיף אחד..... קיב

סימן סט – דין פורס על שמע, ובו ב' סעיפים..... קיג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ז

סימן ע – מי הם הפטורים מקריאת שמע, ובו ה' סעיפים
קטז.....

סימן עא – אבל והעוסקים במת פטורים מקריאת שמע, ובו
ז' סעיפים..... קטז

סימן עב – דין נושאי המטה, והמנחמים והמלוים, ובו ה'
סעיפים..... קיז

סימן עג – הישן עם אשתו ובניו איך יתנהג, ובו ד' סעיפים
קיט.....

סימן עד – שלא לברך כשאבריו רואים את הערוה, ובו ו'
סעיפים..... קכ

סימן עה – להזהר מגלוי שער וקול אשה בשעת קריאת
שמע, וכן שלא לקרותה כנגד הערוה, ובו ו' סעיפים.... קכא

סימן עו – להזהר מצואה בשעת קריאת שמע, ובו ח'
סעיפים..... קכב

סימן עז – שלא לקרות כנגד מי רגלים, ובו ב' סעיפים.. קכד

סימן עח – מי שנצרך להטיל מים בשעת קריאה, ובו סעיף
אחד..... קכה

סימן עט – מי שנזדמן לו צואה בשעת קריאה, ובו ט'
סעיפים..... קכה

סימן פ – מי שאינו יכול להשמר מהפיח, ובו סעיף אחד
קכח.....

סימן פא – דין צואת קטן, ובו ב' סעיפים..... קכח

סימן פב – דין צואה יבשה, ובו ב' סעיפים..... קכט

סימן פג – דיני בית הכסא בקריאת שמע, ובו ה' סעיפים
קכט.....

סימן פד – אם מותר לקרות במרחץ, ובו סעיף אחד..... קל

סימן פה – באיזה מקומות אסור לקרות קריאת שמע, ובו ב'
סעיפים..... קלא

ח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן פו – שצריך להרחיק מן מים סרוחים, ובו סעיף אחד
קלב

סימן פז – כמה צריך להרחיק בשעת קריאת שמע מן גרף
של רעי, ובו ג' סעיפים..... קלב

סימן פח – בעל קרי מותר בקריאת שמע, ובו סעיף אחד
קלב.....

הלכות תפלה.....קלד

סימן פט – הלכות תפלה וזמנה, ובו ח' סעיפים..... קלד

סימן צ – מקום הראוי להתפלל עם הצבור, ודין ההולך
בדרך, ובו כ"ז סעיפים..... קלו

סימן צא – שיאזור מתניו ויכסה ראשו בשעת תפלה, ובו ו'
סעיפים..... קמג

סימן צב – הנצרך לנקביו, ודין רחיצה לתפלה ושאר הכנות
לתפלה, ובו י' סעיפים..... קמד

סימן צג – קודם שיתפלל צריך לשהות, ובו ד' סעיפים
קמו.....

סימן צד – צריך לכוין נגד ארץ ישראל, ודין הרוכב או
היושב בספינה, ובו ט' סעיפים..... קמז

סימן צה – כיון אבריו בשעת תפלה, ובו ד' סעיפים..... קנ

סימן צו – שימנע כל המרדות כדי שיכוין, ובו ב' סעיפים
קנא.....

סימן צז – שלא יגהק ושלא יפהק בשעת התפלה, ובו ה'
סעיפים..... קנא

סימן צח – צריך שיהיה לו כוונה בתפלתו, ובו ה' סעיפים
קנג.....

סימן צט – דין שתוי ושכור לתפלה, ובו ג' סעיפים..... קנה

סימן ק – תפלת המועד צריך לסדר, ובו סעיף אחד..... קנו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים ט

סימן קא – שצריך לכוין בכל הברכות, ושיכול להתפלל בכל לשון, ובו ד' סעיפים.....קנו

סימן קב – שלא להפסיק כנגד המתפלל, ובו ה' סעיפים..קנז

סימן קג – מי שנזדמן לו ריח בתפלתו או עטוש, ובו ג' סעיפים.....קנח

סימן קד – שלא להפסיק בתפלה, ובו ח' סעיפים.....קנט

סימן קה – דין המתפלל ב' תפלות, ובו סעיף אחד.....קסא

סימן קו – מי הם הפטורים מתפלה, ובו ב' סעיפים.....קסא

סימן קז – המסופק אם התפלל, ודין תפלת נדבה, ובו ד' סעיפים.....קסב

סימן קח – מי שלא התפלל לסיבת טעות, או אונס או במזיד, ובו י"ב סעיפים.....קסג

סימן קט – דין איך יתנהג היחיד לכוין בתפלתו עם הציבור, ובו ג' סעיפים.....קסה

סימן קי – היוצא לדרך, ופועלים מה יתפללו, וסדר תפלת הדרך ובית המדרש, ובו ח' סעיפים.....קסז

סימן קיא – דין סמיכות גאולה לתפלה, ובו ג' סעיפים..קסט

סימן קיב – שלא להפסיק לא בשלשה ראשונות ולא בשלשה אחרונות, ובו ב' סעיפים.....קע

סימן קיג – דיני הכריעות בשמונה עשרה ברכות, ובו ט' סעיפים.....קעא

סימן קיד – דין הזכרת הרוח וגשם וטל, ובו ט' סעיפים.....קעב

סימן קמו – טעם ברכת אתה חונן, ובו סעיף אחד.....קעה

סימן קמז – פירוש ברכת רפאנו, ובו סעיף אחד.....קעה

סימן קיז – דיני ברכת השנים, ובו ח' סעיפים.....קעז

סימן קיח – חתימת ברכת השיבה, ובו סעיף אחד.....קעז

י. שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קיט – דין הרוצה להוסיף בברכות, ובו ד' סעיפים
קעח.....

סימן קכ – שראוי לומר רצה בכל תפלה, ובו סעיף אחד
קעט.....

סימן קכא – דיני מודים, ובו ג' סעיפים..... קעט

סימן קכב – דינים השייכין בין שמונה עשרה ליהיו לרצון,
ובו ג' סעיפים..... קפ

סימן קכג – דינים הכריעות בסיום שמונה עשרה ברכות,
ובו ו' סעיפים..... קפא

סימן קכד – דין הנהגת שליח ציבור בשמונה עשרה ברכות,
ודין עניית אמן, ובו י"ב סעיפים..... קפב

סימן קכה – דיני קדושה, ובו ב' סעיפים..... קפג

סימן קכו – דין שליח ציבור שמעה, ובו ד' סעיפים..... קפו

סימן קכז – דין מודים דרבנן, ובו ב' סעיפים..... קפז

הלכות נשיאת כפים..... קפח

סימן קכח – דיני נשיאת כפים ואיזה דברים הפוסלים בכהן,
ובו מ"ה סעיפים..... קפח

סימן קכט – באיזה תפלות נושאים כפים, ובו ב' סעיפים
קצט.....

סימן קל – רבוש"ע שאומרים בשעת נשיאת כפים, ובו
סעיף אחד..... ק

הלכות נפילת אפים..... קלא

סימן קלא – דיני נפילת אפים, ובו ח' סעיפים..... קלא

סימן קלב – דיני קדושת ובא לציון, ובו ב' סעיפים..... קלב

סימן קלג – דין ברכו בשבת, ובו סעיף אחד..... קלג

סימן קלד – סדר והוא רחום, והגבהת התורה, ובו ב'
סעיפים..... קלה

הלכות קריאת ספר תורה..... קלז

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יא

סימן קלה – סדר קריאת התורה ביום ב' וה', ובו י"ד סעיפים
רו.....

סימן קלז – מי הם הנקראים לספר תורה בשבת, ובו סעיף
אחד.....רט

סימן קלז – כמה פסוקים צריכים לקרוא לכל אחד, ובו ו'
סעיפים.....רט

סימן קלח – שלא לשייר בפרשה פחות מג' פסוקים, ובו
סעיף אחד.....ריא

סימן קלט – סדר קריאת התורה וברכותיה, ובו י"א סעיפים
ריא.....

סימן קמ – דיני הפסק בברכת התורה, ובו ג' סעיפים ריד

סימן קמא – דיני קורא והמקרא, ובו ח' סעיפיםרטו

סימן קמב – דין מי שקרא וטעה, ובמקום שאין שם מי
שיודע לקרות בדיוק, ובו ב' סעיפים.....ריז

סימן קמג – דין אם נמצאת ספר תורה מוטעה, ויתר דיני
הספר, ובו ה' סעיפיםריז

סימן קמד – שלא לדלג בתורה מענין לענין, ודיני
ההפטורה, ובו ד' סעיפיםריט

סימן קמה – דין המתרגמין, ובו ג' סעיפים.....רכ

סימן קמו – שלא לדבר בשעת הקריאה, ובו ד' סעיפים רכא

סימן קמז – דיני גלילת ספר תורה, ובו ח' סעיפים.....רכב

סימן קמח – שלא יפשיט שליח ציבור התיבה, ובו סעיף
אחד.....רכד

סימן קמט – שהציבור לא יצאו מבית הכנסת עד שיצניעו
ספר תורה, ובו סעיף אחד.....רכד

הלכות בית הכנסת.....רכה

סימן קנ – בנין בית הכנסת, ושיהיה גבוה, ובו ה' סעיפים
רכה.....

יב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קנא – דיני קדושת בית הכנסת, ובו י"ב סעיפים ... רכז

סימן קנב – שלא לסתור שום בית הכנסת, ובו סעיף אחד רל

סימן קנג – דיני בנין בית הכנסת, ובו כ"ב סעיפים רל

סימן קנד – דיני תשמישי קדושה ונרות בית הכנסת, ובו

ט"ו סעיפים רלז

סימן קנה – לילך מבית הכנסת לבית המדרש, ובו ב'

סעיפים רמ

הלכות משא ומתן רמא

סימן קנו – סדר משא ומתן, ובו סעיף אחד רמא

הלכות נטילת ידים רמב

סימן קנז – דיני זמן קביעות סעודה, ובו סעיף אחד רמב

סימן קנח – דיני נטילת ידים לסעודה, ובו י"ג סעיפים .. רמב

סימן קנט – באיזה כלי נוטלין הידים, וכיצד יבואו המים

לידיו, ובו כ' סעיפים רמה

סימן קס – איזו מים כשרים ואיזו פסולים לנטילה, ובו ט"ו

סעיפים רנ

סימן קסא – דיני חציצה בנטילה, ובו ד' סעיפים רנד

סימן קסב – הגבהה ושפשוף הידים בנטילה, ובו י' סעיפים

..... רנו

סימן קסג – דין מי שאין לו מים, והמאכיל לאחרים, ובו ב'

סעיפים רס

סימן קסד – דין שיכול להתנות על הנטילה, ובו ב' סעיפים

..... רסא

סימן קסה – דין העושה צרכיו ורוצה לאכול, ובו ב' סעיפים

..... רסא

הלכות בציעת הפת רסב

סימן קסו – דין הפסקה בין בציעה לנטילה, ובו סעיף אחד

..... רסב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יג

סימן קסז – מקום וזמן הבציעה, ומי הוא הבוצע, ובו כ' סעיפים..... רסב

סימן קסח – על איזה מיני פת מברכין, ובו י"ז סעיפים.. רסח

הלכות דברים הנוהגים בסעודה.....רעד

סימן קסט – דין שמש הסעודה, ובו ג' סעיפים..... רעד

סימן קע – דברי מוסר שינהג אדם בסעודה, ובו כ"ב סעיפים..... רעה

סימן קעא – שלא לנהוג בזיון באוכלין, ובו ה' סעיפים.. רעט

סימן קעב – מי שהכנים אוכלין ומשקין לפיו בלא ברכה, ובו ב' סעיפים..... רפ

סימן קעג – דין מים אמצעיים, ובו ג' סעיפים..... רפא

סימן קעד – דין ברכת היין בסעודה, ובו ח' סעיפים.....רפב

סימן קעה – דיני ברכת הטוב והמטיב על היין, ובו ו' סעיפים.....רפד

סימן קעו – שהפת פוטר את הפרפרת, ובו סעיף אחד... רפו

סימן קעז – דברים הבאים בתוך הסעודה ואחר הסעודה מה דינם, ובו ה' סעיפים..... רפז

סימן קעה – איזהו דברים קרויים הפסק בסעודה, ובו ז' סעיפים..... רפח

סימן קעט – איזה דברים קרויין היסח הדעת בסעודה שצריך לחזור ולברך, ובו ו' סעיפים..... רצא

סימן קפ – דיני פירורי הפת, ובו ה' סעיפים..... רצב

הלכות מים אחרונים..... רצג

סימן קפא – דין מים אחרונים, ובו י' סעיפים.....רצג

הלכות ברכת המזון..... רצה

סימן קפב – דין כוס ברכת המזון, ושלא יהא פגום, ובו ז' סעיפים..... רצה

יד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן קפג – המברך איך יתנהג בכוס של ברכת המזון, ובו
י"ב סעיפים..... רצו

סימן קפד – לקבוע ברכה במקום סעודה, ועד כמה יכול
לברך מי ששכח ולא בירך, ובו ו' סעיפים..... רצט

סימן קפה – לברך ברכת המזון בקול רם, ויתר פרטים
בברכת המזון, ובו ה' סעיפים..... ש

סימן קפו – אם נשים וקטנים חייבים בברכת המזון, ובו ב'
סעיפים..... שא

סימן קפז – דיוקים בנוסח ברכת המזון, ובו ד' סעיפים .. שא

סימן קפח – נוסח ברכה ג', ודיני ברכת המזון בשבת,
והטועה בברכת המזון, ובו י" סעיפים..... שב

סימן קפט – נוסח ברכה רביעית ודיניה, ובו ב' סעיפים ... שז

סימן קצ – שתיית היין אחר הברכה ודיניו, ובו ה' סעיפים
שז.....

סימן קצא – אם הפועלים מחוייבים לברך, ובו ג' סעיפים
שח.....

סימן קצב – ברכת זימון בג' או בעשרה, ובו ב' סעיפים.. שט

סימן קצג – אם מצטרפין לזימון אם לאו, ובו ו' סעיפים .. שי

סימן קצד – שלשה שאכלו כאחד ונפרדו, לענין הזימון מה
דינם, ובו ג' סעיפים..... שיג

סימן קצה – חבורות שאוכלים בהרבה מקומות מה דינם,
ובו ג' סעיפים..... שיד

סימן קצו – מי שאכל דבר איסור אם מצטרף לזימון, ובו ד'
סעיפים..... שמו

סימן קצז – דין צירוף לזימון ג' או עשרה, ובו ד' סעיפים
שמז.....

סימן קצח – אחד נכנס אצל שלשה שאכלו, ובו סעיף אחד
שיז.....

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים טו

סימן קצט – על מי מזמנים ועל מי אין מזמנים, ובו י"א סעיפים..... שיח

סימן ר – דין המפסיק כדי לברך, ובו ב' סעיפים..... שיט

סימן רא – מי הוא המברך, ובו ד' סעיפים..... שכ

הלכות ברכת הפירות..... שכא

סימן רב – דיני ברכת פירות האילן, ובו י"ח סעיפים.... שכא

סימן רג – דיני ברכת פירות הארץ, ובו ח' סעיפים..... שכו

סימן רד – דיני הברכות ליתר מאכלים, ובו י"ג סעיפים..... שכז

סימן רה – ברכת ירקות, ובו ה' סעיפים..... של

סימן רו – דיני הפסק ומעות בברכת הפירות, ובו ו' סעיפים..... שלא

סימן רז – דין ברכה אחרונה על הפירות, ובו סעיף אחד..... שלג

סימן רח – דין ברכה מעין שלש אחרי חמשת מיני פירות וחמשת מיני דגן, ובו י"ח סעיפים..... שלג

סימן רט – דין טעות וספק בברכת היין, ובו ג' סעיפים. שלח

סימן רי – האוכל פחות מכזית מה דינו, ובו ב' סעיפים..... שמו

סימן ריא – דיני קדימה בברת הפירות, ובו ו' סעיפים. שמא

סימן ריב – שהעיקר פוטר הטפל, ובו ב' סעיפים..... שמג

סימן ריג – מי שיצא אם מוציא אחרים, ובו ג' סעיפים. שמד

סימן ריד – בכל ברכה צריך להיות שם ומלכות, ובו סעיף אחד..... שמה

סימן רטו – עניית אמן אחר הברכות, ובו ד' סעיפים... שמה

הלכות ברכת הבשמים..... שמז

סימן רמז – דיני ברכת הריח, ובו י"ד סעיפים..... שמז

טז **שלחן ערוך** מפתח הסימנים **אורח חיים**

סימן ריז – ברכת הבשמים והמוגמר, ובו ח' סעיפים ... שמט

הלכות ברכת הנסים **שנא**

סימן ריח – ברכות הנעשים על הנסים, ובו מ' סעיפים .. שנא

הלכות ברכות הודאות **שנג**

סימן ריט – ברכת הודאות היחיד, ובו מ' סעיפים שנג

סימן רכ – הטבת חלום ותעניתו, ובו ב' סעיפים שנה

סימן רכא – ברכת הודאת הגשמים, ובו ב' סעיפים שנו

סימן רכב – ברכת הודאת הטוב והרע, ובו ד' סעיפים ... שנו

סימן רכג – מי שילדה אשתו, ומת מורישו, ובנה בית

חדש, וקנה כלים חדשים, מה מברך, ובו ו' סעיפים שנה

הלכות ברכות **שנמ**

סימן רכד – דיני ברכות פרטיות, ובו י"ג סעיפים שנמ

סימן רכה – דיני ברכת שהחיינו, ובו י' סעיפים שסב

סימן רכו – הרואה פרחי האילן מה מברך, ובו סעיף אחד

..... שסד

סימן רכז – ברכת הזיקים, ובו ג' סעיפים שסה

סימן רכח – ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות, ובו ג' סעיפים

..... שסה

סימן רכט – ברכת הקשת וחמה בתקופתה, ובו ב' סעיפים

..... שסו

סימן רל – דין קצת ברכות פרטיות, ובו ה' סעיפים שסז

סימן רלא – שכל כוונותיו יהיו לשם שמים, ובו סעיף אחד שסח

הלכות תפלת המנחה **שע**

סימן רלב – דברים האסורים לעשות בשעת המנחה, ובו ג'

סעיפים שע

סימן רלג – זמן תפלת המנחה, ובו ב' סעיפים שעב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יז

סימן רלד – הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, ובו
ב' סעיפים שעג

הלכות קריאת שמע, ותפלה של ערבית שעד

סימן רלה – זמן קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים
שעד.....

סימן רלו – ברכות קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים
שעה

סימן רלז – סדר תפלת ערבית, ובו סעיף אחד שעו

סימן רלח – לקבוע עתים לתורה בלילה, ובו ב' סעיפים
שעז

סימן רלט – דין קריאת שמע על מטתו, ובו ב' סעיפים
שעז

הלכות צניעות שעח

סימן רמ – איך יתנהג האדם בתשמיש מטתו, ובו י"ז
סעיפים שעח

סימן רמא – שלא להשתין ערום בפני מטתו, ובו סעיף אחד
שפג

הלכות שבת שפד

סימן רמב – להזהר בכבוד שבת, ובו סעיף אחד שפד

סימן רמג – דין המשכיר שדה ומרחץ לכותי, ובו ב' סעיפים
שפד

סימן רמד – איזו מלאכות יכול האינו יהודי לעשות בעד
הישראל, ובו ו' סעיפים שפו

סימן רמה – ישראל ואינו יהודי שותפין, איך יתנהגו
בשבת, ובו ו' סעיפים שפח

סימן רמו – דיני השאלה והשכרה לאינו יהודי בשבת, ובו
ה' סעיפים שצא

יה שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן רמז – דין אינם יהודים המביאים כתבים בשבת, ובו ו' סעיפים שצג

סימן רמח – דין המפליג בספינה וההולך בשיירא בשבת, ובו ד' סעיפים שצה

סימן רמט – דינים השייכים לערב שבת, ובו ד' סעיפים שצח

סימן רנ – הכנת הסעודות לשבת, ובו ב' סעיפים שצט

סימן רנא – שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה, ובו ב' סעיפים ת

סימן רנב – מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בערב שבת כדי שיהיו נגמרים בשבת, ובו ז' סעיפים ת

סימן רנג – דין כירה ותנור ליתן עליה הקדירות בערב שבת, ובו ה' סעיפים תד

סימן רנד – דיני תבשילין המוכנים מערב שבת כדי להגמר בשבת, ובו ט' סעיפים תט

סימן רנה – הכנת האש קודם הכנסת שבת, ובו ג' סעיפים תיג

סימן רנו – ששה תקיעות שהיו תוקעין בערב שבת, ובו סעיף אחד תיד

סימן רנז – דיני הטמנת חמין, ובו ח' סעיפים תיד

סימן רנח – שמותר להשים ערב שבת דבר קר על קדירה חמה, ובו סעיף אחד תיח

סימן רנט – כמה דיני הטמנה וטלמולם, ובו ז' סעיפים .. תיח

סימן רס – דיני הכנסת שבת, ובו ב' סעיפים תכ

סימן רסא – זמן הדלקת הנרות לשבת, ובו ד' סעיפים .. תכא

סימן רסב – לקדש השבת בשולחן ערוך ובכסות נקיה, ובו ג' סעיפים תכב

סימן רסג – מי ומי המדליקין, ואם טעו ביום המעונן, ובו י"ז סעיפים תכג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים יט

סימן רסד – דיני הפתילה והשמן, ובו י' סעיפים..... תכח

סימן רסה – דין כלים הנתנים תחת הנר, ובו ד' סעיפים
תל.....

סימן רסו – דין מי שהחשיך לו בדרך, ובו י"ג סעיפים.. תלא

סימן רסז – דיני התפלה בערב שבת, ובו ג' סעיפים..... תלד

סימן רסח – דין הטועה בתפלת השבת, ובו י"ג סעיפים
תלה.....

סימן רסט – דין הקידוש בבית הכנסת, ובו סעיף אחד.. תלז

סימן ער – לומר משנת במה מודליקין, ובו ב' סעיפים... תלח

סימן רעא – דיני קידוש על היין, ובו י"ז סעיפים..... תלח

סימן ערב – על איזה יין מקדישים, ובו י' סעיפים..... תמג

סימן רעג – שיהיה הקידוש במקום סעודה, ובו ז' סעיפים
תמה.....

סימן רעד – דיני בציעת הפת בשבת, ובו ד' סעיפים..... תמז

סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת, ובו
י"ב סעיפים..... תמח

סימן רעו – דיני נר שהדליק אינו יהודי בשבת, ובו ה'
סעיפים..... תנ

סימן רעז – שלא לגרום כיבוי הנר, ובו ה' סעיפים..... תנב

סימן רעה – שיכול לכבות הנר בשביל החולה, ובו סעיף
אחד..... תנד

סימן רעט – דיני מלמול הנר בשבת, ובו ז' סעיפים..... תנד

סימן רפ – תשמיש המטה בשבת, ובו ב' סעיפים..... תנו

סימן רפא – שלא יכרע בולך אנחנו מודים, ובו סעיף אחד
תנו.....

סימן רפב – קריאת התורה והמפטיר בשבת, ובו ז' סעיפים
תנז.....

כ שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן רפג – למה אין מוציאין שני ספרי תורה בשבת, ובו
סעיף אחד..... תנמ

סימן רפד – דיני הפטורה וברכותיה, ובו ז' סעיפים..... תנמ

סימן רפה – לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ובו ז'
סעיפים..... תסא

סימן רפו – דיני תפלת מוסף בשבת, ובו ה' סעיפים..... תסב

סימן רפז – נישום אבלים וביקור חולים בשבת, ובו סעיף
אחד..... תסג

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, ובו י'
סעיפים..... תסד

סימן רפט – סדר סעודת שחרית של שבת, ובו ב' סעיפים
תסו.....

סימן רצ – בשבת ישלים מאה ברכות בפירות, ובו ב'
סעיפים..... תסז

סימן רצא – דין שלש סעודות, ובו ו' סעיפים..... תסח

סימן רצב – דין תפלת מנחה בשבת, ובו ב' סעיפים..... תע

סימן רצג – דיני ערבית במוצאי שבת, ובו ג' סעיפים..... תע

סימן רצד – דיני הבדלה בתפלה, ובו ה' סעיפים..... תעא

סימן רצה – הבדלה שעושה שליח ציבור, ובו סעיף אחד
תעב.....

סימן רצו – דיני הבדלה על היין, ובו ח' סעיפים..... תעב

סימן רצז – דיני בשמים להבדלה, ובו ה' סעיפים..... תעד

סימן רצח – דיני נר הבדלה, ובו ט"ז סעיפים..... תעה

סימן רצט – שלא לאכול ולא לעשות שום מלאכה קודם
שיבדיל, ובו י" סעיפים..... תעח

סימן ש – שיסדר שולחנו במוצאי שבת, ובו סעיף אחד תפא

סימן שא – באיזה כלים מותר לצאת בשבת ואיזה מהם
אסורים, ובו נ"א סעיפים..... תפא

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כא

סימן שב – דיני נקוי וקיפול הבגדים בשבת, ובו י"ג סעיפים
תצד

סימן שג – דיני תכשיטי אשה, ובו כ"ז סעיפיםתצז

סימן דש – על איזה עבד מצווה על שביתתו, ובו ג' סעיפים
תקד

סימן שה – במה בהמה יוצאת בשבת, ובו כ"ג סעיפים
תקו

סימן שז – באיזה חפצים מותר לדבר בשבת, ובו י"ד
סעיפיםתקיב

סימן שז – דיני שבת התלויים בדיבור, ובו כ"ב סעיפים
תקמז

סימן שח – דברים המותרים והאסורים למלטל בשבת, ובו
נ"ב סעיפיםתקכב

סימן שט – מלטול על ידי דבר אחר אם מותר בשבת, ובו
ה' סעיפיםתקלג

סימן שי – דיני מוקצה בשבת, ובו ט' סעיפיםתקלה

סימן שיא – דיני מת בשבת ושאר מלטול מן הצד, ובו ט'
סעיפיםתקלח

סימן שיב – הנצרך לנקביו במה מקנח בשבת, ובו י' סעיפים
תקמב

סימן שיוג – מלטול דלת וחלון והמנעול בשבת, ובו י'
סעיפיםתקמד

סימן שיד – דברים האסורים משום בנין וסתירה בשבת, ובו
י"ב סעיפיםתקמה

סימן שטז – דברים האסורים משום אוהל בשבת, ובו י"ג
סעיפיםתקנב

סימן שטז – צידה האסורה והמותרת בשבת, ושלא ישפשף
הרוק, ובו י"ב סעיפיםתקנה

סימן שיז – דין קשירה ועניבה בשבת, ובו ז' סעיפים ..תקנח

כב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

- סימן שיח – דין המבשל בשבת, ובו י"ט סעיפים תקס
- סימן שיט – דין הבורר בשבת, ובו י"ז סעיפים תקסו
- סימן שכ – דיני סחיטה בשבת, ובו כ' סעיפים תקע
- סימן שכא – דיני תולש בשבת, ודין טוחן, ודיני תיקוני מאכל או מעבד ולש, ובו י"ט סעיפים תקעד
- סימן שכב – דין נולד בשבת, ובו ו' סעיפים תקעה
- סימן שכג – דיני השאלה וקנין צרכי שבת והדחת הכלים ותיקונן וטבילתן בשבת, ובו י' סעיפים תקעט
- סימן שכד – דיני הכנת מאכל לבהמה לשבת, ובו ט"ו סעיפים תקפב
- סימן שכה – אינו יהודי שעשה מלאכה בעד ישראל, ובו ט"ז סעיפים תקפה
- סימן שכו – דיני רחיצה בשבת, ובו י"ג סעיפים תקצ
- סימן שכז – דיני סיכה בשבת, ובו ד' סעיפים תקצג
- סימן שכח – דין חולה בשבת, ובו מ"ט סעיפים תקצד
- סימן שכט – על מי מחללין שבת, ובו ט' סעיפים תרד
- סימן של – דיני יולדת בשבת, ובו י"א סעיפים תרו
- סימן שלא – דין מילה בשבת, ובו י' סעיפים תרח
- סימן שלב – שלא לילד הבהמה בשבת, ובו ד' סעיפים תרי
- סימן שלג – שלא לפנות אוצר בשבת, ובו ג' סעיפים .. תריא
- סימן שלד – דיני דליקה בשבת, ובו כ"ז סעיפים תריב
- סימן שלה – דין חבית שנשברה, ובו ה' סעיפים תריח
- סימן שלו – אם מותר לילך על גבי העשבים, וכן באילן, ובו י"ג סעיפים תרכ
- סימן שלז – דין כיבוד הבית ודבר שאינו מתכוין, ובו ד' סעיפים תרכג

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כג

סימן שלח – דברים האסורים בשבת משום השמעת קול, ובו ח' סעיפים.....תרכד

סימן שלט – כמה דינים פרטיים הנוהגין בשבת, ובו ז' סעיפים.....תרכו

סימן שמו – כמה דינים מדברים האסורים בשבת כעין תולדות מאבות, ובו י"ד סעיפים.....תרכט

סימן שמא – היתר נדרים בשבת, ובו ג' סעיפים.....תרלא

סימן שמב – בין השמשות מותר לעשות דברים שאסרו חז"ל משום גזירה, ובו סעיף אחד.....תרלא

סימן שמוג – דיני קטן בשבת, ובו סעיף אחד.....תרלב

סימן שדמו – דין ההולך במדבר בשבת, ובו ב' סעיפים.....תרלג

סימן שמזה – דין ארבע רשויות בשבת, ובו י"ט סעיפים.....תרלג

סימן שמוז – דיני עירובין מן התורה, ובו ג' סעיפים.....תרלח

סימן שמזז – על איזה הוצאות חייב מן התורה, ובו סעיף אחד.....תרמ

סימן שמח – דין המושיט מרשות לרשות, ובו סעיף אחד.....תרמא

סימן שמט – דין ארבע אמות ברשות הרבים, ובו ה' סעיפים.....תרמא

סימן שנו – דין המוציא ראשו ורובו מרשות לרשות, ובו ג' סעיפים.....תרמב

סימן שנא – דין המושיט ידו לצינור ברשות הרבים לשתות, ובו סעיף אחד.....תרמד

סימן שנב – הקורא בספר ונתגלגל מרשות לרשות, ובו ב' סעיפים.....תרמד

סימן שנג – דיני זיזין ברשות הרבים, ובו ג' סעיפים...תרמה

כד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן שנד – דיני בור ואשפה ברשות הרבים, ובו ב' סעיפים
תרמז.....

סימן שנה – דיני גזוזטרא ובית כסא, ובו ה' סעיפים... תרמז

סימן שנו – דין אמת המים העוברת בחצר, ובו ב' סעיפים
תרנ.....

סימן שנו – דיני חצר פחות מד' אמות וביב, ובו ג' סעיפים
תרנא.....

סימן שנח – דין איזה מקומות נקראים מוקפים לדירה, ובו
י"ד סעיפים..... תרנד

סימן שנט – דין רחבה שאחורי הבתים, ובו סעיף אחד
תרנז.....

סימן שס – דין היקף מחיצות לשבת, ובו ג' סעיפים.... תרנח

סימן שסא – דין גג הסמוך לרשות הרבים, ובו ב' סעיפים
תרס.....

סימן שסב – איזה מחיצה קרויה מחיצה למלטל, ובו י"ב
סעיפים..... תרסא

סימן שסג – דיני מבוי ולחי, ובו ל"ו סעיפים..... תרסה

סימן שסד – דין מבוי המפולש ועשוי כנדל, ובו ה' סעיפים
תרעד.....

סימן שסה – דין מבוי שנפרץ, ובו ח' סעיפים..... תרעו

סימן שסו – דין עירוב לחצר שהרבה בני אדם דרים בו, ובו
מ"ו סעיפים..... תרעט

סימן שסז – אם אשה יכולה לערב, ובו סעיף אחד..... תרפג

סימן שסח – אם אחר שעירבו נתקלקל העירוב, ובו ה'
סעיפים..... תרפד

סימן שסט – באיזה אופן מקנין העירוב, ובו סעיף אחד
תרפו.....

סימן שע – דיני שיתוף בעירוב, ובו ח' סעיפים..... תרפו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כה

סימן שעא – כשאחד מבני חצר נפרד משם או מת, ובו ו' סעיפים..... תרצ

סימן שעב – דיני שותפי הדירות לעירוב, ובו י"ט סעיפים..... תרצב

סימן שעג – דין שתי גזוזטראות בשתי עליות, ובו סעיף אחד..... תרצט

סימן שעד – נסתם בשבת פתח או חלון במקום שעירב בו, ובו ד' סעיפים..... תש

סימן שעה – מה הם הדברים השרוים בחצר שאינם אוסרים, ובו ד' סעיפים..... תשא

סימן שעו – בור ובאר שבין שתי חצרות, ובו ד' סעיפים..... תשב

סימן שעז – דין ב' עליות זו כנגד זו הפתוחות לחצר, ובו סעיף אחד..... תשד

סימן שעח – דין חצרות הפתוחות זו לזו, ובו ה' סעיפים..... תשד

סימן שעט – דין חצרות ובתים ביניהם, ובו ב' סעיפים..... תשו

סימן שפ – דיני ביטול רשות, ובו ד' סעיפים..... תשז

סימן שפא – דיני המבטל רשותו ועבר והוציא, ובו ז' סעיפים..... תשט

סימן שפב – אם דירת אינו יהודי מעכבת בעירובו, ובו כ' סעיפים..... תשיא

סימן שפג – כשאין העכו"ם בבית אינו מעכב, ובו סעיף אחד..... תשמז

סימן שפד – אינו יהודי אכסנאי אם מעכב, ובו ב' סעיפים..... תשמז

סימן שפה – דין צדוקי ומומר בעירוב, ובו ד' סעיפים..... תשמז

כו **שלחן ערוך** מפתח הסימנים **אורח חיים**

סימן שפו – דיני שיתוף בעירוב, ובו ט' סעיפים..... תשיז

סימן שפז – שותפין במבוי צריכין לערב בחצירות, ובו סעיף אחד..... תשכ

סימן שפח – דין אם לא עירבו החצירות יחד וגם לא נשתתפו במבוי, ובו סעיף אחד..... תשכב

סימן שפט – אינו יהודי שיש לו חלון פתוח למבוי, ובו סעיף אחד..... תשכב

סימן שצ – מבוי שצדו אחד אינו יהודי וצדו אחד ישראלי, ובו ב' סעיפים..... תשכג

סימן שצא – דין ביטול רשות לאותן ששכחו לערב, ובו ב' סעיפים..... תשכד

סימן שצב – דיני עירובין לעיר, ובו ח' סעיפים..... תשכה

סימן שצג – דין עירוב ביום טוב שחל בערב שבת, ודין בין השמשות לערב, ובו ג' סעיפים..... תשכה

סימן שצד – ספק עירוב מה דינו, ובו ג' סעיפים..... תשכט

סימן שצה – דיני ברכת עירוב, ובו סעיף אחד..... תשל

הלכות תחומין..... תשל

סימן שצו – דין ארבע אמות שיש לכל אדם בשבת, ובו ב' סעיפים..... תשל

סימן שצז – דין שביתת היחיד וכליו ומהלך אלפים אמה, ובו י"ח סעיפים..... תשלא

סימן שצח – דין היאך מודדין אלפים אמה, ובו י"א סעיפים..... תשלד

סימן שצט – במה מודדין התחומין, ומקום המדידה, ומי הוא המודד, ובו י"א סעיפים..... תשלח

סימן ת – מי שישב לו בדרך לנוח, ולא ידע אם הוא בתחום אם לאו, ובו סעיף אחד..... תשמב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כז

סימן תא – מי שישן בדרך וחשכה לו, קונה אלפים אמה לכל רוח, ובו סעיף אחד..... תשמג

סימן תב – דין חריץ מים בין שני תחומין, ובו סעיף אחד..... תשמד

סימן תג – דין בקעה שהקיפה נכרים, ובו סעיף אחד..... תשמד

סימן תד – דין אם יש תחומין למעלה מעשרה טפחים, ובו סעיף אחד..... תשמה

סימן תה – דין היוצא חוץ לתחום, ובו ט' סעיפים..... תשמו

סימן תו – מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת, ובו סעיף אחד..... תשמה

סימן תז – מי הם שיכולין לילך חוץ לתחום, ובו ג' סעיפים..... תשמט

הלכות עירובי תחומין..... תשנ

סימן תח – דין הנחת העירוב וקניית השביתה, ובו ד' סעיפים..... תשנ

סימן תט – דין מקום נתינת העירוב, ובו י"ג סעיפים... תשנב

סימן תי – דין המחזיק בדרך כדי לקנות שביתה, ובו ג' סעיפים..... תשנז

סימן תיא – מי שהיה ביתו במזרח ונתן העירוב במערב, ובו סעיף אחד..... תשנט

סימן תיב – דין החולק עירובו, ובו סעיף אחד..... תשנט

סימן תיג – דין המערב לרבים, ובו סעיף אחד..... תשס

סימן תיד – שלא לערב אלא לדעתו, ובו ב' סעיפים...תשסא

סימן תטו – שלא לערב עירובי תחומין אלא לדבר מצוה, ובו ד' סעיפים.....תשסב

סימן תטז – דין עירובי תחומין ביום טוב שחל להיות סמוך לשבת, ובו ה' סעיפים..... תשסג

כח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

הלכות ראש חודש.....תשסח

סימן תיז – הלכות ראש חודש, ובו סעיף אחד.....תשסח

סימן תיח – דין תענית בראש חודש, ובו ה' סעיפים...תשסח

סימן תיט, ובו סעיף אחד.....תשסח

סימן תכ – אם הנשים רשאות לקונן בראש חודש, ובו ב'

סעיפים.....תשסח

סימן תכא – קריאת ובראשי חדשיכם בפסוקי דזמרה, ובו

סעיף אחד.....תשסח

סימן תכב – סדר התפלה והלל בראש חודש, ובו ז' סעיפים

.....תשסח

סימן תכג – סדר קריאת התורה בראש חודש, ובו ד'

סעיפים.....תשע

סימן תכד – דין הזכרת יעלה ויבוא בברכת המזון, ובו סעיף

אחד.....תשעא

סימן תכה – דיני ראש חודש שחל להיות בשבת, ובו ג'

סעיפים.....תשעא

סימן תכו – דין ברכת הלבנה וזמנה, ובו ד' סעיפים...תשעג

סימן תכז – כשראש חודש ב' ימים, היאך כותבין בשטרות,

ובו סעיף אחד.....תשעד

סימן תכח – סדר קביעת המועדים וקריאת הפרשיות, ובו ח'

סעיפים.....תשעד

הלכות פסח.....תשעח

סימן תכט – שאין נופלין על פניהם כל ניסן, ובו ב' סעיפים

.....תשעח

סימן תל, ובו סעיף אחד.....תשעח

סימן תלא – זמן בדיקת החמץ, ובו ב' סעיפים.....תשעט

סימן תלב – דין ברכת בדיקת חמץ, ובו ב' סעיפים...תשעט

סימן תלג – דיני בדיקת חמץ, ובו י"א סעיפים.....תשפ

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים כט

סימן תלד – דינים הנוהגים תיכף אחר הבדיקה, ובו ד' סעיפים תשפג

סימן תלה – דין מי שלא בדק בליל י"ד, ובו סעיף אחד תשפד

סימן תלו – דין המפרש בים, והיוצא בשיירא, ובו ג' סעיפים תשפד

סימן תלז – המשכיר בית לחבירו, על מי חל חובת ביעור, ובו ד' סעיפים תשפו

סימן תלח – עכבר שנכנס למקום בדוק וככר בפיו, ובו ב' סעיפים תשפז

סימן תלט – דין מי שבדק ולא מצא מספר ככרות שהניח, ובו ד' סעיפים תשפח

סימן תמו – דין חמצו של נכרי שהופקד אצל ישראל, ובו ד' סעיפים תשפט

סימן תמא – דיני מי שהלוה על חמץ, ובו ב' סעיפים .. תשצ

סימן תמב – דין תערובת חמץ, ובו י"א סעיפים תשצא

סימן תמג – דין חמץ בערב פסח לאחר שש, ובו ג' סעיפים תשצד

סימן תמד – דין ערב פסח שחל להיות בשבת, ובו ח' סעיפים תשצה

סימן תמה – דין ביעור חמץ, ובו ג' סעיפים תשצז

סימן תמו – דין מי שמוצא חמץ בתוך המועד, ובו ד' סעיפים תשצח

סימן תמז – דיני תערובת חמץ בתוך הפסח, ובו י"ב סעיפים תשצט

סימן תמח – דין חמץ שעבר עליו הפסח, ובו ז' סעיפים תתג

סימן תמט – דין חמץ שנמצא בחנות ישראל, והפועלים אינם יהודים, או בהיפוך, ובו סעיף אחד תתד

ל שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תג – דין ישראל ואינו יהודי שיש להם שותפות, ובו ז' סעיפים.....תתה

סימן תנא – דיני הגעלת כלים, ובו כ"ז סעיפים.....תתו

סימן תנב – דין זמן הגעלת הכלים, ובו ז' סעיפים.....תתמו

סימן תנג – דיני החמים ומחינתם למצות, ובו ט' סעיפים.....תתיז

סימן תנד – באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו, ובו ד' סעיפים.....תתיט

סימן תנה – דין מים שלנו, ובו ו' סעיפים.....תתכ

סימן תנו – דין שיעור כמות לישת המצות, ובו ג' סעיפים.....תתכב

סימן תנז – דין הנהגת החלה בעיסת מצה, ובו ב' סעיפים.....תתכג

סימן תנח – דין מצוה ללוש המצה בערב פסח, ובו סעיף אחד.....תתכד

סימן תנט – דין מקום וסדר לישת המצות, ובו ו' סעיפים.....תתכד

סימן תס – דיני מצת המצוה, ובו ז' סעיפים.....תתכז

סימן תסא – דיני אפיית המצה, ובו ה' סעיפים.....תתכח

סימן תסב – דין מי פירות אם מחמיצין, ובו ז' סעיפים.....תתל

סימן תסג – אם מותר לחרוך שני שבלים יחד, ודיני כרמל, ובו ג' סעיפים.....תתלא

סימן תסד – חרדל שנתערב בתוכו קמח, ובו סעיף אחד.....תתלא

סימן תסה – דיני מורסן בפסח, ובו ג' סעיפים.....תתלב

סימן תסו – אם הרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים, ובו ו' סעיפים.....תתלב

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לא

סימן תסז – דין חטים שנפל עליהם מים, ותבשיל שנמצא לתוכו חטה, ובו ט"ז סעיפים..... תתלד

סימן תסח – שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר חצות, ובו י' סעיפים..... תתלט

סימן תסט – שלא ליחד בשר לפסח, ובו סעיף אחד...תתמא

סימן תע – שהבכורות מתענין בערב פסח, ובו ג' סעיפים.....תתמא

סימן תעא – בערב פסח אחר שעה עשירית אסור לאכול פת, ובו ג' סעיפים.....תתמב

סימן תעב – דיני הסיבה וארבע כוסות, ובו ט"ז סעיפים.....תתמג

סימן תעג – דיני כוס ראשון, וסדר הפסח עד כוס השני, ובו ז' סעיפים.....תתמו

סימן תעד – על כוס ב' אין מברכין, ובו סעיף אחד....תתמט

סימן תעה – יתר דיני הסדר, ובו ז' סעיפים.....תתמט

סימן תעו – מנהג אכילת צלי בליל פסח, ובו ב' סעיפים.....תתנב

סימן תעז – דיני אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים.....תתנג

סימן תעח – שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן, ובו ב' סעיפים.....תתנד

סימן תעט – ברכת המזון על כוס שלישי, ובו סעיף אחד.....תתנד

סימן תפ – סדר כוס רביעי, ובו סעיף אחד.....תתנה

סימן תפא – שלא לשתות אחר ארבע כוסות, ובו ב' סעיפים.....תתנו

סימן תפב – מי שאין לו מצה שמורה, ובו סעיף אחד..תתנו

סימן תפג – דין מי שאין לו יין, ובו סעיף אחד.....תתנז

לב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תפד – דין מי שרוצה לעשות הסדר בהרבה בתים, ובו
סעיף אחד..... תתנז

סימן תפה – דין מי שנשבע שלא לאכול מצה, ובו סעיף
אחד..... תתנח

סימן תפו – שיעור כזית, ובו סעיף אחד..... תתנח

סימן תפז – סדר תפלת ערבית של פסח, ובו ד' סעיפים
..... תתנמ

סימן תפח – סדר תפלת שחרית של פסח, ובו ג' סעיפים
..... תתם

סימן תפט – סדר תפלת ליל שני של פסח, וספירת העומר,
ובו י' סעיפים..... תתסא

סימן תצ – סדר תפלת יום שני, ותפלת חולו של מועד, ובו
מ' סעיפים..... תתסג

סימן תצא – סדר הבדלה במוצאי יום טוב, ובו ב' סעיפים
..... תתסה

סימן תצב – דין תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים,
ובו סעיף אחד..... תתסו

סימן תצג – דינים הנוהגים בימי העומר, ובו ד' סעיפים
..... תתסז

סימן תצד – סדר תפלת חג השבועות, ובו ג' סעיפים .. תתסז

הלכות יום טוב תתסט

סימן תצה – איזה מלאכות אסורים ביום טוב, ובו ד' סעיפים
..... תתסט

סימן תצו – דיני יום טוב שני של גלויות, ובו ג' סעיפים
..... תתע

סימן תצז – דיני הכנה ביום טוב, ובו י"ז סעיפים תתעא

סימן תצח – דיני שחיטה ביום טוב, ובו כ' סעיפים תתעד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לג

סימן תצט – דין מליגה ומליחה ביום טוב, ובו ה' סעיפים
תתעט.....

סימן תק – דין הנצרך לבשר ביום טוב היאך יתנהג, וסדר
מליחתו, ובו ו' סעיפים..... תתפ

סימן תקא – עצים האסורים והמותרים ביום טוב, ובו ז'
סעיפים..... תתפא

סימן תקב – דיני האש ביום טוב, ובו ד' סעיפים..... תתפג

סימן תקג – שלא להכין מיום טוב לחבירו, ובו ב' סעיפים
תתפה.....

סימן תקד – דין התבלין ביום טוב, ובו ד' סעיפים..... תתפה

סימן תקה – דין החולב בהמה ביום טוב, ובו סעיף אחד
תתפז.....

סימן תקו – דיני לישה ביום טוב, ובו ט' סעיפים..... תתפז

סימן תקז – דין אפייה ביום טוב, ובו ז' סעיפים..... תתפט

סימן תקח – דברים האסורים ביום טוב להכנת צלי, ובו ב'
סעיפים..... תתצא

סימן תקט – כמה דינים פרטיים להלכות יום טוב, ובו ז'
סעיפים..... תתצב

סימן תקי – כמה דברים האסורים לעשות ביום טוב, ואיזו
מהם מותרים על ידי שינוי, ובו י"א סעיפים..... תתצד

סימן תקיא – הבערה, ולהחם מים, מותר ביום טוב, ובו ד'
סעיפים..... תתצו

סימן תקיב – שלא לבשל לצורך כותים ביום טוב, ובו ג'
סעיפים..... תתצז

סימן תקיג – דין ביצה שנולדה ביום טוב, ובו ח' סעיפים
תתצח.....

סימן תקיד – שלא לכבות ביום טוב, ובו י"א סעיפים
תתק.....

לד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקטו – דין דברים הבאים ביום טוב חוץ לתחום, ובו
ט' סעיפים.....תתקנ

סימן תקמז – דין איזה דברים מותרים לשלוח ביום טוב, ובו
ג' סעיפים.....תתקנ

סימן תקיז – באיזה אופן מותר ליקח ביום טוב מן החנוני
מיני מאכל, ובו ד' סעיפים.....תתקז

סימן תקיח – דיני הוצאה מרשות לרשות ביום טוב, ובו ט'
סעיפים.....תתקה

סימן תקיט – צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום
טוב, ובו ה' סעיפים.....תתקי

סימן תקכ – לכבד הבית, ובו סעיף אחד.....תתקיא

סימן תקכא – דין שלשול פירות ביום טוב ממקום למקום,
ובו ג' סעיפים.....תתקיא

סימן תקכב – קצת דברים האסורים למלטל ביום טוב, ובו
ד' סעיפים.....תתקיב

סימן תקכג – דינים הנוהגין בבהמות ביום טוב, ובו ד'
סעיפים.....תתקיב

סימן תקכד – כמה דברים האסורים ביום טוב, ובו ב'
סעיפים.....תתקיג

סימן תקכה – דין הלואה ביום טוב, ובו ב' סעיפים....תתקיג

סימן תקכו – דין מת ביום טוב, ובו י"ב סעיפים.....תתקיד

סימן תקכז – דיני עירוב תבשילין, ובו כ"ד סעיפים...תתקיז

סימן תקכח – דיני עירובי חצירות ביום טוב, ובו ב' סעיפים
.....תתקכא

סימן תקכט – דיני שמחת יום טוב, ובו ד' סעיפים...תתקכב

הלכות חול המועד.....תתקכד

סימן תקל – חול המועד אסור בקצת מלאכות, ובו סעיף
אחד.....תתקכד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לה

סימן תקלא – דיני גילוח בחול המועד, ובו ח' סעיפים
תתקכד.....

סימן תקלב – דין נטילת צפרנים בחול המועד, ובו ב'
סעיפים..... תתקכה

סימן תקלג – מלאכות המותרים בחול המועד, ובו ה'
סעיפים..... תתקכו

סימן תקלד – דיני כיבוס בחול המועד, ובו ג' סעיפים
תתקכז.....

סימן תקלה – שלא לפנות מחצר לחצר בחול המועד, ובו ג'
סעיפים..... תתקכח

סימן תקלו – כל צרכי בהמה מותר לעשות בחול המועד,
ובו ד' סעיפים..... תתקכט

סימן תקלז – דין מלאכת דבר האבד, ובו ט"ז סעיפים
תתקל.....

סימן תקלח – כמה ענינים הנקראים דבר האבד, ובו ו'
סעיפים..... תתקלד

סימן תקלט – דיני הסחורה בחול המועד, ובו י"ד סעיפים
תתקלה.....

סימן תקמ – דיני בנין וסתירה בחול המועד, ובו ח' סעיפים
תתקלט.....

סימן תקמא – דיני אריגה בחול המועד, ובו ה' סעיפים
תתקמא.....

סימן תקמב – שלא לעשות מלאכה לאחרים בחול המועד
אלא בחנם, ובו ב' סעיפים..... תתקמב

סימן תקמג – דין מלאכה על ידי אינו יהודי בחול המועד,
ובו ג' סעיפים..... תתקמג

סימן תקמד – דין צרכי רבים בחול המועד, ובו ב' סעיפים
תתקמג.....

לו שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקמ"ה – דיני כתיבה בחול המועד, ובו י"א סעיפים
תתקמ"ד.....

סימן תקמ"ו – דיני אירוסין ונישואין בחול המועד, ובו ה'
סעיפים..... תתקמ"ז

סימן תקמ"ז – דין מי שמת לו מת בחול המועד, ובו י"ב
סעיפים..... תתקמ"ח

סימן תקמ"ח – דין אבילות בחול המועד, ובו כ' סעיפים
תתקמ"ט.....

הלכות תשעה באב ושאר תעניות תתקנ"ו

סימן תקמ"ט – להתענות ארבע צומות, ובו ב' סעיפים
תתקנ"ז.....

סימן תקנ" – הבדל שיש בין תשעה באב ליתר צומות, ובו ד'
סעיפים..... תתקנ"א

סימן תקנ"א – דין שבוע שחל תשעה באב להיות בתוכה, ובו
י"ח סעיפים..... תתקנ"ב

סימן תקנ"ב – דין ערב תשעה באב, ובו י"ב סעיפים
תתקנ"ג.....

סימן תקנ"ג – דין סעודה המפסקת, ובו ב' סעיפים תתקנ"ד

סימן תקנ"ד – דברים האסורים בתשעה באב, ובו כ"ה
סעיפים..... תתקנ"ה

סימן תקנ"ה – דיני תפילין וציצית בתשעה באב, ובו ב'
סעיפים..... תתקנ"ו

סימן תקנ"ו – תשעה באב שחל ביום ראשון, ובו סעיף אחד
תתקנ"ז.....

סימן תקנ"ז – לומר נחם ועננו בתשעה באב, ובו סעיף אחד
תתקנ"ח.....

סימן תקנ"ח – במוצאי תשעה באב אין אוכלין בשר, ובו
סעיף אחד..... תתקנ"ט

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לז

סימן תקנ"ט – מנהגי תשעה באב, ודין מילה בתשעה באב, ובו י' סעיפים.....תתקעג

סימן תקס – לעשות זכר לחורבן, ובו ה' סעיפים.....תתקעה

סימן תקס"א – דין הרואה ערי יהודה וירושלים והמקדש בחורבן, ובו ה' סעיפים.....תתקעז

הלכות תענית.....תתקעח

סימן תקס"ב – דין קבלת התענית, ובו י"ג סעיפים.....תתקעח

סימן תקס"ג – דין מי שהרהר בלבו להתענות, ובו סעיף אחד.....תתקפב

סימן תקס"ד – דין ליל שלפני התענית, ובו סעיף אחד.....תתקפג

סימן תקס"ה – דין תפלת עננו, ובו ו' סעיפים.....תתקפג

סימן תקס"ו – דיני תענית ציבור, ובו ח' סעיפים.....תתקפה

סימן תקס"ז – טעימה ורחיצת הפה שמותר בתענית, ובו ג' סעיפים.....תתקפז

סימן תקס"ח – דיני נדרי תענית, ובו י"ב סעיפים.....תתקפח

סימן תקס"ט – דין נודר בעת צרה, ובו ב' סעיפים.....תתקצא

סימן תקע – דין חנוכה ופורים וימים שאין אומרים בהם תחינה, שנפשו בתוך ימי נדרי תענית, ובו ג' סעיפים.....תתקצב

סימן תקע"א – מי הם החוטאים לישב בתענית, ובו ג' סעיפים.....תתקצד

סימן תקע"ב – באיזה ימים אין גוזרים תענית ציבור, ובו ג' סעיפים.....תתקצה

סימן תקע"ג – שבטלה מגילת תענית, ובו סעיף אחד.....תתקצה

סימן תקע"ד – שנותנין בתענית חומרי המקום שיצא ושהלך לשם, ובו ה' סעיפים.....תתקצו

לח שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תקעה – דיני תעניות שמתפללין בארץ ישראל על הגשמים, ובו י"ג סעיפים.....תתקצז

סימן תקעו – על איזה דברים מתענין ומתריעין, ובו ט"ז סעיפים.....תתרב

סימן תקעז – אם נתרבה הגשמים עד שממשמששים הקרקע, איך מתנהגים, ובו סעיף אחד.....תתרז

סימן תקעה – שכל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו, ובו סעיף אחד.....תתרח

סימן תקעט – סדר תפלות באלו התעניות, ובו ג' סעיפים.....תתרט

סימן תקפ – ימים שמתענים בהם, ובו ג' סעיפים.....תתריא

הלכות ראש השנה.....תתריב

סימן תקפא – דיני ימי תחנונים וערב ראש השנה, ובו ד' סעיפים.....תתריב

סימן תקפב – סדר תפלת עשרת ימי תשובה וראש השנה, ובו ט' סעיפים.....תתריד

סימן תקפג – דברים שנוהגים לאכול בליל ראש השנה, ובו ב' סעיפים.....תתרמז

סימן תקפד – סדר קריאת התורה בראש השנה, ובו ד' סעיפים.....תתרמז

סימן תקפה – דין ברכת השופר, ובו ה' סעיפים.....תתריז

סימן תקפו – דיני שופר של ראש השנה, ובו כ"ג סעיפים.....תתריט

סימן תקפז – דין התוקע לתוך הבור, ובו ג' סעיפים..תתרכד

סימן תקפח – זמן תקיעת שופר, ובו ה' סעיפים.....תתרכה

סימן תקפט – מי הם הראוים לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים.....תתרכו

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים לט

סימן תקצ – סדר הראוי לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים
תתרכח.....

סימן תקצא – סדר תפלת מוסף ביחיד, ובו ח' סעיפים
תתרלא.....

סימן תקצב – תפלת מוסף בקול רם, וסדר התקיעות, ובו ד'
סעיפים..... תתרלב

סימן תקצג – אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו, ובו
ב' סעיפים..... תתרלד

סימן תקצד – יחיד שלא התפלל, אין חבירו מוציא, ובו
סעיף אחד..... תתרלד

סימן תקצה – מי שאינו בקי לא בתקיעות, ולא בתפלה, ובו
סעיף אחד..... תתרלה

סימן תקצו – תשלום תקיעות לאחר התפלה, ובו סעיף אחד
תתרלה.....

סימן תקצז – אם מותר להתענות בראש השנה, ובו ג'
סעיפים..... תתרלו

סימן תקצח, ובו סעיף אחד..... תתרלו

סימן תקצט, ובו סעיף אחד..... תתרלז

סימן תר – ביצה שנולדה בראש השנה, ודיני הקידוש, ובו
ג' סעיפים..... תתרלז

סימן תרא – סדר יום שני של ראש השנה, ובו ב' סעיפים
תתרלז.....

סימן תרב – סדר עשרת ימי תשובה, ובו סעיף אחד
תתרלח.....

סימן תרג, ובו סעיף אחד..... תתרלח

הלכות יום הכיפורים.....תתרל"ט

סימן תרד – סדר ערב יום כיפור, ובו ב' סעיפים..... תתרלט

סימן תרה – מנהג כפרות בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד
תתרמ.....

מ שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תרו – שיפיים אדם את חבירו בערב יום כיפור, ובו ד' סעיפים..... תתרמ

סימן תרז – סדר הוידוי במנחה בערב יום כיפור, ובו ו' סעיפים..... תתרמב

סימן תרח – סדר סעודה המפסקת, ובו ד' סעיפים....תתרמג

סימן תרט – הטמנת חמין בערב יום כיפור, ובו סעיף אחד תתרמד

סימן תרי – הדלקת נרות ביום כיפור, ובו ד' סעיפים תתרמה

סימן תריא – שליל יום הכיפורים דינו כיומו, ובו ב' סעיפים תתרמו

סימן תריב – איסור אכילה ביום הכיפורים, ושיעור כמותה, ובו ו' סעיפים.....תתרמז

סימן תריג – איסור רחיצה ביום כיפור, ובו י"ב סעיפים תתרמט

סימן תריד – דיני סיכה ונעילת הסנדל, ובו ד' סעיפים תתרנא

סימן תרטו – יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה, ובו ב' סעיפים..... תתרנב

סימן תרטז – הקטנים מתי יתחילו להתענות, ובו ב' סעיפים תתרנג

סימן תריז – דין עוברה ומניקה ויולדת ביום הכיפורים, ובו ד' סעיפים..... תתרנד

סימן תריח – דין חולה ביום הכיפורים, ובו ו' סעיפים תתרנה

סימן תריט – סדר ליל יום הכיפורים, ובו ו' סעיפים...תתרנז

סימן תרכ – מנהג יפה לקצר בתפלת שחרית, ובו סעיף אחד תתרנח

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מא

סימן תרכא – סדר קריאת התורה ומילה ביום כיפור, ובו ו' סעיפים.....תתרנ"ט

סימן תרכב – סדר תפלת מנחה, ובו ד' סעיפים.....תתרס

סימן תרכג – סדר תפלת נעילה, ובו ו' סעיפים.....תתרסא

סימן תרכד – סדר מוצאי יום הכיפורים, ובו ה' סעיפים.....תתרסב

הלכות סוכה.....תתרסג

סימן תרכה, ובו סעיף אחד.....תתרסג

סימן תרכו – העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג, ובו ג' סעיפים.....תתרסד

סימן תרכז – דיני הישן בסוכה, ובו ד' סעיפים.....תתרסו

סימן תרכח – דיני סוכה שתחת סוכה, ובו ג' סעיפים.....תתרסז

סימן תרכט – ממה צריך להיות הסכך, ובו י"ט סעיפים.....תתרסח

סימן תרל – דיני דפנות הסוכה, ובו י"ג סעיפים.....תתרעב

סימן תרלא – סוכה שחמתה מרובה מצלתה, ויתר דיני הסכך, ובו י' סעיפים.....תתרעז

סימן תרלב – דברים הפוסלים בסכך, ובו ד' סעיפים.....תתרפ

סימן תרלג – דין גובה הסוכה, ובו י' סעיפים.....תתרפב

סימן תרלד – שלא תהיה פחות מן שבעה על שבעה, ובו ד' סעיפים.....תתרפג

סימן תרלה – דין סוכת גנב"ך ורקב"ש, ובו סעיף אחד.....תתרפד

סימן תרלו – דין סוכה ישנה, ובו ב' סעיפים.....תתרפה

סימן תרלז – דין סוכה שאולה וגזולה, ובו ג' סעיפים.....תתרפו

מב שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תרלח – סוכה ונויה אסורין כל שבעה, ובו ב' סעיפים
תתרפז

סימן תרלמ – דיני ישיבת סוכה, ובו ח' סעיפיםתתרפח

סימן תרמ – מי הם הפטורים מיישיבת סוכה, ובו י' סעיפים
תתרצא

סימן תרמא – שאין מברכין שהחיינו על עשיית הסוכה, ובו
סעיף אחדתתרצד

סימן תרמב – אם חל יום ראשון של סוכות להיות בשבת
לענין ברכת מעין שבע, ובו סעיף אחדתתרצה

סימן תרמג – סדר הקידוש, ובו ג' סעיפיםתתרצה

סימן תרמד – סדר הלל כל ימי החג, ובו ב' סעיפים
תתרצו

הלכות לולב.....תתרצו

סימן תרמה – דיני לולב, ובו ט' סעיפיםתתרצו

סימן תרמו – דיני הדס, ובו י"א סעיפיםתתרצט

סימן תרמז – דיני ערבה, ובו ב' סעיפיםתתשא

סימן תרמח – דברים הפוסלים באתרוג, ובו כ"ב סעיפים
תתשא

סימן תרמט – דברים הפוסלים בארבעה מינים, ובו ו'
סעיפיםתתשה

סימן תרנ – שיעור הדס וערבה, ובו ב' סעיפיםתתשח

סימן תרנא – נמילת הלולב וברכתו, ובו ט"ו סעיפים
תתשט

סימן תרנב – זמן נמילת לולב, ובו ב' סעיפיםתתשיג

סימן תרנג – הדס אסור להריח בו, ובו ב' סעיפיםתתשיד

סימן תרנד – שיכול להחזיר הלולב במים ביום טוב, ובו
סעיף אחדתתשיד

סימן תרנה – גוי שהביא לולב, ובו סעיף אחדתתשיד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מג

סימן תרנו – שצריך לחזור אחרי הידור מצוה בקניית האתרוג, ובו סעיף אחד..... תתשמו

סימן תרנז – דין קטן היודע לנענע לולב, ובו סעיף אחד..... תתשמו

סימן תרנח – דיני לולב ביום טוב ראשון, ובו ט' סעיפים..... תתשמו

סימן תרנט – סדר קריאת התורה בסוכות, ובו סעיף אחד..... תתשיח

סימן תרס – סדר היקף הבימה, ובו ג' סעיפים..... תתשיט

סימן תרסא – בליל יום טוב שני אומר שהחיינו לפני ברכת לישב בסוכה, ובו סעיף אחד..... תתשכ

סימן תרסב – סדר תפלת יום ב' של סוכות, ובו ג' סעיפים..... תתשכ

סימן תרסג – סדר תפלת חול המועד, ובו ג' סעיפים..... תתשכ

סימן תרסד – סדר יום הושענא רבה, ובו י"א סעיפים..... תתשכב

סימן תרסה – אתרוג אסור לאכול בשביעי, ובו ב' סעיפים..... תתשכה

סימן תרסו – דיני סוכה ביום השביעי, ובו סעיף אחד..... תתשכה

סימן תרסז – סוכה ונוייה אסורין גם כל שמיני, ובו סעיף אחד..... תתשכו

סימן תרסח – סדר תפלת ליל שמיני ויומו, ובו ב' סעיפים..... תתשכו

סימן תרסט – סדר יום שמחת תורה, ובו סעיף אחד..... תתשכח

הלכות חנוכה..... תתשכט

מד שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים

סימן תער – דברים האסורים והמותרים בחנוכה, ובו ג'
סעיפים.....תתשכט

סימן תרעא – סדר הדלקת נר חנוכה, ומקום הנחתו, ובו ח'
סעיפים.....תתשל

סימן תערב – זמן הדלקת נר חנוכה, ובו ב' סעיפים
.....תתשלג

סימן תרעג – שמנים ופתילות הכשרות לחנוכה, ובו ד'
סעיפים.....תתשלד

סימן תרעד – שמותר להדליק מנר לנר, ובו ב' סעיפים
.....תתשלה

סימן תרעה – שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה, ובו ג'
סעיפים.....תתשלו

סימן תרעו – סדר הברכות וההדלקה, ובו ה' סעיפים
.....תתשלו

סימן תרעז – דין אכסנאי בחנוכה, ובו ד' סעיפים.....תתשלה

סימן תרעה – נר של שבת קודם לנר של חנוכה, ובו סעיף
אחד.....תתשלט

סימן תרעט – בערב שבת מדליקין נר חנוכה תחלה, ובו
סעיף אחד.....תתשמ

סימן תרפ – שלא להניח הנרות סמוך לפתח בליל שבת, ובו
ב' סעיפים.....תתשמ

סימן תרפא – אין מבדילין בנר חנוכה במוצאי שבת, ובו ב'
סעיפים.....תתשמ

סימן תרפב – דין על הניסים בחנוכה, ובו ג' סעיפים תתשמא

סימן תרפג – סדר הלל בחנוכה, ובו סעיף אחד תתשמב

סימן תרפד – סדר קריאת התורה בחנוכה, ובו ג' סעיפים
.....תתשמב

סימן תרפה – סדר ד' פרשיות, ובו ז' סעיפים תתשמד

שלחן ערוך מפתח הסימנים אורח חיים מה

הלכות מגילה ופורים.....תתשמה

סימן תרפו – דין תענית אסתר, ובו ג' סעיפים..... תתשמה

סימן תרפז – חיוב קריאת המגילה, ובו ב' סעיפים... תתשמו

סימן תרפח – דין כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון, ובו ח' סעיפים..... תתשמז

סימן תרפט – שהכל חייבים בקריאת מגילה, ובו ו' סעיפים
..... תתשמט

סימן תרצ – דיני קריאת המגילה, ובו י"ח סעיפים..... תתשנ

סימן תרצא – דיני כתיבת המגילה ותפירתה, ובו י"א
סעיפים..... תתשנד

סימן תרצב – דיני ברכות המגילה, ובו ד' סעיפים.... תתשנז

סימן תרצג – סדר תפלת פורים, ובו ד' סעיפים..... תתשנח

סימן תרצד – דין מעות פורים לעניים, ובו ד' סעיפיםתתשנט

סימן תרצה – דיני סעודת פורים, ובו ד' סעיפים..... תתשס

סימן תרצו – דיני הספד ותענית ועשיית מלאכה בפורים,
ובו ח' סעיפים.....תתשסב

סימן תרצז – אין אומרים תחינה בי"ד ומ"ו שבאדר ראשון,
ודין תענית והספד בהן, ובו סעיף אחד.....תתשסד

לוח אורח חיים הימני

ללימוד כל שו"ע אורח פתחבר עם רמ"א בפענל השנה

יום	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	א, א	נה, ג	קכב, ב	קעז, א	רמז, א	רצח, יד	שכז, א	שסז, ה	תמז, א	תקכ, ד	תקנט, א	תרכט, י	א
ב	ג, ב	נה, יז	קכז, א	קעה, ג	רמז, י	שא, ב	שכז, ד	שסז, א	תמכ, ח	תקז, ב	תקס, ב	תרל, ב	ב
ג	ד, ט	נה, א	קכח, ח	קעה, א	רמז, א	שא, טז	שכח, ד	שעז, ב	תמדז, ו	תקז, ח	תקסכ, ב	תרלז, י	ג
ד	ו, א	נט, ג	קכח, ב	קעט, ב	רמז, ו	שכז, טז	שכח, טז	שעז, א	תמדז, א	תקז, א	תקסכ, יב	תרלז, ט	ד
ה	ז, ג	סא, ו	קכח, לג	קכז, א	רמז, א	שא, מא	שכז, א	שעז, ו	תמדז, ו	תקז, ב	תקסכ, ב	תרלז, ז	ה
ו	ט, א	סב, ב	קכט, א	קכז, א	רמז, ב	שב, ו	שכח, יב	שעז, טז	תנז, ב	תקז, ו	תקסכ, ב	תרלז, ג	ו
ז	י, י	סד, א	קלז, ח	קכז, א	רמז, ד	שב, ו	שכח, כה	שעז, ג	תנז, ה	תקז, ז	תקסכ, א	תרלז, ב	ז
ח	יא, יא	סז, י	קלז, ב	קכז, א	רמז, ב	שב, יט	שכח, מד	שעז, א	תנז, טז	תקז, ו	תקסכ, א	תרמז, ד	ח
ט	יב, ב	ע, א	קלז, א	קכז, א	רמז, ב	שב, ב	שכח, ב	שעז, ה	תנז, כה	תקז, א	תקסכ, ד	תרמז, ג	ט
י	יג, טז	עב, ה	קלז, ד	קכז, ג	רמז, ב	שב, יז	שכח, ט	שעז, יח	תנז, א	תקז, ג	תקסכ, יב	תרמז, א	י
יא	יד, א	עה, ג	קמז, ז	קכז, ג	רמז, א	שב, ד	שכח, ו	שעז, ה	תנז, א	תקז, ד	תקסכ, ט	תרמז, ג	יא
יב	כג, א	עה, א	קמז, א	קכז, א	רמז, א	שב, ה	שכח, כג	שעז, א	תנז, א	תקז, ד	תקסכ, א	תרמז, א	יב
יג	כד, ה	פ, א	קמז, א	קכז, א	רמז, ח	שב, יח	שכח, יח	שעז, א	תנז, ד	תקז, כז	תקסכ, א	תרמז, ו	יג
יד	כד, יג	פה, ב	קנז, א	קכז, יב	רמז, א	שב, ז	שכח, יג	שעז, א	תסז, א	תקז, א	תקסכ, ח	תרמז, א	יד
טו	כו, ט	פט, ג	קנז, ט	קכז, ד	רמז, ב	שב, כז	שכח, ז	שעז, יז	תסז, ג	תקז, ה	תקסכ, ה	תרמז, א	טו
טז	לז, ב	צ, ח	קנז, ז	קכז, רה	רמז, יד	שב, מ	שכח, ד	שעז, ט	תסז, ח	תקז, ג	תקסכ, טז	תרמז, ח	טז
יז	לב, יא	צ, כז	קנז, טז	קכז, רח	רמז, א	שב, א	שכח, א	שעז, ט	תסז, טז	תקז, יד	תקסכ, ג	תרמז, ב	יז
יח	לב, כ	צב, א	קנז, ו	קכז, רח	רמז, יג	שב, א	שכח, יד	שעז, א	תסז, א	תקז, ב	תקסכ, ג	תרמז, יח	יח
יט	לב, לה	צד, א	קנז, א	קכז, רי	רמז, יג	שב, א	שכח, א	שעז, א	תסז, א	תקז, יג	תקסכ, ד	תרמז, א	יט
כ	לב, מוד	צד, ד	קנז, יב	קכז, ריב	רמז, י	שב, ב	שכח, ב	שעז, א	תסז, א	תקז, ז	תקסכ, א	תרמז, ה	כ
כא	לג, ב	צה, ב	קנז, ח	קכז, רטז	רמז, ג	שב, ג	שכח, ג	שעז, א	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, א	כא
כב	לז, ב	קז, ד	קסז, א	קכז, ריח	רמז, א	שב, א	שכח, א	שעז, א	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, א	כב
כג	לט, א	קז, ה	קסז, א	קכז, ריח	רמז, א	שב, א	שכח, א	שעז, א	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, א	כג
כד	מז, א	קז, ב	קסז, ד	קכז, רכז	רמז, ד	שב, ה	שכח, ה	שעז, יג	תסז, א	תקז, ד	תקסכ, יג	תרמז, א	כד
כה	מז, ז	קט, ב	קסז, א	קכז, רכז	רמז, ב	שב, ט	שכח, ט	שעז, א	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, ד	כה
כו	מז, ח	קיא, א	קסז, ו	קכז, רכז	רמז, ז	שב, טז	שכח, טז	שעז, י	תסז, א	תקז, ג	תקסכ, א	תרמז, ו	כו
כז	מז, א	קיד, ב	קסז, ח	קכז, רכז	רמז, ב	שב, א	שכח, א	שעז, י	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, א	כז
כח	מז, א	קיד, א	קסז, ח	קכז, רכז	רמז, ב	שב, א	שכח, א	שעז, י	תסז, א	תקז, ג	תקסכ, א	תרמז, א	כח
כט	נג, י	קיא, א	קסז, יז	קכז, רכז	רמז, ג	שב, טז	שכח, טז	שעז, לג	תסז, א	תקז, יח	תקסכ, א	תרמז, ד	כט
ל	נג, כה		קע, יד		רמז, ז	שב, ז	שכח, ז	שעז, ב	תסז, א	תקז, א	תקסכ, א	תרמז, א	ל
		חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	

הלכות ברכת הבשמים

**סימן רטז – דיני ברכת הריח, ובו י"ד
סעיפים**

א. אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך קודם שיריח
אבל לאחריו אין צריך לברך כלום:

ב. אם זה שיוצא ממנו הריח עץ או מין עץ מברך
בורא עצי בשמים. ואם הוא עשב מברך בורא
עשבי בשמים. ואם אינו לא מין עץ ולא מין עשב
כמו המוס"ק מברך בורא מיני בשמים. ואם היה
פרי ראוי לאכילה מברך הנותן ריח טוב בפירות
והני מילי כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו
אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוין להריח בו אף על
פי שהוא מעלה ריח טוב אינו מברך ועל כולם אם
אמר בורא מיני בשמים יצא הילכך על כל דבר
שהוא מסופק בו מברך בורא מיני בשמים על אגוז
מוסקאט"ה ועל קניל"ה וקלאו"ו וכל מיני בשמים
שהם לאכילה מברך הנותן ריח טוב בפירות:

ג. על הורד ועל הקנמון שהוא עור הנדי ועל מי
הורד ועל הלבונה והמצטיכי וכיוצא בהם בורא
עצי בשמים:

ד. על שמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב:

שמח שלחן ערוך אורח חיים

ה. שמן זית שכתשו או טחנו עד שחזר ריחו נודף מברך עליו בורא עצי בשמים:

ו. שמן שבשמו כמו שמן המשחה אם בעצי בשמים מברך בורא עצי בשמים ואם בעשבי בשמים מברך בורא עשבי בשמים. ואם היו בו עצים ובשמים מברך בורא מיני בשמים ואם סיננו והוציא ממנו הבשמים יש אומרים שמברך בורא שמן ערב ויש אומרים שאינו מברך עליו כלל דהוי ריח שאין לו עיקר וכיון שספק הוא נכון ליזהר מלהריח בו:

ז. סימלק וחילפי דימא מברך בורא עצי בשמים סימלק יש מפרשים רוסמארי"ן ויש מפרשים יאסמי"ן ויש מפרשים שהוא עשב שיש לו שלש שורות של עלין זו למעלה מזו ולכל שורה שלש עלין. וחילפי דימא הוא שבולת נרד שקורין אישפי"ק:

ח. סיגלי והם ויאול"ש בורא עשבי בשמים:

ט. נרגיס והוא חבצלת ויש אומרים שהוא לירי"ו אם גדל בגנה מברך בורא עצי בשמים ואם הוא גדל בשדה מברך בורא עשבי בשמים:

י. היו לפניו עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים מברך על כל אחד ברכה הראויה לו. הגה: ואם בירך

שלתן ערוך אורח חיים שמט

על כולם מיני בשמים יצא (טור ר"ק סימן). ואם צריך להקדים של עץ לשל עשבי בשמים עיין לעיל סימן ר"א:

יא. הביאו לפניו הדס ושמן להריח בהם אם ברכותיהן שוות מברך על ההדס ופוטר את השמן ואם אינם שוות מברך על ההדס תחלה:

יב. מברכין על המוגמר (פירוש בשמים שמשמים על הגחלים להריח בהם) משיעלה קיטור עשנו קודם שיגיע לו הריח אבל לא יברך קודם שיעלה קיטור העשן:

יג. המוגמר אם הוא של עץ מברך בורא עצי בשמים ואם של עשב בורא עשבי בשמים ואם של שאר מינים בורא מיני בשמים:

יד. המריח באתרוג של מצוה מברך עליו ויש אומרים שאינו מברך לכך נכון שלא להריח בו. הגה: יש אומרים דהמריח בפת חם יש לו לברך שנתן ריח טוב בפת (אבודרהם ובית יוסף סימן רנ"ו בשם אורחות חיים) ויש אומרים דאין לברך עליו (בית יוסף) לכך אין להריח בו:

סימן ריז — ברכת הבשמים והמוגמר, ובו ח' סעיפים

א. הנכנס לחנותו של בושם שיש בו מיני בשמים מברך בורא מיני בשמים ישב שם כל היום אינו

מברך אלא אחת נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ודוקא שלא היה דעתו לחזור אבל היה דעתו לחזור לא יברך:

ב. אין מברכין על הריח אלא אם כן נעשה להריח הילכך אין מברכין על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה שאינם אלא להעביר סרחונו של מת אבל נתונים למטה מברכין שאני אומר לכבוד החיים הם עשויים וכן אין מברכין על בשמים של בית הכסא ולא על שמן העשוי להעביר את הזוהמא:

ג. מוגמר שמגמרין בו את הכלים אין מברכין עליו לפי שלא נעשה להריח בעצמו של מוגמר אלא כדי ליתן ריח בכלים וכן המריח בכלים שהם מוגמרים אינו מברך לפי שאין עיקר אלא ריח בלא עיקר:

ד. בשמים של ערוה כגון קופה של בשמים תלוי בצוארה או אוחזת בידה או בפיה אין מברכים עליהם לפי שאסור להריח בהם שמא יבא לידי הרגל נשיקה או קירוב בשר:

ה. בשמים של עבודת כוכבים אין מברכין עליהם לפי שאסור להריח בהם:

שלתן ערוך אורח חיים שנא

- ו. מסיבה של עובדי כוכבים אין מברכים על בשמים שלהם דסתם מסיבתן לעבודת כוכבים:
- ז. היה הולך חוץ לכרך והריח ריח טוב אם רוב העיר עובדי כוכבים אינו מברך ואם רוב ישראל מברך:
- ח. נתערב ריח שמברכין עליו בריח שאין מברכין עליו הולכים אחר הרוב:

הלכות ברכת הנסים

סימן ריח – ברכות הנעשים על הנסים,
ובו ט' סעיפים

- א. הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל כגון מעברות הים ומעברות הירדן ומעברות נחלי ארנון ואבני אלגביש של בית חורון ואבן שבקש עוג לזרוק על ישראל ואבן שישב עליה משה בעת מלחמת עמלק וחומת יריחו מברך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ובין ברכה זו ובין שאר ברכות הראיה הרי הם כשאר ברכות וכולם בהזכרת שם ומלכות:
- ב. על נס שנעשה לקצת ישראל כל זמן שלא נעשה לכל ישראל או רובן ואפילו נעשה לקצת שבטים אין מברכין עליו:

שנב שלחן ערוך אורח חיים

ג. כל אלו הדברים אינם אלא כשרואה אותם משלשים לשלשים יום ואז הם חובה כמו בפעם ראשונה:

ד. הרואה מקום שנעשה נס ליחיד אינו מברך אבל הוא עצמו מברך שעשה לי נס במקום הזה וכל יוצאי ירכו גם כן מברכין שעשה נס לאבי במקום הזה:

ה. מי שנעשו לו נסים הרבה בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס צריך להזכיר כל שאר המקומות ויכלול כולם בברכה אחת:

ו. על נס של רבו צריך לברך כשם שהוא מברך על נס של אביו. הגה: יש אומרים דהוא הדין אם רואה האדם שנעשה לו הנס מברך עליו כמו שמברך על המקום שנעשה בו הנס (אבודרהם):

ז. על נס של אדם מסויים כיואב בן צרויה וחבריו וכן על נס של אדם שנתקדש בו שם שמים כגון דניאל וחביריו מברך לפיכך הרואה גוב אריות של דניאל וכבשן האש של חנניה מישאל ועזריה מברך שעשה נס לצדיקים במקום הזה:

ח. הרואה אשתו של לוט מברך שתים עליה אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם דיין האמת ועל

שלחן ערוך אורח חיים שנג

לוט אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם זוכר
הצדיקים:

ט. יש אומרים שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא
יוצא ממנהג העולם אבל נס שהוא מנהג העולם
ותולדתו כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה
וניצול וכיוצא בזה אינו חייב לברך ויש חולק וטוב
לברך בלא הזכרת שם ומלכות:

הלכות ברכות הודאות

סימן רי"ט — ברכת הודאות היחיד, ובו ט'
סעיפים

א. ארבעה צריכים להודות יורדי הים כשעלו ממנה
והולכי מדבריות כשיגיעו לישוב ומי שהיה חולה
ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא
וסימנך וכל החיים יודוך סלה "חבוש" "סורים" ים
"מדבר":

ב. ומה מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב והשומעים
אומרים מי שגמלך כל טוב הוא יגמלך כל טוב
סלה:

ג. צריך לברך ברכה זו בפני עשרה ותרי מינייהו רבנן
דכתיב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים

יהללוהו ואם לא שכיחי רבנן לא יניח מלברך ונהגו לברך אחר קריאת התורה לפי שיש שם עשרה ואם בירך בפחות מעשרה יש אומרים שיצא ויש אומרים שלא יצא וטוב לחזור ולברך בפני עשרה בלא הזכרת שם ומלכות:

ד. אם בירך אחר ואמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר גמלך כל טוב וענה אמן יצא וכן אם אמר בריך רחמנא מלכא דעלמא דיהבך לן וענה אמן יצא. הגה: ואין זה ברכה לבטלה מן המברך אף על פי שלא נתחייב בברכה זו הואיל ואינו מברך רק דרך שבח והודאה על טובת חבירו ששמח בה (טור):

ה. אם בירך אחד הגומל לעצמו ונתכוין להוציא את חבירו ושמע חבירו וכוון לצאת יצא אפילו בלא עניית אמן (כיון שהמברך גם כן חייב יצא האחר בלא עניית אמן) (טור):

ו. אם איחר יש לו תשלומין לברך כל זמן שירצה ונכון שלא לאחר שלשה ימים:

ז. באשכנז וצרפת אין מברכין כשהולכין מעיר לעיר שלא חייבו אלא בהולכי מדברות דשכיחי ביה חיות רעות ולסטים ובספרד נוהגין לברך מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה ומיהו בפחות מפרסה

שלתן ערוך אורח חיים שנה

אינו מברך ואם הוא מקום מוחזק בסכנה ביותר
אפילו בפחות מפרסה:

ח. בכל חולי צריך לברך אפילו אינו חולי של סכנה
ולא מכה של חלל אלא כל שעלה למטה וירד
מפני שדומה כמי שהעלוהו לגדרום (פירוש מעלות
שעושין דיינים לשבת כשדנין) לידון ואין הפרש בין
שיש לו מיחוש קבוע ובא מזמן לזמן ובין שאינו
קבוע. הגה: ויש אומרים דאינו מברך רק על חולי שיש בו
סכנה כגון מכה של חלל (טור בשם הראב"ד והר"ר יוסף וכן נוהגין בחשכנז):

ט. הני ארבעה לאו דוקא דהוא הדין למי שנעשה לו
נס כגון שנפל עליו כותל או ניצול מדריסת שור
ונגיחותיו או שעמד עליו בעיר אריה לטורפו או
אם גנבים באו לו או שודדי לילה וניצול מהם וכל
כיוצא בזה כולם צריכים לברך הגומל ויש אומרים
שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דוקא וטוב
לברך בלא הזכרת שם ומלכות:

סימן רכ – הטבת חלום ותעניתו, ובו ב'

סעיפים

א. הרואה חלום ונפשו עגומה עליו ייטיבנו באפי
תלתא דרחימו ליה (פירוש שאוהבים אותו) ולימא
באפייהו חלמא טבא חזאי ולימרו אינהו טבא הוא
וטבא להוי וכו':

ב. יפה תענית לבטל חלום רע כאש לנעורת. הגה: ודוקא בו ביום ואפילו בשבת. ועיין לקמן סימן רפ"ה:

סימן רכא — ברכת הודאת הגשמים, ובו ב' סעיפים

א. אם היו בצער מחמת עצירת גשמים וירדו גשמים מברכים עליהם אף על פי שלא ירדו עדיין כדי רביעה משירדו כל כך שרבו על הארץ שיעלו (עליהם) אבעבועות מן המטר וילכו זה לקראת זה. הגה: ומה שאין אנו נוהגים בזמן הזה בברכת הגשמים משום דמדינות אלו תדירים בגשמים ואינן נעצרין כל כך (סמ"ג ואגור וכל כו):

ב. ומה מברך אם אין לו שדה אומר מודים אנחנו לך ה' אלהינו על כל טפה וטפה שהורדת לנו ואילו פינו מלא שירה כים וכו' עד הן הם יודו ויברכו את שמך מלכנו וחותם ברוך אתה ה' אל רוב ההודאות ואם יש לו שדה בשותפות עם אחר מברך הטוב והמטיב ואם אין לו שותף בשדה מברך שהחיינו. הגה: ויש אומרים דהשומע שירדו גשמים מברך הטוב והמטיב (הרשב"א):

סימן רכב – ברכת הודאת הטוב והרע, ובו ד' סעיפים

- א. על שמועות שהן טובות לו לבדו מברך שהחיינו
ואם הן טובות לו ולאחרים מברך הטוב והמטיב:
- ב. על שמועות רעות מברך ברוך אתה ה' אלהינו
מלך העולם דיין האמת:
- ג. חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש
חפצה כדרך שמברך בשמחה על הטובה כי הרעה
לעובדי השם היא שמחתם וטובתם כיון שמקבל
מאהבה מה שגזר עליו השם נמצא שבקבלת רעה
זו הוא עובד את השם שהיא שמחה לו:
- ד. מברך על הטובה הטוב והמטיב אף על פי שירא
שמא יבא לו רעה ממנו כגון שמצא מציאה וירא
שמא ישמע למלך ויקח כל אשר לו וכן מברך על
הרעה ברוך דיין האמת אף על פי שיבא לו טובה
ממנה כגון שבא לו שטף על שדהו אף על פי
שכשיעבור השטף היא טובה לו שהשקה שדהו:

סימן רכג – מי שילדה אשתו, ומת מורישו, ובנה בית חדש, וקנה כלים חדשים, מזה מברך, ובו ו' סעיפים

א. ילדה אשתו זכר מברך הטוב והמטיב וגם היא צריכה לברך כן. הגה: ואם מתה אשתו בלידתה מברך שהחיינו דהא ליכא הטבה לאחרני וכן אם מת האב קודם שילדתו היא מברכת שהחיינו (כן נראה לי לייסד הרשב"א סימן רמ"ה). ויש שכתבו שנהגו להקל בברכה זו שאינה חובה אלא רשות ומזה נתפשט שרבים מקילים באלו הברכות:

ב. מת אביו מברך דיין האמת היה לו ממון שיוורשו אם אין לו אחים מברך גם כן שהחיינו ואם יש לו אחים במקום שהחיינו מברך הטוב והמטיב. הגה: שאין מברכין הטוב והמטיב אלא אם כן יש לו שותפות באותה טובה (ט"ז):

ג. בנה בית חדש או קנה כלים חדשים אפילו היה לו כיוצא באלו תחלה או קנה וחזר וקנה מברך על כל פעם שהחיינו ולא דוקא חדשים דהוא הדין לישנים אם הם חדשים לו שלא היו אלו שלו מעולם ולא אמרו חדשים אלא לאפוקי אם מכרן וחזר וקנאן:

ד. בשעת הקנין יש לו לברך אף על פי שעדיין לא נשתמש בהם שאין הברכה אלא על ידי שמחת

שלחן ערוך אורח חיים שנט

הלב שהוא שמח בקנייתו וכשילבשם מברך מלביש
ערומים:

ה. קנה כלים שמשתמשין בהם הוא ובני ביתו מברך
הטוב והמטיב אם נתנו לו במתנה מברך הטוב
והמטיב שהיא טובה לו ולנותן:

ו. על דבר שאינו חשוב כל כך כגון חלוק או מנעלים
ואנפלאות (פירוש מנעלים קטנים שחופין רוב הרגל) אין
לברך עליהם ואם הוא עני ושמח בהם יברך. הגה:
ויש אומרים דאפילו עני אינו מברך על חלוק ומנעלים
וכדומה וכן נוהגין (טור בשם תוספות ותרומת הדשן סימן ל"ו). המנהג
לומר למי שלובש בגד חדש תבלה ותתחדש. ויש מי שכתב
שאין לומר כן על מנעלים או בגדים הנעשים מעורות של
בהמה דאם כן היו צריכים להמית בהמה אחרת תחלה
שיחדש ממנה בגד אחר וכתב ורחמיו על כל מעשיו (מהרי"ו
בפסקיו). והנה הטעם חלוש מאד ואינו נראה מכל מקום רבים
מקפידים על זה שלא לאומרו:

הלכות ברכות

סימן רכד – דיני ברכות פרטיות, ובו י"ג
סעיפים

א. הרואה מרקוליס או שאר עבודת כוכבים אומר
ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שנתן ארך אפים

שם שלחן ערוך אורח חיים

לעוברי רצונו ואם רואה אותה בתוך שלשים יום
אינו חוזר ומברך. הגה: והאידנא אין מברכים זאת
הברכה, שהרי אנו מגודלים ביניהם ורואים אותו תמיד:

ב. הרואה מקום שנעקרה ממנה עבודת כוכבים אם
הוא בארץ ישראל אומר ברוך אתה ה' אלהינו
מלך העולם שעקר עבודת כוכבים מארצנו ואם
הוא בחוצה לארץ אומר שעקר עבודת כוכבים
מהמקום הזה ואומר בשתייהן כשם שעקרת אותה
מהמקום הזה כן תעקור אותה מכל המקומות
והשב לב עובדיהם לעבדך. הגה: ואם נעקרה עבודת
כוכבים ממקום אחד ונתנוה במקום אחר מברך על מקום
שנעקרה שעקר עבודת כוכבים ועל מקום שנתנוה לשם שנתן
ארץ אפים (כית יוסף ב"ש תוספות וירושלמי):

ג. הרואה בבל הרשעה אומר ברוך אתה ה' אלהינו
מלך העולם שהחריב בבל הרשעה. ראה ביתו של
נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של נבוכדנצר
הרשע. ראה גוב אריות או כבשן האש אומר ברוך
שעשה נסים לצדיקים במקום הזה (ועיין לעיל סימן
ר"ח סעיף ז'):

ד. ראה מקום שיש בבבל שכל בהמה שתעבור עליו
אינה יכולה לזוז משם אם לא יתנו עליה מעפר
המקום ההוא והוא סימן קללה לה דכתיב
וטאטאתיה במטאטא (פירוש מכבדות הבית, שקוב"י

שלתן ערוך אורח חיים שסא

בלע"ז) השמד אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים:

ה. הרואה ששים רבוא מישראל ביחד אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם חכם הרזים ואם הם עובדי כוכבים ומזלות אומר ^(ירמיה יב) בוש אִמְכֶם חפרה יולדתכם הנה אחרית גוים מדבר ציה וערבה:

ו. הרואה חכמי ישראל אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שחלק מחכמתו ליראיו:

ז. הרואה חכמי אומות העולם שחכמים בחכמות העולם אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שנתן מחכמתו לבשר ודם:

ח. על מלכי ישראל ^(בזמן הבית) אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שחלק מכבודו ליראיו ועל מלכי אומות העולם אומר ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם:

ט. מצוה להשתדל לראות מלכים אפילו מלכי אומות העולם:

י. הרואה בתי ישראל בשובן כגון בית שני אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם מציב גבול אלמנה. הרואה בחורבן אומר ברוך דיין האמת:

שםב שלחן ערוך אורח חיים

יא. הרואה בתי עובדי כוכבים בישובן אומר בית גאים יסח ה' בחורבנן אומר אל נקמות ה' :

יב. הרואה קברי ישראל אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר יצר אתכם בדין וכו' ועל קברי עובדי כוכבים אומר בושה אמכם וגו' :

יג. כל ברכות הראייה אם חזר וראה אותו דבר בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך :

סימן רכה — דיני ברכת שהחיינו, ובו י' סעיפים

א. הרואה את חבירו לאחר שלשים יום אומר שהחיינו ואחר י"ב חודש מברך מחיה המתים והוא שחביב עליו הרבה ושמה בראייתו :

ב. מי שלא ראה את חבירו מעולם ושלח לו כתבים אף על פי שהוא נהנה בראייתו אינו מברך על ראייתו. הגה: יש אומרים מי שנעשה בנו בר מצוה יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שפטרני מעונשו של זה (מהרי"ל בשם מרדכי ובראשית רבה פרשת תולדות). וטוב לברך בלא שם ומלכות (דברי טלמו) :

ג. הרואה פרי חדש מתחדש משנה לשנה מברך שהחיינו ואפילו רואהו ביד חבירו או על האילן ונהגו שלא לברך עד שעת אכילה. הגה: ומי שבירך

שלחן ערוך

אורח חיים שסג

בשעת ראייה לא הפסיד (טור). ואין לברך עד שנגמר תשלום גידול הפרי (תשובת קצ"א סימן ר"ן וכל כו). ואם לא בירך בראייה ראשונה יכול לברך בראייה שניה (אגור):

ד. אם בירך שהחיינו על שירזא"ש כשיאכל גינדא"ש חוזר ומברך שהחיינו. הגה: והם כשני מיני גודגדניות כגון ווינקשי"ל וקירש"ן וכל כיוצא בזה:

ה. אם בירך שהחיינו על הענבים כשישתה יין חדש אינו חוזר ומברך:

ו. פרי שאינו מתחדש משנה לשנה אפילו אם יש ימים רבים שלא אכל ממנו אינו מברך שהחיינו. הגה: פרי שמתחדש שתי פעמים בשנה מברכין עליו שהחיינו (בית יוסף), אבל שאין לו זמן קבוע לגידולו אין מברכין עליו (בית יוסף בשם הר"ר מטח), לכן אין מברכין שהחיינו על ירק חדש דעומד כל השנה בקרקע (מהרי"ו):

ז. אינו מברך שהחיינו על הבוסר אלא כשהבשילו האשכולות ענבים וכן בכל פרי אחר גמורו:

ח. הרואה כושי וגיחור דהיינו שהוא אדום הרבה והלוקן דהיינו שהוא לבן הרבה והקפח דהיינו שבטנו גדול ומתוך עוביו נראית קומתו מקופחת והננס והדרקונה דהיינו מי שהוא מלא יבלת ופתויי הראש שכל שערותיו דבוקות זה בזה ואת

הפיל ואת הקוף מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך
העולם משנה הבריות:

ט. הרואה את החיגר ואת הקטע ואת הסומא ומוכה
שחין והבהקנין והוא מי שמנומר בנקודות דקות
אם הם ממעי אמם מברך משנה הבריות ואם
נשתנה אחר כך מברך דיין האמת ויש מי שאומר
דדוקא על מי שמצטער עליו אבל על עובד
כוכבים אינו מברך ואינו מברך אלא פעם ראשונה
שהשינוי עליו גדול מאד. הגה: ויש אומרים משלשים
יום לשלשים יום (טור):

י. הרואה אילנות טובות ובריות נאות אפילו עובד
כוכבים או בהמה אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך
העולם שככה לו בעולמו ואינו מברך עליהם אלא
פעם ראשונה ולא יותר לא עליהם ולא על אחרים
אלא אם כן היו נאים מהם:

סימן רכו – הרואה פרחי האילן מה מברך, ובו סעיף אחד

א. היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאין פרח
אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שלא
חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות
טובות ליהנות בהם בני אדם ואינו מברך אלא פעם

שלתן ערוך אורח חיים שסה

אחת בכל שנה ושנה ואם איחר לברך עד אחר
שגדלו הפירות לא יברך עוד :

סימן רכז — ברכת הזיקים, ובו ג' סעיפים

א. על הזיקים והוא כמין כוכב היורה כחץ באורך
השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבט ועל
רעדת הארץ ועל הברקים ועל הרעמים ועל רוחות
שנשבו בזעף על כל אחד מאלו אומר ברוך אתה
ה' אלהינו מלך העולם עושה מעשה בראשית ואם
ירצה יאמר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
שכחו וגבורתו מלא עולם :

ב. כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת
נתפזרו בין ברק לברך ובין רעם לרעם צריך לחזור
ולברך :

ג. היה יושב בבית הכסא ושמע קול רעם או ראה
ברק אם יכול לצאת ולברך תוך כדי דבור יצא ואם
לאו לא יצא :

סימן רכח — ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות, ובו ג' סעיפים

א. על ימים ונהרות הרים וגבעות ומדברות אומר
ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם עושה מעשה
בראשית ועל הים הגדול והוא הים שעוברים בו

- לארץ ישראל ולמצרים אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם עושה הים הגדול:
- ב. לא על כל הנהרות מברך אלא על ארבע נהרות דכתיבי בקרא כמו חדקל ופרת והוא שראה אותם במקום שלא נשתנה מהלכם על ידי אדם:
- ג. ולא על כל הרים וגבעות מברך אלא דוקא על הרים וגבעות המשונים וניכרת גבורת הבורא בהם:

סימן רכט – ברכת הקשת וחמה בתקופתה, ובו ב' סעיפים

- א. הרואה הקשת אומר ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו ואסור להסתכל בו ביותר:
- ב. הרואה חמה בתקופתה והוא מכ"ח לכ"ח שנה והתקופה בתחלת ליל ד' כשרואה אותה ביום ד' בבוקר אומר ברוך עושה בראשית וכן מברך גם כן כשרואה לבנה בטהרתה וכוכבים במשמרותם ומזלות בעתם דהיינו כשתחזור הלבנה בתחלת מזל טלה בתחלת החדש ולא תהיה נוטה לא לצפון ולא לדרום וכן כשיחזרו כל כוכב מחמשה הנשאים לתחלת מזל טלה ולא יהא נוטה לא

שלחן ערוך אורח חיים שסז

לצפון ולא לדרום וכן בכל עת שיראה מזל טלה
עולה מקצות המזרח:

סימן רל – דין קצת ברכות פרטיות, ובו ה' סעיפים

א. המתפלל על מה שעבר כגון שנכנס לעיר ושמע
קול צוחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהא קול זה
בתוך ביתי או שהיתה אשתו מעוברת אחר
ארבעים יום לעיבורה ואמר יהי רצון שתלד אשתי
זכר הרי זה תפלת שוא אלא יתפלל אדם על
העתיד לבוא ויתן הודאה על שעבר כגון הנכנס
לכרך אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתכניסני
לכרך הזה לשלום נכנס בשלום אומר מודה אני
לפניך ה' אלהינו שהכנסתני לכרך הזה לשלום
בקש לצאת אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
שתוציאני מכרך זה לשלום יצא בשלום אומר
מודה אני לפני ה' אלהי שהוצאתני מכרך זה
לשלום וכשם שהוצאתני לשלום כן תוליכני לשלום
וכו' עד ברוך אתה ה' שומע תפלה וזו היא תפלת
הדרך שנכתבה היא וכל דיניה בסימן ק"י:

ב. הנכנס למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה'
אלהי שתשלח ברכה בכרי הזה התחיל למוד אומר
ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואחר כך בירך

הרי זה תפלת שוא שאין הברכה מצויה אלא בדבר
הסמוי (פירוש דנעלם ואינו נראה) מן העין :

ג. הנכנס למרחץ אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי
שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ותצילני מהאור
הזה וכיוצא בו לעתיד לבוא. יצא בשלום אומר
מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מהאור הזה :

ד. הנכנס להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי
שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חנם אתה
ולאחר שהקיז יאמר ברוך רופא חולים :

ה. לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא
לטב עביד :

סימן רלא — שכל כוונותיו יהיו לשם שמים, ובו סעיף אחד

א. אם אי אפשר לו ללמוד בלא שינת צהרים יישן.

הגה: וכשניעור משנתו אין צריך לברך אלהי נשמה (בית יוסף).

ויש אומרים שיקרא קודם שיישן ויהי נועם (כל ב').

שלא יאריך בה שאסור לישן ביום יותר משינת

הסוס שהוא שתין נשמי ואף בזה המעט לא תהא

כוונתו להנאת גופו אלא להחזיק גופו לעבודת

השם יתברך וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה לא

יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב

בכל דרכיך דעהו ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו

שלתן ערוך

שםט אורח חיים

לשם שמים שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והשיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו שאפילו היה צמא ורעב אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי חיותו לעבוד את בוראו. וכן אפילו לישיב בסוד ישרים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים אם עשה להנאת עצמו להשלים חפצו ותאותו אינו משובח אלא אם כן עשה לשם שמים. וכן בשכיבה אין צריך לומר שבזמן שיכול לעסוק בתורה ובמצות לא יתגרה בשינה לענג עצמו אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו אם עשה להנאת גופו אינו משובח אלא יתכוין לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות שלא תטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה. וכן בתשמיש אפילו בעונה האמורה בתורה אם עשה להשלים תאותו או להנאת גופו הרי זה מגונה ואפילו אם נתכוין כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אינו משובח אלא יתכוין שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או שיתכוין לקיים מצות עונה כאדם הפורע חובו. וכן בשיחה אפילו לספר בדברי חכמה צריך שתהיה כוננת לעבודת הבורא או לדבר המביא

לעבודתו. כללו של דבר חייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו ואם לאו לא יעשהו ומי שנוהג כן עובד את בוראו תמיד :

הלכות תפלת המנחה

סימן רלב – דברים האסורים לעשות בשעת המנחה, ובו ג' סעיפים

- א. אם השעה דחוקה יתפללו בלחש ואחר כך יאמר שליח ציבור מגן ומחיה ויענה קדושה ומסיים האל הקדוש אם אין שהות ביום לגמור שמונה עשרה ברכות. הגה: ויש אומרים ששמתפלל השליח צבור עם הקהל בקול רם וכן נוהגים. ועיין לעיל סימן קכ"ד סעיף ב' :
- ב. לא ישב אדם להסתפר סמוך למנחה עד שיתפלל ולא יכנס למרחץ ולא לבורסקי (מקום שמעבדין שם את העורות) ולא לדין ולא לאכול אפילו סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה ואם התחיל באחת מכל אלו אינו מפסיק אף על פי שהתחיל באיסור והוא שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו אבל אם אין שהות להתפלל אחר כך צריך להפסיק מיד ומאימתי התחלת תספורת

שלחן ערוך

אורח חיים שעא

משיניח סודר של ספרים על ברכיו והתחלת מרחץ משיפשוט לבושו העליון והתחלת בורסקי משיקשור בגד בין כתפיו כדרך הבורסקים והתחלת דין אם היו עסוקים בו משיתחילו בעלי דינים לטעון ואם לא היו עסוקים בו משיתעטפו הדיינים ולדידן משישבו אדעתא לדון והתחלת אכילה משיטול ידיו. הגה: ויש חולקים וסבירא להו דסעודה קטנה מותר ואינו אסור רק בסעודת נשואין או מילה (טור בשם רבינו תם). ויש אומרים דאפילו סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה שרי (בעל המאור והגהות מיימוני פרק קמא דשבת). ויש אומרים דסעודה קטנה אפילו סמוך למנחה קטנה שרי (טור בשם ר"י). ונהגו להקל כשתי הסברות דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה ובסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה ואפשר הטעם משום דעכשיו קוראין לבית הכנסת לא חיישינן דלמא יפשע ולא יתפלל (אגודה פרק קמא דשבת) (ועיין לעיל סימן פ"ט). מיהו בסעודה גדולה יש להחמיר אפילו סמוך למנחה גדולה ואפילו אם התחיל קודם לכן כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת צריך לקום ולהתפלל (טור ובית יוסף

בשם הפוסקים):

ג. והא דאסור לאכול סעודה קטנה היינו כשקובע לסעודה אבל לטעום דהיינו אכילת פירות מותר והוא הדין לאכול פת כביצה כדרך שאדם אוכל בלא קבע מותר:

סימן רלג – זמן תפלת המנחה, ובו ב' סעיפים

א. מי שהתפלל תפילת המנחה לאחר ו' שעות ומחצה ולמעלה יצא ועיקר זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה עד הלילה לרבנן ולרבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף י"א שעות חסר רביע. הגה: ומשערינן שעות אלו לפי ענין היום ואף אם היום ארוך משערינן ל"ב שעות והם נקראות שעות זמניות וכן כל מקום ששערו חכמים בשעות משערינן לשעות אלו (רמב"ם בפירושו המשנה בפרק קמא דברכות). ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה ואם עושה כרבי יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה צריך ליזהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנחה עד הלילה אין להתפלל תפלת ערבית קודם שקיעת החמה ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה יצא ובשעת הדחק יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה. הגה: ולדידן במדינות אלו שנוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה אין לו להתפלל מנחה אחר כך ובדיעבד או בשעת הדחק יצא (בית

שלחן ערוך

אורח חיים שעג

יוסף בָּסָם אֶהָל מוֹעֵד וְכַסֵּ"א) אִם מִתְפַּלֵּל מִנְחָה עַד הַלֵּילָה דִּהְיִינוּ עַד
צֵאת הַכּוֹכָבִים:

ב. **אם יש לו מים צריך ליטול ידיו כדי להתפלל אף על פי שאינו יודע להם שום לכלוך ולא יברך (ועיין לעיל סימן צ"ב סעיף ה'). הגה: ואפילו עומד מלמודו יטול ידיו לתפלה (מנהגים). ואם אין לו מים מזומנים אינו צריך ליטול:**

סימן רלד – הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה, ובו ב' סעיפים

א. **הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה אין ראוי לו להתפלל רשות אלא הגדולה ואם יתפלל הגדולה חובה לא יתפלל הקטנה כי אם רשות אבל אין ראוי להתפלל תפלת רשות אלא אם כן מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמיד בדעתו לכוין בתפלתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת אבל אם אינו מכוין בה יפה קרינן ביה למה לי רוב זבחיכם. הגה: אין לומר אשרי שקודם מנחה אלא כשיש מנין בבית הכנסת כדי שיאמרו עליו הקדיש שלפני תפלת המנחה (הגהות סמ"ק וכל כו.). ויש שכתבו שנוהגין לומר פרשת התמיד קודם אשרי של תפלת המנחה נגד תמיד של בין הערבים ומנהג יפה הוא (אבודרהם בָּסָם ה"י ובית יוסף):**

שער שלחן ערוך אורח חיים

ב. אם שכח ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שנים ואומר אשרי קודם תפלה שהיא תשלומין לתפלת המנחה (ועיין לעיל סימן ק"ח):

הלכות קריאת שמע, ותפלה של ערבית

סימן רל"ה – זמן קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים

א. זמן קריאת שמע בלילה משעת יציאת שלשה כוכבים קטנים ואם הוא יום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבם ואם קראה קודם לכן חוזר וקורא אותה בלא ברכות ואם הצבור מקדימים לקרות קריאת שמע מבעוד יום יקרא עמהם קריאת שמע וברכותיה ויתפלל עמהם וכשיגיע זמן קורא קריאת שמע בלא ברכות. הגה: ומיהו לא יחזור ויתפלל בלילה אף על פי שהצבור מקדימים הרבה לפני הלילה אלא אם כן הוא רגיל בשאר פרישות וחסידות דאז לא מתחזי כיוהרא מזה שיחזור ויתפלל (מרדכי ריש ברכות והגהות מיימוני פרק ג' מהלכות תפלה ותקנות הדפוס ס"א):

ב. אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן קריאת שמע של ערבית ואם התחיל לאכול אחר שהגיע

שלתן ערוך אורח חיים שעה

זמנה מפסיק וקורא קריאת שמע בלא ברכותיה וגומר סעודתו ואחר כך קורא אותה בברכותיה ומתפלל. הגה: אבל אין צריך להפסיק לתפלה הואיל והתחיל לאכול אבל אם לא התחיל לאכול אף על פי שנטל ידיו צריך להפסיק (ר"ן פרק קמא דשבת). ואם אין שהות להתפלל מפסיק אף לתפלה (הראב"ד בהגהות פרק ג' מהלכות קריאת שמע) :

ג. לכתחלה צריך לקרות קריאת שמע מיד בצאת הכוכבים וזמנה עד חצי הלילה ואם עבר ואיחר וקרא עד שלא עלה עמוד השחר יצא ידי חובתו :

ד. הקורא קריאת שמע של ערבית אחר שעלה עמוד השחר קודם הנץ החמה (פירוש יציאת החמה מענין הנצו הרמונים) לא יצא ידי חובתו אלא אם כן היה אנוס כגון שכור או חולה וכיוצא בהן ואנוס שקרא אז לא יאמר השכיבנו דכיון שעלה עמוד השחר אינו זמן שכיבה. הגה: אבל שאר הברכות דהיינו שתיים שלפני קריאת שמע וברכת אמת ואמונה עד השכיבנו אומר (טור ומרדכי והגהות מיימוני. ועיין לעיל סימן כ"ח סעיף ה') :

סימן רלו — ברכות קריאת שמע של ערבית, ובו ד' סעיפים

א. בערב מברך שתיים לפני קריאת שמע ושתיים לאחריה :

ב. אין לספר בין גאולה דערבית לתפלה ואף הנוהגין לומר שמונה עשרה פסוקים ויראו עינינו אין להפסיק בין יראו עינינו לתפלה ומיהו מה שמכריז שליח ציבור ראש חדש בין קדיש לתפלת ערבית לא הוי הפסק כיון שהוא צורך התפלה וכן יכול לומר ברכו להוציא מי שלא שמע ולא הוי הפסק. הגה: ועיין לעיל סימן ס"ט. ראיתי מדקדקים נהגו לעמוד כשאומרים השמונה עשרה פסוקים של ברוך ה' לעולם וכו' ומנהג יפה הוא כי נתקנו במקום תפלת שמונה עשרה ועל כן ראוי לעמוד בהן כמו בתפלה:

ג. מצא צבור שקראו קריאת שמע ורוצים לעמוד בתפלה יתפלל עמהם ואחר כך יקרא קריאת שמע עם ברכותיה:

ד. אחר שומר עמו ישראל אומר אמן אחר ברכת עצמו ולא יענה אמן אחר ברכת המלך בכבודו (ועיין לעיל סימן רט"ז):

סימן רלז — סדר תפלת ערבית, ובו סעיף אחד

א. אין שליח צבור חוזר התפלה בתפלת ערבית (ואין

נופלין על פניהם לאחר ערבית):

שלחן ערוך אורח חיים שעז

סימן רלח – לקבוע עתים לתורה בלילה, ובו ב' סעיפים

א. צריך לזהר בלימוד הלילה יותר מבשל יום
והמבטלו עונשו מרובה:

ב. אם יש לו חק קבוע ללמוד כך וכך ליום והיה
טרוד ביום ולא השלימו ישלימו בלילה מיד:

סימן רלט – דין קריאת שמע על מטתו, ובו ב' סעיפים

א. קורא על מטתו פרשה ראשונה של שמע ומברך
המפיל חבלי שינה על עיני וכו'. הגה: ויקרא קריאת
שמע סמוך למטתו ואין אוכלים ושותים ולא מדברים אחר
קריאת שמע שעל מטתו אלא יישן מיד שנאמר אמרו
בלבבכם על משכבכם ודומו סלה (כל זו ודוקת ורבינו יוחס נתיב ב' חלק
ב'). ועיין לעיל סימן ס"ג אי מותר לקרות כשהוא שוכב ואם
קרא קריאת שמע ולא יוכל לישן מיד אז חוזר וקורא כמה
פעמים זה אחר זה עד שישתקע בשינה ושיהיה קריאתו
סמוך לשינתו (הגהות מיימוני פרק ז'). ואין מברכין על קריאת שמע
שעל מטתו (הגהות מיימוני פרק ז' ובית יוסף בשם תוספות פרק כל הבשר).
ואומר יושב בסתר עליון. ואומר ה' בסתר עליון ואומר
ה' מה רבו צרי עד לה' הישועה ואומר ברוך ה' ביום ברוך ה'
בלילה ברוך ה' בשכבנו ברוך ה' בקומנו ויאמר ה' אל השטן

יגער ה' בך השטן וגו' ה' שומרך וגו' מעתה ועד עולם בידך
אפקיד רוחי וגו' יברכך ה' וגו' עד וישם לך שלום ואומר
השכיבנו עד סמוך לחתימה:

ב. כשיפשוט חלוקו לא יהפכנו ממטה למעלה שאם
כן נמצא גופו ערום אלא יפשטנו דרך ראשו ויכסה
עצמו בסדינו מתחת ויכנס במטתו:

הלכות צניעות

סימן רמ – איך יתנהג האדם בתשמיש
מטתו, ובו י"ז סעיפים

א. אם היה נשוי לא יהא רגיל ביותר עם אשתו אלא
בעונה האמורה בתורה. הטיילים שפרנסתן מצויה
להם ואין פורעין מס עונתן בכל יום. הפועלים
שעושים מלאכה בעיר אחרת ולנין בכל לילה
בבתיהם פעם אחת בשבוע ואם עושים מלאכה
בעירם פעמים בשבוע. החמרים אחת בשבוע.
הגמלים אחת לשלשים יום. הספנים אחת לששה
חדשים. ועונת תלמידי חכמים מליל שבת לליל
שבת וכל אדם צריך לפקוד את אשתו בליל
טבילתה ובשעה שיוצא לדרך אם אינו הולך לדבר
מצוה וכן אם אשתו מניקה והוא מכיר בה שהיא
משדלתו ומרצה אותו ומקשטת עצמה לפניו כדי

שלחן ערוך

אורח חיים שעט

שיתן דעתו עליה חייב לפקדה. ואף כשהוא מצוי אצלה לא יכוין להנאתו אלא כאדם שפורע חובו שהוא חייב בעונתה ולקיים מצות בוראו שיהיו לו בנים עוסקים בתורה ומקיימי מצות בישראל וכן אם מכוין לתיקון הולד שבששה חדשים אחרונים יפה לו שמתוך כך יצא מלובן ומזורז שפיר דמי. ואם הוא מכוין לגדור עצמו בה כדי שלא יתאוה לעבירה כי רואה יצרו גובר ומתאוה אל הדבר ההוא. הגה: גם בזה יש קיבול שכר, אך (ט"ז) יותר טוב היה לו לדחות את יצרו ולכבוש אותו כי אבר קטן יש באדם מרעיבו שבע משביעו רעב אבל מי שאינו צריך לדבר אלא שמעורר תאוה כדי למלאות תאוה זו היא עצת יצר הרע ומן ההיתר יסיתנו אל האיסור ועל זה אמרו רבותינו ז"ל המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי:

ב. לא ישתה אדם בכוס זה ויתן עיניו בכוס אחר ואפילו שתיהן נשיו:

ג. וברותי מכם המורדים והפושעים בי אלו בני תשעה מדות בני אנוסה בני שנואה בני נדוי בני תמורה בני מורדת בני שכרות בני גרושת הלב בני ערבוביא בני חצופה:

ד. אסור להסתכל באותו מקום שכל המסתכל שם אין לו בושת פנים ועובר על והצנע לכת ומעביר

הבושה מעל פניו שכל המתבייש אינו חוטא
 דכתיב ובעבור תהיה יראתו על פניכם זו הבושה
 לבלתי תחטאו ועוד דקא מגרה יצר הרע בנפשיה
 וכל שכן הנושק שם שעובר על כל אלה ועוד
 שעובר על כל תשקצו את נפשותיכם :

ה. הוא למטה והיא למעלה זו דרך עזות שמשו
 שניהם כאחד זו דרך עקש :

ו. אסור לשמש מטתו בפני כל אדם אם הוא נעור
 ואפילו על ידי הפסק מחיצה עשרה ובפני תינוק
 שאין יודע לדבר מותר בית שיש ספר תורה או
 חומשים העשויים בגלילה אסור לשמש בו עד
 שיהיה בפניו מחיצה (ולענין לעשותה בשבת עיין לקמן
 ריש סימן שט"ו). ואם יש לו בית אחר אסור עד
 שיוציאנה ואם יש בו תפילין או ספרים אפילו של
 גמרא אסור עד שיתנם בכלי בתוך כלי והוא שלא
 יהא השני מיוחד להם (ועיין לעיל סימן מ' סעיף ב'),
 אבל אם הוא מיוחד להם אפילו מאה כחד חשיבי
 ואם פירש טלית על גבי ארגז חשוב ככלי בתוך
 כלי :

ז. לא ישמש בתחלת הלילה ולא בסופה כדי שלא
 ישמע קול בני אדם ויבא לחשוב באשה אחרת
 אלא באמצע הלילה :

שלחן ערוך

אורח חיים שפא

ח. וישמש באימה וביראה כמו שאמרו על רבי אלעזר שהיה מגלה טפח ומכסה טפח ודומה כמי שכפאו שד פירוש באימה וביראה כאילו כפאו שד ויש מפרשים מגלה טפח ומכסה טפח שלא היה ממרק האבר בשעת תשמיש כדי למעט הנאתו ודומה כמי שכפאו שד שעושה הדבר באונס ויש מפרשים מגלה טפח שבאשה כלומר עכשיו מגלה אותה לצורך תשמיש ועכשיו מכסה אותה כלומר שלא היה מאריך באותה מעשה ודומה לו כמו שבעתו השד ונבעת והניח המעשה כל כך היה מקצר בתשמיש ויש מפרשים מגלה טפח על הסינר שהיתה חוגרת בו שאף בשעת תשמיש היה מצריכה לחגרה ומגלה רק טפח ממנה ומכסה מיד כדי למעט הנאתו וכולהו פירושי איתנהו וצריך בעל נפש ליזהר בהם:

ט. לא יספר עמה בדברים שאינם מעניני התשמיש לא בשעת תשמיש ולא קודם לכן שלא יתן דעתו באשה אחרת ואם סיפר עמה ושימש אמרו עליו מגיד לאדם מה שיחו אפילו שיחה קלה שבין אדם לאשתו מגידין לו בשעת הדין:

י. אם היה לו כעס עמה אסור לשמש עד שיפייסנה ויכול לספר עמה קודם תשמיש כדי לרצותה:

שפב שלחן ערוך אורח חיים

יא. אסור לשמש לאור הנר אף על פי שמאפיל

בטליתו. הגה: אבל אם עושה מחיצה גבוה עשרה לפני הנר

(הגהות מיימוני פרק ד' מהלכות יוס ט"ז) אף על פי שהאור נראה דרך

המחיצה כגון שהפסיק בסדין שרי (כן נראה לי מדברי רמ"י בפרק ב'

דמסכת ב"ה). גם אמרינן התם דשרי כשכופה כלי על הנר ואם

מותר לעשות מחיצה זו בשבת עיין לקמן ריש סימן שט"ו.

וכן אסור לשמש ביום אלא אם כן הוא בית אפל.

הגה: ותלמיד חכם מאפיל בטליתו ושרי (ט"ז):

יב. אסור לשמש מטתו בשני רעבון אלא לחשוכי בנים

(פירוש מי שאין לו בנים). הגה: ועיין לקמן סימן תקע"ד

סעיף ד'. והוא הדין בשאר צרות שהם כרעבון (ירושלמי דתענית):

יג. אכסנאי אסור לשמש ואם יחדו לו ולאשתו בית

מותר ובלבד שלא יישן בטליתו של בעל הבית:

יד. שכבת הזרע הוא כח הגוף ומאור העינים וכל זמן

שתצא ביותר הגוף כלה וחייו אובדים וכל השטוף

בבעילה זקנה קופצת עליו וכחו תשש ועיניו כהות

וריח רע נודף מפיו ושער ראשו וגבות עיניו וריסי

עיניו נושרים ושער זקנו ושחיו ושער רגליו רבה

ושיניו נושרות והרבה כאבים חוץ מאלו באים עליו

אמרו חכמי הרופאים אחד מאלף מת משאר

חלאים והאלף מרוב תשמיש לפיכך צריך אדם

ליזהר:

שלתן ערוך אורח חיים שפג

טו. לא יבעול והוא שבע או רעב אלא כשיתעכל המזון שבמעיו ולא יבעול מעומד ולא מיושב ולא בבית המרחץ ולא ביום שנכנס למרחץ ולא ביום הקזה ולא ביום יציאה לדרך או ביאה מן הדרך ולא לפניהם ולא לאחריהם. (והא דברישי הסימן שחייב לפוקדה איירי כשהוא רוכב או יושב בקרון וכאן איירי במהלך) (מהרש"ל):

טז. המשמש מטתו על מטה שתינוק ישן עליה אותו תינוק נכפה ולא אמרן אלא דלא הוי בר שתא אבל הוי בר שתא לית לן בה ולא אמרן אלא דגני להדי כרעיה (פירוש שישן לרגליו) אבל גני להדי רישיה לית לן בה ולא אמרן אלא דלא מנח ידיה עליה אבל מנח ידיה עליה לית לן בה:

יז. מטה שישן בה עם אשתו צריך שתהא ראשה ומרגלותיה זה לצפון וזה לדרום:

סימן רמא — שלא להשתין ערום בפני מטתו, ובו סעיף אחד

א. אחד מהדברים ששונא הקב"ה המשתין בפני מטתו ערום והמשתין לפני מטתו ערום מביא לידי עניות ולא אמרן אלא דמהדר אפיה לפוריא (פירוש למטה) אבל לבראי לית לן בה ודמהדר אפיה לפוריא נמי לא אמרן אלא בארעא אבל במנא לית לן בה:

הלכות שבת

סימן רמב – להזהר בכבוד שבת, ובו סעיף אחד

א. אפילו מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את השבת ולא אמרו עשה שבתך חול ולא תצטרך לבריות אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צריך לצמצם בשאר ימים כדי לכבד השבת מתקנת עזרא שיהיו מכבסים בגדים בחמישי בשבת מפני כבוד השבת. הגה: נוהגין ללוש כדי שיעור חלה בבית לעשות מהם לחמים לבצוע עליהם בשבת ויום טוב (סמך ממדכי ריש מסכת ראש השנה) והוא מכבוד שבת ויום טוב ואין לשנות. יש שכתבו שבמקצת מקומות נהגו לאכול מוליתא שקורין פשטיד"א בליל שבת זכר למן שהיה מכוסה למעלה ולמטה (מהרי"ל, ולא ראיתי לחוש לזה):

סימן רמג – דין המשכיר שדה ומרחץ לכותי, ובו ב' סעיפים

א. לא ישכיר אדם מרחץ שלו לאינו יהודי מפני שנקרא על שמו ואינו יהודי זה עושה מלאכה בו בשבת דסתם מרחץ לאו לאריסותא (פירוש אריס

שלחן ערוך

אורח חיים שפה

הוא העובד ליקח חלק ממה שישביח לבעליו) עביד ואמרי שכל הריוח של ישראל ושכר את האיננו יהודי בכך וכך ליום ונמצא האיננו יהודי עושה מלאכה בשליחותו של ישראל אבל שדה מותר שכן דרך לקבל שדה באריסות ואף על פי שיודעים שהוא של ישראל אומרים האיננו יהודי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ותנור דינו כמרחץ ורחיים דינם כשדה. הגה: ואף על פי שלא לקחה האיננו יהודי רק לשליש או לרביע ויש לישראל הנאה במה שהאיננו יהודי עובד בשבת שרי דאיננו יהודי אדעתא דנפשיה עובד (בית יוסף

בסם מיימוני פרק ז' ובית יוסף סימן רמ"ה בסם סה"ת):

ב. אפילו מרחץ או תנור אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם וכן אם מנהג רוב אנשי אותו המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לאיננו יהודי או ליתנם לו באריסות. הגה: ואפילו במקום האסור אם אין המרחץ או התנור של ישראל רק שכרם מאיננו יהודי וחזר והשכירם לאיננו יהודי שרי דאין שם הישראל נקרא עליו (אור זרוע בסם גאוניס). וכן אם יש מרחץ בבית דירה ואין רוחצין במרחץ רק אותן שבביתו והם יודעים ששכרו האיננו יהודי שרי (בית יוסף בסם מהרי"א ור"ת ואור זרוע). ואם עבר והשכירו במקום האסור יש אומרים ששכרו מותר (בית

יוסף בַּס הגאונים ויש אומרים שאסור (מרדכי פרק קמא לשבת וכן עיקר)
(ועיין לקמן סוף סימן רמ"ה):

סימן רמד – איזו מלאכות יכול האיננו יהודי לעשות בעד הישראל, ובו ו' סעיפים

א. פוסק אדם (פירוש מתנה) עם האיננו יהודי על
המלאכה וקוצץ דמים והאיננו יהודי עושה לעצמו
ואף על פי שהוא עושה בשבת מותר במה דברים
אמורים בצנעה שאין מכירים הכל שזו המלאכה
הנעשית בשבת של ישראל היא אבל אם היתה
ידועה ומפורסמת אסור שהרואה את האיננו יהודי
עוסק איננו יודע שקצץ ואומר שפלוני שכר האיננו
יהודי לעשות לו מלאכה בשבת לפיכך הפוסק עם
האיננו יהודי לבנות לו חצירו או כותלו או לקצור
לו שדהו אם היתה המלאכה במדינה או בתוך
התחום אסור לו להניחה לעשות לו מלאכה בשבת
מפני הרואים שאינם יודעים שפסק. הגה: ואפילו אם
דר בין העובדי כוכבים יש לחוש לאורחים הבאים שם או
לבני ביתו שיחשדו אותו (בית יוסף בַּס תשובת אשכנזים). ואם
היתה המלאכה חוץ לתחום וגם אין עיר אחרת
בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה מותר

שלתן ערוך אורח חיים שפז

ועובד כוכבים שהכניס צאן של ישראל לדיר
שדהו (עיין לקמן סימן תקל"ז סעיף י"ד):

ב. לפסול האבנים ולתקן הקורות אפילו בביתו של
עובד כוכבים אסור כיון דלצורך מחובר הוא ואם
עשו כן לא ישקעם בבנין. הגה: ויש אומרים דאם אינו
מפורסם שהוא של ישראל שרי (כל"ז):

ג. אם בנו עובד כוכבים לישראל בית בשבת באיסור
נכון להחמיר שלא יכנסו בו. הגה: מיהו אם התנה
ישראל עם אינו יהודי שלא לעשות לו מלאכה בשבת
והעובד כוכבים עשאה בעל כרחו למהר להשלים מלאכתו
אין לחוש (מרדכי ר"ט פרק מי שספך ורכיניו ירוחם ובית יוסף, ועיין לקמן סימן
תקמ"ג):

ד. מלאכת פרהסיא אפילו במטלטלין כגון ספינה
הידועה לישראל דינה כמו מלאכת מחובר:

ה. אם שכר אינו יהודי לשנה או לשנים שיכתוב לו
או שיארוג לו בגד הרי זה כותב ואורג בשבת
כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו
בגד שהוא עושה בכל עת שירצה והוא שלא
יחשוב עמו יום ויום ולא יעשה המלאכה בבית
ישראל ויש מי שאוסר בשוכר אינו יהודי לזמן.
הגה: ודוקא ששכרו למלאכה מיוחדת כגון בגד לארוג או

ספר לכתוב אבל כששכרו לכל המלאכות שיצטרך תוך זמן השכירות לכולי עלמא אסור (בית יוסף, וכמו שיתבאר סוף סימן רמ"ז) :

ו. יהודי הקונה מכס ומשכיר לו אינו יהודי לקבל מכס בשבת מותר אם הוא בקבולת דהיינו שאומר לו לכשתגבה מאה דינרים אתן לך כך וכך. הגה: וכן יוכל להשכיר המכס לכל השבתות לאינו יהודי והאינו יהודי יקח הריוח של שבתות לעצמו ולא חיישינן שיאמרו לצורך ישראל הוא עושה דבמקום פסידא כי האי גוונא לא חששו (בית יוסף). וישראל הממונה על מטבע של מלך דינו כדין הממונה על המכס ואף על פי שמשמיעים קול בשבת בהכאת המטבע (הגהות מיימוני פרק ו') ועיין לקמן סימן רנ"ב. ויזהר שלא ישב הישראל אצל האיני יהודי בשבת כשעוסק במלאכתו במטבע או בקבלת המכס (מרדכי פרק קמא דשבת) :

**סימן רמה – ישראל ואינו יהודי שותפין,
איך יתנהגו בשבת, ובו ו' סעיפים**

א. ישראל ואינו יהודי שיש להם שדה או תנור או מרחץ או רחיים של מים בשותפות או שהם שותפין בחנות בסחורה אם התנו מתחלה בשעה שבאו להשתתף שיהיה שכר השבת לאינו יהודי לבדו אם מעט ואם הרבה ושכר יום אחד כנגד יום השבת לישראל לבדו מותר ואם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל האיני יהודי שכר השבתות

שלחן ערוך אורח חיים שפט

כולם והשאר חולקים אותו ואם לא היה שכר השבת ידוע יטול האיננו יהודי לבדו שביעית השכר וחולקים השאר. הגה: ויש מתירין השכר בדיעבד אפילו לא התנו וחלקו סתם (הרא"ש פרק קמא דע"ז ורבינו ירוחם חלק י"ב). ונראה לי דבהפסד גדול יש לסמוך עלייהו ויש אומרים שכל זה לא מיירי אלא בשותפות שכל אחד עוסק ביומו (בית יוסף), אבל כששניהם עוסקים ביחד כל ימי החול ובשבת עסק האיננו יהודי לבדו מותר לחלוק עמו כל השכר דאיננו יהודי אדעתיה דנפשיה קא עביד ואין הישראל נהנה במלאכתו בשבת כיון שאין המלאכה מוטלת עליו לעשות ומכל מקום לא יטול שכר שבת אלא בהבלעה עם שאר הימים (ר"ן סוף פרק כל כתבי וסוף פרק קמא דע"ז):

ב. היכא שהתנו בתחלה אם אחר כך בשעת חלוקה נתרצה האיננו יהודי לחלוק בשוה מותר:

ג. היכא שלא התנו בתחלה יש תיקון על ידי שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע או ימכרוהו לאיש אחר ויחזרו ויקנוהו בשותפות ויתנו בשעת הקניה ואם נשתתפו בחנות ולא התנו יחזור כל אחד ויטול חלקו ויבטלו השותפות ואחר כך יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה ואם קבל הקרקע לעשות בו מלאכה בשותפות יבטלו השיתוף וימחלו זה לזה ואחר כך יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה. הגה: ואם ירצה להשכיר לאיננו יהודי חלקו בשבת או לשכרו בקבולת שרי

וכמו שנתבאר לעיל סוף סימן רמ"ד לענין מכס ומטבע דשרי
וכל שכן כאן דשרי עם שותפות אינו יהודי:

ד. יכול ישראל ליתן לאינו יהודי מעות להתעסק בהם
ואף על פי שהאינו יהודי נושא ונותן בהם בשבת
חולק עמו כל השכר בשוה מפני שאין מלאכה זו
מוטלת על ישראל לעשותה שנאמר שהאינו יהודי
עושה שליחותו וכן אין העסק ניכר ממי הוא. הגה:
ודוקא בכי האי גוונא שהאינו יהודי נושא ונותן לחוד עם
המעות אבל אם כל אחד עוסק ביומו וישראל צריך לעסוק
נגד מה שעוסק האינו יהודי בשבת אסור (בית יוסף נ"ס גמון).
וישראל שיש לו משכון מן האינו יהודי עיין לקמן סימן שכ"ה
סעיף ב' וג' :

ה. מותר לישראל ליתן סחורה לאינו יהודי למכור אם
קצין לו שכר ובלבד שלא יאמר לו מכור בשבת
תנור שלקחו ישראל משכון מאינו יהודי וקבל
האינו יהודי שמה שיעלה שכר התנור יתן לישראל
ברבית (קצוצה) מעותיו מותר ליטול שכר שבת לפי
שהוא ברשות האינו יהודי ואין לישראל חלק בו
וגם אין הישראל אומר לו לעסוק בשבת והאינו
יהודי כי טרח בנפשיה טרח לקיים תנאו :

ו. אם אפו בתנורו של ישראל בשבת על כרחו ונתנו
לו פת בשכר התנור אסור ליהנות ממנו :

סימן רמו – דיני השאלה והשכרה לאינו יהודי בשבת, ובו ה' סעיפים

א. מותר להשאיל ולהשכיר כליו לאינו יהודי ואף על פי שהוא עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים ויש אומרים דכלים שעושין בהם מלאכה כגון מחרישה וכיוצא בה אסור להשכיר לאינו יהודי בערב שבת וביום הה' מותר להשכיר לו ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כגון שישכיר לו לחודש או לשבוע ולהשאיל לו מותר אפילו בערב שבת. הגה: וכן עיקר כסברא האחרונה ומותר להשאיל לו בערב שבת (טור וסמ"ג וסמ"ק ותוספות פרק קמא דשבת) אף על גב שמתנה שהאינו יהודי יחזור וישאיל לו ולא אמרינן כפי האי גוונא דהוי כשכירות (הגהות מיימוני פרק ו')

ב. אסור להשאיל שום כלי לאינו יהודי בשבת ואפילו בערב שבת אם הוא סמוך לחשיכה כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שישראל צוהו להוציאו:

ג. אסור להשכיר או להשאיל בהמתו לאינו יהודי כדי שיעשה בה מלאכה בשבת שאדם מצווה על שביתת בהמתו. הגה: אבל יכול להשכירה או להשאילה ולהתנות שיחזירנה לו קודם השבת אבל לא מהני אם מתנה

שצב שלחן ערוך אורח חיים

עם האיני יהודי שתנוח בשבת כי אין האיני יהודי נאמן על כך (סמ"ג וסמ"ט ומרדכי פרק קמא דשבת). ואם השאילה או השכירה לאיני יהודי והתנה עמו להחזירה לו קודם השבת ועיכבה בשבת יפקירנה בינו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי קנויה לאיני יהודי כדי שינצל מאיסורא דאורייתא. הגה: ואם רוצה יכול להפקירה לפני ג' בני אדם כדין שאר הפקר ואפילו הכי אין שום אדם יכול לזכות בה דודאי אין כוונתו רק כדי להפקיע מעליו איסור שבת (טור). ודוקא בשבת אבל ביום טוב אין אדם מצווה על שביתת בהמתו ביום טוב (נ"ה יוסף סימן ט"ה כ"ס שכלי הלכות):

ד. ישראל שהשכיר שוורים לאיני יהודי לחרוש בהם וחרש בהם יש מתירים אם קבל עליו האיני יהודי אחריות מיתה וגזילה וגניבה ויוקרא וזולא ויש אומרים דכיון שאין האיני יהודי יכול למכרה אם ירצה נקראת בהמת ישראל (ועיין למטה בסימן זה):

ה. אם ישראל ואיני יהודי שותפין בבהמה מותר לעשות בה האיני יהודי מלאכה בשבת על ידי שיתנה עם האיני יהודי בתחילה כשקנה אותה שיטול האיני יהודי בשבת וישראל ביום חול ואם לא התנו מתחילה אסור אף על גב שהתנו אחר כך ואם ילוח אותה לאיני יהודי בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות

שלחן ערוך אורח חיים שצג

ישראל ויזקוף הדמים על האיננו יהודי ואחריות השוורים על האיננו יהודי מותר ויש מתירים אפילו לא יהא רשות ביד האיננו יהודי להוציאם על ידי שיזקוף הדמים על האיננו יהודי במלוה ויחזור האיננו יהודי ויעשם אפותיקי (פירוש אפו תהא קאי כלומר לא יהא לך פרעון אלא מזה) לישראל או יהרהנם (פירוש משכון בלשון ישמעאל רהן) אצלו ובלבד שלא יאמר לו מעכשיו ויש מתירים על ידי שיזהיר ישראל את האיננו יהודי שלא יעשה בה מלאכה בשבת ואם יעבור ויעשה תהיה אחריות עליו ואפילו מהאונסים ויכתוב כן בערכאותיהם דהשתא אם בא לעשות בה מלאכה בשבת אינה בהמת ישראל שהרי קנאה האיננו יהודי להתחייב באונסיה. הגה: וכל צדדי היתרים אלו הלכתא נינהו ויכול לעשות איזה מהן שירצה ואפילו אם הבהמה כולה של ישראל דינו כאילו היתה בשותפות האיננו יהודי רק שיפרסם שעשה דרך היתר:

סימן רמז — דין איננו יהודים המביאים כתבים בשבת, ובו ו' סעיפים

א. שולח אדם אגרת ביד איננו יהודי ואפילו בערב שבת עם חשיכה והוא שקצץ לו דמים ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת ואם לא קצץ אי לא קביע בי

שצד שלחן ערוך אורח חיים

דואר (פירוש איש ידוע שכל כתב אליו יובל והוא משלחן למי ששלוח אליו) במתא אסור לשלוח אפילו מיום ראשון ואי קביע בי דואר במתא משלחן אפילו בערב שבת והוא שיהא שהות ביום כדי שיכול להגיע לבית הסמוך לחומה. הגה: ויש מתירין אפילו לא קצץ ואפילו לא קביע בי דואר במתא אם משלחו ביום ה' או קודם לכן (טור) ויש לסמוך עליהו אם צריכים לכך:

ב. אם התנה עמו שיתן לו שכרו אף על פי שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ דסמכא דעתיה דאינו יהודי ובדידיה קא טרח אבל בסתם אף על פי שיש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובדישראל קא טרח:

ג. אם שכרו לימים דבר קצוב בכל יום בהליכתו ובחזרתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך אם הוא בערב שבת אסור דכשיוצא בשבת נראה כאילו התנה עמו כך:

ד. אם האיני יהודי מוליך הכתב בחנם אפילו נתנה לו בערב שבת מותר שהרי האיני יהודי מאליו הוא עושה זה ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנו והוה ליה כאילו קצץ. הגה: ויש חולקים וסבירא להו דכל שעושה בחנם אסור וטוב להחמיר אבל במקום שהאיני יהודי מתחיל עם הישראל לומר שילך לו בחנם ודאי דעתו על הטובה שיקבל ממנו ושרי (בית יוסף):

שלחן ערוך אורח חיים שצה

ה. אם האיננו יהודי הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל גוונא :

ו. מי שיש לו שכיר אינו יהודי לשנה או יותר אסור לשלחו ערב שבת באגרת. הגה: ומיהו אם לא שכרו רק לשליחות אגרת יש מתירין כמו שנתבאר לעיל סימן רמ"ד סעיף ה' :

סימן רמח – דין המפליג בספינה וההולך בשיירא בשבת, ובו ד' סעיפים

א. מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת אם הולך לדבר מצוה ופוסק עמו שישבות ואם אחר כך לא ישבות אין בכך כלום אבל לדבר הרשות אין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת. הגה: אבל קודם שלשה ימים שרי אפילו בספינה שמושכים אותה על ידי בהמות ואפילו אין בגובה המים י' טפחים (מהרי"ק סורק מ"ה) ואפילו במקום שיצטרך הישראל לעשות אחר כך מלאכה בשבת להוליך הספינה (ריב"ש סימן קנ"ב). ואם הוא דרך מועט כמו מצור לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בערב שבת בבוקר מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפילו דרך מועט אין מפליגין :

שצו שלחן ערוך אורח חיים

ב. הא דאין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים קודם השבת הטעם משום עונג שבת שכל שלשה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול ודוקא למפליגים בימים המלוחים אבל בנהרות אין שום צער למפליגים בהם ולפיכך מותר להפליג בהם אפילו בערב שבת והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקם עשרה טפחים אבל במקום שידוע לנו שמקרקע הספינה לקרקע הנהר פחות מעשרה טפחים אסור (לצאת חוץ לתחום) משום איסור תחומין. הגה: וכן בספינה שיצטרך הישראל לבוא לידי מלאכה בשבת אסור ליכנס בה שלשה ימים קודם השבת אפילו הם נהרות הנובעים והיא למעלה מעשרה (ריב"ף סימן קנ"ב מהרי"ק). אבל אין איסור במה שהבהמות מושכות הספינה בשפת הנהר ולא דמי להליכה בקרון שאסור (מהרי"ק):

ג. היכא דמותר להפליג מערב שבת אם נכנס בספינה בערב שבת וקנה בה שביתה אף על פי שמפלגת בשבת מותר והוא שלא יצא מהספינה מעת שקנה שביתה. הגה: ויש אומרים דאפילו יצא מן הספינה שרי דמאחר שקנה בה שביתה מערב שבת מותר אחר כך ליכנס בה בשבת ולהפליג ויש אומרים שעושין קידוש בספינה ואחר כך חוזרים לביתם ולנים שם ולמחר חוזרין לספינה ומפליגין וכן נהגו בקצת מקומות ואין למחות (ר"ן פרק קמא דשבת וריב"ף סימן י"ז ק"א קנ"ב) ועיין לקמן סימן של"ט ות"ד:

ד. היוצאים בשיירא במדבר והכל יודעים שהם צריכים לחלל שבת כי מפני הסכנה לא יוכלו לעכב במדבר בשבת לבדם שלשה ימים קודם שבת אסורים לצאת וביום ראשון ובשני ובשלישי מותר לצאת ואם אחר כך יארע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת מפני פקוח נפש מותר ואין כאן חילול והעולה לארץ ישראל אם נזדמנה לו שיירא אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול לפרוש ופוסק עמהם לשבות ואם אחר שיהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת בשבת מהלך את כולה ואפילו הניחוהו מחוץ לעיר ורוצה ליכנס לעיר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח. הגה: יש אומרים שכל מקום שאדם הולך לסחורה או לראות פני חברו חשוב הכל דבר מצוה ואינו חשוב דבר הרשות רק כשהולך לטייל ועל כן נהגו בקצת מקומות להקל בענין הפלגת הספינות והליכת שיירא תוך שלשה ימים כי חושבים הכל לדבר מצוה ואין למחות בידן הואיל ויש להם על מי שיסמוכו:

סימן רמט – דינים השייכים לערב שבת, ובו ד' סעיפים

א. אין הולכין בערב שבת יותר מג' פרסאות כדי שיגיע לביתו בעוד היום גדול ויוכל להכין צרכי סעודה לשבת בין שהולך לבית אחרים בין שהולך לביתו והני מילי כשהוא בישוב במקום שיוכל להכין צרכי שבת אבל אם במקום שהוא שם אי אפשר לו להכין צרכי שבת או שאינו מקום יישוב בטוח מותר לילך אפילו כמה פרסאות ואם שלח להודיעם שהוא הולך שם לשבת מותר לילך כמה פרסאות בכל גוונא :

ב. אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול ואפילו היא סעודת אירוסין מפני כבוד השבת שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול וכל היום בכלל האיסור. הגה : וסעודה שזמנה ערב שבת כגון ברית מילה או פדיון הבן מותר כן נראה לי, וכן המנהג פשוט. ולאכול ולשתות בלי קביעת סעודה אפילו סעודה שרגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין אבל מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנהג בה בחול מט' שעות ולמעלה :

ג. דרך אנשי מעשה להתענות בכל ערב שבת :

שלחן ערוך אורח חיים שצט

ד. אם קבל עליו להתענות בערב שבת צריך להתענות עד צאת הכוכבים אם לא שפירש בשעת קבלת התענית עד שישלימו הצבור תפילתן. הגה: ויש אומרים דלא ישרים אלא מיד שיוצאים מבית הכנסת יאכל (טור ומרדכי סוף פרק בכל מערבין בשם הר"מ והגהות מיימוני פרק א' מהלכות תענית).
לכן בתענית יחיד לא ישרים וטוב לפרש כן בשעת קבלת התענית ובתענית צבור ישרים והכי נהוג (מהרי"ל). ואם הוא תענית חלום צריך להתענות עד צאת הכוכבים:

סימן רנ – הכנת הסעודות לשבת, ובו ב' סעיפים

א. ישכים בבוקר ביום ששי להכין צרכי שבת ואפילו יש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר לצרכי שבת כדי לכבדו כי רב חסדא היה מחתך הירק דק דק ורבה ורב יוסף היו מבקעין עצים ורב זירא היה מדליק האש ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס כלים הצריכים לשבת ומפנה כלי החול ומהם ילמד כל אדם ולא יאמר לא אפגום אפגום כבודי כי זה הוא כבודו שמכבד השבת. הגה: ויש להשחזיז הסכין בערב שבת כי זהו מכבוד השבת שמכין עצמו לאכילה (כל בו ובית יוסף בשם ספר חיי עולם):

ב. ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו:

סימן רנא – שלא לעשות מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה, ובו ב' סעיפים

א. העושה מלאכה בערב שבת מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה יש מפרשים מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה. הגה: ודוקא כשעושה המלאכה דרך קבע אבל אם עושה אותה דרך עראי לפי שעה ולא קבע עליה שרי (בית יוסף בשם אור זרוע). ולכן מותר לכתוב אגרת שלומים וכל כיוצא בזה (דברי עמנו):

ב. לתקן בגדיו וכליו לצורך שבת מותר כל היום. הגה: והוא הדין בגדי חבירו אם הוא לצורך שבת ואינו נוטל עליו שכר (בית יוסף). והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך למודו. הגה: אבל אסור לכתוב לחבירו בשכר (מרדכי פרק מקום שנהגו). ומסתפרין כל היום אפילו מספר ישראל (כל בו ובית יוסף). ויש לאדם למעט קצת בלימודו בערב שבת כדי שיכין צרכי שבת (סלמי גבורים פרק י"ז דשבת ירושלמי פרק קמא דתענית):

סימן רנב – מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בערב שבת כדי שיהיו נגמרים בשבת, ובו ז' סעיפים

א. מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לחשיכה אף על פי שאינו יכול לגמרה מבעוד יום והיא

שלתן ערוך אורח חיים תא

נגמרה מאליה בשבת כגון לשרות דיו וסממנים במים והם נשרים כל השבת ולתת אונין (פירוש אגודות) של פשתן לתנור כדי שיתלבנו ולתת צמר לתוך היורה שאינה על האש והיא טוחה בטיט שאם היא על האש אסור שמא יחתה (פירוש יגלה ויעור הגחלים במחתה) ואפילו אינה על האש אם אינה טוחה בטיט אסור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה אפילו אינה על האש חייב משום מבשל ומותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים והם נצודים בשבת ומותר למכור לאינו יהודי ולהטעינו סמוך לחשיכה ובלבד שיצא מפתח ביתו מבעוד יום. הגה: ויש מתירין שיוציא האיני יהודי בשבת אם ייחד לו האיני יהודי מקום מבעוד יום בבית ישראל ויש להחמיר (מרדכי פרק קמא דשבת). ועיין לקמן סימן שכ"ה:

ב. ומותר ליתן בגדיו לכובס אינו יהודי ועורות לעבדן (פירוש האומן שמעבד ומתקן העורות) סמוך לחשיכה ואם קצין לו דמים או שעושה אותם בטובת הנאה והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה האיני יהודי המלאכה בביתו. הגה: ואם לא קצין אסור בערב שבת. ועיין לעיל סימן רמ"ז דיש חולקין אם עושה לו בחנם דהיינו בטובת הנאה. ואם ראהו עושה בטובת הנאה צריך לומר לו שלא יעשה בה בשבת. הגה: ואפילו נתנם לו כמה ימים לפני שבת:

תב שלחן ערוך אורח חיים

ג. ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר ולאסור:

ד. כל שקצץ אף על פי שיעשה האיני יהודי מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת עצמה דכל שקצץ אדעתיה דנפשיה קא עביד. הגה: ויש אוסרין ללבושו כל שידוע שהאיני יהודי גמרו בשבת (הגהות אשכנזי פרק קמא דשבת ומהרי"ל ובית יוסף בסס רוקח) וצריך להמתין במוצאי שבת בכדי שיעשה (אור זרוע) והכי נהוג לכתחלה אם לא שצריך אליו בשבת שאז יש לו להקל ואם יש לתלות שנגמר בערב שבת מותר בכל ענין (הגהות אלפסי). ודוקא אם שגר לו האיני יהודי לביתו אבל אסור ליקח כלים מבית האומן בשבת ויום טוב (מרדכי פרק קמא דיוס טוב, ואור זרוע, והגהות מיימוני פרק ב' מהלכות יוס טוב, והגהות אשכנזי פרק אין לדין). וכל זה בכלים שעשה לישראל (בית יוסף) אבל איני יהודי שעושה מנעלים על המקח מותר לישראל המכירו לילך וליקח ממנו בשבת ולנועלם ובלבד שלא יקצוץ עמו דמי המקח (הגהות אשכנזי פרק אין לדין):

ה. ומותר לפתוח מים לגנה והם נמשכים והולכים בכל השבת ולהניח קילור (סם של רפואה שנותנין על העין) עבה על העין אף על פי שאסור להניחו בשבת ולתת מוגמר תחת הכלים והם מתגמרים מאליהם כל השבת ואפילו מוגמר מונח בכלי דאין אדם מצווה על שביתת כלים ולתת שעורים בגיגית

לשרותן וטוענין בקורת בית הבד והגת מבעוד יום
 על זיתים וענבים והשמן והיין היוצא מהם מותר
 (ועיין לקמן סימן ש"כ סעיף ב') וכן בוסר ומלילות
 שריסקן מבעוד יום מותרים המשקים היוצאים
 מהם ומותר לתת חטים לתוך רחיים של מים סמוך
 לחשיכה. הגה: ולא חיישינן להשמעת קול שיאמרו רחיים
 של פלוני טוחנות בשבת ויש אוסרים ברחיים ובכל מקום
 שיש לחוש להשמעת קול (טור ותוספות והרא"ש פרק קמא דשבת וסמ"ג
 וסמ"ק וסו"ט והגהות מיימוני פרק ו' ותשובת מהרי"י סימן ק"ל ולאגור) והכי נהוג
 לכתחלה מיהו במקום פסידא יש להקל כמו שנתבאר לעיל
 סוף סימן רמ"ד. ומותר להעמיד כלי משקולת שקורין זייגע"ר
 מערב שבת אף על פי שמשמיע קול להודיע השעות בשבת
 כי הכל יודעים שדרכן להעמידו מאתמול (טור ועיין לקמן סימן
 פל"ח):

- ו. לא יצא אדם ערב שבת סמוך לחשיכה במחטו
 בידו ולא בקולמוסו שמא ישכה ויוציא אבל מותר
 לצאת בתפלין סמוך לחשיכה לפי שאינו שוכחן:
- ז. מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך
 לחשיכה שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו
 בשבת:

סימן רנג – דין כירה ותנור ליתן עליה הקדירות בערב שבת, ובו ה' סעיפים

א. כירה שהיא עשויה כקדירה ושופתין על פיה קדירה למעלה ויש בה מקום שפיתת שתי קדירות אם הוסקה בגפת שהוא פסולת של זיתים או בעצים אסור ליתן עליה תבשיל מבעוד יום להשהותו עליה אלא אם כן נתבשל כל צרכו והוא מצטמק (פירוש הולך וחסר) ורע לו דליכא למיחש שמא יחתה או שהיה חי שלא נתבשל כלל דכיון שהוא מסיח דעתו ממנה עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל בלא חיתוי אבל אם נתבשל קצת ולא נתבשל כל צרכו ואפילו נתבשל כל צרכו והוא מצטמק ויפה לו חיישינן שמא יחתה ואסור להשהותו עליה אלא אם כן גרף דהיינו שהוציא ממנו כל הגחלים או קטם דהיינו שכסה הגחלים באפר למעט חומם ואם נתן בה חתיכה חיה מותר כאלו היתה כולה חיה דעל ידי כך מסיח דעתו ממנה ואפילו אינה גרופה (פירוש שמשך הגחלים מהתנור) וקטומה (פירוש שכסה הגחלים באפר) מותר לסמוך לה קדירה בסמוך חוצה לה ואם הוסקה בקש או בגבבא מותר לשהות עליה אפילו אינה לא גרופה ולא קטומה. הגה: שתי כירות המתאימות זו

שלתן ערוך אורח חיים תה

אצל זו ודופן של חרס ביניהם האחת גרופה וקטומה והשניה אינה גרופה וקטומה מותר לשהות על הגרופה וקטומה אף על פי שמוסיף הבל משאינה גרופה וקטומה (גמלא פרק כירה). ותנור אפילו הוסק בקש וגבבא אסור אפילו לסמוך לו אפילו אם הוא גרופ וקטום, הגה: כל זמן שהיד סולדת בו (הגסות מרדכי). וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או על גבו. וכופה שהוא מקום שפיתת קדירה אחת אם הוסק בקש או גבבא דינו ככירה בגפת או בעצים דינו כתנור. (והתנורים שלנו דינם ככירה) (ר"ן ריש פרק כירה וכל זו וכן משמע מפירוש רש"י). ואם שכח ושהה אם הוא תבשיל שבישל כל צרכו מותר אפילו הוא מצטמק ויפה לו ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא בישל כל צרכו אסור עד מוצאי שבת ואם עבר ושהה אסור בשניהם. הגה: עד בכדי שיעשו (הגסות אשירי ורמב"ם פרק ג'). ואם החזירה אינו יהודי בשבת דינו כשכח ושהה (הגסות אשירי). ואם החזירו ישראל דינו כעבר ושהה (הגסות מרדכי), ואם מצטמק ורע לו, מותר, שהרי לא נהנה מן האיסור (בית יוסף. ועיין לקמן ריש סימן רנ"ז). ויש אומרים שכל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי (פירוש שם אדם שהיה אוכל מאכלו של נתבשל כל צרכו) או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה. הגה: או אפילו על גבי תנור (המגיד פרק ג' והגסות מרדכי ומיימוני פרק ג' וריש פרק כירה ובית יוסף), אפילו הוסק בגפת ועצים אפילו אינה

גרופה וקטומה ולא הוזכרה גרופה וקטומה והוסק בקש וגבבא אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכל לענין אם נטל הקדרה מעליה ובא להחזירה עליה בשבת. ואם שכח ושהה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור, ואין צריך לומר אם עבר ושהה. הגה: ונהגו להקל כסברא האחרונה. וכל זה בענין שהה שהקדרה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים ואינה נוגעת בגחלים אבל הטמנה על גבי גחלים לדברי הכל אסור. הגה: ויש אומרים דאפילו אם הקדרה עומדת על גבי האש ממש כל זמן שהיא מגולה למעלה לא מקרי הטמנה ושרי וכן המנהג רק שנוזהרים לנתקן קצת קודם השבת מן האש כדי שיוכל ישראל להסירו משם ואם לא נתקן מן האש ונמצאו על גבי האש בשבת יש להסירו משם על ידי אינו יהודי ואם ליכא אינו יהודי מותר לישראל להסירו משם, ויזהר שיקחנו משם בנחת ולא ינענע הגחלים, ואז אף אם ינענעו קצת דבר שאין מתכוין הוא ושרי

(מרדכי ריש פרק כירה וסגרות מיימוני פרק ו')

ב. כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדרה מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת, הגה: ועודה בידו (טו), ולא הניחה על גבי קרקע, הגה: ודעתו להחזירה (טו). ודוקא על גבה אבל לתוכה אסור ובתנור אסור להחזיר אפילו הוא

שלחן ערוך

אורח חיים

תז

גרוף וקטום והוא הדין לכופה אם הסיקו בגפת

ועצים. הגה: ודוקא שהתבשיל מבושל כל צרכו (בית יוסף),

ואז מותר להחזיר ואפילו לכירה אחרת אבל אם לא נתבשל

כל צרכו אסור אפילו לאותה כירה (מיימוני פרק ג'). ויש אומרים

דכל זה אינו אסור רק כשנטלו מן הכירה מבעוד יום ולא

החזירו עד שחשכה אבל אם לקחו משם משחשכה אפילו

הניחו על גבי קרקע מותר (ר"ן פרק כירה וכל כו'). וכן נוהגים להקל

בתנורים שלנו שיש להם דין כירה וסומכין עצמם על דברי

המקילין וטוב להחמיר מיהו אם נצטנן לכולי עלמא אסור (בית

יוסף). ויש אומרים דאם הוציא מאכל מן התנור אסור להניחו

בכרים ובכסתות (הגהות מיימוני פרק ד'). יש אומרים דכל שהוא

סמוך לחשיכה או סמוך לברכו שהוא קבלת שבת לדידן

(הגהות מרדכי) אם הוא סמוך כל כך שאם נצטנן הקדירה אי

אפשר להרתיחה מבעוד יום דינו כמו בשבת עצמו ויש

מקילין בזה והמנהג להקל אך טוב להחמיר במקום שאין

צורך כל כך. ודוקא על גבי כירה ממש אבל לסמוך אפילו

לאש במקום שהיד סולדת בו שרי אפילו סמוך לחשיכה

(הגהות מרדכי והגהות מיימוני). ובתנור אין חילוק בין להחזיר עליו או

לסמוך אצלו ודוקא במקום שהיד סולדת אבל אין היד

סולדת שם שרי אפילו בשבת כמו שיתבאר לקמן סימן שי"ח:

ג. המשכים בבוקר וראה שהקדיחה תבשילו וירא פן

יקדיח יותר יכול להסיר ולהניח קדירה ישנה

ריקנית על פי הכירה ואז ישים הקדירה שהתבשיל

בתוכה על גבי הקדירה ריקנית ויזהר שלא ישים קדירתו על גבי קרקע ושתהיה רותחת (וכבר נתבאר שנוהגים להקל אף אם נתנה על גבי קרקע):

ד. יש למחות ביד הנוהגים להטמין מבעוד יום קומקום של מים חמין ונותנים אותם לתוך הקדירה בשבת כשהתבשיל מצטמק (ועיין לקמן סימן שי"ח):

ה. מותר לתת על פי קדירת חמין בשבת תבשיל שנתבשל מערב שבת כל צרכו כגון פאנדי"ש וכיוצא בהן לחממן לפי שאין דרך בישול בכך אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על גבי המיחם ודאי אסור. הגה: והוא הדין שאסור להניחו על גבי כירה אפילו גרופה וקטומה דלא התיירו אלא חזרה וכדרך שנתבאר. ויש מתירין ליתן לתוך תנור שאפו בו מבעוד יום דמאחר שלא הטמינו בו רק אפו בו מבעוד יום לא נשאר בו רק הבל מעט ואין לחוש לבישול (כל זו) ובלבד שלא נצטנן לגמרי. ויש מחמירין בזה. ואם החום כל כך בתנור שהיד סולדת בו אסור. ועיין לקמן סימן שי"ח וכל הדברים שאסור לעשות מדברים אלו אסור לומר לאינו יהודי לעשות. לכן אסור לומר לאינו יהודי להחם הקדירה אם נצטנן ואם עשה כן אסור לאכול אפילו צונן (פ"ת יוסף וספ"א במשנה). אמנם אם לא נצטנן כל כך שעדיין ראויים לאכול אם חממו אותו האינם יהודים מותרין לאכול לכן נוהגין שהאינם יהודים

שלתן ערוך אורח חיים תט

מוציאים הקדירות מן התנורים שמתמינים בהן ומושיבין אותן אצל תנור בית החורף או עליו ומבערת השפחה אחר כך התנור ההוא ועל ידי זה הקדירות חוזרים ונרתחים. אבל על ידי ישראל אסור בכהאי גוונא (תרומת הטעם). אבל אם הקדירות עדיין חמין מותר להעמידן אצל תנור בית החורף מאחר שנתבאר דתנורים שלנו יש להם דין כירה וסמיכה בכירה שאינה גרופה וקטומה כדין גרופה וקטומה לענין נתינה עליה וכבר נתבאר שנהגו להקל בחזרה בשבת אפילו הניחה על גבי קרקע והוא הדין לסמוך לתנור שאינו גרופ וקטום הואיל והקדירה עדיין חם ומבושל כל צרכו וכן המנהג פשוט להתיר ועיין לקמן סימן שי"ח:

סימן רנד – דיני תבשילין המוכנים מערב שבת כדי להגמר בשבת, ובו ט' סעיפים

א. אף על פי שבשר חי מותר להשהותו הני מילי בקדרה אבל בצלי שאצל האש אסור להניחו סמוך לחשיכה שממהר להתבשל ואתי לחתויי והני מילי בבשר שור או עז אבל בשר גדי ועוף שהם מנותחים לאברים מותר דלא חיישינן לחיתוי שאם יחתה בגחלים יתחרך (פירוש יצא מגדר הצלי ונכנס בגדר הנשרף) הבשר שאינו צריך אלא חמימות האש בלבד ואם הוא בתנור וטח פיו בטיט בין גדי ועוף

שלמים בין בשר שור או עז מותר דלא חיישינן לחיתוי שאם בא לפתוח התנור ולחתות תכנס הרוח ויצטנן התנור ויתקשה הבשר ויפסיד. הגה: ואין חילוק בזה אם הוא חי לגמרי או שנתבשל קצת (כית יוסף). וכל זמן שחלל הגוף שלם אף על פי שאין עליו ראשו וכרעיו מקרי שלם (הגהות מרדכי). ויש מחמירין וסוברין דבתנור טוח בטיט הכל שרי ועל גבי האש שהוא מגולה הכל אסור ובתנור שפיו מכוסה אלא שאינו טוח בטיט אז יש לחלק בין גדי ועוף לשאר בשר כדרך שנתבאר והכי נהוג כסברא זו (טור והגהות אשכנזי ובית יוסף בשם רש"י וסמ"ג וסמ"ק וסה"ת):

ב. אין צולין בצל וביצה או בשר על גבי גחלים אלא כדי שיצלה מבעוד יום משני צדדיו כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בשולו אפילו הוא בשר גדי דכיון שהניח על גבי גחלים אינו חושש אלא שיצלה מהרה ואף על פי שיתחרך חיישינן שמא יחתה אבל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי לא חיישינן דלמא אתי לחתויי אפילו אם הוא בשר שור שמאחר שהוא ראוי לאכילה למה יחתה להפסידו:

ג. אם עבר או שכח ונצלה בשבת באיסור אסור:

ד. פירות שנאכלין חיינ מותר ליתנם סביב הקדירה אף על פי שאי אפשר שיצלו קודם חשכה ומיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה

שלתן ערוך אורח חיים תיא

משחשיכה ושלל להוסיף עליו עד שיצולו מפני שממהר לגמור בשולם בשבת :

ה. אין נותנין סמוך לחשיכה פת לתנור אלא כדי שיקרמו (פירוש שיעלה על פני הלחם קרום וקליפה מחמת האש) פניה המדובקים בתנור ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה שכנגד האש. הגה: וכל שפורסה ואין החוטין נמשכין קרוי קרימת פנים (הגסות מיימוני פרק ג'). ופשטיד"א או פלאדי"ן צריך שיקרמו פניה למעלה ולמטה ויתבשל מה שבתוכה כמאכל בן דרוסאי (בית יוסף בשם סמ"ג והגסות מיימוני). ואם נתן אותם סמוך לחשיכה ולא קרמו פניהם אם במזיד אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו ואם בשוגג אם אין לו מה יאכל מותר לו לרדות ממנו מזון שלש סעודות ואומר לאחרים שאין להם מה יאכלו בואו ורדו לכם מזון שלש סעודות וכשהוא רודה לא ירדה במרדה (פירוש ברחת ובמזרה תרגום מרדה פאל"ה בלע"ז) אלא בסכין וכיוצא בו שלא יעשה כדרך שעושה בחול ואם אי אפשר לרדות בשינוי ירדה במרדה ואם נתנה בכדי שיקרמו פניה כיון דלא עבד איסורא וצורך שבת הוא רודה כדרכו ושלל לצורך היום אסור אפילו בשינוי. הגה: וכל זה בתנור שאינו טוח בטיט (הגסות אשכנזי) אבל אם הוא טוח בטיט או שאינו אופה לצורך שבת

תיב שלחן ערוך אורח חיים

רק למוצאי שבת דיש לו זמן לאפותו מותר דלא גזרינן
בכהאי גוונא שמא יחתה (כל כו):

ו. ואם נתנו בשבת אפילו במזיד מותר לו לרדות
קודם שיאפה כדי שלא יבא לידי איסור סקילה:

ז. בתנורים שלנו שאין בהם רדייה מותר להוציא
יותר משלש סעודות בסכין או בשום דבר שיתחוב
בו ומכל מקום לא יוציא ברחת משום דמחזי
כעובדין דחול:

ח. לא ימלא אדם קדירה עססיות (פירוש מיני קטניות
הגדלות בארץ ישראל ולא בבבל) ותורמוסין ויתן לתוך
התנור ערב שבת סמוך לחשיכה מפני שדברים
אלו אינם צריכים בישול רב ודעתו עליהם לאכלם
לאחר ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר
הרי הם כשאר תבשיל שהתחיל להתבשל ולא
נתבשל כל צרכו שאסור להשהותו והוא הדין
לכירה וכופת. הגה: כשאינן גרופים וקטומים ואפשר
לחתות (בית יוסף ומגילה פרק ג'). ואם עשה כן אפילו בשוגג
אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו:

ט. כיוצא בו לא ימלא חבית של מים ויתן לתוך
התנור ערב שבת עם חשיכה ואם עשה כן אסורים
למוצאי שבת בכדי שיעשו:

סימן רנה – הכנת האש קודם הכנסת שבת, ובו ג' סעיפים

א. אין עושין מדורה מעצים סמוך לחשיכה עד שיצית בהן האור בענין שתהא השלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים ואם הוא עץ יחידי צריך שיאחזו האור ברוב עביו וברוב היקפו ואם לא הודלקה כל כך אסור ליהנות בה בשבת גזירה שמא יחתה בה ויניד העצים כדי שתעלה השלהבת וכשהודלקה כשיעור יכול להתחמם כנגדה בשבת ולהשתמש לאורה בין אם הוא על גבי קרקע או על גבי המנורה ואפילו היא מדברים שאין עושין מהם פתילה לשבת:

ב. יש אומרים שבפחמין אפילו לא אחז בהם האור אלא כל שהוא שרי מפני שהם דולקים והולכים:

ג. מדורה של זפת ושל גפרית ושל קש וגבבא אפילו לא אחז בהם האור אלא כל שהוא שרי וכן מדורה של קנים ושל גרעיני תמרים כשהם מפוזרים אבל אם הקנים אגודות והגרעינים בסל צריכים שיצית בהם האור עד שתהא השלהבת עולה מאליה ויש אומרים בהיפך:

סימן רנו – ששה תקיעות שהיו תוקעין בערב שבת, ובו סעיף אחד

א. כשהיו ישראל בישובן היו תוקעין בערב שבת שש תקיעות כדי להבדיל את העם מן המלאכה. הגה: ונהגו בקהלות הקדושות שכל שהוא סמוך לשבת כחצי שעה או שעה שמכריז שליח ציבור להכין עצמן לשבת והוא במקום התקיעות בימיהם וכן ראוי לנהוג בכל מקום:

סימן רנז – דיני הטמנת חמין, ובו ח' סעיפים

א. אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל אבל בספק חשיכה טומנין בו ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום ואם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור אפילו בדיעבד ודוקא בצונן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו אבל בעומד בחמימותו כשעה ראשונה מותר. הגה: יש אומרים דאם שכח והטמין בשוגג בדבר המוסיף הבל שרי לאכול (סגרות מרדכי). (ויש אומרים דכל זה אינו אסור אלא כשעושה לצורך לילה אבל כשמטמין לצורך מחר מותר להטמין מבעוד יום בדבר שמוסיף הבל (מרדכי ריש פרק כירה ובית יוסף סוף סימן רנ"ג בשם שו"ת לקט) ובדיעבד יש לסמוך על זה ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן):

שלחן ערוך אורח חיים תטו

ב. אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל ומכל מקום לשום כלים על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים או כדי שלא יתטנף בעפרורית שרי שאין זה כמטמין להחם אלא כשומר ונותן כיסוי על הקדירה (ועיין לעיל סימן רנ"ג) :

ג. אלו הם דברים המוסיפים הבל פסולת של זיתים או של שומשמין וזבל ומלח וסיד וחול בין לחים בין יבשים ותבן וזגין ומוכין ועשבים בזמן ששלשתן לחין ואלו דברים שאינם מוסיפים הבל כסות ופירות וכנפי יונה (או שאר נוצות מהרר"א בהגהות) ונעורת של פשתן ונסורת של חרשין (פירוש הקש הדק הנופל מן העץ כשמגררים אותו במגירה). הגה: יש אומרים דמותר להטמין בסלעים אף על פי שמוסיפין הבל דמלתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן (תוספות ומרדכי ריש פרק לא יתפור) :

ד. אף על פי שאין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל אם טמן בו מבעוד יום ונתגלה משחשיכה מותר לחזור ולכסותו. וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת מוסיף וכן אם רוצה ליטלו כולו ולתת אחר במקומו בין שהראשון חם יותר מהשני בין שהשני חם יותר מהראשון אפילו לא היה מכוסה אלא בסדין יכול ליטלו לכסותו

בגלופקרין והוא שנתבשלה הקדירה כל צרכה אבל
אם אינה מבושלת כל צרכה אפילו להוסיף על
הכיסוי אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל:

ה. אם פינה התבשיל בשבת מקדירה שנתבשל בה
לקדירה אחרת מותר להטמינו בדבר שאינו מוסיף
הבל:

ו. מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף
הבל כדי שלא יצטנן ביותר או כדי שתפיג צינתו
אבל בדבר המוסיף הבל אפילו להטמין צונן גמור
ואפילו מבעוד יום נמי אסור:

ז. כל היכא דאסרינן הטמנה אפילו בקדירה מבושלת
כל צרכה אסרינן ואפילו מצטמק ורע לו. הגה: וכן
עיקר ויש מקילין ואומרים דכל שהוא חי לגמרי או נתבשל
כל צרכו מותר בהטמנה כמו בשיהוי וכמו שנתבאר לעיל
סימן רנ"ג ובמקום שנהגו להקל על פי סברא זו אין למחות
בידם אבל אין לנהוג כן בשאר מקומות:

ח. אף על פי שמותר להשהות קדירה על גבי כירה
שיש בה גחלים על פי הדרכים שנתבארו בסימן
רנ"ג אם הוא מכוסה בבגדים אף על פי שהבגדים
אינם מוסיפים הבל מחמת עצמן מכל מקום מחמת
אש שתחתיהם מוסיף הבל (ואסור) ומיהו כל שהוא
בענין שאין הבגדים נוגעים בקדירה אף על פי שיש

אש תחתיה כיון שאין עושה דרך הטמנה שרי
הלכך היכא שמעמיד קדירה על גבי כירה או
כופה שיש בהם גחלים ואין שולי הקדירה נוגעים
בגחלים שיהוי מקרי ומותר על פי הדרכים
שנתבארו בסימן רנ"ג ואם נתן על הקדירה כלי
רחב שאינו נוגע בצדי הקדירה ונתן בגדים על
אותו כלי רחב מותר דכיון שאין הבגדים נתונים
אלא על אותו כלי רחב שאינו נוגע בצדי קדירה
אין כאן הטמנה וכן מותר להניח הקדירה בתנורים
שלנו על ידי שיתן בתוכה חתיכה חיה והוא שלא
תהא הקדירה נוגעת בגחלים ואף על פי שמכסה פי
התנור בבגדים כיון שאין הבגדים נוגעים בקדירה
לאו הטמנה היא ושרי. הגה: והטמנה שעושין במדינות
אלו שמטמינים בתנור וטחין פי התנור בטיט שרי לכולי
עלמא (אור זרוע ותקומת הדשן סימן ס"ט ואגור) וכמו שנתבאר לעיל סוף
סימן רנ"ד ויתבאר לקמן סוף סימן רנ"ט ומצוה להטמין לשבת
כדי שיאכל חמין בשבת כי זהו מכבוד ועונג שבת וכל מי
שאינו מאמין בדברי החכמים ואוסר אכילת חמין בשבת
חיישינן שמא אפיקורוס הוא (הר"ן פרק כמה טומנין וכל כו):

סימן רנח – שמותר להשים ערב שבת דבר קר על קדירה חמה, ובו סעיף אחד

א. מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר על גבי קדירה חמה שאין זה כטומן בדבר המוסיף הבל:

סימן רנט – כמה דיני הטמנה וטלטולם, ובו ז' סעיפים

א. מוכיין (פירוש כל דבר רך קרוי מוכיין כגון צמר גפן ותלישי צמר רך של בחמה וגרירת בגדים בלויים) שטמן בהם דרך מקרה אסור לטלטלן אלא מנער הכיסוי והן נופלות וכגון שמקצתן מגולה שאין זה טלטול אלא מצדו ואם יחדן לכך מותר לטלטלן אבל אם טמן בגיזי צמר אפילו לא יחדן לכך מותר לטלטלן והני מילי סתם גיזין שאין עומדין לסחורה אבל אם נתנם לאוצר לסחורה צריכין יחוד ואם טמן בהם בלא יחוד מנער הכיסוי והן נופלות דהיינו לומר שנוטל כיסוי הקדירה שיש תורת כלי עליה ואף על פי שהם עליה לא איכפת לן דלא נעשית בסיס להן:

ב. הנותנים אבנים ולבנים סביב הקדירה צריך שייחדם לכך לעולם שהרי כל זמן שלא יחדן אינם

שלתן ערוך אורח חיים תיט

חשובים לו ומשליכן הילכך אסור לטלטלן אם לא שיצניעם ומיחדן לכך:

ג. הטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל והוציא הקדירה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא יכול להחזירה ואם נתקלקלה לא יחזירנה ואפילו לכתחלה יכול להוציא על דעת להחזירה אם לא תתקלקל ולא חיישינן שמא יחזירנה אף אם תתקלקל ויש אומרים שאפילו טמן בדבר שמותר לטלטל אם נתקלקל הגומא לא יחזיר מפני שתצטרך הקדירה לעשות לעצמה מקום כשמחזירה ונמצא כמי שטומן בשבת:

ד. טמן בדבר שאינו ניטל וכיסה פיה בדבר הניטל מגלה הכיסוי ואוחז בקדירה ומוציאה:

ה. טמן וכיסה בדבר שאינו ניטל אם מקצת הקדירה מגולה נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל:

ו. יום טוב שחל להיות בערב שבת יש מי שאוסר להטמין באבנים משום דהוי כמו בנין ויש מתירים:

ז. תנור שמניחים בו החמין וסותמין פיו בדף ושורקין (פירוש מחליקין) אותו בטיט מותר לסתור אותה סתימה כדי להוציא החמין ולחזור ולסותמו ואם יש בו גחלים לוחשות מותר על ידי אינו יהודי. הגה: ויש מחמירין שלא לסתור סתימת התנור הטוח בטיט

על ידי ישראל אם אפשר לעשות על ידי אינו יהודי וכן אם אפשר לעשותו על ידי ישראל קטן לא יעשה ישראל גדול ואם אי אפשר יעשה גדול על ידי שינוי קצת והכי נהוג (תקומת הדשן סימן ק"ה ואגור) ונראה לי הא דמותר לחזור לסתום התנור היינו ביום דכבר כל הקדירות מבושלות כל צרכן אבל בלילה סמוך להטמנתו דיש לספק שמא הקדירות עדיין אינן מבושלות כל צרכן אסור לסתום התנור דגורם בישול כמו שנתבאר סימן רנ"ז סעיף ד' ואפילו על ידי אינו יהודי אסור כמו שנתבאר לעיל סוף סימן רנ"ג. (ושאר דיני חזרה בשבת עיין לקמן סימן שי"ח):

סימן רם – דיני הכנסת שבת, ובו ב' סעיפים

א. מצוה לרחוץ. הגה: כל גופו ואם אי אפשר לו ירחוץ (טור) פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת ומצוה לחוץ הראש ולגלח הצפרנים בערב שבת. הגה: ואם היו שערות ראשו גדולות מצוה לגלחן (אור זרוע פרק אלו מגלחין) וכשנוטל צפרניו לא יטול אותן כסדרן ויתחיל בשמאל בקמיצה ובימין באצבע וסימן לזה דבהג"א בשמאלו ובדאג"ה בימין (אבודרהם וספר המוסר):

ב. כשיהיה סמוך לחשיכה ישאל לאנשי ביתו בלשון רכה עשרתם ערבתם הפרשתם חלה ויאמר להם

שלחן ערוך אורח חיים תכא

הדליקו את הנר. ובמקום שאין מעשרין אין צריך לומר
עשרתם (טור):

סימן רסא – זמן הדלקת הנרות לשבת, ובו ד' סעיפים

א. ספק חשיכה והוא בין השמשות (והיינו כדי שיעור
הלוך ג' רבעי מיל אחר שקיעת החמה (טור בסימן רנ"ג וכלקמן סוף
סימן ב')) ושיעור מיל הוא שליש שעה פחות חלק ל') אין
מעשרין את הודאי ואין מטבילין את הכלים ואין
מדליקין את הנרות ואין מערבין עירובי תחומין
(ועיין לקמן סימן תט"ז סעיף ב') אבל מעשרין את
הדמאי וטומנין את החמין ומערבין עירובי חצירות
(ועיין לקמן סימן שצ"ג). ומותר לומר לאינו יהודי בין
השמשות להדליק נר לצורך שבת וכן לומר לו
לעשות כל מלאכה שהיא לצורך מצוה או שהוא
טרוד ונחפז עליה. הגה: וכן מי שקבל עליו שבת שעה או
ב' קודם חשיכה יכול לומר לאינו יהודי להדליק הנר ושאר
דברים שצריך (מהרי"ו סימן קי"ו) (ועיין לקמן סימן שמ"ב):

ב. יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקודש וזמן
תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש
נראית על הארץ עד זמן בין השמשות והזמן הזה
שהוא ג' מילין ורביע רצה לעשותו כולו תוספת
עושה רצה לעשות ממנו מקצת עושה ובלבד

שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקודש. ושיעור זמן בין השמשות הוא ג' רבעי מיל שהם מהלך אלף ות"ק אמות קודם הלילה. הגה: ואם רוצה להקדים ולקבל עליו השבת מפלג המנחה ואילך הרשות בידו (טור ואגור בשם תוספות פרק תפלת השחר) (ועיי' לקמן סימן רס"ז):

ג. מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק בעוד שהשמש בראש האילנות ואם הוא יום המעונן ידליק כשהתרנגולין יושבים על הקורה מבעוד יום ואם הוא בשדה שאין שם תרנגולים ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד יום:

ד. אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום הוא אין מערבין ואין טומנין משום דהוא קבליה לשבת עליה ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו:

סימן רסב — לקדש השבת בשולחן ערוך ובכסות נקיה, ובו ג' סעיפים

א. יסדר שלחנו ויציע המטות ויתקן כל ענייני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבית הכנסת. הגה: ויהיה שלחנו ערוך כל יום השבת וכן המנהג ואין לשנות (טור סוף סימן רפ"ט ומרדכי סוף פרק כל כתבי והגהות מרדכי פרק כ"ט

שלחן ערוך אורח חיים תכנ

ב. ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת ואם אי אפשר לו לפחות ישלשל (פירוש ישלשלם כלפי מטה שיהיו ארוכים כמדת העשירים היושבים בביתם. רש"י שם) בגדיו למטה דרך כבוד:

ג. ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה דרבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא. ר' ינאי אומר בואי כלה בואי כלה. הגה: וילביש עצמו בבגדי שבת מיד אחר שרחץ עצמו וזהו כבוד השבת ועל כן לא ירחץ לשבת אלא סמוך לערב שילביש עצמו מיד (הגהות מרדכי החדשים):

סימן רסג – מי ומי המדליקין, ואם טעו ביום המעונן, ובו י"ז סעיפים

א. יהא זהיר לעשות נר יפה ויש מכוונים לעשות שתי פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. הגה: ויכולין להוסיף ולהדליק ג' או ד' נרות וכן נהגו. האשה ששכחה פעם אחת להדליק מדלקת כל ימיה ג' נרות (מהרי"ל) כי יכולין להוסיף על דבר המכוון נגד דבר אחר ובלבד שלא יפחות (אשר"י ומרדכי מסכת ראש השנה וריש פרק יוס טו):

ב. אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת. אפילו אין לו מה יאכל שואל על

הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל
עונג שבת הוא :

ג. הנשים מוזהרות בו יותר מפני שמצויות בבית
ועוסקות בצרכי הבית. אם אין ידו משגת לקנות נר
לשבת ולקידוש היום נר שבת קודם וכן אם אין ידו
משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר שבת קודם
משום שלום הבית דאין שלום בבית בלא נר (ואם
אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולקנות נר חנוכה עיין לקמן
סימן תרע"ה) :

ד. לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז
אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר ואם
רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו
שבת מיד רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין
זו הקדמה ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה
שהוא שעה ורביע קודם הלילה. הגה: ועיין לקמן סימן
רס"ז ואם היה הנר דלוק מבעוד היום גדול יכבנו ויחזור
וידליקנו לצורך שבת (טור) :

ה. כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר של שבת,
אחד האיש ואחד האשה גם ביום טוב צריך לברך
להדליק נר של יום טוב. וביום הכיפורים בלא
שבת יש מי שאומר שלא יברך ועיין לקמן סימן
תר"י. הגה: יש מי שאומר שמברכין קודם ההדלקה ויש מי

שלחן ערוך

אורח חיים תכה

שאומר שמברך אחר ההדלקה (מכלכי סוף במה מדליקין) וכדי שיהא עובר לעשייתו לא יהנה ממנה עד לאחר הברכה ומשימין היד לפני הנר אחר הדלקה ומברכין ואחר כך מסלקין היד וזה מקרי עובר לעשייה וכן המנהג (מסרי"ל):

ו. בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם צריכים להדליק נר שבת בחדרם ולברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו:

ז. אורח שאין לו חדר מיוחד וגם אין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף בפרוטה:

ח. ב' או ג' בעלי בתים אוכלים במקום אחד יש אומרים שכל אחד מברך על מנורה שלו ויש מגמגם בדבר ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד. הגה: אבל אנו אין נוהגין כן:

ט. המדליקין בזויות הבית ואוכלים בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה:

י. לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה ואין מכבות אותה ויש אומרים שאם תתנה קודם שהדליקה

שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו מועיל ויש אומרים שאינו מועיל לה ויש חולקים על בעל הלכות גדולות ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכתם ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו. הגה: והמנהג שאותה אשה המדלקת מקבלת שבת בהדלקה אם לא שתתנה תחלה ואפילו תנאי בלב סגי (מרדכי) אבל שאר בני הבית מותרין במלאכה עד ברכו ועיקר הדלקה תלויה בנרות שמדליקין על השלחן אבל לא בשאר הנרות שבבית (אור זרוע) וצריך להניח הנרות במקום שמדליקין לא להדליק במקום זה ולהניח במקום אחר (מרדכי פרק במה מדליקין):

יא. אף על פי שלא התפללו הקהל עדיין אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה ואפילו אם אומר שאינו רוצה לקבל שבת:

יב. אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם:

יג. אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת אף על פי שעדיין היום גדול אם היו עליו מעות או שום חפץ מניחו ליפול:

שלתן ערוך אורח חיים תכו

יד. אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפזרו העבים וזרחה חמה אינם צריכים לחזור ולהתפלל ערבית אם כשהתפללו היה מפלג המנחה ולמעלה ואם יחיד הוא שטעה בכך צריך הוא לחזור ולהתפלל תפלת ערבית ולענין עשיית מלאכה בין צבור בין יחיד מותרים דקבלת שבת היתה בטעות ויש אומרים שאותם שהדליקו נרות אסורים בעשיית מלאכה ושאר אנשי הבית מותרין ויש אומרים שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן ואפילו אם כבה אסור לטלטלו :

טו. מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול והוא שלא קבל שבת עמהם אבל אם ענה וקבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתיים :

טז. אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה ואף על פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר :

תבה שלחן ערוך אורח חיים

יז. יש אומרים שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה. הגה: ומותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת וכל שכן במוצאי שבת. מי שמאחר להתפלל במוצאי שבת או שממשיך סעודתו בלילה מותר לומר לחבירו ישראל שכבר התפלל והבדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו ומותר ליהנות ולאכול ממלאכתו, כן נראה לי:

סימן רסד – דיני הפתילה והשמן, ובו י' סעיפים

א. אין עושין פתילה לנר של שבת בין נר שעל השלחן בין כל נר שמדליק בבית מדבר שהאור אינו נאחז בו אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת כגון צמר ושער וכיוצא בהם אלא מדבר שהאור נתלה בו כגון פשתן נפוצה ובגד שש וצמר גפן וקנבוס וכיוצא בהן. הגה: ואם הדליק בדברים האסורים אסור להשתמש לאורו (תשובת הרשב"א סימן קע"א) ויש אומרים דאם יש נר אחד מדברים המותרים מותר להשתמש לאור האחרים וכן דבר שאפשר בלא נר מותר לעשות אפילו אצל נרות האחרים ולצורך שבת יש להקל בדיעבד (הגהות מרדכי פרק קמא ופרק ב' ע"ז):

ב. כרך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין בו אם נתכוין להעבות (פירוש לעשותה עבה) הפתילה

שלתן ערוך אורח חיים תכט

כדי להוסיף אורה אסור ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה מותר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית. הגה: נותנין גרגיר של מלח וגריס של פול על פי הנר בערב

שבת כדי שיהא דולק יפה בשבת (מיימוני פרק ה' וטור):

ג. אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא בשעווה ולא בשמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו ויצא ולא בצרי מפני שריחו נודף שמא יסתפק ממנו ונמצא מתחייב משום מכבה:

ד. אפילו נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאינם נמשכים ואז נמשכין אין מדליקין בהם:

ה. חלב מהותך וקרבי דגים אין מדליקין בהם ואם נתן בהם מעט מאחת משמנים שמדליקין בהם מותר להדליק בהם:

ו. שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם ומכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר:

ז. כרך זפת או שעווה או חלב סביב הפתילה מדליקין בהם:

תל שלחן ערוך אורח חיים

ח. המדליק צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה מהנר:

ט. אין צריך להבהב הפתילה (פירוש ענין הבהוב יפול על דבר שאינו נשרף לגמרי וגם לא קיים לגמרי) (אל תאכלו ממנו נא תרגום יונתן מהבהב). הגה: ומכל מקום נהגו להדליק הפתילה ולכבותה כדי שתהיה מחורכת ויאחזו בה האור יפה (טור):

י. אין מדליקין בסמרטוטין אפילו מחורכין:

סימן רסה – דין כלים הנתנים תחת הנר, ובו ד' סעיפים

א. אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף בתוכו גזירה שמא יסתפק ממנו ויתחייב משום מכבה ואם חברו לו בסיד או בחרסית מותר דכיון שהוא כלי אחד בדיל מיניה משום איסור שבת:

ב. לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת גזירה שמא יסתפק ממנו:

ג. אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו ומותר ליתנו מבעוד יום והשמן הנוטף אסור להסתפק ממנו בשבת.

שלחן ערוך אורח חיים תלא

הגה: ואסור ליגע בנר דולק כשהוא תלוי אף על פי שאינו מטלטלו ואין בו משום מוקצה בנגיעה בעלמא מכל מקום אסור פן יתנדנד קצת מנגיעתו ויטה (אור זרוע):

ד. נותנים כלי תחת הנר לקבל נצוצות מפני שאין בהם ממש ואין כאן ביטול כלי מהיכנו אבל לא יתן לתוכו מים אפילו מבעוד יום מפני שמקרב זמן כיבוי הנצוצות ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכבוי אלא להגביה השמן. הגה: ויש אומרים אפילו מתכוין לכיבוי שרי מאחר שאין המים בעין אלא תחת השמן לא הוי אלא גרם כיבוי וכן נוהגין (סמ"א):

סימן רסו — דין מי שהחשיך לו בדרך, ובו י"ג סעיפים

א. מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום והיה עמו מעות ויש לו חמורו וגם יש עמו אינו יהודי לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו אלא נותן כיסו לאינו יהודי להוליכו לו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר אבל אם מצא מציאה אינו יכול ליתנה לאינו יהודי אלא אם כן באה לידו מבעוד יום דהשתא הויא ככיסו:

תלב שלחן ערוך אורח חיים

ב. אם אין עמו אינו יהודי מניחו על חמורו וכדי שלא יהא חייב משום מחמר (פירוש מנהיג את החמור) אי איכא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקרה יד ורגל ללכת דלאו עקירה היא וכשהיא עומדת נוטל הימנה ולאחר שתחזור ותעקר רגלה יניחנו ויש אומרים שצריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה. הגה: והוא לא ירכב על החמור אלא ילך ברגליו ואם הוא צריך לצאת חוץ לתחום מפני שמתיירא מן הלסטים או שאר סכנה ואפילו הוא תוך התחום יכול לישב על החמור ולרכוב (ריב"ף וביט יוסף בשם תשכ"ץ):

ג. היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור ולא יתננה לאחד מאלו:

ד. היה עמו חרש ושוטה יתננו לשוטה לפי שאין לו דעת כלל:

ה. שוטה וקטן יתננו לשוטה שהקטן יבא לכלל דעת חרש וקטן יתננו למי שירצה:

ו. ויש אומרים שכשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך ונוטלו ממנו כשהוא עומד. הגה: ודוקא כשנותן להם משחשכה אבל כשנותן להם מבעוד יום מותר בכל ענין:

שלחן ערוך אורח חיים תלג

ז. אם אין עמו שום אחד מכל אלו יטלטלנו פחות פחות מארבע אמות ודוקא כיסו או מציאה שבאה לידו אבל אם לא באה לידו לא:

ח. יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשכה ושכח והוציא לרשות הרבים לא התירו לו בשום אחד מהדרכים האלו:

ט. הגיע לחצר החיצונה המשתמרת נוטל מעל החמור כלים הנטלים ושאינם נטלים מתיר את החבלים והשקים נופלים ואם היתה טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם שאין ראויים בשבת לכלום לפי שהם מאוסים ואם יפלו לארץ ישברו מניח תחתיהם כרים וכסתות. ודוקא במשאות קטנים שיכול לשמטן מתחתיהן אבל אם הם גדולים שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן מפני שמבטל כלי מהיכנו (פירוש מהתשמיש שהיה מוכן לו) אלא פורקן בנחת שלא ישברו ולא יניחם על הבהמה משום צער בעלי חיים:

י. חשכה לו בדרך ותפלין בראשו או שיושב בבית המדרש בשדה וחשכה לו מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו ואם יש בית סמוך לחומה שנשמרים בתוכו מניחן שם:

יא. היתה חבילתו מונחת על כתפו וקידש עליו היום רץ תחתיה עד ביתו ודוקא רץ אבל לילך לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה דזמנין קאי ולא אדעתיה אבל רץ אית ליה היכירא וכי מטי לביתה כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד זורק לה כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחריו :

יב. יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות כן אבל לא בכיסו ויש אומרים דהוא הדין לכיסו. הגה: ומי ששכח כיסו עליו בשבת אם הוא בביתו יכול לילך עמו לחדר להתיר חגורו וליפול שם להצניעו ואם הוא בשוק אסור להביאו לביתו רק מתיר חגורו בשוק והוא נופל ואומר לאינו יהודי לשמרו ואם מביאו אין לחוש (אגודה מסכת ביצה בית יוסף סימן ט"ט) ועיין לקמן סימן ש"א אם הכיס תפור בבגדו מה דינו :

יג. מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו אף על פי שירא פן יקדמנו אחר :

סימן רסז — דיני התפלה בערב שבת, ובו ג' סעיפים

- א. בתפלת המנחה בערב שבת אין נופלין על פניהם :
- ב. מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול ובפלג המנחה יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת

שלתן ערוך אורח חיים תלה

ערבית ולאכול מיד (ועיין לעיל סימן רל"ג כיצד משערין שיעור פלג המנחה):

ג. בברכת השכיבנו אינו חותם בה שומר עמו ישראל
אלא כיון שהגיע לובצל כנפיק תסתירנו אומר
ופרוס סכת שלום עלינו ועל ירושלים עירך ברוך
אתה ה' הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו
ישראל ועל ירושלים:

סימן רסח – דין הטועה בתפלת השבת, ובו י"ג סעיפים

- א. אומר ויכלו בתפלת ערבית:
- ב. אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה
שנזכר בה שטעה ומתחיל של שבת לא שנא נזכר
בברכת אתה חונן לא שנא נזכר בברכה אחת
משאר הברכות בין בערבית בין בשחרית מוסף
ומנחה ויש אומרים דבמוסף פוסק אפילו באמצע
ברכה:
- ג. אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול
ומיד כשאמר תיבת אתה נזכר קודם שאמר חונן
הוה ליה התחיל בשל חול וגומר אותה ברכה אבל
אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכוונה התחיל
תיבת אתה אפילו אם הוא בתפלת שחרית שאינה
פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן דחשבינן

תלו שלחן ערוך אורח חיים

ליה כטעה בתפלת שבת בין זו לזו. הגה: דהרי יכול

לומר אתה קדשת או אתה אחד (תרומת הדשן סימן י"ז):

ד. מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של

שבת לא יצא ואם הזכיר של שבת בתוך שמונה

עשרה אף על פי שלא קבע ברכה לשבת יצא. הגה:

במוסף אפילו לא אמר רק ונעשה לפניך את חובותינו

בתמידי יום ובקרבן מוסף יצא (בית יוסף בשם הרא"ש פרק מי שמתו):

ה. טעה והתפלל של חול בשבת ולא הזכיר של שבת

אם עקר רגליו חוזר לראש ואם לא עקר רגליו אף

על פי שסיים תפלתו אינו חוזר אלא לשל שבת.

(ושליח ציבור ששכח של שבת בשחרית עיין סימן קכ"ז):

ו. הטועה בתפלת שבת והחליף של זו בזו אינו חוזר

ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או

אחרת בשל מוסף חוזר:

ז. חוזרים לומר ויכלו משום יום טוב שחל להיות

בשבת שאין אומרים אותו בתפלה וגם להוציא למי

שאינו יודע ואומרים אותו בקול רם ומעומד:

ח. ואומר שליח ציבור ברכה אחת מעין שבע ואין

היחיד אומר אותה. הגה: מיהו אם היחיד רוצה להחמיר

על עצמו יכול לאמרה בלא פתיחה ובלא חתימה וכן נוהגין

הציבור לאמרה עם שליח ציבור בלא פתיחה וחתימה (אבודרהם)

שלחן ערוך אורח חיים תלז

- ט. יום טוב שחל להיות בשבת אינו מזכיר של יום טוב
בברכה מעין שבע (פירוש ברכת אל עליון קונה וכו') :
- י. אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים
דליכא טעמא דמאחרין לבוא שיהיו ניזוקין :
- יא. אף בשבת שאחר יום טוב אומרים ברכה מעין
שבע :
- יב. אין לדבר בשעה שאומרים ויכלו ולא בשעה
שאומר שליח ציבור ברכה מעין שבע :
- יג. אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת או שלא
התפלל כלל ושמע משליח ציבור ברכה מעין שבע
מראש ועד סוף יצא :

סימן רסז – דין הקידוש בבית הכנסת, ובו סעיף אחד

- א. נוהגין לקדש בבית הכנסת ואין למקדש לטעום
מדין הקידוש אלא מטעימו לקטן דאין קידוש אלא
במקום סעודה (ועיין לקמן סימן רע"ג) ומעיקרא לא
נתקן אלא בשביל אורחים דאכלי ושתי בבי
כנישתא להוציאם ידי חובתם ועכשיו אף על גב
דלא אכלי אורחים בבי כנישתא לא בטלה התקנה
זהו טעם המקומות שנהגו לקדש בבית הכנסת אבל
יותר טוב להנהיג שלא לקדש בבית הכנסת וכן

מנהג ארץ ישראל. הגה: ונהגו לעמוד בשעה שמקדישין
בבית הכנסת:

סימן ער – לומר משנת במה מדליקין, ובו ב' סעיפים

- א. נוהגים לומר פרק במה מדליקין והספרדים
אומרים אותו קודם תפלת ערבית והוא הנכון:
- ב. יש שאין אומרים אותו ביום טוב שחל להיות בערב
שבת ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה.
הגה: ואין נוהגין כן בחנוכה ובשבת של חול המועד אין
אומרים אותו (מנהגים) וכן ביום טוב שחל להיות בשבת אין
אומרים אותו (מהרי"ל הלכות סוכה):

סימן רעא – דיני קידוש על היין, ובו י"ז סעיפים

- א. כשיבא לביתו ימהר לאכול מיד:
- ב. נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה
שהזמן גרמא (פירוש מצות עשה התלויה בזמן) משום
דאיתקש זכור לשמור והני נשי הואיל ואיתנהו
בשמירה איתנהו בזכירה ומוציאות את האנשים
הואיל וחייבות מן התורה כמותם:

שלחן ערוך אורח חיים תלט

ג. אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולכבוד היום ולקידוש היום מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה ממה שיכין צרכי הסעודה או ממה שיקנה יין לצורך היום והא דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקידוש כבוד לילה קודם לכבוד יום:

ד. אסור לטעום כלום קודם שיקדש אפילו מים ואפילו אם התחיל מבעוד יום צריך להפסיק שפורס מפה ומקדש ואם היו שותים יין תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד בלא ברכת היין ואחר כך מברך ברכת המוציא ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך המוציא ויש אומרים שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא:

ה. שנים שהיו שותים ואמרו בואו ונקדש קידוש היום נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדשו אף על פי שאינם רשאים צריכים לחזור ולברך תחלה בורא פרי הגפן ואחר כך ישתו. הגה: אדם ששכח לקדש עד לאחר שברך ברכת המוציא ונזכר קודם שאכל יקדש על הפת ואחר כך יאכל אבל בהבדלה יאכל תחלה דהרי אין מבדילין על הפת (הגטות

ו. אם גמר סעודתו וקידש היום קודם שברך ברכת המזון מברך ברכת המזון על כוס ראשון ואחר כך אומר קידוש היום על כוס שני וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אף על פי שמברך קודם קידוש. הגה: ויש אומרים דאינו מזכיר של שבת דאזלינן בתר תחלת הסעודה וכן עיקר כמו שנתבאר לעיל סוף סימן קפ"ח ויש מחלוקת אם יטעום מכוס של ברכת המזון קודם שיקדש גם אם צריך לאכול מעט אחר הקידוש כדי שיהא הקידוש במקום סעודה. ויש אומרים דאף בגמר סעודתו אינו מברך ברכת המזון תחלה אלא פורס מפה ומקדש ומברך המוציא ואוכל מעט ואחר כך מברך ברכת המזון. הגה: והכי נהוג להוציא את נפשו מפלוגת סברא ראשונה:

ז. אף על פי שאסור לו לטעום קודם קידוש אם טעם מקדש:

ח. אם לא קידש בלילה בין בשוגג בין במזיד יש לו תשלומין למחר כל היום. הגה: ואומר כל הקידוש של לילה (בית יוסף) מלבד ויכלו (אורח חיים בשם תוספות):

ט. צריך שתהיה מפה על השלחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו:

י. מקדש על כוס מלא יין שלא יהיה פגום וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון ואומר ויכלו

שלחן ערוך

אורח חיים תמא

מעומד ואחר כך אומר בורא פרי הגפן ואחר כך קידוש. הגה: ויכול לעמוד בשעת הקידוש ויותר טוב לישב (כל 13) ונוהגים לישב אף בשעה שאומר ויכלו רק כשמתחילין עומדין קצת לכבוד השם כי מתחילין יום הששי ויכלו השמים ונרמז השם בראשי תיבות. וכשמתחיל יתן עיניו בנרות (מהרי"ל ושלל טו"ב) ובשעת הקידוש בכוס של ברכה וכן נראה לי עיין לעיל סימן קפ"ג סעיף ד'.

יא. אם אין לו אלא כוס אחד מקדש בו בלילה ואינו טועם ממנו שלא יפגימו אלא שופך ממנו לכוס אחר וטועם יין של קידוש מהכוס השני ולמחר מקדש במה שנשאר בכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעית בצמצום ונחסר ממנו בלילה מוזגו למחר להשלימו לרביעית והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה שאם לא כן מוטב שיניחנה להבדלה שאי אפשר בפת משיקדש עליו ולא יהא לו יין להבדלה ואם יש לו שני כוסות מצומצמים אחר מזיגה יקדש בלילה באחד ויבדיל על השני ולא יקדש ביום דקידוש הלילה עדיף:

יב. אחר שקידש על כוס נוטל ידיו ומברך על נטילת ידים ואם נטל ידיו קודם קידוש גלי דעתיה דריפתא חביבא ליה לא יקדש על היין אלא על הפת. הגה: ויש אומרים דלכתחלה יש ליטול ידיו קודם הקידוש ולקדש על היין (הרא"ש ומרדכי פרק ערבי פסחים ורשב"א והגהות

תמב שלחן ערוך אורח חיים

מיימוני פרק כ"ט וסטור) וכן המנהג פשוט במדינות אלו ואין לשנות

רק בליל פסח כמו שיתבאר סימן תע"ג:

יג. צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו
דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא
לוגמיו והוא רובו של רביעית:

יד. אם לא טעם המקדש וטעם אחד מהמסובין כמלא
לוגמיו (פירוש מלא פיו) יצא ואין שתיית שנים
מצטרפת למלא לוגמיו ומכל מקום מצוה מן
המובחר שיטעמו כולם ויש אומרים דכיון שבין
כולם טעמו כמלא לוגמיו יצאו דשתיית כולם
מצטרפת לכשיעור והגאונים סוברים שאם לא
טעם המקדש לא יצא וראוי לחוש לדבריהם
ודוקא בקידוש אבל בשאר דברים הטעונים כוס
מודים הגאונים דסגי בטעימת אחר:

טו. קידש וקודם שטעם הפסיק בדיבור חוזר ומברך
בורא פרי הגפן ואין צריך לחזור ולקדש והוא הדין
אם נשפך הכוס קודם שיטעום ממנו יביא כוס אחר
ומברך עליו בורא פרי הגפן ואין צריך לחזור
ולקדש:

טז. לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש אם הם
זקוקים לכוסו ששופך ממנו לכוסות שבידם ריקנים

שלתן ערוך אורח חיים תמג

או פגומים אבל אם היו להם כוסות יין שאינם פגומים רשאים לשתות קודם שישתה המקדש:

יז. אין צריך לשפוך מכוס המקדש לכוסות יין שלפני המסובין אלא אם כן היו פגומים שאז צריך לשפוך לכל כוס וכוס כדי שישתו כלם מכוס שאינו פגום:

סימן ערב – על איזה יין מקדשים, ובו י' סעיפים

א. אין מקדשין על יין שריחו רע אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא ולא על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אנגילוי. הגה: ואין מקדשין על היין דריחיה חמרא וטעמיה חלא (טור):

ב. יין מגתו מקדשין עליו וסוחט אדם אשכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום:

ג. מקדשין על יין שבפי החבית אף על פי שיש בו קמחין, הגה: ויש אוסרין לקדש עליו אלא יסננו תחלה להעביר הקמחין (הגהות מרדכי פרק המוכר פירות ובית יוסף בשם אורחות חיים ותוספות), ועל יין שבשולי החבית אף על פי שיש בו שמרים ועל יין שחור ועל יין מתוק ועל יין דריחיה חלא וטעמיה חמרא ומכל מקום מצוה לברור יין טוב לקדש עליו:

תמר שלחן ערוך אורח חיים

ד. מקדשין על יין לבן והרמב"ן פוסלו לקידוש אפילו בדיעבד אבל מבדילין עליו ומנהג העולם כסברא ראשונה:

ה. יין חי אפילו אם הוא חזק דדרי (פירוש שראוי למזוג) על חד תלת מיא מקדשין עליו ומכל מקום יותר טוב למזגו ובלבד שיהא מזוג כראוי. הגה: ויינות שלנו יותר טובים הם בלא מזיגה (טור):

ו. יין צמוקים מקדשין עליו. (והוא שיש בהן לחלוחית קצת בלא שרייה) (טור):

ז. שמרי יין או חרצנים שנתן עליהם מים אם ראוי לברך עליהם בורא פרי הגפן מקדשין עליו (ועיין לעיל סימן ר"ד סעיף ה'):

ח. מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו דבש ויש אומרים שאין מקדשין עליהם. הגה: והמנהג לקדש עליו אפילו יש לו יין אחר רק שאינו טוב כמו המבושל או שיש בו דבש (אגור):

ט. במקום שאין יין מצוי יש אומרים שמקדשין על שכר ושאר משקין חוץ מן המים ויש אומרים שאין מקדשין ולהרא"ש בלילה לא יקדש על השכר אלא על הפת ובבוקר יותר טוב לקדש על השכר שיברך עליו שהכל קודם ברכת המוציא שאם יברך על הפת תחלה אין כאן שום שינוי ודברי טעם הם.

שלחן ערוך

אורח חיים תמה

הגה: וכן המנהג פשוט כדברי הרא"ש ואם יין בעיר לא יקדש על הפת ומי שאינו שותה יין משום נדר יכול לקדש עליו וישתו אחרים המסובין עמו ואם אין אחרים עמו יקדש על הפת ולא על היין או ישמע קידוש מאחרים (הגהות מיימוני פרק כ"ט דמחזר אחר יין ותשובת מיימוני סוף הפלאה סימן ד' דיקדש על הפת לכן צריך לומר החילוק אם אוכל לבדו ואם אוכל עם אחרים):

י. ברכת יין של קידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה ואינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בין שאינו על הכוס (ועיין לעיל סימן קע"ד סעיף ו'):

סימן רעג – שיהיה הקידוש במקום סעודה, ובו ז' סעיפים

א. אין קידוש אלא במקום סעודה ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול אינו צריך לחזור ולקדש. הגה: ומבית לסוכה חשוב כמפנה לפנה (מרדכי פרק ערבי פסחים). ויש אומרים שכל שרואה מקומו אפילו מבית לחצר אינו צריך לחזור ולקדש ויש אומרים שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר שפיר דמי (ועיין לעיל ריש סימן קע"ח) והוא שיהיו שני המקומות בבית

אחד כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא (וכן עיקר):

ב. אם קידש בבית אחד על מנת לאכול שם ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר צריך לחזור ולקדש במקום שרוצה לאכול שם:

ג. אם קידש ולא סעד אף ידי קידוש לא יצא. הגה: וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר או שיהא בדעתו לאכול שם מיד אבל בלאו הכי אפילו אכל במקום קידוש אינו יוצא (מהר"י מולין) ואם היה בדעתו שלא לאכול שם מיד ונמלך ואכל יצא (בית יוסף סוף הכימון):

ד. יכול אדם לקדש לאחרים אף על פי שאינו אוכל עמהם דלדידהו הוי מקום סעודה ואף על גב דבברכת היין אינו יכול להוציא אחרים אם אינו נהנה עמהם כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה לקידוש כקידוש היום דמי ויכול להוציאם אף על פי שאינו נהנה. הגה: ואפילו בקידוש של יום בשחרית בשבת מותר לעשות כן (רבינו ירוחם ובית יוסף בשם הר"ף והרא"ש והטור סימן תפ"ד). והוא שאינם יודעים ואם עדיין לא קידש לעצמו יזהר שלא יטעום עמהם שאסור לו לטעום עד שיקדש במקום סעודתו:

ה. כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה אפילו אכל דבר מועט או שתה כוס יין שחייב עליו

שלחן ערוך אורח חיים תמוז

ברכה יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא אכל לחם או שתה יין אבל אכל פירות לא. הגה: ולפי זה היה מותר למוהל ולסנדק לשתות מכוס של מילה בשבת בשחרית אם שותין כשיעור (בית יוסף) אבל נהגו ליתן לתינוק (הגהות מיימוני פרק כ"ט):

ו. ואם קידש בביתו ושמע שכנו ושלחנו ערוך לפניו יוצא בו דשפיר הוי מקום סעודה וכגון שנתכוין השומע לצאת ומשמיע להוציא:

ז. יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר ואם הוא נהנה בחצר יותר מפני האויר או מפני הזכוכים מקדש בחצר ואוכל שם אף על פי שאינו רואה הנר שהנרות לעונג נצטוו ולא לצער והכי מסתברא:

סימן רעד – דיני בציעת הפת בשבת, ובו ד' סעיפים

א. בוצע על שתי ככרות (שלימות) שאוחז שתייהן בידו ובוצע התחתונה. הגה: ודוקא בלילי שבת (דברי ענמו) אבל ביום השבת או בלילי יום טוב בוצע על העליונה (כל זו והגהות מיימוני פרק ח' מהלכות חמץ ומנא) והטעם הוא על דרך הקבלה:

ב. מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה (ועיין לעיל סימן קס"ז):

ג. אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע
ואם יש לפני כל אחד לחם משנה יכולים לטעום
אף על פי שעדיין לא טעם הוא :

ד. סעודה זו ושל שחרית אי אפשר לעשותה בלא
פת :

סימן רעה – דברים האסורים לעשות לאור הנר בשבת, ובו י"ב סעיפים

א. אין פולין (פירוש לבער את הכנים מהבגדים תרגום בערתי
הקדש פליתי) ואין קורין בספר לאור הנר ואפילו
אינו מוציא בפיו שמא יטה ואפילו הוא גבוה עשר
קומות שאינו יכול ליגע אליו שלא חלקו חכמים
בדבר ומטעם זה יש לאסור אפילו הוא בעששית
או קבוע בחור שבכותל וכן בנר של שעה :

ב. ודוקא אחד אבל שנים קורין ביחד שאם בא האחד
להטות (פירוש להטות הנר כדי שיגיע השמן לפתילה)
יזכירנו חבירו והוא שקורין בענין אחד שאז ישגיח
האחד במה שיעשה חבירו אבל בשני ענינים לא.
הגה: ויש אומרים דבשני ספרים אפילו בענין אחד אסור (בית
יוסף) ולכן אסור לומר פיוטים בליל יום טוב שחל להיות
בשבת בבית הכנסת וכן נהגו (מרדכי וסמ"ת וסמ"ג וסגרות) :

שלחן ערוך אורח חיים תמט

ג. אם יש אחר עמו אפילו אינו קורא ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה מותר והוא הדין אם אומר כן לאשתו:

ד. אדם חשוב שאין דרכו בחול להטות מותר בכל גוונא:

ה. במדורה אפילו עשרה אין קורין משום דהואיל ויושבים רחוקים זה מזה ועוד שזנבות האודים סמוכים להם אין זה מכיר כשבא חבירו להבעיר ולחתות:

ו. תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר מפני שאימת רבן עליהם:

ז. מותר לקרות במה מדליקין לאור הנר שהרי הוא מזכיר איסור שבת ואיך ישכח:

ח. נוהגים לקרות בליל יום כיפור במחזורים מפני שאימת יום הכיפורים עליהם:

ט. ליל פסח שחל להיות בשבת מותר לקרות ההגדה בספר משום דהוי כעין ראשי פרקים דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת:

י. הרב יכול לראות לאור הנר מהיכן יקראו התינוקות ולסדר ראשי הפרשיות בפיו בספר וקורא כל שאר הפרשה על פה וראשי פרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה על פה ובקצת צריך

לראות בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד אית ליה היכירא ולא אתי להטויי:

יא. כלים הדומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם אסור לבדקן לאור הנר ואפילו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור לבדוק:

יב. שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות לאור הנר מפני שאינו מכירן בין בנר שמן זית בין בנר של נפט (פירוש מין זפת לבן וריחו רע) שאורו רב. הגה: ויש מתירין בשל נפט אפילו בשמש שאינו קבוע (טור ובית יוסף בשם הפוסקים). אבל שמש קבוע מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות מפני שאינו צריך עיון הרבה ואם היה נר של שמן זית אין מורין לו לבדוק ואף על פי שהוא מותר גזירה שמא יסתפק ממנו. הגה: נהגו לכסות הקטנים שלא יהיו ערומים בפני הנרות משום ביזוי מצוה וכן כתב הרוקח:

סימן רעז – דיני נר שהדליק אינו יהודי בשבת, ובו ה' סעיפים

א. אינו יהודי שהדליק את הנר בשביל ישראל אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו. הגה: ואין חילוק בזה בין קצב לו שכר או לא קצב או שעשאו בקבלנות או בשכירות דהואיל והישראל נהנה ממלאכה עצמה בשבת אסור בכל ענין (הגסות אשירי פרק קמא דשבת ובית יוסף בשם סמ"ג וסה"ת).

שלתן ערוך אורח חיים תנא

אבל אם הדליקו לצרכו או לצורך חולה ישראל
אפילו אין בו סכנה, הגה: או לצורך קטנים שהוא כחולה
שארין בו סכנה (מרדכי פרק קמא דשבת), מותר לכל ישראל
להשתמש לאורו והוא הדין לעושה מדורה לצרכו
או לצורך חולה ויש אוסרים במדורה משום
דגזרינן שמא ירבה בשבילו. הגה: מיהו אם עשה אינו
יהודי בבית ישראל מדעתו אין הישראל צריך לצאת אף על
פי שנהנה מן הנר או מן המדורה (טו):

ב. ישראל ואינו יהודי שהסבו יחד והדליק אינו יהודי
נר אם רוב אינם יהודים מותר להשתמש לאורו
ואם רוב ישראל או אפילו מחצה על מחצה אסור
ואם יש הוכחה שלצורך אינו יהודי מדליקה כגון
שאנו רואים שהוא משתמש לאורה אף על פי
שרוב ישראל מותר. הגה: יש אומרים דמותר לומר
לאינו יהודי להדליק לו נר לסעודת שבת משום דסבירא ליה
דמותר אמירה לאינו יהודי אפילו במלאכה גמורה במקום
מצוה (כ"ן סוף פרק כ' אליעזר דמילה ב"ס העיטור) שעל פי זה נהגו רבים
להקל בדבר לצוות לאינו יהודי להדליק נרות לצורך סעודה
בפרט בסעודת חתונה או מילה ואין מוחה בידם ויש להחמיר
במקום שאין צורך גדול דהא רוב הפוסקים חולקים על סברא
זו. ועיין לקמן סימן ש"ז (סעיף ה'):

ג. אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו לילך עמו
והדליקו הנר אף על פי שגם הם צריכים לו אין זה

לצורך האיננו יהודי כיון שעיקר ההליכה בשביל ישראל. הגה: ומותר לומר לאינו יהודי לילך עמו ליטול נר דלוק כבר הואיל ואינו עושה רק טלטול הנר בעלמא (רבינו ירוחם והגהות מרדכי פרק קמא דשבת והגהות מיימוני פרק ו') :

ד. אם יש נר בבית ישראל ובא אינו יהודי והדליק נר אחר מותר להשתמש לאורו בעוד נר ראשון דולק אבל לאחר שיכבה הראשון אסור להשתמש לאור השני וכן אם נתן שמן בנר הדולק מותר להשתמש עד כדי שיכלה השמן שהיה בו כבר ואחר כך אסור. הגה: ומותר למחות באינו יהודי שבא להדליק נר או להוסיף שמן (טור):

ה. בארצות קרות מותר לאינו יהודי לעשות מדורה בשביל הקטנים ומותרין הגדולים להתחמם בו ואפילו בשביל הגדולים מותר אם הקור גדול שהכל חולים אצל הקור ולא כאותם שנוהגים היתר אף על פי שאין הקור גדול ביום ההוא :

סימן רעז — שלא לגרום כיבוי הנר, ובו ה' סעיפים

א. נר שמונח אחורי הדלת אסור לפתוח הדלת (כדרכו) (רמב"ם פרק ה' ומרדכי פרק כ"ב ובית יוסף בשם סמ"ג) **שמא** יכבנו הרוח. אבל לנעול הדלת כנגדו מותר (תרומת הדשן סימן כ"ט) והוא הדין בחלון שכנגד הנר שעל השלחן (מרדכי פרק כ"ב

שלחן ערוך

אורח חיים

תננ

ובית יוסף בשם תוספות וטור). ואם הוא קבוע בכותל שאחורי הדלת אסור לפתוח הדלת ולנעלו כדרכו שמא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו אלא פותח ונועל בנחת ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו מקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו אסור לפתחו ולנעלו. הגה: ובנר של שעה מותר לפתוח ולנעול אף על פי שהוא קבוע בדלת (בית יוסף):

ב. אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה שהיא קרובה קצת אל הדלת ואפילו אין שם אלא רוח מצויה אבל אם היה פתוח כנגדה מותר לסגרו ואין בו משום מכבה:

ג. שכח נר על הטבלא מנער את הטבלא והוא נופל אפילו אם הוא דולק רק שלא יכוין לכבותו. הגה: וטוב לעשותו על ידי אינו יהודי במקום שאינו צריך כל כך (כל 13), ובלבד שיהא נר של שעה וכיוצא בו או שלא יהא בו שמן אבל אם יש בו שמן אי אפשר שלא יקרבו אל הפתילה ונמצא מבעיר ואם הניחו עליה מדעת אסור לנערה שהרי הטבלא היא בסיס (פירוש דבר הנושא דבר אחר תרגום ואת כנו וית בסיסה) לדבר האסור. הגה: ומכל מקום מותר ליגע בטבלא הואיל ואינו מטלטל הנר והוא הדין שמותר ליגע במנורה שבבית הכנסת והנרות דולקות עליו ובלבד שלא ינענע (מרדכי פרק כ"ז):

ד. מותר להניח נר של שבת מבעוד יום על גבי אילן וידלק שם בשבת דליכא למיחש דלכשיכבה לשקליה מיניה ונמצא משתמש במחובר אבל אין מניחין נר של יום טוב על גבי אילן דשקיל ומנח ליה ונמצא משתמש באילן:

ה. מותר לכפות קערה על גבי הנר בשבת כדי שלא יאחוז האור בקורה:

סימן רעה – שיכול לכבות הנר בשביל החולה, ובו סעיף אחד

א. מותר לכבות הנר בשביל שיישן החולה שיש בו סכנה:

סימן רעט – דיני טלטול הנר בשבת, ובו ז' סעיפים

א. נר שהדליקו בו באותה שבת אף על פי שכבה אסור לטלטלו וכן מותר השמן שבנר שהדליקו בו באותה שבת אסור לטלטלו ולהסתפק ממנו באותה שבת:

ב. נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ולצורך מקומו אסור ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו. הגה: ויש אומרים דמי שהוא איסטניס והנר מאיס

שלתן ערוך אורח חיים תנה

עליו מותר להוציאו דהוי לדידיה כגרף של רעי והמחמיר לא
הפסיד (מרדכי ריט ב"ה):

ג. לטלטל נר על ידי שנותנין עליו לחם בשבת אסור
ואם נתן עליו הלחם מבעוד יום יש מי שמתיר
לטלטלו בשבת על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו:

ד. אם התנה מערב שבת על נר זה שיטלטלנו
משיכבה מותר לטלטלו אחר שכבה. הגה: ויש
אומרים דלא מהני תנאי וכן נוהגין במדינות אלו ודין התנאי
עיין לקמן סימן תרל"ח (הגהות אשכנזי פרק כ"ה ורבינו ירוחם חלק ב' וכל בו)
ונוהגין לטלטלו על ידי אינו יהודי ואין בזה משום איסור
אמירה לאינו יהודי הואיל והמנהג כך הוי כאלו התנה עליו
מתחלה ושרי. כן נראה לי:

ה. נר שהדליקו בשבת לחיה ולחולה וילדה החיה
ונתרפא החולה מותר לטלטלו אם כבה והוא הדין
למדליק בשבת בשוגג וכבה שמותר לטלטלו:

ו. נר שלא הדליקו בו באותה שבת אפילו הוא של
חרס דמאס ואפילו הוא של נפט דמסריה מותר
לטלטלו דמוקצה מחמת מיאוס מותר:

ז. מנורה בין גדולה בין קטנה אם היא של פרקים אין
מטלטלין אותה דחיישינן שמא תפול ותתפרק
ויחזירנה ונמצא עושה כלי ואפילו אם אינה של

פרקים אלא יש בה חריצים סביב ודומה לשל
פרקים אסור לטלטלה:

סימן רפ – תשמיש המטה בשבת, ובו ב' סעיפים

- א. תשמיש המטה מתענוגי שבת הוא לפיכך עונת
תלמידי חכמים הבריאים מליל שבת לליל שבת:
- ב. מותר לבעול לכתחלה בתולה בשבת ואין בו משום
חובל ולא משום צער לה:

סימן רפא – שלא יכרע בולך אנחנו מודים, ובו סעיף אחד

- א. אין לשחות בולך לבדך אנחנו מודים שאין לשחות
אלא במקומות שאמרו חכמים. הגה: ונוהגים שבשבת
מאחרין יותר לבוא לבית הכנסת מבחול משום דבתמיד של
ימות החול נאמר בבוקר ואצל שבת נאמר וביום השבת
דמשמע איחור (מרדכי פרק כ"ז) ונוהגין להרבות בזמירות של
שבת כל מקום לפי מנהגו ובכל דבר אם לא אמרו אין
מחזירין אותו מלבד אם לא אמר לאל אשר שבת וכו'
מחזירין אותו ויש להאריך ולהנעים בזמירות ואין למחות
במאריך בהם אף על פי שהמוחה מכוין משום ביטול תורה
(אור זרוע) ומכל מקום בשבת ויום טוב לא יאריך יותר מדאי
כדי שיאכלו קודם שעה ששית כדלקמן סימן רפ"ח:

סימן רפב – קריאת התורה והמפטיר בשבת, ובו ז' סעיפים

- א. מוציאין ספר תורה וקורין בו שבעה ואם רצה להוסיף מוסיף. הגה: והוא הדין ביום טוב מותר להוסיף על מנין הקרואים (רמב"ם פרק י"ב מהלכות תפלה ותשובה מהר"ם ובית יוסף) ויש אומרים דביום טוב אין להוסיף (ר"ן פרק הקורא) וכן נהגו במדינות אלו מלבד בשמחת תורה שמוסיפין הרבה גם בכל יום טוב אין המפטירין ממנין הקרואים כדלקמן:
- ב. מותר לקרות עולים הרבה אף על פי שקרא זה מה שקרא זה וחוזר ומברך אין בכך כלום. הגה: ויש אוסרים (מרדכי סוף מגילה) וכן נהגו במדינות אלו חוץ מבשמחת תורה שנהגו להרבות בקרואים ונהגו כסברא הראשונה:
- ג. הכל עולים למנין שבעה אפילו אשה וקטן שיודע למי מברכין אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור. הגה: ואלו דוקא מצטרפים למנין הקרואים אבל לא שיהיו כולם נשים או קטנים (ר"ן וריב"ש). ודין עבד כנעני כדין אשה אבל אם אמו מישראל מותר לעלות (הגהות מיימוני פרק י"ב מהלכות תפלה). ואסור לקרות בראש מגולה ואין איסור לקרות עם הארץ נכבד עשיר וגדול הדור לפני תלמיד חכם כי אין זה בזיון לתלמיד חכם רק כבוד לתורה שמתכבדת באנשים גדולים (אור זרוע). וממזר

תנח שלחן ערוך אורח חיים

מותר לעלות לספר תורה (מהר"א מפראג). ועיין לעיל סימן קל"ז
מסדר הקרואים:

ד. נוהגים לקרות שבעה ולגמור עמהם הפרשה ואומר קדיש וחזור וקורא עם המפטיר מה שקרא השביעי. הגה: וכן נוהגים ביום טוב שאין מפטיר ממנין הקרואים אבל בחול שאסור להוסיף על מנין הקרואים השלישי הוא מפטיר וביום שמוציאין ב' ספרים או ג' המפטיר קורא באחרונה וקטן יכול לקרות בפרשת המוספין או בד' פרשיות שמוסיפין באדר וכן נוהגים (ר"ן ומדכני פרק ב' דמגילה) אף על פי שיש חולקים ואומרים קדיש קודם שעולה המפטיר ואין חילוק בזה בין הוסיפו על מנין הקרואים או לא ובין מוציאין ספר תורה אחד או שנים (בית יוסף בשם הר"ר יקטניה והרא"ש ורבינו ירוחם):

ה. אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מאותם שעלו לקרות בתורה וכבר אמר שליח ציבור קדיש אחר קריאת הפרשה זה שרוצה להפטיר צריך לחזור ולקרות ויברך על קריאתו תחלה וסוף. הגה: אבל אם לא אמר קדיש יפטיר מי שעלה לשביעי אם יודע ואם יש אחרים שיודעים להפטיר לא יפטיר מי שעלה כבר (אור זרוע):

ו. אם טעה שליח ציבור וסיים הפרשה עם הששי ואמר קדיש אין צריך לקרות עוד אחר אלא יקרא

שלחן ערוך אורח חיים תנ"ט

עם המפטיר מה שקרא עם הששי דקיימא לן
מפטיר עולה למנין שבעה :

ז. קרא הפרשה בתפלת שחרית בשבת ודילג פסוק
אחד חוזר וקורא הוא ושנים עמו ואפילו הפטיר
והתפלל מוסף חוזר וקורא :

סימן רפג — למה אין מוציאין שני ספרי תורה בשבת, ובו סעיף אחד

א. מה שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות פרשת
המוספים מפני שאין בה אלא שני פסוקים :

סימן רפד — דיני הפטורה וברכותיה, ובו ז' סעיפים

א. מפטירין בנביא מענינה של פרשה ואין פוחתין
מכ"א פסוקים אלא אם כן סליק ענינא בבציר מהכי
כגון עולותיכם ספו על זבחיכם. הגה: ודוקא בשבת
בעינן כ"א פסוקים ג' פסוקים לכל אחד מן הקרואים אבל ביום
טוב שקורין ה' סגי בט"ו פסוקים (מהר"ס פאלדא"ה) ולא נתקנה
ההפטורה רק בצבור אחר שקראו בתורה (תשובת הרמב"ן סימן
קצ"ט) אבל בלאו הכי אסור לקרות עם הברכות שלפניה
ולאחריה אבל בלא ברכה שרי (פית יוסף) :

ב. אם חל ראש חודש בשבת אין המפטיר מזכיר של
ראש חודש כלל ויש אומרים שאף על פי שאינו

מזכיר בחתימה של ראש חודש מזכירין אותו בתוך הברכה שאומר את יום המנוח הזה ואת יום ראש חודש הזה והמנהג כסברא הראשונה:

ג. צריך לכוין לברכות הקוראים בתורה ולברכות המפטיר ויענה אחריהם אמן ויעלו לו להשלים מנין מאה ברכות שחיסר מנינם בשבת:

ד. קטן יכול להפטיר. הגה: ואם קראו למפטיר מי שאינו יודע לומר ההפטורה יכול אחר לאומרה אבל לכתחלה אסור לעשות כן:

ה. אם נשתתק המפטיר באמצע ההפטורה הבא לסיימה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון אלא צריך לחזור להתחיל ממקום שהתחיל הראשון כמו בספר תורה. הגה: ושנים לא יאמרו ההפטורה בפעם אחת דתרי קלי לא משתמעי (ריב"ז סימן ל"ו):

ו. אין המפטיר מפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הספר תורה:

ז. בשבת שהפרשיות מחוברות מפטירין בהפטורת פרשה שניה. הגה: ועיין לקמן סימן תכ"ח. ונהגו להזכיר אחר קריאת התורה נשמת המתים ולברך העוסקים בצרכי צבור כל מקום לפי מנהגו (שבולי הלכות והגהות מרדכי פרק קמא דשבת). ונהגין לומר יקום פורקן ואין בזה משום איסור תחנה בשבת. וגם כן נוהגין לומר אב הרחמים ובכל יום שאין אומרים בו

שלחן ערוך אורח חיים תסא

צדקתך וצדקתך אין אומרים אותו וכן כשיש חתונה או מילה
ויש מקומות שאין אומרים אותו כשמברכין החדש מלבד
בימי הספירה והולכים בכל זה אחר המנהג:

סימן רפה – לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ובו ז' סעיפים

א. אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת
בצבור חייב לקרות לעצמו בכל שבוע פרשת אותו
השבוע שנים מקרא ואחד תרגום אפילו עטרו
ודיבן:

ב. אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשוב כמו תרגום
וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י:

ג. מיום ראשון ואילך חשוב עם הצבור:

ד. מצוה מן המובחר שישלים אותה קודם שיאכל
בשבת ואם לא השלים קודם אכילה ישלים אחר
אכילה עד המנחה ויש אומרים עד רביעי בשבת
ויש אומרים עד שמיני עצרת (דהיינו בשמחת תורה
שאז משלימים הצבור):

ה. יכול לקרות הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום
בשעת קריאת התורה (ועיין לעיל סימן קמ"ו):

ו. מלמדי תינוקות אין צריכים לחזור ולקרות הפרשה
בשבת:

ז. אין צריך לקרות פרשת יום טוב. הגה: וכן אין צריך לקרות ההפטורות (מרכזי הלכות קטנות) ומכל מקום נהגו לקרות ההפטורה ובשבת של חתונה יקרא ההפטורה של שבת ולא שוש אשיש (פסקי מהרא"י סימן ק"א):

סימן רפו – דיני תפלת מוסף בשבת, ובו ה' סעיפים

א. זמן תפלת מוסף מיד אחר תפלת השחר ואין לאחרה יותר מעד סוף ז' שעות ואם התפלל אותה אחר שבע שעות נקרא פושע ואף על פי כן יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום ואם שכח ולא התפלל עד שעבר כל זמנה אין לה תשלומין ויש בה נשיאת כפים. הגה: ואם התפלל אותה קודם תפלת שחרית יצא (אוהל מועד בשם הרשב"א ור"י פרק תפלת השחר):

ב. כל יחיד חייב להתפלל תפלת המוספין בין אם יש צבור בעיר או לא. הגה: ואחר כך חוזר השליח ציבור התפלה כמו בשאר תפלות (בית יוסף בשם שבוילי לקט):

ג. מותר לטעום קודם תפלת המוספין דהיינו אכילת פירות או אפילו פת מועט אפילו טעימה שיש בה כדי לסעוד הלב אבל סעודה אסור:

ד. היו לפניו שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין כגון שאיחר מלהתפלל תפלת מוסף עד ו' שעות (ומחצה, טור) שהוא זמן תפלת מנחה צריך

שלחן ערוך אורח חיים תסג

להתפלל של מנחה תחלה ואחר כך של מוסף.

הגה: ומיהו אם הקדים של מוסף יצא (בית יוסף בשם הרשב"א).

ויש אומרים דהיינו דוקא שצריך עתה להתפלל

שתייהן כגון שרוצה לאכול ואסור לו לאכול עד

שיתפלל מנחה אבל אם אינו צריך עתה להתפלל

מנחה יכול להקדים של מוסף. הגה: ומיהו אם הגיע

מנחה קטנה יתפלל מנחה תחלה (הר"י והרא"ש בשם ירושלמי). ויש

מי שהורה שאין עושים כן בצבור להקדים תפלת

מנחה לתפלת מוסף כדי שלא יטעו:

ה. בשבת ויום טוב אין אומרים ברכו אחר קדיש

בתרא (ועיין לעיל סימן קל"ג):

סימן רפז — ניהום אבלים וביקור חולים

בשבת, ובו סעיף אחד

א. יכולים לנחם אבלים בשבת וכן יכולים לבקר את

החולה ולא יאמר לו כדרך שאומר לו בחול אלא

אומר לו שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא

ורחמיו מרובים ושבתו בשלום. הגה: ויש אומרים

דאין צריך לומר ורחמיו מרובים וכו' וכן נהגו (רמב"ם פרק כ"ד):

סימן רפח – דין תענית ודין תענית חלום בשבת, ובו י' סעיפים

א. אסור להתענות בשבת עד ו' שעות. הגה: ואפילו

לומד ומתפלל אסור (מרדכי פרק קמא דשבת):

ב. יש אומרים שאדם שמזיק לו האכילה דאז עונג

הוא לו שלא לאכול לא יאכל. הגה: וכן מי שיש לו

עונג אם יבכה כדי שילך הצער מלבו מותר לבכות בשבת

(אגור בשם שבולי לקט):

ג. אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו

מפני שינוי וסת (פירוש דבר קבוע) יש אומרים שראו

כמה חסידים ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם

זה וכן אמרו שכך היה עושה הרב ר' יהודה

החסיד ז"ל:

ד. מותר להתענות בו תענית חלום כדי שיקרע גזר

דינו וצריך להתענות ביום ראשון כדי שיתכפר לו

מה שביטל עונג שבת ואם תשש כחו ואינו יכול

להתענות ב' ימים רצופים לא יתענה ביום ראשון

ויתענה אחר כך. הגה: וכל שכן אם היה ביום ראשון

חנוכה או ראש חודש או פורים או יום טוב אפילו יום טוב

שני של גליות שאין להתענות עד אחר כך ויש אומרים מי

שישן שינת צהרים וחלם לו חלום רע יתענה מחצי היום עד

שלחן ערוך

אורח חיים תסה

חצי הלילה ואז יבדיל וביום הראשון יתענה כאלו התענה כל יום השבת (מ"ז):

ה. יש אומרים שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא על חלום שראהו תלת זימני ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום בשבת שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן הרואה ספר תורה שנשרף או יום הכיפורים בשעת נעילה או קורות ביתו או שיניו שנפלו ויש אומרים הרואה יום הכיפורים אפילו שלא בשעת נעילה ויש אומרים הרואה שקורא בתורה ויש אומרים הרואה שנושא אשה והא דרואה שיניו שנפלו דוקא שיניו אבל הרואה לחייו שנשרו חלום טוב הוא דמתו היועצים עליו רעה ונראה לי שהחלומות שאמרו בפרק הרואה שהם רעים גם עליהם מתענין בשבת:

ו. המתענה בשבת אומר עננו אחר סיום תפלתו בלא חתימה וכוללו באלהי נצור. הגה: ויאמר אחר תפלתו רבון העולמים גלוי וכו' כמו בחול (אור זרוע הלכות תענית):

ז. אם הקדימה לאכול הוא עונג לו כגון שנתעכלה סעודת הלילה יקדים ואם האיחור עונג לו כגון שעדיין לא נתעכל יאחר. הגה: וכן מי שיש לו סעודות

כל יום כמו בשבת ישנה בשבת להקדים או לאחר (גמרא פרק כ"ב וטור):

ח. אין מתענין על שום צרה מהצרות כלל:

ט. אין צועקים ולא מתריעין בו על שום צרה חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת ולא בשופר וכן עיר שהקיפוא אנסין או נהר וספינה המטורפת בים ואפילו על יחיד הנרדף מפני אנסין או לסטים או רוח רעה זועקין ומתחננין בתפלות בשבת אבל אין תוקעין אלא אם כן תוקעין לקבץ העם לעזור לאחיהם ולהצילם (ועיין לקמן סימן תקע"ו סעיף י"ג):

י. נרדף מפני רוח רעה שאמרו לאו דוקא דהוא הדין לכל חולה שיש בו סכנה היו זועקים ומתחננין וכן נהגו לומר מצלאים בשבת על חולים המסוכנים סכנת היום. הגה: וכן מותר לברך החולה המסוכן בו ביום (ליקוטי מהר"י ברי"ן ובית יוסף בשם הר"ן פרק ג' דתענית):

סימן רפט — סדר סעודת שחרית של שבת, ובו ב' סעיפים

א. יהיה שלחנו ערוך ומטה מוצעת יפה ומפה פרוסה כמו בסעודת הלילה ויברך על היין בורא פרי הגפן והוא נקרא קידושא רבא ואחר כך יטול ידיו (ועיין לעיל סימן רע"א סעיף י"ב בהג"ה) ויבצע על לחם משנה

שלחן ערוך אורח חיים תסז

כמו בלילה ויסעוד וגם זה הקידוש צריך שיהיה במקום סעודה ושלא יטעום קודם לו כלום כמו בקידוש הלילה ומיהו לשתות מים בבוקר קודם תפלה מותר מפני שעדיין לא חל עליו חובת קידוש. הגה: ועיין לעיל כל דיני קידוש סימן רע"א ער"ב רע"ג:

ב. במקום שאין יין מצוי הוי שכר ושאר משקין חוץ מן המים חמר מדינה ומקדשין עליו ואם אין לו שכר ושאר משקין אוכל בלא קידוש:

סימן רצ – בשבת ישלים מאה ברכות בפירות, ובו ב' סעיפים

א. ירבה בפירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מנין מאה ברכות. הגה: ואם רגיל בשינת צהרים אל יבטלנו כי עונג הוא לו (פור):

ב. אחר סעודת שחרית קובעים מדרש לקרות בנביאים ולדרוש בדברי אגדה ואסור לקבוע סעודה באותה שעה. הגה: ופועלים ובעלי בתים שאינם עוסקים בתורה כל ימי השבוע יעסקו יותר בתורה בשבת מתלמידי חכמים העוסקים בתורה כל ימי השבוע והתלמידי חכמים ימשיכו יותר בעונג אכילה ושתיה קצת דהרי הם מתענגים בלימודם כל ימי השבוע (בית יוסף סימן רפ"ח ב"ס ירושלמי):

סימן רצא – דין של סעודות, ובו ו' סעיפים

א. יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית ואף אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכביצה ואם אי אפשר לו כלל לאכול אינו חייב לצער את עצמו והחכם עיניו בראשו שלא ימלא בטנו בסעודת הבוקר כדי ליתן מקום לסעודה שלישית. הגה: ומי שלא אכל בליל שבת

יאכל שלש סעודות ביום השבת (הרא"ש פרק ערבי פסחים):

ב. זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצות סעודה שלישית. הגה: יש אומרים דאסור לשתות מים בין מנחה למעריב בשבת דאז חוזרות הנשמות לגיהנם ועל כן אין לאכול סעודה שלישית בין מנחה למעריב אלא יאכל אותה קודם מנחה (תוספות והרא"ש ומרדכי פרק ערבי פסחים) ויש אומרים דיותר טוב להתפלל מנחה תחלה (רמב"ם וטור והגהות מרדכי והגהות מיימוני פרק ל' ולאגור) וכן נוהגים לכתחלה בכל מדינות אלו ומכל מקום אין לשתות מים מן הנהרות אבל בבית שרי וכל שכן שאר משקין דשרי (הגהות מיימוני פרק ל') ויש אומרים דאין אסור אלא תוך י"ב חודש על אביו ואמו (אגודה ומרדכי פרק ערבי פסחים) ויש אומרים דאיסור זה של שתיית מים אינו רק

בערב שבת (תוספות והרא"ש ומרדכי ב"ב ר' משולם והגהות מיימוני):

שלחן ערוך אורח חיים תס"ט

ג. אם נמשכה סעודת הבוקר עד שהגיע זמן המנחה יפסיק הסעודה ויברך ברכת המזון ויטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד ונכון הדבר שאם לא היה עושה כן מאחר שנמשכה סעודת הבוקר עד אותה שעה לא היה יכול לאכול אחר כך אלא אכילה גסה. הגה: אבל מי שידע שאפשר לאכול אחר שיתפלל מנחה עם הצבור לא יעשה סעודה שלישית קודם מנחה מיהו אם עשאה יצא:

ד. אין צריך לקדש בסעודה שלישית אבל צריך לבצוע על שתי ככרות. הגה: ואם סועד הרבה פעמים בשבת צריך לכל סעודה ב' ככרות (אבדורס ומיימוני) ולפחות לא יהיה לו בסעודה שלישית פחות מככר אחד שלם (טור ומרדכי פרק כל כתבי) ומזה פשט המנהג להקל לבצוע בסעודה שלישית רק בככר אחד שלם אבל יש להחמיר ליקח שנים:

ה. צריך לעשותה בפת ויש אומרים שיכול לעשותה בכל מאכל העשוי מאחד מחמשת מיני דגן ויש אומרים שיכול לעשותה בדברים שמלפתים בהם הפת כבשר ודגים אבל לא בפירות ויש אומרים דאפילו בפירות יכול לעשותה וסברא ראשונה עיקר שצריך לעשותה בפת אלא אם כן הוא שבע ביותר. הגה: או במקום שאי אפשר לו לאכול פת כגון בערב פסח שחל להיות בשבת שאסור לו לאכול פת לאחר מנחה כדלקמן בהלכות פסח (מהרי"ל הלכות פסח):

ו. נשים חייבות בסעודה שלישית:

סימן רצב – דין תפלת מנחה בשבת, ובו ב' סעיפים

א. במנחה (אומרים אשרי ובא לציון ואני תפלתי וגו' (טור)
ומוציאין ספר תורה וקורין ג' אנשים י' פסוקים
מפרשה הבאה ואפילו חל יום טוב להיות בשבת
קורין בפרשה הבאה ולא בשל יום טוב:

ב. אומרים צדקתך ואם חל בו יום שאילו היה חול
לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים אין אומרים
צדקתך. הגה: ונהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למעריב
(טור) אבל אומרים פרקי אבות בקיץ ושיר המעלות בחורף וכל
מקום לפי מנהגו:

סימן רצג – דיני ערבית במוצאי שבת, ובו ג' סעיפים

א. מאחרין תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על
הקודש:

ב. צריך ליזהר מלעשות מלאכה עד שיראו ג' כוכבים
קטנים ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים ואם הוא
יום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו:

שלחן ערוך אורח חיים תעא

ג. מי שהוא אנוס כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה יכול להתפלל של מוצאי שבת מפלג המנחה ולמעלה ולהבדיל מיד אבל לא יברך על הנר וכן אסור בעשיית מלאכה עד צאת הכוכבים. הגה: ונוהגים לומר והוא רחום וברכו באריכות נועם כדי להוסיף מחול על הקודש (אור זרוע):

סימן רצד – דיני הבדלה בתפלה, ובו ה' סעיפים

- א. אומרים הבדלה בחונן הדעת ואם טעה ולא הבדיל משלים תפלתו ואינו חוזר מפני שצריך להבדיל על הכוס ואם טעם קודם שהבדיל על הכוס צריך לחזור ולהבדיל בתפלה:
- ב. טעה ולא הבדיל בתפלה ואין לו כוס בלילה וסובר שאף למחר לא יהיה לו צריך לחזור ולהתפלל:
- ג. תשעה באב שחל להיות באחד בשבת טעה ולא הבדיל בתפלה אין צריך לחזור ולהתפלל כיון שמבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב:
- ד. במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל מיד כשסיים הברכה אין לו לחזור אף על פי שלא פתח בברכה שלאחריה:

ה. במקום שאמרו שאינו חוזר אם רצה להחמיר על עצמו אם סיים תפלתו רשאי אבל אם עדיין לא סיים תפלתו אינו רשאי לחזור:

סימן רצה – הבדלה שעושה שליח ציבור, ובו סעיף אחד

הגה: ואומרים ויהי נועם וסדר קדושה באריכות כדי לאחר סדר קדושה שאז חוזרים רשעים לגיהנם (טור) ובזמן שאין אומרים ויהי נועם כגון שחל יום טוב בשבוע אין אומרים סדר קדושה אבל אומרים ויתן לך (כל נ):

א. מבדיל שליח ציבור כדי להוציא מי שאין לו יין. הגה: ונהגו לומר ולהזכיר אליהו הנביא במוצאי שבת להתפלל שיבא ויבשרנו הגאולה (טור):

סימן רצו – דיני הבדלה על היין, ובו ח' סעיפים

א. סדר הבדלה יין בשמים נר הבדלה וסימנך יבנ"ה וצריך ליזהר שלא יהא הכוס פגום. הגה: ונהגו לומר קודם הבדלה שעושים בבית הנה אל ישועתי וגו' כוס ישועות אשא וגו' ליהודים היתה אורה וגו' לסימן טוב ובשעת הבדלה יתנו עיניהם בכוס ובנר ונוהגין לשפוך מכוס של יין על הארץ קודם שסיים בורא פרי הגפן כדי שלא יהיה הכוס פגום וטעם השפיקה דאמרינן כל בית שלא נשפך בו יין

שלחן ערוך

אורח חיים

תעג

כמים אין בו סימן ברכה ועושין כן לסימן טוב בתחלת השבוע גם שופכין מן הכוס לאחר הבדלה ומכבין בו הנר ורוחצים בו עיניו משום חיבוב המצוה:

ב. ואין מבדילין על הפת אבל על השכר מבדילין אם הוא חמר מדינה והוא הדין לשאר משקין חוץ מן המים. הגה: וטוב יותר להבדיל על כוס פגום של יין מעל שכר (אכולהס) ונהגו להבדיל במוצאי פסח על שכר ולא על יין משום דחביב עליו. וביום טוב שחל להיות במוצאי שבת שיש בו קידוש שהוא נאמר על הפת יש אומרים שאגב הקידוש מבדילין גם כן עליו ויש אומרים שיותר טוב לומר הקידוש והבדלה שניהם על השכר. (הגה: והסברא ראשונה עיקר):

ג. אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין יש אומרים שמותר לו לאכול ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר לא יאכל עד למחר שיבדיל ואם אין לו אלא כוס אחד ואינו מצפה שיהיה לו למחר מוטב שיאכל קודם שיבדיל ויברך עליו ברכת המזון ואחר כך יבדיל עליו ממה שיברך ברכת המזון בלא כוס לדברי האומרים דברכת המזון טעונה כוס ולדברי האומרים דאינה טעונה כוס לא יאכל עד שיבדיל ומיירי שכוס זה לא היה בו אלא רביעית בצמצום וכבר היה מזוג כדינו שאם היה משים בו מים יותר לא היה ראוי לשתיה שאם לא

תער שלחן ערוך אורח חיים

כן לדברי הכל מבדיל תחלה ושותה ממנו מעט ומוסיף עליו להשלימו לרביעית ומברך עליו ברכת המזון:

ד. מי שאין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהבדלה יקנה להבדלה משום דקידוש אפשר בפת:

ה. אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה נר חנוכה קודם:

ו. אומר הבדלה מיושב. הגה: ויש אומרים מעומד (אגודה וכל בו ואגודה) וכן נוהגין במדינות אלו ואוחזו היין בימין וההדס בשמאל ומברך על היין ושוב נוטל ההדס בימין והיין בשמאל ומברך על ההדס ומחזיר היין לימינו:

ז. אפילו שמעו כל בני הבית הבדלה בבית הכנסת אם נתכוונו שלא לצאת מבדילים בבית:

ח. נשים חייבות בהבדלה כשם שחייבות בקידוש ויש מי שחולק. הגה: על כן לא יבדילו לעצמן רק ישמעו הבדלה מן האנשים:

סימן רצז — דיני בשמים להבדלה, ובו ה' סעיפים

א. מברך על הבשמים אם יש לו ואם אין לו אין צריך לחזור אחריהם:

שלתן ערוך אורח חיים תעה

ב. אין מברכין על בשמים של בית הכסא ולא על של מתים (ודוקא) הנתונים למעלה ממטתו של מת ולא על בשמים שבמסיבות עובדי כוכבים דסתם מסיבתן לעבודת כוכבים. הגה: ואם בירך על בשמים אלו לא יצא וצריך לחזור ולברך על אחרים (בית יוסף נקט אורחות חיים):

ג. שקים מלאים בשמים שמימים האיני יהודי תוך קנקני היין אף על פי שמותר להריח בהם אין מבדילין עליהם:

ד. נהגו לברך על ההדס כל היכא דאפשר. הגה: ויש אומרים דאין לברך על הדס היבש דאינו מריח רק על שאר בשמים (טור נקט הר"ר אפרים והר"א מפראג) וכן נהגו במדינות אלו. ונראה לי דיש להניח גם הדס עם הבשמים דאז עושין ככולי עלמא:

ה. מי שאינו מריח אינו מברך על הבשמים אלא אם כן נתכוין להוציא בני ביתו הקטנים שהגיעו לחינוך או להוציא מי שאינו יודע:

סימן רצח – דיני נר הבדלה, ובו ט"ו סעיפים

א. מברך על הנר בורא מאורי האש אם יש לו ואינו צריך לחזור אחריו והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכיפורים יש אומרים שמחזור אחריו.

תעו שלחן ערוך אורח חיים

הגה: מי שאין לו כוס להבדיל כשרואה האש מברך עליו וכן
הבשמים (טור):

ב. מצוה מן המובחר לברך על אבוקה ויש מי שאומר
שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחר לצורך
הבדלה חוץ מהנר המיוחד להאיר בבית. הגה: ונר
שיש לו שתי פתילות מיקרי אבוקה (אגודה):

ג. נוהגים להסתכל בכפות הידים ובצפרנים. הגה: ויש
לראות בצפרני יד ימין ולאחוז הכוס ביד שמאל ויש לכפוף
האצבעות לתוך היד שאז רואה בצפרנים עם הכפות בבת
אחת ולא יראה פני האצבעות שבפנים (זוהר פרשת בראשית ובפרשת
ויקרא):

ד. אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו דהיינו
שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע
מדינה זו למטבע מדינה אחרת:

ה. אין מברכין על הנר שלא שבת ממלאכת עבירה
לאפוקי אור שהודלק לחיה ולחולה שכיון שלא
הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו אינו
יהודי בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה
עובר לא שבת ממלאכת עבירה מיקרי ואין מברכין
על אור של עבודת גלולים (טור):

ו. אינו יהודי שהדליק במוצאי שבת מישאל או
ישראל מאינו יהודי מברכין עליו אבל אינו יהודי

שלתן ערוך אורח חיים תעז

שהדליק מאינו יהודי אין מברכין עליו ובמוצאי
יום הכיפורים אין מברכין על נר שהדליק ישראל
מאינו יהודי (ועיין לקמן סימן תרכ"ד סעיף ה') :

ז. היה הולך חוץ לדרך וראה אור אם רובן אינם
יהודים אין מברכין עליו ואם רובן ישראל או
אפילו מחצה על מחצה מברכין עליו :

ח. אור היוצא מהעצים ומהאבנים מברכין עליו אבל
במוצאי יום הכיפורים אין מברכין עליו :

ט. גחלים הבערות כל כך שאילו מכניס קיסם ביניהם
הוא נדלק מברכין עליהם והוא שעשויים להאיר :

י. אור של כבשן בתחלת שרפת הלבנים אין מברכין
עליו שאז אינו עשוי להאיר ואחר שנשרפו אז
עשוי להאיר ומברכין עליו :

יא. נר בית הכנסת אם יש שם אדם חשוב מברכין עליו
ואם לאו אין מברכין עליו ויש אומרים בהיפך ואם
יש שמש שאוכל שם מברכין עליו והוא שלא תהא
לבנה זורחת שם :

יב. אין מברכין על נר של מתים שאינו עשוי להאיר
הילכך מת שהיו מוליכין לפניו נר אילו הוציאוהו
ביום והוציאוהו בלילה בנר אין מברכין עליו :

יג. סומא אינו מברך :

יד. היו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור אחד מברך לכולם:

טו. נר בתוך חיקו או בתוך פנס (פירוש כלי שנותן בו הנר שלא תכבה) או בתוך אספקלריא רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלהבת ומשתמש לאורה:

סימן רצט – שלא לאכול ולא לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל, ובו י' סעיפים

א. אסור לאכול שום דבר או אפילו לשתות יין או שאר משקין חוץ ממים משתחשך עד שיבדיל אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום וחשכה לו אין צריך להפסיק (אפילו משתיה) (בית יוסף). ואם היה יושב ושותה וחשכה לו צריך להפסיק ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה אבל בודאי חשיכה אפילו היה יושב ואוכל פורס מפה ומבדיל וגומר סעודתו. הגה: והמנהג פשוט כסברא הראשונה:

ב. היו שותים ואמרו בואו ונבדיל אם רצו לחזור ולשתות קודם הבדלה אינם צריכים לחזור ולברך ויש מי שחולק בדבר:

ג. כשמפסיק להבדיל אין צריך לברך בורא פרי הגפן על כוס של הבדלה ויש אומרים שצריך:

שלתן ערוך אורח חיים תעט

ד. כשהיה אוכל וחשכה שאמרנו שאין צריך להפסיק גומר סעודתו ומברך ברכת המזון על הכוס ואחר כך מבדיל עליו ואם יש לו שני כוסות מברך ברכת המזון על אחד ומבדיל על אחר:

ה. טעה ואכל קודם שהבדיל יכול להבדיל אחר כך:

ו. שכח ולא הבדיל במוצאי שבת מבדיל עד סוף יום ג' ויש אומרים שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר ודוקא בורא פרי הגפן והמבדיל בין קודש לחול אבל על הנר ובשמים אינו מברך אלא במוצאי שבת ויש מי שאומר דהא דקיימא לן טעם מבדיל הני מילי היכא דהבדיל בליל מוצאי שבת אבל אם לא הבדיל בלילה כיון שטעם שוב אינו מבדיל. הגה: והעיקר כסברא הראשונה ומי שמתענה ג' ימים וג' לילות ישמע הבדלה מאחרים ואם אין אחרים אצלו יכול להבדיל בשבת מבעוד יום ולשתות ולקבל אחר כך התענית עליו (תרומוהו דהשן סימן קנ"ט):

ז. המבדיל על היין על שלחנו אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו פוטר היין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו ויש אומרים דלא פטר אלא אם כן נטל ידיו קודם שהבדיל. הגה: ואם הבדיל תחלה צריך לברך

אחריו ברכה מעין ג' (תוספות ומרדכי פרק כ"ד מזכרין):

ח. כשפוטר היין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו גם אין צריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה ואם אין לו אלא כוס אחד וסבור שיביאו לו יין יותר והבדיל על אותו כוס ואחר כך לא הביאו לו יותר ובירך ברכת המזון בלא כוס יש מי שאומר שצריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה:

ט. אם רוצה לסעוד תיכף להבדלה צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן קודם הבדלה ואם הביא פורס עליו מפה ומכסנה לפי שהוא מוקדם בפסוק וצריך להקדימו אם לא יכסנו:

י. אסור לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל ואם הבדיל בתפלה מותר אף על פי שעדיין לא הבדיל על הכוס ואם צריך לעשות מלאכה קודם שהבדיל בתפלה אומר המבדיל (בין הקודש ובין החול) בלא ברכה ועושה מלאכה. הגה: וכן נשים שאינן מבדילין בתפלה יש ללמדן שיאמרו המבדיל בין קודש לחול קודם שיעשו מלאכה (כל זו) ויש אומרים דכל זה במלאכה גמורה כגון כותב ואורג אבל הדלקת הנר בעלמא או הוצאה מרשות לרשות אין צריך לזה (כנינו ירוחם נתיב י"ב חלק י"ט) ומזה נתפשט המנהג להקל שמדליקים נרות מיד שאמרו הקהל ברכו אבל העיקר כסברא ראשונה ויש אומרים לדלות מים בכל מוצאי שבת כי בארה של מרים סובב כל מוצאי שבת כל הבארות

שלחן ערוך אורח חיים תפא

ומי שפוגע בו וישתה ממנו יתרפא מכל תחלואיו (כל נז) ולא
ראיתי למנהג זה ועיין לעיל סימן רס"ג מי שמוסיף מחול על
הקודש אם מותר לומר לאחר שהבדיל לעשות לו מלאכה:

סימן ש – שיסדר שולחנו במוצאי שבת, ובו סעיף אחד

א. לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות
את השבת אפילו אינו צריך אלא לכזית:

סימן שא – באיזה כלים מותר לצאת בשבת ואיזה מהם אסורים, ובו נ"א סעיפים

א. אין לרוץ בשבת אלא אם כן הוא לדבר מצוה כגון
לבית הכנסת או כיוצא בו. הגה: ואסור לפסוע יותר
מאמה בפסיעה אחת אם אפשר לו בפחות (אור זרוע והגהות אשכנזי
פרק מי שכולא חיה):

ב. בחורים המתענגים בקפיצתם ומרוצתם מותר וכן
לראות כל דבר שמתענגים בו (וכן מותר לטייל, בית
יוסף):

ג. היה הולך והגיע לאמת המים יכול לדלגו ולקפוץ
עליה אפילו אם היא רחבה שאינו יכול להניח רגלו
ראשונה קודם שיעקור שניה ומוטב שידלג ממה

שיקיפנה מפני שמרבה בהלוך ואסור לעבור בה
שלא יבא לידי סחיטה :

ד. היה הולך לדבר מצוה כגון להקביל פני רבו או פני
מי שגדול ממנו בחכמה יכול לעבור בה ובלבד
שיעשה שינוי כגון שלא יוציא ידו מתחת שפת
חלוקו כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיטה (ועיין לקמן
סימן תרי"ג סעיף ה' ובסעיף ח' בהג"ה) ואסור לעבור
בסנדלו דכיון דאינו יכול להדקו ולקשרו יפה
חיישינן דלמא נפל ואתי לאתויי אבל במנעלו
מותר :

ה. ההולך לדבר מצוה מותר לעבור במים אף בחזרה
כדי שלא תהא מכשילו לעתיד לבוא :

ו. ההולך לשמור פירותיו מותר לו לעבור במים
בהליכה אבל לא בחזרה :

ז. כל היוצא בדבר שאינו תכשיט ואינו דרך מלבוש
והוציאו כדרך שרגילין להוציא אותו דבר חייב
וכל תכשיט שהוא רפוי שאפשר לו בקל ליפול
אסור לצאת בו ואם יצא פטור ואשה לא תצא
בתכשיטים שדרכה לשלפם (פירוש להסירם מעליה)
ולהראותם. הגה: ועיין לקמן סימן ש"ג סעיף י"ח אם אסור
אפילו בחצר או בבית. הלכך לא יצא איש לא בסייף
ולא בקשת ולא בתריס (פירוש מגן) ולא באלה ולא

שלתן ערוך אורח חיים תפג

ברומה ולא בכלים שאינם תכשיט ואם יצא חייב חטאת ולא בשריון ולא בקסדא (פירוש כובע של ברזל) ולא במגיפים (פירוש אנפלאות של ברזל) ואם יצא פטור שהם דרך מלבוש ולא יצא בתפלין מפני שצריך להסירם כשיכנס לבית הכסא ולא יצא קטן במנעל גדול דלמא נפל ואתי לאתויי אבל יוצא הוא בחלוק גדול ולא יצא במנעל אחד אם אין לו מכה ברגלו דלמא מחייכי עליה ואתי לאתויי אבל אם יש לו מכה ברגלו יצא באותו שאין בו מכה :

ח. לא יצא במחט התחובה לו בבגדו בין נקובה בין שאינה נקובה ואם יצא בנקובה חייב ובשאינה נקובה פטור ויש אומרים בהפך :

ט. לא יצא בטבעת שאין עליה חותם ואם יצא חייב ואם יש עליה חותם לרש"י פטור ולרבינו תם ולהרמב"ם מותר דאינו תכשיט אלא לאיש אבל דבר שהוא תכשיט לאיש ולאשה אסור גם לאיש. (ועיין לקמן סימן ש"ג) :

י. טבעת שקבוע בה אבן וכן אם כתובים בה אותיות אין עליה חותם מיקרי שלא נקרא חותם אלא אם כן חקוקים בה אותיות או צורות :

יא. דבר העשוי לתכשיט ולהשתמש בו כגון מפתחות נאות של כסף כמין תכשיט אסור שהרואה אומר

שלצורך תשמיש מוציא ויש מתירים אם הוא של כסף. הגה: ומכל מקום אסור לצאת בתיק של בתי עינים שקורין בריל"ן אף על פי שהתיק הוא של כסף דהבתי עינים בעצמם הם משוי (בית יוסף) ואם המפתח של נחושת וברזל אפילו מחובר וקבוע בחגורה אסור (מרדכי פרק במה אשה ובית יוסף בשם תשובת הרשב"א) ויש שכתבו שנוהגין בזה להתיר (בית יוסף בשם תשובת אשכנזית הרי"ף והאגודה וכן משמע בלור זרוע):

יב. לא יצא החייט במחט התחובה לו בבגדו ולא נגר בקיסם שבאזנו ולא סורק במשיחה שבצוארו ואם יצא פטור:

יג. לא יצא הזב בכיס שעושה להצילו מזיבתו שלא יטנף בה וכן אשה נדה שקושרת בגד לפניה שלא תתלכלך בדם נדותה אסורה לצאת בו אם לא יהא סינר עשוי כעין מלבוש אבל אם קושרתו כדי שלא יכאב לה הדם ולא תצטער מותר לצאת בו:

יד. דבר שהוא דרך מלבוש אפילו אם אינו לובשו אלא משום אצולי טינוף מותר לצאת בו בשבת. הגה: ולכן מותר ללבוש בגד מפני הגשמים או כובע על ראשו אבל אסור לאשה ליתן בגד על צעיפה מפני הגשמים דאין זה דרך מלבוש (הגהות מיימוני):

טו. אין הקיטע יוצא בקב שלו דהיינו שעושה כמין דפוס של רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו

שלחן ערוך

אורח חיים תפה

בתוכו ואינו עושה זה להלך בו שעל כל פנים צריך
הוא למקלו אלא כוונתו כדי שלא יראה חסר רגל
אלא נכה רגל כיון דאינו צורך הילוכו אסור :

טז. קיטע שאינו יכול לילך כלל על שוקיו אלא יושב
על כסא וכשנעקר ממקומו נסמך על ידיו ועל
שוקיו ונדחף לפניו ועושה סמוכות של עור או עץ
לראשי שוקיו או רגליו התלויים וכשהוא נשען על
ידיו ועוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת אין
יוצאים בהם בשבת דאידי דתלויים ולא מנחי
אארעא זמנין דמשתלפי אבל בכסא וספסלים
הקטנים שבידיו מותר לצאת. קטע בשתי רגליו
ומהלך על שוקיו ועל ארכבותיו ועושה סמוכות
של עור לשוקיו יוצא בהם בשבת. הגה: וכן מותר
לצאת במנעל של עץ שהרגל נכנס בו וליכא למיחש שיפול
(רבינו יוחס חלק ה') וכן בפנטני"ש דמשתלפי במהרה וממילא
(רשכ"א סימן תר"ז) ויש מחמירים ואוסרים (אגור) ולא ילך אדם יחף
בשבת במקום שאין דרך לילך יחף ולא יצא אדם בשבת כמו
שהוא יוצא בחול בלתי דבר אחר שיזכור על ידו שהוא שבת
ולא יבא לחללו (כל בו) :

יז. חיגר שאינו יכול לילך בלא מקל מותר לילך בו
אפילו אינו קשור בו אבל אם אפשר לו לילך זולתו
ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו אסור (וחולה שעמד
מחליו דינו כחיגר) :

יח. סומא אסור לו לצאת במקל :

יט. מי שהוא אסור וכבלים (פירוש כעין טבעות גדולים שסוגרים בהם הרגלים) ברגליו מותר לצאת בהם :

כ. אין יוצאים באנקטמין והוא כמין חמור שעושים הליצנים ונראה כרוכב עליו והוא נושא והולך ברגליו ולא בקשרים והם עצים גבוהים שיש בהם מושב לכף הרגל והולכים בהם בטיט ולא בפרמי והם כמין צורת פרצוף שנותנים על הפנים להפחיד התינוקות :

כא. אין יוצאים בתיבה וקופה ומחצלת אבל יוצאים בשק ויריעה וחמילה (פירוש בגדים גסים) :

כב. יוצאים במוך וספוג שעל המכה לפי שהם מרפאים הילכך הוי כמו תכשיט וכן בקליפת שום ובצל או באספלנית ומלוגמא ורטיה שעליה ואם נפלו מעליה לא יחזירנה וכל שכן שלא יתנם בתחלה אבל אסור לכרוך חוט או משיחה על המכה לצאת בו דכיון שאינם מרפאים הוו משוי אבל באגוד שכורך על הרטיה שלא תפול מעליו יכול לילך בו וקושרו ומתירו :

כג. הבנים יוצאים בזגין (פירוש כמין פעמונים קטנים) הארוגים להם בכסותם אבל אם אינם ארוגים לא. הגה: ולא מהני הא דמחובר לכסות רק בדבר שדרכו להיות

שלחן ערוך

אורח חיים

תפז

מחובר שם אבל אם חיבר שם דבר שאין דרכו בכך אסור
(הגהות מיימוני פרק י"ט ובית יוסף ב"ס תשובת רשב"א ומרדכי פרק כמה חסה).
ואותן עגולים ירוקים שגזרה המלכות שכל יהודי ישא אחד
מהן בכסותו מותר לצאת בהן אפילו אינו תפור בכסותו רק
מחובר שם קצת (אור זרוע). וכן מותר לצאת במטפחת שמקנחין
בו האף שקורין פצול"ט אם מחובר לכסות והא דמותר
לצאת בזגין הארוגין דוקא שאין בהם עינבל ואין משמיעין
קול (הגהות אלפסי סוף פרק כמה חסה):

**כד. יוצאים במיני עשבים שקושרים אותם בקשרים
ותולין אותם לרפואה:**

**כה. אין יוצאין בקמיע שאינו מומחה ואם הוא מומחה
יוצאין בו לא שנא אתמחי גברא ולא קמיע כגון
שכתב לחש אחד בשלש אגרות ורפאו שלשתם
שלשה בני אדם שאיתמחי גברא לאותו לחש בכל
פעם שיכתבנו אבל לא לשאר לחשים וגם אין
הקמיע מומחה אם יכתבנו אחר לא שנא אתמחי
קמיע ולא גברא כגון שכתב לחש אחד באגרת
אחת וריפא בו ג' פעמים שאותה אגרת מומחה
לכל אדם וכל שכן אי איתמחי גברא וקמיע כגון
שכתב לחש אחד בג' אגרות וכל אחת הועילה לג'
אנשים או לאדם אחד שלשה פעמים איתמחי
גברא ללחש זה בכל אגרת שיכתבנו ואתמחו
אגרות הללו לכל אדם. הגה: ודוקא שבאו ב' המחאות**

ביחד אבל אם איתמחי גברא תחלה ואחר כך עשה קמיע ורפא ג' פעמים לא תלינן בהמחאת הקמיע רק בהמחאת הגברא שכבר אתחזק (הגהות אשכנזי וכן משמע מתוספות מהזיכור שכתב בית יוסף). אבל אם כתב ג' קמיעים לאדם אחד ורפא ג' פעמים לא איתמחי לא גברא ולא קמיע. ומותר לצאת בקמיע מומחה לא שנא הוא של כתב או של עיקרים בין בחולה שיש בו סכנה בין בחולה שאין בו סכנה ולא שנכפה כבר ותולוהו לרפואה אלא אפילו לא אחזו החולי אלא שהוא ממשפחת נכפין ותולוהו שלא יאחזנו שרי וקושרו ומתירו ברשות הרבים ובלבד שלא יקשרנו בשיר או בטבעת ויצא בו לרשות הרבים שאז יאמרו שיוצא בו לשם תכשיט וזה אסור דלאו תכשיט הוא :

כו. נאמן לומר הרופא על עצמו שהוא מומחה :

כז. יוצאין בביצת החרגול ובשן של שועל ובמסמר הצלוב בין בחול בין בשבת ואין בו משום דרכי האמורי וכן בכל דבר שהוא משום רפואה אבל אם עושה מעשה ואין ניכר בו שהוא משום רפואה אסור משום דרכי האמורי אבל כל לחש מותר ולא אסרו אלא באותם שבדקן ואינם מועילים ויש מי שחשש בכל קמיע שאינו מומחה משום דרכי האמורי :

שלחן ערוך

אורח חיים תפט

כח. מי שיש לו מכה בפיסת רגלו וקושר עליה מטבע להגין שלא ינגף ברגלו וגם הוא מרפא מותר לצאת בו:

כט. היוצא בטלית מקופלת על כתפיו דהיינו שלאחר שנתנה על ראשו מגביה שוליה על כתפיו חייב חטאת אבל אם אינה מקופלת על כתפיו אלא משולשלת ברחבה למטה מכתפיו שרי שמאחר שהוא מתעטף בטליתו ומתכסה בה כתפו וגופו אף על פי שמתקצר קצת מלמטה מותר ועל פי זה מותר להתעטף בטליתו תחת הגלימא ולהביאו לבית הכנסת:

ל. מותר לצאת ברשות הרבים בטלית סביב הצואר. הגה: אף על פי שמניח צד ימין על כתפו של שמאל דדרך ללבשו כך ולא הוי אלא להתנאות ושרי (בית יוסף):

לא. היוצא מעוטף בטליתו וקיפלה מכאן ומכאן בידו או על כתפו אם נתכוין לקבץ כנפיו כדי שלא יקרעו או כדי שלא יתלכלכו אסור ואם קבצם להתנאות בה כמנהג אנשי המקום במלבושן מותר והני מילי בטליתות שלהם שהיו יריעה אחת מרובעת אבל מלבושים דידן כשהוא לבוש בהם ומוציא ידיו מתוכה מותר לתפוס קצתם בידו ולהגביה כדי שלא יתלכלכו שוליו בטיט או כדי שלא יעכבוהו ללכת:

תצ שלחן ערוך אורח חיים

ל.ב. היוצא במעות הצרורים לו בסדינו חייב. הגה: אבל בבית מותר אם צריך לו ואפילו אינן צרורים רק שהם מנוקבים:

ל.ג. אסור לצאת בשבת במעות או בכסף וזהב התפורים בבגדו. הגה: ויש מתירים במקום פסידא שירא שיגזלו ממנו אם יניחם בבית וילך מהם (אגור ואיסור והיתר הארוך) וכן נוהגין להקל אם צריך לצאת אבל אם יוכל להיות יושב בבית ולא לצאת לא יצא ובמקום שאין צריך לו ויוכל להניחם בבית יש להחמיר:

ל.ד. יוצא אדם בסודר המקופל על כתפיו אף על פי שאין נימא כרוכה לו על אצבעו ואם אין הסודר חופה ראשו ורובו אסור לצאת בו אלא אם כן קשר שני ראשיו למטה מכתפיו זה עם זה:

ל.ה. לבדים הקשים אסור להביאם ברשות הרבים או בכרמלית כשהוא מעוטף בהם ואם אינם קשים הרבה מותר:

ל.ו. מותר לצאת בשבת בשני מלבושים זה על גבי זה בין לצרכו בין לצורך חבירו בין שהם שני חלוקים בין שהם שני סרבליים (פירוש סרבל כסות העליון) בין שהם שתי חגורות זו על גבי זו ואפילו אין מלבוש מפסיק ביניהם. הגה: ויש אוסרים שתי חגורות זה על זה אלא אם כן מלבוש מפסיק ביניהם (אור זרוע ותוספות ומרדכי פרק כמה

שלחן ערוך

אורח חיים תצא

אקס) וכן ראוי לנהוג ומותר ללבוש שני כובעים זה על זה (אור
זרוע) וכן שני אנפילאות (אגור) :

לז. מותר לצאת בשבת בבתי ידיים הנקראים גואנטי"ש
ויש מי שמחמיר להצריך שיתפרם מערב שבת
בבתי ידיים של מלבושיו או שיקשרם בהם בקשר
של קיימא יפה וראוי לחוש לדבריו :

לח. היוצא בשבת בטלית שאינה מצוייצת כהלכתה
חייב מפני שאותם החוטים חשובים הם אצלו
ודעתו עליהם עד שישלים ויעשהו ציצית ואם היא
מצוייצת כהלכתה אף על פי שאין בה תכלת מותר
לצאת בשבת (ועיין לעיל סימן י"ג) :

למ. כילה (פירוש, יריעה כעין אהל) שיש בה רצועות
שמותחין אותה בהם מותר להתעטף בה ולצאת
לרשות הרבים ואין הרצועות חשובות כמשאוי
שמבוטלות אגבה הילכך מותר לצאת ברצועות
התלויות באבנט אף על פי שאין המנעלים קשורים
בהם דלא חשיבי ובטלי אגב האבנט אבל אם הם
של משי חשיבי ולא בטלי ואסור אם אין המנעלים
קשורים בהם והוא הדין לכל דבר שנפסק מן הבגד
וראשו אחד מחובר כגון לולאות ואינו חשוב מותר
לצאת בו ואם חשוב הוא אסור לצאת בו :

תצב שלחן ערוך אורח חיים

מ. כובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור להניחו בראשו אפילו בבית משום אהל:

מא. לצאת בשבת בכובע שבראשו העשוי להגין מפני החמה יש מי שאוסר משום דחיישינן שיגביהנו הרוח מראשו ואתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים אלא אם כן הוא מהודק בראשו או שהוא עמוק שראשו נכנס לתוכו ואין הרוח יכול להפרידו מראשו או שהוא קשור ברצועה תחת גרונו דבהכי ליכא למיחש למידי:

מב. המוצא תפילין בשבת בבזיון במקום שאין משתמרין אם יש סכנה שגזרו שלא להניח תפילין מכסן והולך לו ואם אין סכנה אם יש בהם רצועות שבכך ניכר שהם תפילין ולא קמיעות והן קשורות שיכול ללבשן מכניסן זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסן כלן ואם היו רבים שלא יספיק ללבשן ולהכניסן זוג זוג יחשיך עליהם עד הלילה ויביאם ואם ירא להחשיך מפני לסטים מוליכם פחות פחות מד' אמות או נותנם לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע לחצר החיצונה:

מג. המוצא ספר תורה בשדה אם אינו שעת סכנה יושב ומשמרו ומחשיך עליו (לשון הרמב"ם ובסכנה מניחו והולך לו) ואם היו גשמים יורדים מתעטף בעור וחוזר ומכסה אותו ונכנס בו:

שלתן ערוך אורח חיים תצג

מד. הבא להציל כליו מפני הדליקה לובש כל מה שיכול ללבוש ועוטף כל מה שיכול לעטוף ופושט וחוזר ולובש ומוציא:

מה. מי שנשרו כליו במים הולך בהם ואינו חושש שמא יבא לידי סחיטה ולא ישטחם לנגבם מפני מראית העין שלא יחשדוהו שכבסן בשבת ואפילו בחדרי חדרים שאין שם רואים אסור ולא אסרו אלא לשטחן בשבת אבל אם שטח מערב שבת כלים המכובסים אינו חייב לסלקן בשבת:

מו. בגדים השרויים במים אסור לנגבם סמוך לאש. הגה: ואסור לטלטלם שמא יבא לידי סחיטה והוא שמקפיד על מימיו (מרדכי פרק חבית) ואסור לילך בשבת במקום שיוכל להחליק וליפול במים שמא ישרו כליו ויבא לידי סחיטה:

מז. לא ישטח אדם את כליו בשבת אפילו מן הזיעה:

מח. מסתפג אדם באלונטית (פירוש בגד שמסתפגין בו לאחר שרוחצין) ומביאה בידו ולא חיישינן שמא יבא לסחוט ולא ימסור לבלנים שהם חשודים על הסחיטה:

ממ. מותר לרחוץ ידיו בנהר בשבת ובלבד שלא יוציאם עם המים שעליהם חוץ לנהר ד' אמות:

נ. יוצאים בפשתן סרוק וצמר מנופץ שבראשי בעלי חטטין (פירוש בעלי נגעים) אימתי בזמן שצבען וכרכן או שיצא בהם שעה אחת מבעוד יום :

נא. מותר לצאת במצנפת שתולים בצואר למי שיש לו מכה בידו או בזרועו וכן בסמרטוטין (פירוש חתיכות בגד בלוי) הכרוכים על היד או על האצבע שיש בו מכה :

סימן שב – דיני נקוי וקיפול הבגדים בשבת, ובו י"ג סעיפים

א. המנער טלית חדשה שחורה מן הטל שעליה חייב שהניעור יפה לה כמו כיבוס והוא שמקפיד עליה שלא ללבשו בלא ניעור. הגה: וכל שכן שאסור לנער בגד שנשר במים או שירדו עליו גשמים ודוקא בבגד חדש שמקפיד עליו (כל בו) יש אומרים דאסור לנער בגד מן האבק שעליו אם מקפיד עליו וטוב לחוש לדבריו (קס"ז ואור זרוע) אבל מותר להסיר הנוצות מן הבגד בשבת (אור זרוע) ועיין לקמן סימן של"ז :

ב. הלוקט יכולות שעל גבי בגדים כגון אלו היכולות שבכלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה חייב משום מכה בפטיש והוא שיקפיד עליהם אבל אם הסירם דרך עסק פטור :

שלחן ערוך אורח חיים תצה

ג. מקפלים כלים בשבת לצורך שבת ללבשם בו ביום ודוקא באדם (אחד) ובחדשים שעדיין לא נתכבסו ולבנים ואין לו להחליף ואם חסר אחת מאלו התנאים אסור ויש מי שאומר דלקפלו שלא כסדר קיפולו הראשון מותר בכל ענין ונראין דבריו :

ד. מכבש (הוא כלי שכובשין בו בגדים אחר הכביסה והם שתי לוחות זה על זה והבגדים ביניהם) של בעל הבית מתירין אותו ליטול ממנו בגדים לצורך השבת ושל אומן אסור מפני שהוא תחוב בחזקה והתרתו דומה לסתירה :

ה. חלוק לאחר כביסה הוא מתקשה ומשפשפים אותו בידים לרככו מותר לעשותו בשבת שאינו מתכוין אלא לרככו אבל סודר אסור מפני שמתכוין לצחצחו והוי כמלבן. הגה: וכובעים ושאר כלי פשתן דינן כסודר (בית יוסף בשם ש"ל) :

ו. טיט שעל רגלו (או על מנעליו) (בית יוסף ורבינו ירוחם חלק י"ג) מקנחו בכותל אבל לא בקרקע דלמא אתי לאשוויי גומות ויש מי שאוסר אף בכותל. הגה: ויש מי שמתיר בשניהם (סרא"ש) והוא הדין דמותר להסירו במעט (חרס הראוי לטלטל) (רבינו ירוחם חלק י"ג) :

ז. טיט שעל בגדו משפשפו מבפנים דלא מוכחא מלתא לאתחזויי כמלבן אבל לא בחוץ דדמי

למלבן ומגררו בצפורן ויש מפרשים דהני מילי לה
אבל יבש אסור דהוי טוחן:

ח. אין מגרדין (בסכין או בצפורן) מנעל בין חדש בין ישן
מפני שקולף העור והוי ממחק:

ט. מותר ליתן מים על גבי מנעל לשכשכו אבל לכבסו
דהיינו שמשפשף צדו זה על זה אסור אבל בגד
שיש עליו לכלוך אסור אפילו לשכשכו דזהו כבוסו
אלא מקנחו בסמרטוט בקל ולא בדוחק פן יסחוט.
הגה: ובגד שאין עליו לכלוך מותר לתת עליו מים מועטים
ולא מרובים שמא יסחוט (בית יוסף בשם סמ"ג וסמ"ק וסה"ת והרא"ף פרק
קמ"א דיומא) ויש אוסרים בכל ענין (בית יוסף בשם הטור סימן קל"ד וסימן
ק"ט ותוספות פרק כל כתבי והגהות פרק כ"ב):

י. הרוחץ ידיו טוב לנגבם בכח זו בזו ולהסיר מהם
המים כפי יכלתו קודם שיקנחם במפה. הגה: ויש
שכתבו דאין לחוש לזה דלא אמרינן שריית בגד זהו כבוסו
בכי האי גוונא דאין זה רק דרך לכלוך וכן נוהגין (טור ובית יוסף
ואגור) ולכן מותר לנגב ידיו בבגד שהטיל בו תינוק מי רגלים
כדי לבטלם שאין זה רק דרך לכלוך בעלמא (טור) אבל אסור
ליתן מים ממש על המי רגלים כדי לבטלם (הגהות מיימוני פרק כ"ב
ותוספות פרק שמונה עשרים):

יא. מי שנתלכלכה ידו בטיט מקנחה בזנב הסוס ובזנב
הפרה ובמפה הקשה העשויה לאחוז בה קוצים

שלחן ערוך אורח חיים תצו

אבל לא במפה שמקנחים בה ידיים שלא יעשה
כדרך שהוא עושה בחול ויבא לכבס המפה:

יב. אסור לנגב כוס שהיה בו מים או יין במפה משום
דאתי לידי סחיטה:

יג. אין מסתכלין בשבת במראה של מתכת שהיא
חריפה כאיזמל (פירוש כעין סכין קטן חד וחריף)
דחיישינן שמא ישיר בה נימין המדולדלין ואפילו
אם הוא קבוע בכותל אבל מותר להסתכל במראה
שאין בה חשש זה אפילו אינה קבועה:

סימן שג — דיני תכשיטי אשה, ובו כ"ז סעיפים

א. לא תצא אשה בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא
ברצועות שבראשה מפני שצריכה להסירם בשעת
טבילה חיישינן שמא תוליהם ד' אמות ברשות
הרבים ואם הם קלועות בשערה מותר ויש מי
שאוסר ואם הם מעשה אריגה מותר שאינה צריכה
להסירם בשעת טבילה. הגה: ובלבד שלא יהיו מטונפות
או מוזהבים דאז מסירן כדי שלא יתטנפו במים (טור והרא"ש

וסמ"ג):

ב. מותר לצאת בחוטין שבצוארה שהם רפויים ואינה
צריכה להסירם בשעת טבילה אבל בקטלא
שבצוארה אסור מפני שצריכה להסירם בשעת

תצח שלחן ערוך אורח חיים

הטבילה לפי שהיא מהדקת אותה כדי שתראה בעלת בשר וחיישינן דלמא אתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים ולא תצא בטוטפת והוא כמין ציץ ומגיע מאוזן לאוזן ולא בשרביטין והוא גם כן ציץ ואינו מגיע אלא עד לחיים שכורכתו על ראשה ותולה לה על לחייה מכאן ומכאן והוא שאינם תפורים בשבכה דחיישינן דלמא שלפא לאחוויי ואתי לאתויי ד' אמות ברשות הרבים אבל אם תפורים ליכא למיחש להכי ומותר. הגה: ויש אומרים דבתולה שאינה חוששת לגילוי ראשה אפילו תפורה בשבכה אסור דחיישינן שמא תסירה עם השבכה ואתי לאתויי (אור זרוע):

ג. לא תצא בכיפה של צמר דהיינו חוטי דעמרא דגדילין ועבידי כי הוצא (פירוש ככלים העשויים מעלי לולבי הדקלים שהם באריגה מה שאין כן איצטמא העשויה כמין לבד כדאיתא בגמרא שם) ורחבים כשתי אצבעות כשיעור ציץ ולא באיצטמא דהיינו מטלית שתולין בו חוטין של צבעונין ותולין אותו לכלה להפריח ממנה הזבובים:

ד. לא תצא בעיר של זהב ופירש רש"י שהוא תכשיט עגול ומציירין בו כמין עיר ויש באמצע לשון שמחברים אותו למלבוש ורבינו תם פירש שהוא כעין עטרה לראש:

שלחן ערוך

אורח חיים תצט

ה. כלילא והוא תכשיט שמניחתו על פדחתה מאוזן לאוזן וקושרתו ברצועות התלויות מותרת לצאת בו בין שהיא עשויה מחתיכות של זהב חרוזות בחוט בין שאותן חתיכות קבועות במטלית:

ו. רסוקיא דהיינו חתיכת מעיל רחבה אם יש בה רצועות קצרות תלויות בה לקושרן בהם ולהדקן סביבותיה דמהדק שרי ואם אין לו רצועות אסור:

ז. לא תצא בקטלא דהיינו בגד שיש לו שנצים כעין מכנסים ומכניסים בו רצועה רחבה וקושרה סביב צוארה והבגד תלוי על לבה והוא חשוב ומצוייר בזהב:

ח. לא תצא בנזמי האף אבל יוצאה בנזמי האוזן. הגה: מפני שאזניה מכוסות ובמקום שנוהגין לגלות האזנים אסור לצאת בנזמים שבאוזן היכא דדרך להוציאם משם (אור זרוע):

ט. לא תצא במחט נקובה ואם יצאה חייבת ושאינה נקובה אם מעמדת בה קישוריה מותרת לצאת בו ואם אינה מעמדת בה קישוריה אסור:

י. לא תצא בטבעת שיש עליה חותם ואם יצאה חייבת וכשאין עליה חותם לא תצא ואם יצאה פטורה:

יא. לא תצא בכוליאר והוא תכשיט שקושרת בו מפתחי חלוקה ולא בכובלת והוא קשר שקשור בה בושם שריחו טוב:

יב. אם חסר אחת משיניה ומשימה אחר במקומו אם הוא של זהב לא תצא בו דכיון שמשונה במראה משאר שינים דלמא מבזו לה ושקלה ליה וממטיא אבל של כסף שדומה לשאר שינים מותר וכל שכן שן דאדם:

יג. לא תצא במנעל הקרוע למעלה דמחכו עלה ואתיא לאתויי ולא במנעל חדש שמא לא יבא למדתה אלא אם כן נסתה ללכת בו מאתמול שהוא למדתה אבל איש מותר שאין מקפיד כל כך. הגה: ובשאר מלבושים אין לחוש אפילו באשה (כל נ):

יד. יוצאת בחוטי שער בין שהם עשויים משערה או משער חברתה ואפילו משער בהמה ובלבד שלא תצא זקנה בשל ילדה ולא ילדה בשל זקנה:

טו. יוצאת בקשר שעושין לרפואת קיטוף עין הרע שלא ישלוט ובמוך הקשור ומהודק באזנה ובמוך שבסנדלה הקשור בסנדלה ובסנדל ומנעל הסתומים מכל צד אפילו אינו קשור מותר ובמוך שהתקינה לנדתה, הגה: שלא יפול דם עליה ויצערנה (כ"ה יוסף ב"ש הפוסקים), אפילו אינו קשור דכיון שהוא מאוס

שלתן ערוך אורח חיים תקא

לא חיישינן דלמא שקלה ליה אפילו יש לו בית יד
ובפלפל ובגרגיר מלח ובכל בושם שתתן לתוך פיה
ובלבד שלא תתנם לכתחלה בשבת ואם נפל לא
תחזיר ובבתי שוקיים שקושרים במשיחה סביב
שוקיה אף על פי שאין המשיחה קשורה בהם ולא
חיישינן שמא ישתלשלו למטה ויוצאה באצעדה
שמניחין בזרוע או בשוק והוא שתהא דבוקה
לבשר ולא תשמט ויש מי שאוסר בשל זרוע:

טז. בכל מה שיכולה לצאת יכולה להתירו ברשות
הרבים ולא חיישינן דלמא מתיא ליה:

יז. יש אוסרים להביא מפתח אפילו בחצר הבית כי
אם בידו אבל לא בחגורתו שמא ישכח ויוציאנה
לרשות הרבים:

יח. כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים אסור
לצאת בו לחצר שאינה מעורבת חוץ מכבול ופאה
נכרית דהיינו קליעת שער שקלעה בתוך שערה
ויש אומרים דכל שאסרו לצאת בו אפילו
להתקשט בו בבית אסור וכל שכן לצאת בו לחצר
המעורבת חוץ מכבול ופאה נכרית ויש אומרים
שהכל מותר לצאת בו בחצר אפילו אינה מעורבת
והאידנא נשי דידן נהגו לצאת בכל תכשיטין ויש
שאמרו דמדינא אסורות אלא שכיון שלא ישמעו
מוטב שיהיו שוגגות ואל יהיו מזידות ויש שלמדו

עליהם זכות לומר שהן נוהגות כן על פי סברא
 אחרונה שכתבתי שלא אסרו לצאת בתכשיטין
 לחצר שאינה מעורבת והשתא דלית לן רשות
 הרבים גמור הוה ליה כל רשות הרבים שלנו
 כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת ומותר. הגה:
 ויש אומרים עוד טעם להתיר דעכשיו שכיחי תכשיטין
 ויוצאין בהם אף בחול וליכא למיחש דילמא שלפא ומחוי
 כמו בימיהם שלא היו רגילים לצאת בהן רק בשבת ולא הו
 שכיחי (תוספות פרק כ"ב והגהות אלפסי פרק במה חסה). ומיהו טבעת
 שיש עליה חותם לאשה ושאין עליה חותם לאיש
 דתנן בה חייב חטאת אף בכרמלית אסור אפילו
 לדידן והוא הדין לכל מאי דאתמר ביה חיוב
 חטאת ויש מי שאומר שבזמן הזה שנהגו האנשים
 לצאת בטבעת שאין עליה חותם הרי זה להם
 כתכשיט ושרי ולפי זה אפשר דכיון שנהגו עכשיו
 הנשים לצאת בטבעת שיש עליה חותם הרי הוא
 להן כתכשיט ושרי ומכל מקום צריך להזהיר
 לנשים שלא תצאנה אלא במחטים שהן צריכות
 להעמיד קישוריהן ולא יותר כי בזה שאין להן
 תועלת בו ישמעו לנו :

יט. צריך להזהיר לנשים שלא יטלטלו מחט שניטל
 חודה או עוקצה לשום בצעיפים אלא אם כן ניטל

שלתן ערוך אורח חיים תקנ

מערב שבת חודה ועוקצה (ויחדה) לשם כך (ועיין לקמן סימן ש"ח סעיף י"א):

כ. הבנות קטנות שנוקבים אזניהם כדי לתת בהם נזמים כשיגדלו וכדי שלא יסתמו הנקבים נותנים בהם קסמים מותר לצאת בהם והוא הדין אם נותנין חוטים באותם נקבים שמותר לצאת בהם אם אינם צבועים אבל אם צבועים אסור:

כא. יוצאת אשה רעולה והוא שמעטפת כל ראשה חוץ מהפנים:

כב. פורפת (פירוש קושרת) בשבת על האגוז ועל האבן שיחדתו לכך ויוצאת בו אבל על המטבע אסור לפרוף בשבת דלאו בר טלטול הוא ולא מהני בה יחוד ואם פרפה עליו מערב שבת מותר לצאת בו בשבת:

כג. אם היתה צריכה להוציא אגוז לבנה ופרפה עליו כדי להוציאו אם לרשות הרבים אסור ואם לכרמלית מותר:

כד. יוצאה באבן תקומה (פירש הערוך אבן ידועה שכשהיא על אשה לא תפיל) ובמשקל ששקלו כנגדו שלא תפיל ואפילו לא נתעברה עדיין:

כה. אסור לאשה שתעביר בשבת סרק על פניה משום צובע ומטעם זה אסורה לכחול בשבת ומטעם זה

אסורה לטוח על פניה בצק דכשנוטלתו מאדים
הבשר :

כו. אסור לקלוע האשה שערָה בשבת ולא להתיר
קליעתה אבל יכולה לחלוק שערָה. הגה: ויש
אוסרים לחלוק שערָה דהיינו לעשות השייטי"ל (כס"י ואור זרוע)
וכן נהגו לאסור לעשות על ידי כלי אבל באצבע בעלמא נהגו
להקל :

כז. אסור לסרוק במסרק בשבת ואפילו אותו שעושים
משער חזיר שאי אפשר שלא יעקרו שערות. אבל
מותר לחוף ולפספס ביד (בית יוסף) :

סימן דש — על איזה עבד מצווה על שביתתו, ובו ג' סעיפים

א. אדם מצווה על שביתת עבדו שמל וטבל לשם
עבדות וקבל עליו מצות הנוהגות בעבד אבל אם
לא מל וטבל אלא קבל עליו שבע מצות בני נח הרי
הוא כגר תושב ומותר לעשות מלאכה בשבת
לעצמו אבל לא לרבו ואסור לכל ישראל לומר לו
לעשות מלאכה בשבת לצורך ישראל ואפילו מי
שאינו רבו ואם לא קבל עליו שום מצוה אלא
עדיין הוא כותי גמור דינו שוה לקבל עליו שבע
מצות ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה דקיימא
לן אומר לאינו יהודי ועושה וכן מת ביום טוב

שלחן ערוך

אורח חיים תקה

ראשון דקיימא לן יתעסקו בו עממין אסור לומר לעבד ישראל אפילו הוא עובד עבודת גלולים דכיון דמלאכת העבד אסורה מן התורה לא הותרה בדבר שאין בו פיקוח נפש ויש חולקים ומתירים בזה ומכל מקום אם היה עושה מלאכת רבו שלא מדעתו וניכר שאינו עושה לדעתו מותר ואין צריך להפרישו (אפילו קבל עליו שבע מצות) ולישראל אחר שאינו רבו אפילו עושה לדעת ישראל מותר כל שאין שם אמירת ישראל ובלבד שלא יהנה ישראל בשבת מאותה מלאכה ויש אומרים שכל שלא קבל עליו שבע מצות בני נח כיון דאינו יהודי גמור הוא אין רבו מוזהר עליו ולפי זה צרכי חולה שאין בו סכנה וכן צרכי מת ביום טוב ראשון מותר לומר להם לעשותו. הגה: וכל עבד שמצווה על שביתתו אסור לצאת בחותם שעשה לו רבו להראות בו שהוא עבדו ואם הוא של טיט מותר לצאת בו כשתלוי בצוארו אבל לא בכסותו ובשל מתכת בכל ענין אסור (טור) ואם העבד עשה החותם לעצמו אפילו בשל טיט בכל ענין אסור (המגיד פרק י"ט):

ב. והיכא דמותר העבד לעשות מלאכה לעצמו אם אמר לו האדון שיעשה לעצמו ויזון עצמו ביום השבת כיון שהתנה עמו מבעוד יום עושה הוא

לצרכי מזונותיו ובלבד בצנעה שלא יהא בדבר
חשש רואים:

ג. אינו יהודי גמור שהוא שכיר אין רבו מצווה על
שביתתו:

סימן ש"ה — במה בהמה יוצאת בשבת, ובו כ"ג סעיפים

א. בהמה יוצאת במה שמשתמרת בו אבל אם אינה
משתמרת בו אז הוי נטירותא יתירתא ביותר והוי
משאוי וכן כל דבר שהוא לנוי ולא לשימור לא
תצא בו הילכך נאקה יוצאת בזממא דפרזלא
שהוא טבעת של ברזל ונוקב חוטמו ומכניסו בו
וחמרא לובא בפגא דפרזלא דהיינו בריג"א והגמל
באפסר שהוא קבישטר"ו ופרד וחמור וסוס יוצאים
באפסר או ברסן שהוא פרינ"ו אבל לא בשניהם
ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צוארה ותצא בו
ומותר לטלטל האפסר וליתנו עליה ובלבד שלא
ישען עליה:

ב. אם קשר חבל בפי הסוס הרי זה משאוי לפי שאינו
משתמר בו:

ג. לצאת חמור בפרומביא (פירוש רסן של ברזל) אסור:

שלחן ערוך אורח חיים תקז

ד. כל בהמה שעסקיה רעים אף על פי שאין בנות מינה צריכות לאותה שמירה והיא צריכה מותר לצאת בה:

ה. בעלי השיר כגון כלבים של ציידים וחיות קטנות שיש להם כמין אצעדה סביב צוארן וטבעת קבועה בה ומכניסין בה רצועה ומושכין אותם בה מותר שיצאו בשיר הכרוך על צוארן ויכולים למשכם בהם:

ו. אילים יוצאים לבובים והוא עור שקושרים להם תחת זכרותם שלא יעלו על הנקבות והרחלות יוצאות שחוזות והוא שקושרין אליהן כלפי מעלה כדי שיעלו עליהן הזכרים ויוצאות כבונות והוא שקושרים בגד סביבן לשמור הצמר שיהיה נקי והעזים צרורות והוא שקושרים ראשי דדיהן ודוקא כשקושרים אותם כדי שיצטמקו דדיהן ולא יחלבו דאז מהדק שפיר אבל אם קשר כדי לשמור חלבן שלא יפול לארץ אסור דלא מהדק שפיר וחיישינן דלמא נפל ואתי לאתויי:

ז. חמור יוצא במרדעת (פירוש כמין אוכף קטן שמניחין על החמור כל היום כולו כדי שיתחמם) והוא שתהא קשורה לו מערב שבת ושאר כל הבהמות אסורות ולא יצא באוכף אף על פי שקשור לו מערב שבת:

ח. מותר ליתן מרדעת על החמור מפני הצנה ובלבד שלא יקשרנו בו מפני שכשקושר צריך ליקרב אליו ונמצא משתמש בבעלי חיים אבל על הסוס כיון דלית ליה צער צנה אסור ליתן עליו מרדעת כלל ולהסיר מרדעת בשבת בין מן החמור ובין מן הסוס אסור כיון דלית ליה צער אם לא יסירנה ואוכף אסור בין ליטול בין להניח בין לחמור בין לסוס:

ט. אוכף שעל גבי החמור שבא מן הדרך ונתיגע וצריך להסירו לצננו לא יטלנו בידו אלא מתיר החבל מתחתיו ומוליכו ומביאו בחצר והוא נופל מאליו:

י. אין תולין לחמור טרסקל (פירוש כלי של ערבה קלופה ומכוסה בעור) בצוארו ליתן מאכל בתוכו שיאכל משם אבל עגלים וסייחים שצוארן קטן ומצטערים לאכול על גבי קרקע שרי בחצר אבל אין יוצאים בו:

יא. לא יצא הסוס בזנב שועל שתולין בין עיניו שלא תשלוט בו עין הרע ולא בזהורית שעושים לו לנוי ולא עזים בכיס שבדדיהם שקושרים אותם שלא יסרטו דדיהם בקוצים ולא פרה בחסום שבפיה שחוסמים פיה שלא תרעה בשדות אחרים ולא כל בהמה בסנדל שנועלים ברגליה שלא תנגף אבל יוצאה באגד שעל גבי מכה ובקשקשים שעל גבי

שלחן ערוך אורח חיים תקט

השבר והם לוחות שקושרים להם סביב העצם הנשבר בהן ובשליא שיצאה מקצתה ותלויה בה ופוקק זוג שבצוארה ומטייל בה בחצר אבל לא תצא בו לרשות הרבים אף על פי שהוא פקוק בין אם הוא בצוארה בין אם הוא בכסותה:

יב. לא תצא בחותם בין שהוא בצוארה בין שהוא בכסותה:

יג. אין הגמל יוצא במטולטלת והוא כמין כר קטן שנותנים תחת זנבו אפילו היא קשורה לו בזנבו אלא אם כן היתה קשורה בזנבו ובחטוטרותו או בשליתה:

יד. לא תצא שום בהמה לא עקוד ולא רגול פירוש עקוד שקושר ידה אחת עם רגלה ורגול היינו שקושר אחת מרגליה כלפי מעלה שלא תלך אלא על ג' רגלים:

טו. לא יקשור גמלים זה אחר זה והוא תופס באפסר הראשון וכולם נמשכים על ידו אבל אם תופס כמה אפסרי גמלים בידו מותר ויש מי שאוסר גם בזה ולא התיר אלא להוציא בהמה אחת לבדה והוא מושכה בחבל:

טז. המוציא בהמה והוא מושכה באפסר צריך ליהזר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו טפח למטה דדמי

כמו שנושאה בידו ולא מתחזיא מאפסר הבהמה וגם לא יניח הרבה מן החבל בין ידו לבהמה כדי שלא יכביד עד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ ואם הוא ארוך יכרוך אותו סביב צוארה :

יז. אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו מערב שבת ולא בזוג ואף על פי שהוא פקוק ולא בסולם שבצוארו והן לוחות שקושרים סביב צוארו שלא יחכך מכתו ולא ברצועה שברגלו והוא כמין טבעת עבה שעושים מקש וקושרים ברגלי הבהמה שפסיעותיה קצרות ומכה רגליה זו בזו ועושים לה זה להגין שלא תכה זו בזו ואין התרנגולים יוצאים בחוטים שקושרים ברגליהם לסימן ולא ברצועה שקושרים ברגליהם כדי שלא ישברו הכלים ואין האילים יוצאים בעגלה שתחת אליותיהם שעושים להם כן כדי שלא תהא האליה נגררת בארץ ואין העזים יוצאות בעץ ידוע שנותנים בחוטמיהם כדי שיתעטשו ויפלו תולעים שבראשיהם ולא העגל בעול קטן שנותנים על צוארה ולא בזמם שמניחים בחוטמו של עגל כדי שלא יינק ולא פרה בעור שנותנים על דדיה שלא יינקו השרצים ולא ברצועה שבין קרניה בין אם היא לשימור בין אם היא לנוי ולא תצא פרה או שור בחבל שבצוארה לפי שאינה צריכה שמירה אבל עגלים מותרים לפי

שלחן ערוך

אורח חיים תקיא

שהם מורדים בקל. הגה: הבהמה יוצאה בקמיע מומחה לבהמה אבל לא בשאינה מומחה אף על פי שהיא מומחה לאדם (בית יוסף ורבינו ירוחם חלק י' ורמב"ם פרק ב'):

יח. אין רוכבין על גבי בהמה ולא נתלים עליה ואפילו בצדה אסור להשתמש אבל צדי צדדין כגון שדבר אחד מונח על צדה והוא משתמש בו מותר ואם עלה עליה אפילו במזיד ירד משום צער בעלי חיים ומטעם זה פורקין משאוי שעליה כיצד עושה מכניס ראשו תחת המשאוי ומסלקו לצד אחר והוא נופל מאליו. הגה: ואסור לישוב על קרון שהאינו יהודי מנהיגו בשבת משום שמשתמש בבהמה גם שלא יחתוך זמורה (תוספות והרא"ש ר"ט פרק מי שהולידו ומרדכי פרק קמא דשבת והגהות עירובין ובית יוסף בשם סמ"ג):

יט. בהמה שנפלה לאמת המים אם המים עמוקים ומפני כך אינו יכול לפרנסם במקומם מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום צער בעלי חיים אף על פי שמבטל כלי מהיכנו: דין קירוד בהמה בשבת כמו ביום טוב (מרדכי פרק ב' דביאה) (ועיין לקמן סימן תק"ג סעיף ב'):

כ. מותר לומר לאינו יהודי לחלוב בהמתו בשבת משום צער בעלי חיים שהחלב מצערה והחלב אסור בו ביום ויש אומרים שצריך לקנותו מן

תקוב שלחן ערוך אורח חיים

האינו יהודי בדבר מועט שלא יהא נראה כחולב
לצורך ישראל:

כא. גבינות שעושות השפחות מעצמן מחלב של
ישראל מותר כיון שאינו אומר להן שיעשו:

כב. מי שיש לו נער אינו יהודי ורוכב על הבהמה
בשבת כשמוליכה להשקותה אינו צריך למונעו
שהחי נושא את עצמו אבל צריך למונעו שלא יתן
עליה בגדיו ולא שום דבר:

כג. מותר למסור סוס או פרד או חמור לרועה אינו
יהודי ואף על פי שהאינו יהודי משתמש בהם
בשבת אין בכך כלום כיון דשלא מדעת ישראל
הוא עושה ואינו ממתין לשכירות ממנו ואם רואהו
משתמש בה בשבת מוחה בידו). הגה: וכל שכן דאין
לחוש שהרועה יוציא אותם חוץ לתחום דהא תחומין דרבנן
(סגסות מרדכי דקדושין):

סימן שז — באיזה חפצים מותר לדבר בשבת, ובו י"ד סעיפים

א. ממצוא חפצך חפצך אסורים אפילו בדבר שאינו
עושה שום מלאכה כגון שמעיין נכסיו לראות מה
צריך למחר או לילך לפתח המדינה כדי שימחר
לצאת בלילה למרחץ וכן אין מחשיכים על התחום
לשכור פועלים. הגה: והוא הדין דאסור לטייל למצוא

שלתן ערוך אורח חיים תקיג

סוס או ספינה או קרון לצאת בו (מרדכי סוף פרק מי שסתפק). אבל מחשיך על התחום להביא בהמתו ויש אומרים שאם אין הבהמה יכולה לילך ברגלים כגון שהוא טלה קטן אינו רשאי להחשיך דאינו רשאי להביא דאסור לטלטל בעלי חיים שהם מוקצים :

ב. היתה בהמתו עומדת חוץ לתחום יכול לקרות לה כדי שתבוא :

ג. מחשיכין על התחום לעשות צרכי כלה או צרכי מת להביא לו ארון ותכריכין ויכול לומר לחבירו שיחשיך כדי שיביא לו ויכול לומר לו לך למקום פלוני למחר ואם לא מצאת במקום פלוני לך למקום פלוני לא מצאת במנה קח במאתים ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח כלומר שלא יאמר לו סך ידוע שלא להוסיף עליו וכן אם לקח ממנו בשמונה לא יאמר תן לי עוד בשנים ואחיה חייב לך עשרה. הגה: ואם אי אפשר לו אלא אם כן יזכיר לו סכום מקח מותר בכל ענין דהא צרכי מצוה הוא (הגהות מרדכי פרק ה') ויש אוסרים בכל ענין וכן עיקר (בית יוסף ג'ס הר"ן ומרדכי פרק כירה והגהות מיימוני פרק א' ופרק כ"ו) :

ד. השוכר את הפועל לשמור זרעים או דבר אחר אינו נותן לו שכר שבת לפיכך אין אחריות שבת עליו היה שכיר שבת שכיר חודש שכיר שנה שכיר שבוע נותן לו שכר שבת לפיכך אחריות שבת עליו

תקיד שלחן ערוך אורח חיים

ולא יאמר תן לי של שבת אלא אומר תן לי שכר
השבוע או החודש (ואם שכרו לחודש והתנה לשלם לו
כל יום כך וכך מקרי שכיר יום) (כ"ן סוף פרק אף על פי), או יאמר
לו תן לי שכר עשרה ימים:

ה. אסור לשכור חזנים להתפלל בשבת ויש מי
שמתיר. הגה: ואם שכרו לשנה או לחודש לכולי עלמא
שרי (דברי ענמו):

ו. חפצי שמים מותר לדבר בהם כגון חשבונות של
מצוה ולפסוק צדקה ולפקח על עסקי רבים ולשדך
התינוק ליארס וללמדו ספר או אומנות ודוקא
לדבר אם רוצה להשתכר אבל לשכרו ולהזכיר לו
סכום מעות אסור. הגה: יש אומרים דבמקום שנוהגין
ליתן לקורא בתורה מי שברך ונודר לצדקה או לחזן דאסור
בשבת לפסוק כמה יתן (אור זרוע) והמנהג להקל דהא מותר
לפסוק צדקה:

ז. מותר למדוד בשבת מדידה של מצוה כגון למדוד
אם יש במקוה מ' סאה ולמדוד אזור מי מי שהוא
חולה וללחוש עליו כמו שנוהגים הנשים מותר
דהוי מדידה של מצוה:

ח. הרהור בעסקיו מותר ומכל מקום משום עונג שבת
מצוה שלא יחשוב בהם כלל ויהא בעיניו כאלו כל
מלאכתו עשויה:

שלתן ערוך אורח חיים תקטו

ט. אסור לומר לאינו יהודי שילך חוץ לתחום בשבת
אחר קרובי המת שיבואו להספידו אבל חולה
דתקיף ליה עלמא ואמר שישלחו בעד קרוביו ודאי
שרי:

י. להחליף משכון לאינו יהודי בשבת מותר אם הוא
מלבוש ויוציאנו האינו יהודי דרך מלבשו (ועיין
לקמן סימן שכ"ה):

יא. מותר לקנות בית בארץ ישראל מן האינו יהודי
בשבת וחותם ומעלה בערכאות. הגה: שלהם בכתב
שלהם דאינו אסור רק מדרבנן ומשום ישוב ארץ ישראל לא
גזרו (אור זרוע):

יב. מותר להכריז בשבת על אבדה אפילו היא דבר
שאסור לטלטלו. הגה: ומותר להתיר חרמי צבור בשבת
אף על פי שאינו לצורך שבת הואיל והוא יום כנופיא לרבים
הוי כעסקי רבים דשרי לדבר בם (אגור) אבל אין מחרימין
בשבת כי אם מדבר שהוא לצורך שבת (אגודה פרק כ"ג):

יג. להכריז בשבת על קרקע הנמכר שכל מי שיש לו
זכות עליו יבוא ויגיד ואם לאו יאבד זכותו אסור.
הגה: וכן אסור להכריז יין בשבת דהוי כמקח וממכר (מהרי"ל):

יד. מי ששלחו לו שהוציאו בתו מביתו בשבת
להוציאה מכלל ישראל מצוה לשום לדרך פעמיו
להשתדל בהצלתה ויוצא אפילו חוץ לשלש

פרסאות ואי לא בעי בית דין גוזרין עליו (ועיין לקמן
סימן שכ"ח סעיף י')

סימן שז – דיני שבת התלויים בדיבור, ובו כ"ב סעיפים

א. ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של
חול הלכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר או
סחורה פלונית אקנה למחר ואפילו בשיחת דברים
בטלים אסור להרבות. הגה: ובני אדם שסיפור שמועות
ודברי חידושים הוא עונג להם מותר לספרם בשבת כמו בחול
אבל מי שאינו מתענג אסור לאמרם כדי שיתענג בהם חבירו
(תכומת דקטן סימן ס"א):

ב. אסור לשכור פועלים ולא לומר לאינו יהודי
לשכור לו פועלים בשבת אף על פי שאין הישראל
צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת שכל מה
שהוא אסור לעשותו אסור לומר לאינו יהודי
לעשותו ואפילו לומר לו קודם חשכה לעשותו
בשבת אסור אבל מותר לומר לו אחר השבת למה
לא עשית דבר פלוני בשבת שעבר אף על פי
שמבין מתוך דבריו שרצונו שיעשנה בשבת
הבאה:

שלתן ערוך אורח חיים תקיז

ג. אסור ליתן לאינו יהודי מעות מערב שבת לקנות לו בשבת אבל יכול לומר לו קנה לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת:

ד. מותר לתת לאינו יהודי מעות מערב שבת לקנות לו ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת. הגה: וכן מותר ליתן לו בגדים למכור ובלבד שלא יאמר לו למכרן בשבת (נ"ת יוסף ב"ש סמ"ג) מי ששכר אינו יהודי להוליך סחורתו ובא האיני יהודי ולקחה מבית ישראל בשבת אסור והיו עונשין העושה (רבינו יוחס חלק י"ב):

ה. דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות מותר לישראל לומר לאינו יהודי לעשותו בשבת והוא שיהיה שם מקצת חולי או יהיה צריך לדבר צורך הרבה או מפני מצוה כיצד אומר ישראל לאינו יהודי בשבת לעלות באילן להביא שופר לתקוע תקיעת מצוה או להביא מים דרך חצר שלא עירבו לרחוץ בו המצטער ויש אוסרין. הגה: ולקמן סימן תקפ"ז פסק להתיר ועיין לעיל סימן רע"ז דיש מקילין אפילו במלאכה דאורייתא ועיין שם סעיף ג':

ו. אסור לחשב חשבונות אפילו אם עברו כגון כך וכך הוצאתי על דבר פלוני ודוקא שעדיין שר הפועלים אצלו אבל אם פרעם כבר מותר:

ז. מותר לומר לחבירו הנראה בעיניך שתוכל לעמוד עמי לערב אף על פי שמתוך כך מבין שצריך לו לערב לשוכרו אבל לא יאמר לו היה נכון עמי לערב:

ח. יכול לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר וכן מותר לומר לו לך עמי לכרך פלוני למחר כיון שהיום יכול לילך על ידי בורגנין וכן כל כיוצא בזה שיש בו צד היתר לעשותו היום יכול לומר לחבירו שיעשנו למחר ובלבד שלא יזכיר לו שכירות אבל בדבר שאין בו צד היתר לעשותו היום אפילו אם אין בו אלא איסור דרבנן כגון שיש לו חוץ לתחום פירות מוקצים כיון שאי אפשר לו להביאם היום אסור לומר לחבירו שיביאם לו למחר וכן אסור לו להחשיך בסוף התחום כדי שימהר הלילה לילך שם להביאם. הגה: וכן לא יאמר אעשה דבר פלוני למחר (הרא"ש פרק השואל ועיין לעיל ריש הסימן), אבל יכול להחשיך בסוף התחום כדי למהר לילך שם לשמרם שאפילו היום היה יכול לשמרם אם הם היו בתוך התחום ואם לא כוון להחשיך אלא לשמרם יכול אף להביאם:

ט. מותר להחשיך לתלוש פירות ועשבים מגנתו וחורבתו שבתוך התחום ולא אסרו להחשיך אלא בסוף התחום משום דמינכרא מילתא:

שלחן ערוך אורח חיים תקיט

י. מותר לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור פירותיך שבתחומי:

יא. השואל דבר מחבירו לא יאמר לו הלויני דמשמע לזמן מרובה ואיכא למיחש שמא יכתוב אלא יאמר לו השאילני ובלשון לעז שאין חילוק בין הלויני להשאילני צריך שיאמר תן לי. הגה: וכשלוה בשבת ואינו רוצה להאמינו יניח משכון אצלו אבל לא יאמר לו הילך משכון דהוי כעובדא דחול (בית יוסף בשם אורחות חיים). כשם שאין לוין בשבת כך אין פורעין בשבת (ריב"ז סימן קנ"ו):

יב. זימן אורחים והכין להם מיני מגדים וכתב בכתב כמה זימן וכמה מגדים הכין להם אסור לקרותו בשבת אפילו אם הוא כתוב על גבי כותל גבוה הרבה משום גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות, ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור (הרא"ש ור"ן פרק השואל וטור). אבל אם חקק בכותל חקיקה שוקעת מותר אבל בטבלא ופנקס אפילו אם הוא חקוק אסור לקרותו:

יג. שטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות ואגרות של שאלת שלום אסור לקרותם ואפילו לעיין בהם בלא קריאה אסור:

יד. לקרות באגרת השלוחה לו אם אינו יודע מה כתוב בה מותר ולא יקרא בפיו אלא יעיין בה ואם

הובאה בשבילו מחוץ לתחום טוב לזהר שלא יגע
בה :

טו. כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או
דיוקנאות של בני אדם של מעשים כגון מלחמות
דוד וגלית וכותבים זו צורת פלוני וזה דיוקן פלוני
אסור לקרות בו בשבת :

טז. מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק כגון
ספר עמנואל וכן ספרי מלחמות אסור לקרות בהם
בשבת ואף בחול אסור משום מושב לצים ועובר
משום אל תפנו אל האלילים לא תפנו אל מדעתכם
ובדברי חשק איכא תו משום מגרה יצר הרע ומי
שחיברן ומי שהעתיקן ואין צריך לומר המדפיסן
מחטיאים את הרבים. הגה: ונראה לדקדק הא דאסור
לקרות בשיחת חולין וספורי מלחמות היינו דוקא אם כתובים
בלשון לעז אבל בלשון הקודש שרי (וכן נראה לי מלשון
שכתבו התוספות פרק כל כתבי וכן נהגו להקל בזה) :

יז. אסור ללמוד בשבת ויום טוב זולת בדברי תורה
ואפילו בספרי חכמות אסור ויש מי שמתיר ועל פי
סברתו מותר להביט באצטרלו"ב בשבת (ולהפכה
ולטלטלה כדלקמן סימן ש"ח) :

יח. לשאול מן השד מה שמותר בחול מותר בשבת :

שלחן ערוך

אורח חיים תקכא

יט. סחורה הנפסדת בשבת על ידי גשמים או דבר אחר או אתי בידקא (פירוש נחל או אגם מים) דמיא ומפסיד ממונו או שנתרועעה חבית של יין והולך לאיבוד מותר לקרות אינו יהודי אף על פי שודאי יודע שהאינו יהודי יציל הממון. (ולכסות סחורה או פירות או דבר אחר מפני הגשמים עיין לקמן סימן של"ה סעיף ז'). וכן מותר לומר לאינו יהודי כל המציל אינו מפסיד כמו בדליקה שהתירו לומר כל המכבה אינו מפסיד ויש מי שאומר שלא התירו אלא בדליקה דוקא (ועיין לקמן סימן של"ד):

כ. ישראל שאמר לאינו יהודי לעשות לו מלאכה בשבת מותר לו ליהנות בה לערב בכדי שיעשו:

כא. אסור לומר לאינו יהודי בשבת הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך ואפילו אין מזונותיו עליו. הגה: אבל מותר לומר לו לעשות מלאכה לעצמו (הגהות מרדכי פרק ה' ורמב"ן פרשת בא אל פרעה):

כב. כל שבות דרבנן מותר בין השמשות לצורך מצוה כגון לומר לאינו יהודי להדליק לו נר בין השמשות או אם היה טרוד והוצרך לעשר בין השמשות). הגה: כל דבר שאסור לומר לאינו יהודי לעשותו בשבת אסור לרמוז לו לעשותו אבל מותר לרמוז לו לעשות מלאכה אחר שבת (אור זרוע). אינם יהודים המביאים תבואה בשבת לישראל שחייבים להם והישראל נותן לו מפתחו לאוצרו

תקבב שלחן ערוך אורח חיים

והאינו יהודי נותנו לשם ומודדים ומונים יש מי שמתיר משום דאינו יהודי במלאכת עצמו עוסק ואינו של ישראל עד אחר המדידה ושיחשוב עמו אחר כך וכן אינם יהודים העושים גבינות בשבת והישראל רואה ויקנה אותם ממנו דמכל מקום האינו יהודי אדעתא דנפשיה קעביד ואף על פי שהישראל עומד בעדר חודש או חדשים ואדעתא למכרם לישראל קא עביד שרי :

סימן שח – דברים המותרים והאסורים לטלטל בשבת, ובו נ"ב סעיפים

א. כל הכלים נטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס כגון סכין של שחיטה או של מילה ואיזמל של ספרים וסכין של סופרים שמתקנים בהם הקולמוסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור לטלטלו בשבת ואפילו לצורך מקומו או לצורך גופו. הגה: ואפילו תחובים בנדן עם שאר סכינים אסור לטלטלו (מהרי"ל). והוא הדין לקורנס של בשמים שמקפידים עליו שלא יתלכלך. הגה: והוא הדין כלים המיוחדים לסחורה ומקפיד עליהם (בית

יוסף בקס מיימוני פרק ה' והמגיד פרק כ"ז) :

ב. כל כלי אפילו הוא גדול וכבד הרבה לא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו ולא מפני כבדו :

שלחן ערוך

אורח חיים תקכג

ג. כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו (ואם נשתמש לאיסור בבין השמשות כגון נר שהודלק עיין לעיל סימן רע"ט) בין לצורך גופו כגון קורנס של זהבים או נפחים לפצוע בו אגוזים קורדם לחתוך בו דבלה בין לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם ומותר לו ליטול משם ולהניחו באיזה מקום שירצה אבל מחמה לצל דהיינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שירא שישבר או יגנב שם אסור. הגה: כל מוקצה אינו אסור אלא בטלטולו אבל בנגיעה בעלמא שאינו מנדנדו שרי ולכן מותר ליגע במנורה שבבית הכנסת שנרות דולקות עליו או בתנור שדולק בו אש וכן מותר ליקח דבר היתר המונח על דבר מוקצה (מרדכי פרק כל הכלים ורי"ק ב"ה ורבינו ירוחם חלק י"ג והמגיד פרק כ"ה ותרומת הדשן סימן ס"ז וכל בו סוף דיני שבת) וכן מותר לטלטל דבר מוקצה על ידי נפוח דלא הוי טלטול אלא כלאחר יד ולא מיקרי טלטול (תשובת מהרי"ו):

ד. כלי שמלאכתו להיתר מותר לטלטלו אפילו אינו אלא לצורך הכלי שמא ישבר או יגנב אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלה. כתבי הקודש ואוכלין מותר לטלטלם אפילו שלא לצורך כלל. הגה: ותפלין אין לטלטלם כי אם לצורך (תרומת הדשן ועיין בבית יוסף). ושופר אסור לטלטלו כי אם לצורך גופו או מקומו (הגסות אשכנזי

סוף פרק במה מדליקין):

תקבר שלחן ערוך אורח חיים

ה. יש מתירים לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור אפילו מחמה לצל על ידי ככר או תינוק:

ו. כל הכלים שנשברו אפילו בשבת מותר לטלטל שבריהם ובלבד שיהיו ראויים לשום מלאכה כגון שברי עריבה לכסות בה החבית ושברי זכוכית לכסות בה פי הפך אבל אם אינם ראויים לשום מלאכה לא. הגה: ואם נשברו במקום שיכולים להזיק כגון זכוכית שנשברה על השלחן או במקום שהולכין מותר לטלטל השברים כדי לפנותן שלא יזקו בהם (כל בו והגהות מרדכי ובית יוסף בשם ארצות חיים):

ז. חתיכת חרס שנשברה בחול מכלי וראויה לכסות בה כלי מותר לטלטלה אפילו במקום שאין כלים מצויים שם לכסותם בה ואם זרקתה לאשפה מבעוד יום אסור לטלטלה כיון שבטלה מהיות עוד כלי. הגה: ואפילו חזי לעני הואיל והקצוהו הבעלים שלו אף על פי שהם עשירים דמוקצה לעשיר הוי מוקצה לעני כמו שיתבאר סוף הסימן (ר"ן פרק במה חסה). ודוקא חתיכת חרס משום דאתיא משברי כלי אבל דבר שאין בו שייכות כלי כגון צרורות או אבנים אף על פי שראויים לכסות בהם כלי אסור לטלטלם. הגה: וכל דבר שאינו כלי כלל אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו כל שכן לצורך מקומו (מרדכי פרק קמא דיוס טוב):

שלתן ערוך

אורח חיים תקכה

ח. כל הכלים הנטלים בשבת דלתותיהן שנתפרקו מהם נטלים בין נתפרקו בחול בין נתפרקו בשבת:

ט. דלת של שידה תיבה ומגדל יכולים ליטלה מהם ואסור להחזירה גזירה שמא יתקע ושל לול של תרנגולים אסור בין ליטול בין להחזיר דכיון דמחובר לקרקע אית ביה בנין וסתירה:

י. כסוי בור ודות אין נטלים אלא אם כן יש להם בית אחיזה דאז מוכח שהוא כלי ושל כלים אפילו הם מחוברים בטיט יכולים ליטלם אפילו אין להם בית אחיזה והוא שתקנם ועשה בהם מעשה והכינם לכך או שנשתמש בהם מבעוד יום וכסוי חביות הקבורות בקרקע לגמרי צריכות בית אחיזה:

יא. מחט שלמה מותר לטלטלה ליטול בה את הקוץ ניטל חודה או חור שלה אסור וחדשה שלא ניקבה עדיין מותר:

יב. שירי מחצלאות מותר לטלטלם דחזי לכסות בהו טינופא ואם זרקן לאשפה מבעוד יום אסור לטלטלם:

יג. שירי מטלניות שבלו אם יש בהם ג' אצבעות על ג' אצבעות מותר לטלטלן ואם לאו אסור ויש מתירין אפילו אין להם ג' על ג' ובלבד שלא יהיו טליתות של מצוה:

תקבו שלחן ערוך אורח חיים

יד. מנעל חדש מותר לשמטו מעל הדפוס אף על פי שמלאכתו לאיסור כיון דשם כלי עליו מותר לטלטלו לצורך מקומו:

טו. סנדל שנפסקה רצועה הפנימית עדיין תורת כלי עליו ומותר לטלטלו נפסקה החיצונה בטל מתורת כלי ואסור לטלטלו ואם הוא בכרמלית מותר לכרוך עליו גמי לח שהוא מאכל בהמה לתקנו שלא יפול מרגלו ובחצר שהוא נשמר שם אסור:

טז. חלוק שכבסו אותו ותחבו בו קנה ליבשו יכול לשמטו מעל הקנה אבל ליקח הקנה מתוכו אסור לפי שאינו כלי ואם תחבו בו כלי מותר ליטלו מתוכו אפילו הוא מלאכתו לאיסור כירה שנשמטה אפילו אחת מירכותיה אסור לטלטלה. הגה: וכן ספסל ארוך שנשמט אחד מרגליה כל שכן שתים דאסור לטלטלה ולהניחה על ספסל אחרת ולישב עליה אפילו נשברה מבעוד יום (תרומת הדשן סימן ע"א) אלא אם כן ישב עליה כך פעם אחת קודם השבת (בית יוסף סוף סימן קי"ג) גם אסור להכניס הרגל לשם משום בנין (בית יוסף ס):

יז. לבנים שנשארו מהבנין מותר לטלטלם דמעתה לא קיימי לבנין אלא למזגא (פירוש לסמוך ולשבת עליהן) עלייהו ואם סידרן זה על זה גלי אדעתיה שהקצן לבנין ואסור לטלטלם:

שלחן ערוך

אורח חיים תקכו

יח. קוץ המונח ברשות הרבים מותר לטלטלו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית מותר לטלטלו להדיא משום דחיישינן שמא יוזקו בו רבים ובמקום הזיקא דרבים לא גזור רבנן שבות:

יט. סולם של עלייה שהוא גדול ועשוי להטיח בו גגו אסור לטלטלו אבל של שובך מותר לנטותו ממקום למקום אבל לא יוליכנו משובך לשובך כדי שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ויבוא לצוד:

כ. חריות (פירוש ענפים) של דקל שקצצם לשריפה מוקצים הם ואסור לטלטלם ישב עליהם מעט מבעוד יום מותר לישב עליהם בשבת וכל שכן אם קשרן לישב עליהם או אם חשב עליהם מבעוד יום לישב עליהם אפילו בחול:

כא. אבל נדבך של אבנים אף על פי שחשב עליו מבעוד יום אסור לישב (עליהם) אלא אם כן למדום (פירוש סדרום). הגה: ויש אומרים דדין אבנים כדין חריות וכן עיקר (מרדכי פרק במה טומנין והמגיד פרק כ"ה בשם הרא"ש) וכן יס' לפרש הרא"ש:

כב. אסור לכסות פי חבית באבן או בבקעת או לסגור בהן את הדלת או להכות בהן בברזא (פירוש הקנה שמשמיים בחבית להוציא היין ממנו) אף על פי שחשב עליה מבעוד יום אסור אלא אם כן יחדה לכך

תקבץ שלחן ערוך אורח חיים

לעולם אבל יחדה לשבת זה בלבד לא והני מילי
בדבר שאין דרכה ליחדה לכך כגון הני דאמרן
אבל בכל מידי דאורחיה בהכי כגון לפצוע בה
אגוזים ביחוד לשבת אחת סגי ויש מי שאומר דלא
שנא ויש אומרים שצריך שיעשה בה שום מעשה
של תיקון מבעוד יום (ועיין לעיל סימן רנ"ט דביחוד
סגי):

כג. מותר לחתוך ענף מן הדקל מבעוד יום ומותר
להניף בו על השלחן בשבת להבריה הזבובים כיון
דלצורך חתכו עשאו כלי גמור:

כד. פשתן סרוק וצמר מנופץ שנותנים על המכה אם
חשב עליהם מבעוד יום לתתם על המכה או שישב
בהם שעה אחת מבעוד יום או שצבען בשמן דגלי
דעתיה דלמכה קיימי או שכרכן במשיחה ליתנם
על המכה בשבת תו לית בהו משום מוקצה ומשום
רפואה נמי ליכא שאינו אלא כמו מלבוש שלא
יסרטו בגדיו (במכה) ויש אומרים דלא סגי
במחשבה לחוד:

כה. עורות יבשים בין של אומן בין של בעל הבית מותר
לטלטלן. הגה: ויש אומרים דוקא עורות בהמה גסה דחזי
לישב עליהם אבל מבהמה דקה אסור אלא אם כן חשב לישב
עליהם מבעוד יום (רס"י פרק במה טומנין):

שלחן ערוך

אורח חיים תקכט

כו. נסרים של בעל הבית מותר לטלטלן ושל אומן אסור אלא אם כן חשב עליהם מבעוד יום ליתן עליהם פת לאורחים או תשמיש אחר:

כז. עצמות שראויים לכלבים וקליפים שראויים למאכל בהמה ופרורים שאין בהם כזית מותר להעבירם מעל השלחן אבל אם אין הקליפים ראויים למאכל בהמה אסור לטלטלם אלא מנער את הטבלא והם נופלים ואם יש פת על השלחן מותר להגביה הטבלא ולטלטלה עם הקליפים שאינם מאכל בהמה שהם בטלים אגב הפת ואם היה צריך למקום השלחן אפילו אין עליה אלא דברים שאינם ראויים למאכל בהמה מותר להגביה ולטלטלם:

כח. חבילי עצים וקש שהתקינן למאכל בהמה אפילו הם גדולים הרבה מותר לטלטלן:

כט. כל שהוא ראוי למאכל חיה ועוף המצויים מטלטלים אותו ואם אינו ראוי אלא למאכל חיה ועוף שאינן מצויים אם יש לו מאותו מין חיה או עוף מותר לטלטל מאכל הראוי לאותו המין ואם לאו אסור. הגה: ולפי זה מותר לטלטל עצמות שנתפרקו מן הבשר מערב שבת אם ראויים לכלבים דהא כלבים מצויים

תקל שלחן ערוך אורח חיים

ל. גרעיני תמרים במקום שמאכילים אותם לבהמה מותר לטלטלן ואדם חשוב צריך להחמיר על עצמו שלא לטלטלן אלא דרך שינוי:

לא. בשר חי אפילו תפל שאינו מלוח כלל מותר לטלטלו משום דחזי לאומצא וכן אם היא תפוח (פירוש מסריח, רש"י) מותר לטלטלו משום דראוי לכלבים:

לב. דג מלוח מותר לטלטלו ושאינו מלוח אסור מפני שאינו ראוי:

לג. קמיע שאינו מומחה אף על פי שאין יוצאים בו מטלטלין אותו:

לד. כל דבר מטונף כגון רעי וקיא וצואה בין של אדם בין של תרנגולים וכיוצא בהם אם היו בחצר שיושבים בה מותר להוציאם לאשפה או לבית הכסא ואפילו בלא כלי ואם היו בחצר שאינו דר שם אסור להוציאם ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בה מותר לכפות עליה כלי:

לה. אף על פי שמותר להוציא גרף של רעי ועביט של מי רגלים אסור להחזירם אלא אם כן נתן לתוכם מים:

שלתן ערוך אורח חיים תקלא

לז. אין עושין גרף של רעי לכתחלה דהיינו להביא דבר שעתידי לימאס כדי להוציאו לכשימאס ואם עבר ועשאו מותר להוציאו:

לז. במקום דאיכא פסידא מותר להכניס מטתו אצל גרף של רעי ולקבוע ישיבתו שם כדי להוציאו:

לח. מכניס אדם מבעוד יום מלא קופתו עפר ומיחד לו קרן זוית ועושה בו כל צרכיו בשבת כגון ליטול ממנו לכסות צואה או רוק וכיוצא בזה אבל אם לא ייחד לו קרן זוית בטל אגב עפר הבית ואסור לטלטלו. הגה: ולכן מותר ליקח פירות הטמונים בחול כי אין אותו עפר מוקצה (בית יוסף סימן ש"ח בשם שבוילי לקט):

למ. אסור לטלטל בהמה חיה ועוף ואף על פי כן מותר לכפות את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו בו ובעודם עליו אסור לטלטלו:

מ. כל בהמה חיה ועוף מדדים אותם בחצר דהיינו שאוחז בצוארם ובצדדים ומוליכן אם צריכין הבעלי חיים לכך ובלבד שלא יגביהם בענין שיעקרו רגליהם מן הארץ דמוקצין הם ואסור לטלטלו חוץ מתרנגולת שאין מדדין אותה מפני שמגבהת עצמה מן הארץ ונמצא זה מטלטל אבל דוחים אותה מאחוריה בידים כדי שתכנס:

תקלב שלחן ערוך אורח חיים

מא. האשה מדדה את בנה אפילו ברשות הרבים ובלבד שלא תגררהו אלא יהא מגביה רגלו אחת ויניח השניה על הארץ וישען עליה עד שיחזור ויניח רגלו שהגביה שנמצא לעולם הוא נשען על רגלו האחת:

מב. דבר שהוא מוקצה מותר ליגע בו ובלבד שלא יהא מנענע אפילו מקצתו (וכבר נתבאר סעיף ג'):

מג. מותר לטלטל מוקצה על ידי נפיחה (וכבר נתבאר ריש סימן זה):

מד. כלי שנתרועע לא יטלו ממנו חרס לכסות בו או לסמוך בו:

מה. אסור לשחוק בשבת ויום טוב בכדור. הגה: ויש מתירין ונהגו להקל (תוספות פרק קמא דביטא):

מו. אסור לשאת תחת אציליו זרע התולעים שעושין המשי מפני שאסור בטלטול ועוד שהוא מוליד בחומו:

מז. יש אוסרים לטלטל בגד שעטנז ויש מתירים:

מח. מותר לטלטל מניפה בשבת להבריה הזבובים:

מט. מכבדות שמכבדים בהם הקרקע מותר לטלטלם:

נ. הרשב"א מתיר לטלטל האצטרלו"ב בשבת וכן ספרי החכמות ולדעת הרמב"ם יש להסתפק בדבר:

שלחן ערוך אורח חיים תקלג

נא. מה שמורה על השעות שקורין רילו"ו בין שהוא של חול בין שהוא של מין אחר יש להסתפק אם מותר לטלטלו (וכבר פשט המנהג לאסור):

נב. מוקצה לעשירים הוי מוקצה ואפילו עניים אין מטלטלין:

סימן שט – טלטול על ידי דבר אחר אם מותר בשבת, ובו ה' סעיפים

א. נוטל אדם את בנו והאבן בידו ולא חשיב מטלטל לאבן והוא שיש לו געגועין (פירוש שיש לו עצבון כשאינו עם אביו) עליו שאם לא יטלנו יחלה אבל אם אין לו געגועין עליו לא ואפילו כשיש לו געגועין עליו לא התירו אלא באבן אבל אם דינר בידו ואפילו לאחוז התינוק בידו והוא מהלך ברגליו אסור דחיישינן דילמא נפיל ואתי אבוה לאתויי ויש אומרים שלא אסרו אלא כשהוא נושא התינוק עם דינר בידו אבל לאחוז התינוק בידו אף על פי שדינר ביד התינוק אין בכך כלום:

ב. כלכלה שהיתה נקובה וסתמה באבן מותר לטלטלה שהרי נעשה כדופנה וכן דלעת שתולין בה אבן כדי להכבידה למלאות בה מים אם הוא קשור יפה שאינו נופל מותר למלאות בה שהוא

תקלד שלחן ערוך אורח חיים

כמו הדלעת עצמה שהוא בטל אגבה ואם לאו
אסור:

ג. כלכלה מלאה פירות ואבן בתוכה אם הם פירות
רטובים כגון תאנים וענבים יטול אותה כמו שהיא
שאם ינער הפירות מתוכה יפסדו אבל אם הם
פירות שאינם נפסדים ינערם וינער גם האבן עמהם
ולא יטלנה עמהם והני מילי כשאינו צריך אלא
לפירות או לכלכלה אבל אם היה צריך למקום
הכלכלה מטלטלה כמות שהיא:

ד. שכח אבן על פי חבית או מעות על הכר מטה
חבית על צדה והאבן נופלת ומנער הכר והמעות
נופלים ואם היתה החבית בין החביות בענין שאינו
יכול להטות אותה במקומה יכול להגביהה כמו
שהיא עם האבן למקום אחר להטותה שם כדי
שיפול מעליה ואם הניחם עליהם מדעתו על דעת
שישארו שם בכניסת השבת אסור להטות ולנער
ויש אומרים דאפילו הניחם שם על דעת שישארו
שם בכניסת השבת כדי שיטלם בשבת מותר
להטות ולנער בשבת ולא אסרו אלא במניחם על
דעת שישארו שם כל השבת. הגה: ואז אפילו ניטל
האיסור משם אסור לטלטל הכלי דמאחר שנעשה בסיס
לדבר האסור למקצת השבת אסור כל השבת כולה וכן בכל
מוקצה וכן איתא לקמן סימן ש"י. אם אדם הניח דבר מוקצה

שלתן ערוך אורח חיים תקלה

על של חבירו לא אמרינן דנעשה בסיס לדבר האסור דאין
אדם אוסר של חבירו שלא מדעתו (מור זכוע):

ה. הא דלא שרי אלא להטות ולנער דוקא בצריך
לגוף החבית והכר אבל אם צריך למקום החבית
והכר ולא הספיק לו ההטייה והניעור יכול
לטלטלם עם האבן ועם המעות שעליהם לפנות
מקומם. (וכן הוא לקמן סימן ש"י):

סימן שי – דיני מוקצה בשבת, ובו ט' סעיפים

א. עץ שתולין בו דגים אף על פי שהוא מאוס מותר
לטלטלו דקיימא לן במוקצה מחמת מיאוס כרבי
שמעון דשרי:

ב. אין שום אוכל תלוש הראוי לאכילה מוקצה לשבת
דתמרים ושקדים ושאר פירות העומדים לסחורה
מותר לאכול מהם בשבת ואפילו חטים שזרעם
בקרקע ועדיין לא השרישו וביצים שתחת
התרנגולת מותר לטלטלן וכן תמרים הלקוטים
קודם בישולן וכונסין אותם בסלים והם מתבשלים
מאליהן מותר לאכול מהם קודם בישולן אבל
גרוגרות וצמוקים שמניחים אותם במוקצה ליבשן
אסורין בשבת משום מוקצה שהן מסריחות קודם
שיתיבשו דכיון שיודע שיסריחו הסיח דעתו מהם

תקלו שלחן ערוך אורח חיים

וכיון דאיכא תרתי דחינהו בידיה ולא חזו חזו הוי מוקצה. הגה: יש אומרים דאין הכנה שייך בשל אינו יהודי ואפילו גרוגרות וצמוקים שבידו מותרים (כל בו סימן ל"ה וכן משמע בהר"ן סוף פרק כ"ב וירושלמי):

ג. בין באיסור אכילה בין באיסור טלטול כל דבר שהיה ראוי בין השמשות אם אירע בו דבר שנתקלקל בו ביום וחזר ונתקן בו ביום חזר להיתרו אבל דבר שהוקצה בין השמשות אסור כל היום:

ד. גרוגרות וצמוקים שהיו מוקצים וכשהגיע בין השמשות כבר נתייבשו והם ראויים לאכילה אף על פי שלא ידעו הבעלים באותה שעה שנתייבשו ואחר כך נודע להם שבין השמשות כבר היו יבשים מותר:

ה. גרוגרות וצמוקים דחזו ולא חזו דאיכא אינשי דאכלי ליה ואיכא דלא אכלי ליה אי אזמניה נפיק ליה מתורת מוקצה ואי לא לא אבל אם אינם ראויים והזמנם הזמנה לאו מלתא היא:

ו. כל דבר שאסור לטלטלו אסור ליתן תחתיו כלי כדי שיפול לתוכו מפני שאוסר הכלי בטלטול ונמצא מבטל כלי מהיכנו אבל מותר לכפות עליו כלי ובלבד שלא יגע בו:

שלחן ערוך

אורח חיים תקלז

ז. מטה שיש עליה מעות או אפילו אין עליה עתה והיה עליה בין השמשות אסור לטלטלה דמיגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא. הגה: ואפילו לצורך גופו או לצורך מקומו (בית יוסף). והוא הדין לכל דבר היתר שמונח עליו איסור אבל אם אין עליה עתה מעות וגם לא היה עליה בין השמשות מותר לטלטלה אפילו יחדה למעות והניחם עליה מבעוד יום כיון שסילקן קודם בין השמשות. הגה: ויש אוסרין בייחד לכך והניח בהם אף על פי שסילקן מבעוד יום (טור נ"ס רבינו תם) ולכן אסור לטלטל כיס של מעות אף על פי שהוציא המעות ממנו מבעוד יום אלא אם כן עשה בו מעשה שפתחו מלמטה וסלקו מן היחוד וכן נוהגין (הגהות מיימוני פרק כ"ה). מיהו לצורך גופו או לצורך מקומו מותר וכן בכיס התפור בבגד הואיל ועיקר הבגד עומד ללבוש אם הוציא המעות משם מותר ללבוש הבגד דהכיס בטל אצלו אבל אם שכח בו מעות מותר לטלטל הבגד דלא אמרינן דכל הבגד נעשה בסיס למעות הואיל ואין המעות על עיקר הבגד אבל אין ללבושו בשבת דחיישינן שמא יצא בו כדלעיל סימן ש"א סעיף ל"ג (בית יוסף סימן ט"ו). ועיין לעיל סימן רס"ו אם שכח כיסו אצלו בשבת מה דינו (בית יוסף):

ח. כלי שיש עליו דבר האסור ודבר המותר מותר לטלטלו כגון מחתה שיש עליה מבעוד יום אפר שמותר לטלטלו לכסות בו רוק או צואה ויש עליה

תקלה שלחן ערוך אורח חיים

גם כן שברי עצים שהם אסורים בטלטול מותר לטלטל המחיתה כמו שהיא וכגון שדבר המותר חשוב מדבר האסור אבל אם דבר האסור חשוב יותר מדבר המותר בטל אצלו ואסור לטלטלו וטעם היתר טלטול זה משום דלא אפשר למינקט קיטמא לחודיה אפילו אי שדי ליה מהמחיתה או אם צריך למקום המחיתה (כמו שנתבאר לעיל סימן ש"ט) ואם אינו צריך אלא לגוף המחיתה לא יטלטלנה כמו שהיא אלא ינער האפר ושברי העצים במקומם ויטול המחיתה. הגה: וכן אם יוכל לנער האיסור לחוד ינערנו ולא יטלטלנו עם ההיתר (בית יוסף ב"ס תשובת הר"ק) וכל זה לא מיירי אלא שהיה ההיתר עם האיסור מבעוד יום אבל אם היה האיסור עליו לבד לא מהני מה שהניח אצלו ההיתר בשבת (בית יוסף ב"ס תשובת הרשב"א):

ט. תיבה שיש בה דבר המותר לטלטל ומעות אם המעות אינם עיקר מותר לטלטלה כמו שהיא על פי התנאים שנתבארו במחיתה:

סימן שיא — דיני מת בשבת ושאר טלטול מן הצד, ובו ט' סעיפים

א. מת שמוטל במקום שירא עליו מפני הדליקה אם יש ככר או תינוק מטלטלו על ידיהם ואם אין לו ככר או תינוק אם יש לו שתי מטות מטלטלו על

שלחן ערוך

אורח חיים תקלט

ידי שיהפכנו ממטה למטה דהוי טלטול מן הצד ואם אין לו לא זה ולא זה מטלטלו טלטול גמור וכל זה באותו רשות מת המוטל בחמה מטלטלו מחמה לצל באותו רשות על ידי ככר או תינוק ואם אין לו ככר או תינוק לא יטלטלנו כלל אפילו להפכו ממטה למטה דטלטול מן הצד שמיה טלטול (ועיין לקמן בסימן זה סעיף ו' מאי תקנתיה):

ב. מת שהסריח בבית ונמצא מתבזה בין החיים והם מתבזים ממנו, הגה: ויש אומרים דאפילו לא הסריח עדיין אלא שקרוב להסריח (בית יוסף בשם טור ושא"י ור"ן), מותר להוציאו לכרמלית ואם היה להם מקום לצאת בו אין מוציאים אותו אלא מניחים אותו במקומו ויוצאים הם ויש אומרים שלא התירו להוציאו לכרמלית אלא על ידי ככר או תינוק ויש מי שאומר שכל שמוציאו לכרמלית מוטב להוציא שלא בככר ותינוק כדי למעט בהוצאה ויש מי שמתיר להוציאו אף לרשות הרבים על ידי תינוק אבל לא על ידי ככר והוא הדין אם הוא בבזיון אחר כגון שהיה בספינה והיו האינם יהודים מתאספים שם וכן כל כיוצא בזה. הגה: והוא הדין דמותרים לומר לאינו יהודי לטלטלו כמו על ידי ככר ותינוק (מרדכי ובית יוסף בשם שבו"י לקט) ואסור לטלטל מת על ידי ככר ותינוק לצורך כהנים או דבר אחר אבל על ידי אינו יהודי יש

תקמ שלחן ערוך אורח חיים

מתירין (טור יורה דעה סימן שט"ב, ותשובת מהר"ל סימן ס"ה) (וכן ראיתי
נוהגים לצורך מצוה או חתונה):

ג. יש מי שאומר שאם נתן על המת אחד מכלים
שהוא לבוש חשוב כנותן ככר או תינוק:

ד. יש מי שאומר שלא הצריכו ככר או תינוק אלא
למת ערום אבל אם הוא בכסותו אין צריך ככר או
תינוק:

ה. אם צריך למקום המת או לדבר שהמת מונח עליו
מותר לטלטלו מן הצד דהיינו שהופכו ממטה
למטה כיון דלצורך דבר המותר הוא לא התירו
לטלטל על ידי ככר או תינוק אלא במת בלבד אבל
לא בשאר דברים האסורים לטלטל:

ו. מת המוטל בחמה ואין להם מקום לטלטלו או
שלא רצו להזיזו ממקומו באין שני בני אדם
ויושבים מב' צדדיו חם להם מלמטה זה מביא
מטתו ויושב עליה וזה מביא מטתו ויושב עליה חם
להם מלמעלה זה מביא מחצלת ופורס על גביו וזה
מביא מחצלת ופורס על גביו זה זוקף מטתו ונשמט
והולך לו וזה זוקף מטתו ונשמט והולך לו נמצאת
מחיצה עשויה מאליה שהרי מחצלת זה ומחצלת
זה גביהן סמוכות זו לזו ושני קצותיהן על הקרקע
משני צדי המת:

ז. מותר לסוך המת (ולהדיחו) ולשמוט הכר מתחתיו כדי שלא יסריח ובלבד שלא יזיז בו שום אבר ואם היה פיו נפתח והולך קושר את הלחי בענין שלא יוסיף להפתח אבל לא כדי שיסגר מה שנפתח או קצתו שאם כן היה מזיז אבר ומטעם זה אין מעצימין עיניו של מת בשבת:

ח. טלטול מן הצד לצורך דבר המותר מותר הלכך צנון שטמן בארץ ומקצת עליו מגולים ולא השריש וגם לא נתכוין לזריעה נוטלו אף על פי שבנטילתו מזיז עפר ממקומו ואף על פי שהוסיף מחמת לחות הקרקע מותר. הגה: ואפילו הניחו שם מבעוד יום להיות שם כל השבת דאין באוכלין משום בסיס לדבר האסור (כל נ). וטלטול בגופו אפילו לצורך דבר האסור מותר הילכך קש שעל המטה דסתמו מוקצה להסקה מנענעו בגופו ואם הניח עליו מבעוד יום כר או כסת מנענעו אפילו בידו שהרי הכינו מבעוד יום לשכב עליו (וכן אם חשב לשכב עליו) (ר"ן סוף פרק במה טומנין):

ט. הפירות הטמונין בתבן או בקש המוקצים יכול לתחוב בהם מחט או כוש ונוטלם והקש ננער מאליו. הגה: ואם טמונים בחול ובעפר עיין לעיל סימן ש"ח סעיף ל"ח:

סימן שיב – הנצרך לנקביו במה מקנה בשבת, ובו י' סעיפים

א. משום כבוד הבריות התירו לטלטל אבנים לקנה ואפילו להעלותם לגג עמו דהוי טרחא יתירה מותר ומי שיש לו מקום מיוחד לבית הכסא יכול להכניס עמו אבנים לקנה מלא היד ואם אין לו מקום קבוע מכניס עמו כשיעור בוכנא קטנה ואם ניכר באבן שקנחו בו מותר להכניסו אפילו הוא גדול הרבה או אפילו הם הרבה ממלא היד מותר ליטול כולן דכיון שקנחו בהן הוכנו לכך. הגה: יש אומרים דוקא בחצר מותר לטלטל אבנים (נכ"י סוף פרק המזיא יין ורבינו ירוחם נתיב י"ב חלק י"ו) ויש אומרים דאפילו מכרמלית לרשות היחיד נמי שרי דהא נמי אינו רק איסור דרבנן ומשום כבוד הבריות התירוהו (תוספות פרק לולב הגזול והגסות מרדכי פרק הזרק):

ב. אם ירדו גשמים על האבנים ונטבעו אם רישומן ניכר מותר ליטלן כדי לקנה ואין בזה משום סותר ולא משום טוחן:

ג. צרור שעלו בו עשבים מותר לקנה בו ולא חיישינן שמא יתלשו דאף אם יתלשו ליכא איסורא דדבר שאין מתכוין הוא:

ד. לא יטלטל רגב אדמה לקנה בו מפני שאינה ראויה לקינוח לפי שהיא נפרכת אסור לקנה בחרס אפילו

שלתן ערוך אורח חיים תקמג

בחול משום סכנה שלא ינתק שיני הכרכשתא
(פירוש המעים התלויים בפי טבעת):

ה. היו לפניו בשבת צרור ואזני חרס חלקים דכיון
דחלקים הם ליכא משום סכנה מקנח באוזן החרס
שהוא ראוי לכסות בו פי הכלי צרור ועשבים יקנח
בעשבים אם הם לחים אבל ביבשים אין מקנחין
מפני שהם חדים ומחתכין את הבשר:

ו. מקנחין בשבת בעשבים לחים אפילו הם מחוברים
ובלבד שלא יזיזם ומשום משתמש במחובר ליכא
דלא אמרו אלא באילן אבל לא בירק:

ז. היה צריך לנקביו ואינו יכול לפנות שרפואתו
למשמש בפי הטבעת שממשמש שם בצרור והנקב
נפתח לא ימשמש בשבת כדרך שממשמש בחול
דהיינו שאוחז הצרור בכל היד משום השרת נימין
אלא ממשמש כלאחר יד דהיינו שיאחז הצרור בב'
אצבעותיו וממשמש:

ח. לממשמש בברזא בפי הטבעת דינה כצרור שלא
יאחזנה אלא בב' אצבעותיו ואסור לצאת בברזא
אפילו תחובה כולה בגוף:

ט. אסור לפנות בשדה ניר בשבת שמא יבוא לאשוויי
גומות ואם היה שדה חבירו אפילו בחול אסור
מפני שדש נירו ומקלקל:

י. אבנים גדולות שמצדדין אותן כמין מושב חלול ויושבים עליהם בשדות במקום המיוחד לבית הכסא מותר לצדדן ואף על גב דבנין עראי הוא לא גזרו ביה רבנן משום כבוד הבריות:

סימן שיג – טלטול דלת וחלון והמנעול בשבת, ובו י' סעיפים

א. פקק החלון כגון לוח או שאר כל דבר שסותמין בו החלון יכולים לסתמו אפילו אם אינו קשור ולא אמרינן דהוי כמוסיף על הבנין והוא שיחשוב עליו מערב שבת לסתמו בו וקנה שהתקינו להיות נועל בו אין צריך שיקשרנו בדלת ומכל מקום דמי לבנין יותר מפקק החלון ולא סגי במחשבה שיחשוב עליו מאתמול וצריך שיתקננו לכך לרש"י היינו שיתקננו לשם כלי שיהא ראוי לשום תשמיש שיהא ראוי להפך בו זיתים או לפצוע בו אגוזים ולרבינו תם אין צריך שיהא ראוי לדבר אחר אלא כיון שתקנו ועשה בו מעשה והכינו לכך סגי. הגה: ומיקרי על ידי כך כלי שמלאכתו להיתר ומותר לטלטלו כמו שנתבאר לעיל סימן ש"ח סעיף ב' (בית יוסף והרמב"ם). ונגר שהוא יתד שנועלים בו ותוחבין אותו באסקופה למטה ודומה טפי לבנין לא סגי בהכי ואין נועלים בו אלא אם כן יהא קשור וכיצד יהא קשור אם יש בראשו

שלחן ערוך

אורח חיים תקמה

גלוסטרא דהיינו שהוא עב באחד מהראשים וראוי לכתוב בו שדומה לכלי סגי אפילו אם קשור בחבל דק שאינו ראוי להיות ניטל בו ואפילו אם אינו קשור בדלת עצמו אלא בבריה הדלת ואפילו אם החבל ארוך ואינו תלוי כלל באויר אלא כולו מונח בארץ ואם אין בראשו גלוסטרא אם הוא קשור בדלת עצמה סגי אפילו בחבל דק שאינו ראוי לינטל בו ואפילו כולו מונח בארץ ואם אינו קשור בדלת אלא בבריה צריך שיהא הקשר אמיץ שיהא ראוי לינטל בו ואפילו הכי אין צריך שיהא תלוי אלא אפילו כולו מונח בארץ מותר שאין אסור אלא כששומטו ומניחו בקרן זוית :

ב. כל נגר שאמרנו מיירי שהאסקופה גבוה וכשנועץ אותו במפתן אינו נוקב בארץ אבל אם נפחתה האסקופה בענין שכשמכניס הנגר בחור נוקב תחתיו בארץ הוי בנין ואסור לנעול בו :

ג. רחבה שאחורי הבתים שאין נכנסים ויוצאים בה תדיר אם עשה דלת לפתחה או שתולה בה מחצלת של קנים וכן פרצה שגדרה בקוצים כעין דלת אם יש להם ציר (פירוש ציר נוקבין הדלת וקובעים בו עץ חד כדי להכניסו בארץ לחזור לכאן ולכאן) או אפילו אין להם עתה ציר אלא שהיה להם ציר נועלים בהם אפילו הם נגררים בארץ רק שקשרם ותלאם

תקמו שלחן ערוך אורח חיים

לנעול בהם ולא חשיב כבונה שניכר בהם שהוא דלת כיון שהיה להם ציר. הגה: וכל שכן אם יש בהם ציר עדיין ובלבד שלא יחזיר הציר למקומו כדרך שיתבאר לקמן סימן תקי"ט (בית יוסף). אבל אם אין להם ציר ולא היה להם ציר אין נועלים בהם אלא אם כן היו גבוהים מן הארץ ופתח העשוי לכניסה ויציאה תדיר נועלים בו אפילו לא היה לו ציר מעולם והוא נגרר:

ד. דלת העשוי מלוח אחד או שאין לה אסקופה התחתונה וכשפותחים שומטין אותה ועוקרים אותה אין נועלים בה אפילו יש לה ציר. הגה: אבל דלת העשויה מקרשים הרבה שרי אף על פי ששומטים אותה כשפותחה אם יש לה אסקופה והוא הדין במקום שנועלים בקרשים הרבה ויש חקיקה למעלה ולמטה שמכניס בהם הקרשים שדינם כדלת הואיל ואינן לוח אחד בכל הדלת (בית יוסף):

ה. שידה תיבה ומגדל שפתחיהן מן הצד ויש להם שני צירים אחד למעלה ואחד למטה אם יצא התחתון כולו ממקומו אסור להחזירו שמא יתקע אבל אם יצא מקצתו דוחקו עד שמחזירו למקומו כיון שהעליון נשאר במקומו בקל יכול להחזיר התחתון אבל כשיצא העליון אסור אפילו לדוחקו ולהחזירו למקומו:

שלחן ערוך

אורח חיים תקמז

ו. מטה של פרקים אסור להחזירה ולהדקה ואם תקע חייב חטאת ואם היא (דרכה להיות) רפויה מותר לכתחלה (ובלבד שלא יהדק) וכוס של פרקים מותר לפרקו ולהחזירו בשבת ויש מי שאומר שדין הכוס כדין המטה. הגה: ואם דרכו להיות מהודק אף על גב דעכשיו רפוי אסור (מיימוני פרק כ"ה והגסות אשירי וכל בו וכן נראה דברי הטור):

ז. קורה שנשברה מותר לסמכה בארוכות המטה שהם כלי לא כדי שתעלה דאם כן הוי ליה בונה אלא כדי שלא תרד יותר והוא שיהיו רפויים שיוכל ליטלם כשירצה אבל אם מהדקם שם אסור:

ח. ספסל שנשמט אחד מרגליו אסור להחזירו למקומו. ולהניח אותו צד השמוט על ספסל אחר יש מי שמחמיר לאסור (ועיין לעיל סימן ש"ח סעיף ט"ז):

ט. התוקע עץ בעץ בין שתקע במסמר בין שתקע בעץ עצמו עד שנתאחד הרי זה תולדת בונה:

י. חצר שנתקלקלה במימי גשמים יכול לזרות בה תבן ולא חשיב כמוסיף על הבנין ובלבד שישנה שלא יזרה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי הקופה

תקומה שלחן ערוך אורח חיים

שיהפכנה ויביא תבן על שוליה דהיינו על ידי
שינוי אבל ביד אסור:

סימן שיד – דברים האסורים משום בנין וסתירה בשבת, ובו י"ב סעיפים

א. אין בנין וסתירה בכלים והני מילי שאינו בנין ממש
כגון חבית. הגה: שאינה מחזקת ארבעים סאה (תרומת הדשן
סימן ס"ה). שנשברה ודיבק שבריה בזפת יכול לשברה
ליקח מה שבתוכה ובלבד שלא יכוין לנקבה נקב
יפה שיהיה לה לפתח דאם כן הוה ליה מתקן מנא
אבל אם היא שלמה אסור לשברה אפילו בענין
שאינו עושה כלי ואפילו נקב בעלמא אסור לנקוב
בה מחדש ואפילו יש בה נקב חדש אם להרחיבו
אסור. הגה: ובלבד שיתכוין לכך (מכלכי פרק חבית). ואם היה
סכין תקוע מערב שבת בחבית מותר להוציאו
ולהכניסו שהרי אינו מתכוין להוסיף. הגה: ודוקא
שהוציאו גם כן פעם אחת מבעוד יום אבל אם לא הוציאו
מבעוד יום אסור דהוי פסיק רישא דעושה נקב ופתח לחבית
(תרומת הדשן סימן ס"ז) כלי שנתרועע אם מותר ליטול ממנו חרס
עיין לעיל סימן ש"ח סעיף מ"ד:

ב. היה בה נקב ונסתם אם הוא למטה מן השמרים
אסור לפתחו דכיון שהוא למטה וכל כובד היין

שלחן ערוך

אורח חיים תקמט

עליו צריך סתימה מעליא וחשיב כפותח מחדש
למעלה מן השמרים מותר לפתחו:

ג. במקום נקב ישן נוקבין אפילו במקדח (פירוש כלי
מיוחד לנקוב) כגון שנשברה הברזא ויש אומרים
דלא שרי לנקוב נקב ישן אלא בחבית של חרס
שאין הסתימה מהודקת יפה אבל בחבית של עץ
שמהדקים מאד העץ שסותמים בה הנקב וחותכים
ראשו על דעת שלא להוציאו ודאי נראה שזה נקב
חדש ואסור:

ד. ברזא שבחבית ואין אדם יכול להוציאה מותר
ליקח ברזא אחרת ולהכות באותה ברזא לצורך
לשתות יין בשבת. הגה: ובלבד שלא יהיה הברזא
הראשון נגד השמרים כמו שכתוב סעיף ב' (בית יוסף בשם שבויל
לקט):

ה. מותר ליתן קנה חלול (בחבית או ברזא) להוציא יין
אף על פי שלא היה בו מעולם אבל ליתן עלה של
הדס בנקב שבחבית שהעלה עשוי כמרזב והיין זב
דרך שם לא דגזרינן שלא יתקן מרזב ליינו שיפול
היין לתוכו וילך למרחוק דכשלוקח העלה ומקפלו
כעין מרזב נראה כעושה מרזב ולא דמי לברזא או
קנה שאינו עושה בו שום מעשה. הגה: ויש מתירים
אפילו בעלה של הדס במקום שיש לו הרבה קטומים ואין
לחוש שמא יקטום (הרא"ש סוף פרק חבית וטור):

ו. מותר להתיז ראש החבית בסייף דלאו לפתח מכוין כיון שמסיר ראשה אבל לנקבה בצדה בין של חבית בין של מגופה אסור אפילו ברומח שעושה נקב גדול ואינו דומה לפתח דכיון דהוי מצדה ודאי לפתח מכוין וליקוב המגופה למעלה מותר דלאו לפתח מכוין שאין דרך לעשות פתח למעלה אלא נוטל כל המגופה :

ז. חותמות שבכלים כגון שידה תיבה ומגדל שהכיסוי שלהם קשור בהם בחבל יכול להתירו או לחתכו בסכין או להתיר קליעתו ודוקא כעין קשירת חבל וכיוצא בו אבל פותחת של עץ ושל מתכת אסור להפקיע ולשבר דבכלים נמי שייך בנין גמור וסתירה גמורה ומטעם זה אסור להסיר הציירים שקורים גונזי"ש שאחורי התיבות אם נאבד המפתח ויש מתירים בזו ושבירת פותחות של תיבות יש מתיר ויש אוסר ויש להתיר על ידי אינו יהודי :

ח. חותלות (פירוש מיני כלים) של תמרים וגרוגרות אם הכיסוי קשור בחבל מתיר וסותר שרשרות החבל וחותר אפילו בסכין ואפילו גופן של חותלות שכל זה כמו ששובר אגוזים או שקדים כדי ליטול האוכל שבהם :

ט. מותר להפקיע ולחתוך קשרי השפוד שקושרים בטלה או בעוף הצלויים :

שלחן ערוך

אורח חיים תקנא

י. חותמות שבקרקע כגון דלת של בור שקשור בו חבל יכול להתירו דלאו קשר של קיימא הוא שהרי עומד להתיר אבל לא מפקיע וחותר משום סתירה ודוקא כשעשוי לקיים על מנת שלא להסירו בשבת אבל אם אינו עשוי לקיים כלל מותר ומטעם זה מותר להתיר דף שמשימין אותו לפני התנור ושורקין אותו בטיט שאינו עשוי לקיום (ועיין לעיל סימן רנ"ט):

יא. אסור ליתן שיעה או שמן עב בנקב החבית לסתמו מפני שהוא ממרח (פירש הערוך סיכה משיחה טיחה מריחה שיעה ענין אחד הוא) אבל בשאר דברים דלית בה משום מירות, (הואיל ואין היין יוצא אז) (בית יוסף), מותר. ואם היה היין יוצא דרך הנקב אסור לסתמו ואפילו ליתן בו שום בדרך הערמה לומר שאינו מכויין אלא להצניעו שם ואם הוא תלמיד חכם מותר לו להערים בכך:

יב. סכין שהוא תחוב בכותל של עץ מבעוד יום אסור להוציאו בשבת כיון שהוא דבר מחובר אבל אם הוא תחוב בספסל וכן בכל דבר תלוש מותר להוציאו. הגה: ואם דצה ושלפה מבעוד יום אפילו בכותל שרי (בית יוסף):

סימן שמו – דברים האסורים משום אוהל בשבת, ובו י"ג סעיפים

א. אסור לעשות אוהל בשבת ויום טוב אפילו הוא עראי ודוקא גג אבל מחיצות מותר ואין מחיצה אסורה אלא אם כן נעשית להתיר סוכה או להתיר טלטול. הגה: אבל מחיצה הנעשית לצניעות בעלמא שרי (טור) ולכן מותר לתלות וילון לפני הפתח אף על פי שקבוע שם (אור זרוע בית יוסף) וכן פרוכת לפני ארון הקודש ובלבד שלא יעשה אהל בגג טפח (בית יוסף וכל בו) וכן מותר לעשות מחיצה לפני החמה או הצנה או בפני הנרות שלא יכבה אותן הרוח (מרדכי ריש פרק כירה) אבל אסור לעשות מחיצה בפני אור הנר כדי שישמש מטתו (דברי ענמו) וכן לפני ספרים כדי לשמש או לעשות צרכיו אם לא שהיה מבעוד יום טפח שאז מותר להוסיף עליה בשבת (מרדכי ריש פרק כירה):

ב. עצים שתוקעין ראשן האחד בדופן הספינה וכופפין ראשן השני בדופן השני של הספינה ופורסין מחצלת עליהם לצל אם יש ברחבן טפח או אפילו אין ברחבן טפח אם אין בין זה לזה ג' טפחים חשיבי כאהל ומותר לפרוס עליהם בשבת מחצלת דהוי ליה תוספת אהל עראי ושרי ומטעם זה מחצלת פרוסה כדי טפח מותר לפרוס שאר המחצלת בשבת וטפח שאמרו חוץ מן הכריכה:

שלחן ערוך

אורח חיים תקנ"ג

ג. מטה כשמעמידים אותה אסור להניח הרגלים תחלה ולהניח עליהם הקרשים אלא ישים הקרשים תחלה באויר ואחר כך הרגלים תחתיהם והני מילי כשהרגלים הם דפים מחוברים כמו דפני התיבה אבל רגלים של מטות שלנו וכן רגלי השלחן מותר בכל גוונא:

ד. מטה שהיא מסורגת (פירוש נארגת) בחבלים אם יש בין חבל לחבל ג' טפחים אסור לפרוס עליהם סדין משום דעביד אהלא וכן אסור לסלק בגד התחתון מעליה משום דקא סתר אהלא ואם היה עליה כר או כסת או בגד פרוס מערב שבת כשיעור טפח מותר לפרוס בשבת על כל המטה:

ה. כסא העשוי פרקים וכשרוצים לישב עליו פותחין אותו והעור נפתח וכשמסירים אותו סוגרים אותו והעור נכפל מותר לפתחו לכתחלה:

ו. כשמסדרים חביות זו על גבי זו אחת על גבי שתיים או חזו בידו העליונה ויסדר התחתונות תחתיה אבל לא יסדר התחתונות תחלה ויניח העליונה עליהן:

ז. מותר להניח ספר אחד מכאן ואחד מכאן ואחד על גביהן. הגה: הואיל ואין צריך לאויר שתחתיהן (טור ור"ן ר"ט

פרק תולין והמגיד פרק כ"ב):

תקנ"ד שלחן ערוך אורח חיים

ח. כל אהל משופע שאין בגגו טפח ולא בפחות מג' סמוך לגגו רוחב טפח הרי זה אהל עראי והעושה אותו לכתחלה בשבת פטור:

ט. משמרת שתולין אותה לצאת בה שמרים לסננן ומותחין פיה לכל צד חשוב עשיית אהל ואסור לנטותה:

י. טלית כפולה שהיו עליה חוטין שהיתה תלויה בהם מערב שבת מותר לנטותה ומותר לפרקה וכן הפרוכת:

יא. כילת חתנים שאין בגגה טפח ולא בפחות מג' סמוך לגגה רוחב טפח הואיל שהיא מתוקנת לכך מותר לנטותה ומותר לפרקה והוא שלא תהא משולשלת מעל המטה טפח:

יב. הנוטה פרוכת וכיוצא בה צריך ליזהר שלא יעשה אהל בשעה שנוטה לפיכך אם היא פרוכת גדולה תולין אותה שנים אבל אחד אסור ואם היתה כילה שיש לה גג אין מותחין אותה ואפילו עשרה שאי אפשר שלא תגבה מעט מעל הארץ ותעשה אהל עראי:

יג. בגד ששוטחין על פי החבית לכסות לא ישטחנו על פני כולו משום אהל אלא יניח קצת ממנו מגולה

שלחן ערוך אורח חיים תקנה

והני מילי כשהכובא (פירוש כלי) חסרה טפח אבל
אם אינה חסרה טפח מותר דאין כאן אהל:

סימן שטז – צידה האסורה והמותרת בשבת, ושלא ישפשף הרוק, ובו י"ב סעיפים

א. הצד צפור דרור למגדל שהוא נצוד בו ושאר
צפרים וצבי לבית או לביכר שהם נצודים בו חייב
ואם אינו נצוד בו פטור אבל אסור:

ב. הצד צבי ישן או סומא חייב חיגר או חולה או זקן
פטור. הגה: המשסה כלב אחר חיה בשבת הוי צידה (כלבו).
ויש אומרים אף בחול אסור לצוד בכלבים משום מושב לצים
(אור זרוע):

ג. כל שבמינו נצוד חייב עליו אין במינו נצוד פטור
אבל אסור הלכך זבובים אף על פי שאין במינו
נצוד אסור לצודן. הגה: ולכן יש לזהר שלא לסגור
תיבה קטנה או לסתום כלים שזבובים בו בשבת דהוי פסיק
רישיה שיצודו שם (בה"ט ומרדכי סוף פרק כירה ואגור). ויש מקילין
במקום שאם יפתח הכלי ליטלם משם יברחו (טור):

ד. פורסין מחצלת על גבי הכוורת (מקום שמתכנסים בו
הדבורים לעשות דבש) ובלבד שלא יכוין לצוד וגם

תקנו שלחן ערוך אורח חיים

הוא בענין שאינו מוכרח שיהיו נצודים כי היכי
דלא להוי פסיק רישיה:

ה. צבי שנכנס לתוך הבית ונעל אחד בפניו חייב נעלו
שנים פטורים אין אחד יכול לנעול ונעלו שנים
חייבים. הגה: ואם הפתח כבר מגופף מותר לנעלה במנעול
(ר"ן פרק האורג והמגיד פרק י')

ו. ישב אחד על הפתח ומלאו יכול השני לישוב בצדו
ואפילו אם עמד הראשון והלך לו השני פטור
ומותר והראשון חייב:

ז. הצד נחשים בשבת או שאר רמשים המזיקים אם
לרפואה חייב ואם בשביל שלא ישכנו מותר:

ח. שמונה שרצים האמורים בתורה הצדן חייב
והחובל בהם אף על פי שלא יצא מהם דם אלא
נצרר תחת העור חייב ושאר שרצים אינו חייב
החובל בהם אלא אם כן יצא מהם דם והצדן
לצורך חייב שלא לצורך או סתם פטור אבל אסור
ולהרמב"ם חייב:

ט. פרעוש הנקרא ברגו"ת בלשון ערב אסור לצודו
אלא אם כן הוא על בשרו ועוקצו ואסור להורגו.
הגה: ואף לא ימללנו בידו שמא יהרגנו אלא יטלנו בידו
ויזרקנו (רבינו יוחס נתיב י"ב חלק י'). אבל כנה מותר להרגה

שלתן ערוך אורח חיים תקנו

והמפלה בגדיו מכנים לא יהרגם אלא מוללן בידו
וזורקן אבל המפלה ראשו מותר להרגם:

י. כל חיה ורמש שהם נושכים וממיתים ודאי נהרגים
בשבת אפילו אין רצין אחריו ושאר מזיקין כגון
נחש ועקרב מקום שאינם ממיתין אם רצין אחריו
מותר להרגם ואם לאו אסור אבל מותר לדורסם
לפי תומו ואפילו במתכוין אלא שמראה עצמו
כאלו אינו מתכוין:

יא. לא ישפשה ברגליו רוק על גבי קרקע משום משה
גומות אבל מותר לדרסו לפי תומו שאינו מתכוין
למרח ולהשוות גומות ואף על גב דממילא ממרח
הוא כי לא מכוין שרי משום מאיסותא:

יב. חיה ועוף שברשותו מותר לצודן והוא שלא
ימרודו אבל אם הם מורדים אסור לתפסם אפילו
בהצר אם החצר גדול שאם לא גדלו בין בני אדם
היו צריכים מצודה. הגה: ויש אומרים דאסור לצוד חיה
ועוף שברשותו ואם צדן פטור (הגהות אלפסי) אבל פרה וסוס וכל
שכן שאר חיה ועוף שמרדו אם צדן חייב חטאת וכן עיקר
(המגיד פרק י'). חתול דינה כשאר חיה ואסור לתפסה בשבת)

(הגהות אלפסי):

סימן שיז – דין קשירה ועניבה בשבת, ובו ז' סעיפים

א. הקושר קשר של קיימא והוא מעשה אומן חייב כגון קשר הגמלים וקשר הספנים וקשרי רצועות מנעל וסנדל שקושרים הרצענים בשעת עשייתן וכן כל כיוצא בזה אבל הקושר קשר של קיימא ואינו מעשה אומן פטור. הגה: ויש חולקים שסבירא להו דכל קשר של קיימא אפילו של הדיוט חייבין עליו (כס"י והלא"ה ורבינו ירוחם וטור) ויש אומרים שכל קשר שאינו עשוי להתיר באותו יום עצמו מקרי של קיימא (כל בו והגהות מנימוני פרק י') ויש מקילין לומר דעד שבעה ימים לא מקרי של קיימא (טור ומרדכי) (ועיין לעיל סימן שי"ד סעיף י'). וקשר שאינו של קיימא ואינו מעשה אומן מותר לקשרו לכתחלה. הגה: וכן לענין התרתו דינו כמו לענין קשירתו (טור). כיצד נפסקה לו רצועה וקשרה נפסק החבל וקשרו או שקשר חבל בדלי או שקשר רסן בהמה הרי זה פטור וכן כל כיוצא באלו הקשרים שהם מעשה הדיוט וכל אדם קושר אותם לקיימא. וכל קשר שאינו של קיימא אם קשרו קשר אומן הרי זה אסור ולצורך מצוה כגון שקושר למדוד אחד משעורי התורה מותר לקשור קשר שאינו של קיימא. הגה: ויש אומרים דיש ליזהר שלא להתיר שום קשר שהוא שני קשרים זה על זה

שלחן ערוך

אורח חיים תקנט

דאין אנו בקיאים איזה מקרי קשר של אומן דאפילו בשאינו של קיימא אסור לקשרו והוא הדין להתירו וכן נוהגין (הגהות אלפסי פרק אלו קשרים) ומכל מקום נראה דבמקום צערא אין לחוש ומותר להתירו דאינו אלא איסור דרבנן ובמקום צער לא גזרו והא דבעינן ב' קשרים זה על זה היינו כשקושר ב' דברים ביחד אבל אם עשה קשר בראש אחד של חוט או משיחה דינו כשני קשרים (סמ"ג):

ב. נשמטו לו רצועות מנעל וסנדל או שנשמט רוב הרגל מותר להחזיר הרצועות למקומן ובלבד שלא יקשור. הגה: ודוקא שיוכל להחזירו בלא טורח אבל אם צריך טורח לזה אסור דחיישינן שמא יקשור (תוספות וסכ"ט פרק במה טומנין):

ג. מתירין בית הצואר מקשר שקשרו כובס שאינו קשר של קיימא אבל אין פותחין אותו מחדש דמתקן מנא הוא. הגה: אפילו כבר נפתח רק שחזר האומן וקשרו או תפרו ביחד כדרך שהאומנים עושין (רבינו ירוחם חלק י"ד) ולכן אסור לנתק או לחתוך זוג של מנעלים התפורים יחד כדרך שהאומנים עושין אף על גב דהתפירה אינה של קיימא דאין חילוק בתפירה בין של קיימא לאינה של קיימא (הגהות מרדכי פרק במה טומנין) ויש מתירין בתפירה שאינה של קיימא ואין להתיר בפני עם הארץ (בית יוסף):

תקם שלחן ערוך אורח חיים

ד. קושרין דלי במשיחה או באבנט וכיוצא בו אבל לא בחבל והני מילי בדליים הקבועים בבור אבל דליים שלנו שאינם קבועים בבור אינו קשר של קיימא:

ה. עניבה מותר דלאו קשר הוא. הגה: ואפילו אם עשה קשר אחד למטה נוהגין בו היתר (מגור):

ו. קושרים חבל בפני הפרה בשביל שלא תצא אפילו בב' ראשי הפתח ולא חיישינן שמא יתיר ראש האחד ויוציאנה דרך שם ויניח ראש השני קשור:

ז. מטלטלין חבל של גרדי (פירוש אורג) לקשרו באבוס ובפרה ולא חיישינן שמא יתיר ראש האחד ויניח ראש השני קיים אבל חבל דעלמא לא והני מילי לקשרו באבוס ופרה אבל אם היה קשור באבוס ורוצה לקשרו בפרה או אם היה קשור בפרה ורוצה לקשרו באבוס מותר בכל חבל:

סימן שיח – דין המבשל בשבת, ובו י"ט סעיפים

א. המבשל בשבת (או שעשה אחת משאר מלאכות) (טור) במזיד אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד ובשוגג אסור בו ביום גם לאחרים ולערב מותר גם לו מיד (ואם אמר לאינו יהודי לעשות לו מלאכה בשבת עיין לעיל סימן ש"ז סעיף כ'):

שלתן ערוך אורח חיים תקסא

ב. השוחט בשבת לחולה בין שחלה מאתמול בין שחלה היום מותר הבריא לאכול ממנו חי (בשבת) אבל המבשל (או עשה שאר מלאכה) לחולה אסור (בשבת) לבריא או לחולה שאין בו סכנה דחיישינן שמא ירבה בשבילו. הגה: ואפילו בישל על ידי אינו יהודי אסור בשבת (תוספות פרק קמא דגיטין ור"ן פרק אין מעמידין) ואם קצץ פירות מן המחובר לחולה בשבת אפילו היה חולה מבעוד יום אסור לבריא בשבת משום שגדל והולך בשבת ויש בו משום מוקצה (בית יוסף בשם אורחות חיים):

ג. כשם שאסור לבשל באור כך אסור לבשל בתולדת האור כגון ליתן ביצה בצד קדרה או לשברה על סודר שהוחם באור כדי שתצלה ואפילו בתולדת חמה כגון בסודר שהוחם בחמה אסור גזירה אטו תולדת האור וכן אסור להטמינה בחול או באבק דרכים שהוחמו מכח חמה אבל בחמה עצמה כגון ליתן ביצה בחמה או ליתן מים בחמה כדי שיחמו מותר:

ד. תבשיל שנתבשל כל צרכו יש בו משום בשול אם נצטנן. הגה: ויש אומרים דוקא אם מצטמק ויפה לו (רבינו ירוחם חלק ג'). ואם לא נתבשל כל צרכו ואפילו נתבשל כמאכל בן דרוסאי שייך בו בשול אפילו בעודו רותח והני מילי שיש בו בשול אחר בשול בתבשיל שיש בו מרק אבל דבר שנתבשל כבר והוא יבש

תקסב שלחן ערוך אורח חיים

מותר לשרותו בחמין בשבת ואם הוא דבר יבש
שלא נתבשל מלפני השבת אין שורין אותו בחמין
בשבת אבל מדיחים אותו בחמין בשבת חוץ מן
המליח הישן ומן הדג שנקרא קולייס האספנין
שאינם צריכים בשול אלא מעט והדחתן היא גמר
מלאכתן. הגה: והוא הדין כל דבר קשה שאינו ראוי לאכול
כלל בלא שרייה דאסור לשרותו בשבת דהוי גמר מלאכה
(סגסות מרדכי):

ה. יש מי שאומר דדבר שנאפה או נצלה אם בשלו
אחר כך במשקה יש בו משום בשול ואסור ליתן
פת אפילו בכלי שני שהיד סולדת בו ויש מתירין.
הגה: בכלי שני ויש מקילין אפילו בכלי ראשון ונהגו ליזהר
לכתחלה שלא ליתן פת אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת
בו:

ו. כלי שיש בו דבר חם שהיד סולדת בו מותר
להניחו בשבת על גבי קדירה הטמונה כדי
שישמור חומו ולא יצטנן ויכול לטוח פיו בבצק אם
יש לו בצק שנלוש מאתמול אבל אין מניחין כלי
שיש בו דבר שאינו חם כל כך על גבי קדירה
שהיא חמה כל כך שהעליון יכול להתחמם מחומה
עד שתהא היד סולדת בו:

ז. יש מפרשים דהא דשרי להניח כלי שיש בו דבר
חם על גבי קדירה הטמונה אפילו כלי התחתון על

שלחן ערוך

אורח חיים תקסג

האש שרי ויש מפרשים שאם כלי התחתון על האש לעולם אסור:

ח. להניח דבר קר שנתבשל כל צרכו על גבי מיחם שעל האש יש אומרים שדינו כמניחו כנגד המדורה וכל דבר שמותר להניחו כנגד המדורה במקום שהיד סולדת בו כגון שיבש מותר להניחו על גבי מיחם שעל גבי האש ויש אומרים דהוי כמניח על גבי כירה לכתחלה ואסור אפילו אם נתבשל כל צרכו ואפילו אם מצטמק ורע לו ואפילו אם נותנו שם לשמור חומו וראשון נראה עיקר ומכל מקום אם הוא תבשיל שיש בו רוטב ומצטמק ויפה לו אסור לדברי הכל:

ט. כלי ראשון (פירוש הכלי שמשתמש בו על האש) אפילו לאחר שהעבירוהו מעל האש מבשל כל זמן שהיד סולדת בו לפיכך אסור ליתן לתוכו תבלין אבל מלח מותר ליתן לתוכו כיון שהעבירו מעל האש דצריכא מלחא בישולא כבשרא דתורא ויש מי שאוסר לתת לתוך כלי זה בשר מלוח אפילו הוא של שור. הגה: ונראה לי דבלא מלוח נמי אסור אלא דנקט מלוח דבלאו הכי אסור משום דם שבו ויש אוסרים לתת מלח אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו והמחמיר תבוא עליו ברכה (תוספות ומרדכי פרק כירה) ואם עבר ונתן מלח אפילו

תקסד שלחן ערוך אורח חיים

בכלי ראשון אפילו הוא על האש שעבד איסורא מותר
המאכל דהמלח בטל על גבי המאכל (בית יוסף בשם שו"ת סלקט) :

י. אסור ליתן תבלין בקערה ולערות עליהן מכלי
ראשון:

יא. אמבטי (פירוש כלי שרוחץ בו) של מרחץ שהיא מלאה
מים חמין (אף על פי שהיא כלי שני) (תוספות ורא"ש וטור) אין
נותנין לה מים צונן שהרי מחממן הרבה אבל נותן
הוא ממים חמין שבזה האמבטי לתוך אמבטי אחר
של צונן:

יב. מיחם שפינה ממנו מים חמין מותר ליתן לתוכו
מים צונן (מרובים) כדי להפשירן ומותר לצוק מים
חמין לתוך מים צונן או צונן לתוך חמין והוא שלא
יהיו בכלי ראשון מפני שמתחממין הרבה. הגה: ואם
המים מרובים כל כך שאי אפשר שיתבשלו רק שיפיגו צנתן
אפילו בכלי ראשון שרי רק שלא יהיה על האש (טור) :

יג. מותר ליתן קיתון של מים או של שאר משקים
בכלי שני שיש בו מים חמין אבל בכלי ראשון
אסור:

יד. מותר ליתן קיתון של מים או שאר משקים כנגד
האש להפיג צנתן ובלבד שיתנם רחוק מהאש בענין
שאינו יכול להתחמם באותו מקום עד שתהא היד
סולדת (פירוש מתחממת ונכוית) בו דהיינו מקום

שלתן ערוך אורח חיים תקסה

שכריסו של תינוק נכוית בו אבל אסור לקרבו אל האש במקום שיכול להתחמם שתהא היד סולדת בו ואפילו להניח בו שעה קטנה שתפיג צנתו אסור כיון שיכול להתבשל שם. הגה: והוא הדין בפירות או שאר דברים הנאכלים כמות שהן חיינן (מרדכי פרק כירה ועיין לעיל סוף סימן כנ"ד):

טו. דבר שנתבשל כל צרכו והוא יבש שאין בו מרק מותר להניחו כנגד המדורה אפילו במקום שהיד סולדת בו. הגה: ואפילו נצטנן כבר אבל אם הוא רותח אפילו בדבר שיש בו מרק מותר ויש מקילין לומר דכל שאין נותנו על גבי האש או הכירה ממש רק סמוך לו אפילו נצטנן מותר (המגיד פרק כ"ו) ונהגו להקל בזה אם לא נצטנן לגמרי וכמו שכתבתי לעיל סימן רנ"ג:

טז. מותר ליתן אינפאנדא כנגד האש במקום שהיד סולדת ואף על פי שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח. הגה: וכל שכן קדירה שיש בה רוטב שנקרש שכשהשומן נימוח אינו בעין דשרי (כזי ירוחם חלק ג') ויש מחמירין (כ"ן פרק זמא טומנין) ונהגו להחמיר מיהו במקום צורך יש לסמוך אסברא ראשונה:

יז. אסור ליתן צונן (על המיחם) אפילו להפשיר כל שהמיחם חם כל כך שאילו היה מניחו שם הרבה היה בא לידי בישול דהיינו שיהיה יד סולדת בו

תקסו שלחן ערוך אורח חיים

שדין מניח על גבי מיחם כדין מניח כנגד המדורה
ואם אינו הם כל כך מותר :

יח. האלפס והקדירה שהעבירן מרותחין מעל גבי
האור אם לא נתבשל כל צרכו אין מוציאין בכף
מהם שנמצא מגיס ואיכא משום מבשל ואם
נתבשל כל צרכו מותר אבל צמר ליורה אף על פי
שקלט העין אסור להגיס בו (פירוש לנענע אותו בכף).
הגה: ולכתחלה יש לזוהר אף בקדירה בכל ענין (פסקי מהרי"ו) :

יט. אסור לטוח שמן ושום על הצלי בעודו כנגד
המדורה אפילו נצלה הצלי מבעוד יום דמכל
מקום יתבשל השום והשמן :

סימן שיט – דין הבורר בשבת, ובו י"ז סעיפים

א. הבורר אוכל מתוך פסולת או שהיו לפניו שני מיני
אוכלים ובורר מין ממין אחר בנפה ובכברה חייב
בקנון ובתמחוי פטור אבל אסור ואם בירר בידו
כדי לאכול לאלתר מותר. הגה: וכל מה שבורר לצורך
אותה סעודה שמיסב בה מיד מקרי לאלתר (המגיד פרק ח' ורבינו
ירוחם נתיב י"ב חלק ח' ובית יוסף, וטור, ורא"ש) ואפילו אחרים אוכלים
עמו שרי (תוספות פרק כלל גדול) ולכן מותר לברור הירק שקורין
שלאטין מן העלין המעופשין שבו כל מה שצריך לאכול
באותה סעודה (בית יוסף סימן עכ"א) :

שלתן ערוך אורח חיים תקסז

ב. הבורר אוכל מתוך הפסולת בידו להניחו אפילו לבו ביום נעשה כבורר לאוצר וחייב:

ג. היו לפניו שני מיני אוכלים מעורבים בורר אחד מאחד ומניח (השני כדי) לאכול מיד. הגה: ושני מיני דגים מיקרי שני מיני אוכלים ואסור לבורר אחד מחבירו אלא בידו כדי לאכלן מיד אף על פי שהחתיכות גדולות וכל אחת נכרת בפני עצמה אבל כל שהוא מין אחד אף על פי שבורר חתיכות גדולות מתוך קטנות לא מיקרי ברירה ואפילו היו שני מינים ובורר משניהם ביחד הגדולות מתוך הקטנות או להיפך שרי הואיל ואינו בורר מין אחד מתוך חבירו (פרומת סדקן סימן כ"ז). ואם בירר והניח לאחר זמן אפילו לבו ביום כגון שבירר שחרית לאכול בין הערבים חייב:

ד. הבורר פסולת מתוך אוכל אפילו בידו אחת חייב. הגה: ואפילו האוכל מרובה ויש יותר טורח בברירת האוכל אפילו הכי לא יברר הפסולת אפילו כדי לאכול לאלתר (נ"ת יוסף):

ה. הבורר תורמוסין מתוך פסולת שלהם חייב מפני שהפסולת שלהם ממתקת אותם כשישלקו אותו עמהם ונמצא כבורר פסולת מתוך אוכל וחייב:

ו. אין מוללין מלילות אלא מולל בשינוי מעט בראשי אצבעותיו. הגה: ואף על פי שמפרק האוכל מתוך השבלים

תקסח שלחן ערוך אורח חיים

הואיל ואינו מפרק רק כלאחר יד כדי לאכול שרי ויש מחמירין (מכ"מ ור"ן פרק קמ"א דיוס טוב) ולכן אסור לפרק האגוזים לזים או אגוזים גדולים מתוך קליפתן הירוקה (מהר"ל) וטוב להחמיר מאחר דיכול לאכלן כך בלא פירוק:

ז. **היו לו מלילות מערב שבת לא ינפה בקנון** (ופירש רש"י כלי שראשו אחד רחב והשני עשוי כמין מרזב ונותנין הקטניות בראשו הרחב ומנענע האוכל ומתגלגל דרך המרזב והפסולת נשאר בכלי) **ותמחוי** (פירוש קערה גדולה) **ולא בשתי ידיו אלא מנפה בידו אחת בכל כחו**:

ח. **אין שורין את הכרשינין** (פירש הערוך ויצ"ה בלע"ז) **דהיינו שמציף מים עליהם בכלי כדי להסיר הפסולת ולא שפין אותן ביד כדי להסיר הפסולת** **דהוה ליה כבורר אבל נותנן בכברה אף על פי שנופל הפסולת דרך נקבי הכברה**:

ט. **משמרת אפילו תלויה מערב שבת אסור ליתן בה שמרים אבל אם נתן בה שמרים מערב שבת מותר ליתן עליהם מים כדי שיחזרו צלולים לזוב**:

י. **יין או מים שהם צלולים מותר לסנן במשמרת**. הגה: ואף על פי שיש בו קסמין דקין הואיל וראויין לשתות בלאו הכי (סמ"ג). **אבל בסודר מים אסור משום ליבון ייין ושאר משקין מותר ואם הם עכורים בין מים בין יין אסור לסנן ולהרמב"ם במשמרת אסור**

שלתן ערוך אורח חיים תקסט

ואפילו מים ויין צלולים ואפילו בסודרים לא
התירו אלא בצלולין אבל לא בעכורים ויין מגתו
כל זמן שהוא תוסס (פירוש שנראה כרותח) טורף
חבית בשמריה ונותן לתוך הסודר :

יא. כשמסננין היין בסודר צריך לזוהר שלא יעשה
גומא (בסודר) לקבל היין משום שינוי :

יב. כל מקום שמותר לסנן יין בסודר מותר לסננו
בכפיפה מצרית (פירוש קופה שעושין מן הגומא וממיני
ערבה) ויזהר שלא יגביה הכפיפה משולי הכלי טפח
משום שינוי :

יג. כלי שמעריין (פירוש שמריקין) בו יין מהחבית לא יתן
בפיו קשין וקסמין בחזקה שאין לך מסננת גדולה
מזה :

יד. מותר לערות בנחת מכלי לחבירו ובלבד שיזהר
שכשיפסוק הקילוח ומתחילים לירד נצוצות קטנות
הנשופות באחרונה מתוך הפסולת יפסיק ויניחם
עם השמרים שאם לא יעשה כן הני ניצוצות מוכחי
שהוא בורר. (מותר להגביה החבית על איזה דבר כדי
שיקלח ממנו היין היטב (רוקח הלכות יוס טוב ובית יוסף) :

טו. מסננת שנתן בה חרדל לסננו מותר ליתן בה ביצה
אף על פי שהחלמון יורד למטה עם החרדל
והחלבון נשאר למעלה :

טז. מים שיש בהם תולעים מותר לשתות על ידי מפה בשבת דלא שייך בורר ומשמר אלא במתקן הענין קודם אכילה או שתיה אבל אם בשעת שתיה מעכב את הפסולת שלא יכנס לתוך פיו אין זה מעיין מלאכה ומותר :

יז. המחביץ (פירוש שמוציא חמאה מן החלב) תולדת בורר הוא לפיכך אף על פי שנותנים שומשמים ואגוזים לדבש לא יחבצם בידו (עיין לקמן סימן ש"מ סעיף י"א).
הגה: הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק חייב משום זורה (מהרי"ל בשם אור זרוע וירושלמי פרק כלל גדול) :

סימן שכ – דיני סחיטה בשבת, ובו כ' סעיפים

א. זיתים וענבים אסור לסחטן (עיין לעיל סימן רנ"ב סעיף ה') ואם יצאו מעצמן אסורים אפילו לא היו עומדים אלא לאכילה ותותים ורמונים אסור לסחטן ואם יצאו מעצמן אם עומדים לאכילה מותר ואם עומדים למשקים אסור ושאר כל הפירות מותר לסחטן. הגה: ובמקום שנהגו לסחוט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג דינו כתותים ורמונים אבל אם נהגו לסחטו לרפואה לבדו אין לחוש (בית יוסף) וכל זה דוקא לסחוט אסור אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכל שכן בשאר דברים (בית יוסף בשם שבויל

שלחן ערוך

אורח חיים תקעא

לקט) ויש אוסרין למצוץ בפה מענבים וכיוצא בהם (הגהות מיימוני
פרק כ"א):

ב. זיתים וענבים שנתרסקו מערב שבת משקין
היוצאין מהם מותרין ואפילו אם לא נתרסקו מערב
שבת אם יש יין בגיגית שהענבים בתוכה אף על פי
שהענבים מתבקעים בשבת בגיגית מותר לשתותו
בשבת שכל יין היוצא מהענבים מתבטל ביין
שבגיגית:

ג. חרצנים וזגים שנתן עליהם מים לעשות תמד מותר
למשוך מהם ולשתותם ואפילו לא נתן מים והיין
מתמצה וזב מאליו מותר לשתותו:

ד. מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה
תבשיל כדי לתקן האוכל דהוה ליה משקה הבא
לאוכל וכאוכל דמי אבל אם אין בה תבשיל אסור:
ה. יש מי שאומר דהוא הדין לבוסר שמותר לסחטו
לתוך האוכל ורבינו תם אוסר בבוסר (הואיל ואינו
ראוי לאכול) (טור):

ו. מותר לסחוט לימוני"ש:

ז. לסחוט כבשים (פירוש פירות ומיני ירקות המונחים
בחומץ ובמלח כדי שלא ירקבו) ושלקות אם לגופם
שאינן צריך למים ואינו סוחטן אלא לתקנם לאכילה
אפילו סוחט לתוך קערה שאין בה אוכל מותר ואם

תקעב שלחן ערוך אורח חיים

צריך למימיהן מותר לסחוט לתוך קדירה שיש בה אוכל אבל אם אין בה אוכל אסור ולרבינו חננאל כל שהוא צריך למימיהן חייב חטאת אפילו סחט לקדירה שיש בה אוכל. (ולדבריו הסוחט אשכול לקדירה נמי אסור) (טור):

ח. הסוחט דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן:

ט. השלג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיזובו מימיו אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו ואינו חושש וכן אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים:

י. מותר לשבר הקרח כדי ליטול מים מתחתיו:

יא. צריך ליזהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא מרסק:

יב. יש ליזהר שלא ישפשף ידיו במלח:

יג. דורס שלג ברגליו ואינו חושש:

יד. הר"מ מרוטנבורג מתיר להטיל מי רגלים בשלג והרא"ש היה נזהר:

טו. אסור לפרוס סודר על פי החבית וליתן על גבי הכלי שדולים בו שמא יבא לידי סחיטה אבל בגד

שלחן ערוך

אורח חיים תקעג

העשוי לפרוס עליו מותר שאינו חושש עליו
לסחטו:

טז. אסור להדק מוכין בפי פך שיש משקין משום
סחיטה:

יז. ספוג אין מקנחין בו אלא אם כן יש בו בית אחיזה
גזירה שמא יסחוט:

יח. חבית שפקקו בפקק של פשתן לסתום נקב
שבדופנה שמוציאין בו היין יש מי שמתיר אף על
פי שאי אפשר שלא יסחוט והוא שלא יהא תחתיו
כלי דכיון שאינו נהנה בסחיטה זו הוי פסיק רישא
(פירוש איסור נמשך בהכרח מדבר מה כמו המות הנמשך
בהכרח מהתזת הראש) דלא ניחא ליה ומותר וחלקו
עליו ואמרו דאף על גב דלא ניחא ליה כיון דפסיק
רישא הוא אסור והעולם נוהגים היתר בדבר ויש
ללמד עליהם זכות דכיון שהברזא ארוכה חוץ
לנעורת ואין יד מגעת לנעורת מותר מידי דהוי
אספוג (פירש הערוך ספוג הוא על ראש דג אחד גדול
שבים ובשעה שמרים ראשו להסתכל בעולם יורד אותו
הספוג על עיניו ואינו רואה כלום ולולי זה לא היתה ספינה
נצולת מפניו) שיש לו בית אחיזה ולפי שאין טענה זו
חזקה ויש לגמגם בה טוב להנהיגם שלא יהא כלי
תחת החבית בשעה שפוקקים הנקב (ועיין לעיל סימן
ש"א עוד מדיני סחיטה):

תקעד שלחן ערוך אורח חיים

יט. ליתן כרכום בתבשיל מותר ואין לחוש לו משום צובע דאין צביעה באוכלין:

כ. יש מי שאומר שהאוכל תותים או שאר פירות הצובעים צריך ליזהר שלא יגע בידיו צבועות בבגדיו או במפה משום צובע אבל אם צובע פתו במשקה הפירות לית לן בה דאין צביעה באוכלין:

סימן שכא — דיני תולש בשבת, ודין טוחן, ודיני תיקוני מאכל או מעבד ולש, ובו י"ט סעיפים

א. חבילי פיאה אזוב וקורנית (פירוש מין עשב) הכניסן לעצים אין מסתפקין מהם הכניסן למאכל בהמה קוטם ואוכל ביד אבל לא בכלי ומולל בראשי אצבעותיו:

ב. אין עושין מי מלח הרבה ביחד לתת לתוך הכבשים משום דדמי לעיבוד אבל יכול לעשות ממנו מעט לתת לתוך התבשיל ואם נתן לתוכו שני שלישי מלח אסור לעשות ממנו אפילו מעט:

ג. אסור למלוח חתיכות צנן ד' או ה' ביחד מפני שנראה ככובש כבשים והכובש אסור מפני שהוא כמבשל אלא מטבל כל אחת לבדה ואוכלה אבל ביצים מותר למלחן:

שלתן ערוך אורח חיים תקעה

ד. יש מי שכתב שמותר לטבול כמה חתיכות צנון אחת אחת לבדה ולהניחם יחד לפניו כדי לאכלם מיד זו אחר זו:

ה. אסור למלוח בשר מבושל או ביצה מבושלת להניחה:

ו. אין למלוח ביחד הרבה פולים ועדשים שנתבשלו בקליפתן:

ז. מותר לדוך פלפלין אפילו הרבה יחד והוא שידוכם בקתא של סכין ובקערה:

ח. אין כותתין מלח במדוך של עץ אבל מרסק הוא ביד של סכין ובעץ הפרור ואינו חושש. הגה: ודוקא מלח הגס אבל מלח שהיה דק מתחלה ונתבשל ונעשה פתיתין מותר לחתכו בסכין כמו שחותך הפת (כל נ):

ט. מותר לחתוך בשר מבושל או צלי דק דק בסכין. הגה: אבל אסור לחתוך דק בשר חי לפני העופות דהואיל ואינן יכולין לאכלו בלא חתוך קמשוי ליה אוכל (תרומת הדשן סימן כ"ז ועיין לקמן סימן כ"ד):

י. אסור לגרור הגבינה בשבת במורג חרוץ בעל פיפיות שקורין ראלי"ו:

יא. מותר להשקות את התלוש כדי שלא יכמוש:

יב. המחתך הירק דק דק חייב משום טוחן. הגה: והוא הדין דאסור לחתוך גרוגרות וחרובים לפני זקנים (בית יוסף נ"ס

תקעו שלחן ערוך אורח חיים

מוספתא) ודוקא פירות וכדומה לזה אסור אבל מותר לפרר לחם לפני התרנגולים דהואיל וכבר נטחן אין לחוש דאין טוחן אחר טוחן (הגהות מיימוני פרק כ"א ומרדכי ור"ן פרק כלל גדול וסמ"ג) וכל זה לא מיירי אלא בחותך ומניח אבל אם לאכלו מיד הכל שרי מידי דהוי אבורר לאכול מיד דשרי (תשובת הרשב"א וסמ"ן פרק כלל גדול) כדלעיל סימן שי"ט:

יג. אסור לרדות חלות דבש מהכוורת (פירוש הקן שהדבורים עושים בו הדבש) מפני שדומה לתולש. הגה: ודוקא אם דבוקין בכוורת (המגיד פרק כ"א) אבל אם נתלשו מבעוד יום או שנתרסקו מבעוד יום והדבש צף בכוורת מותר לרדותו בשבת (בית יוסף):

יד. אין מגבלין (פירוש נתינת מים בקמח נקרא גיבול) קמח קלי הרבה שמא יבא ללוש קמח שאינו קלי ומותר לגבל את הקלי מעט מעט אבל תבואה שלא הביאה שליש שקלו אותה ואחר כך טחנו אותה טחינה גסה שהרי היא כחול והיא הנקראת שתיתא מותר לגבל ממנה בחומץ וכיוצא בו הרבה בבת אחת והוא שיהיה רך אבל קשה אסור מפני שנראה כלש (ואפילו ברך) צריך לשנות כיצד נותן את השתיתא ואחר כך נותן את החומץ:

טו. חרדל שלשו מערב שבת למחר יכול לערבו הן ביד הן בכלי ונותן לתוכו דבש ולא יטרוף לערבו (בכך) בכח, אלא מערבו מעט מעט:

שלחן ערוך

אורח חיים תקעז

טז. שחלים (פירוש שחלים בערבי תכ"א לשא"ר, ובלע"ז

קרישי"ן) שדכן מערב שבת למחר נותן יין וחומץ ולא יטרוף אלא מערב וכן שום שדכו מערב שבת למחר נותן פול וגריסין ולא יטרוף אלא מערב.

הגה: ויש אומרים דלא יערב בכף אלא ביד (אור זרוע ומרדכי סוף פרק תולין). ויש אומרים דהא דשרי לערב משקה

בחרדל דוקא שנתנו מבעוד יום אבל בשבת אסור לתת משקה בחרדל או בשום הכתושים משום לש.

הגה: ואם נותן האוכל תחלה ואחר כך החומץ או היין ומערבו באצבעו שרי דהוי שינוי כמו בשתיתא דלעיל וכן נוהגין להתיר על ידי שינוי ומקום שדרכו לעשות כך בחול יתן בשבת החומץ תחלה ואחר כך האוכל:

יז. מותר לעשות יינומלין שהוא יין ישן דבש ופלפלין מפני שהוא לשתיה ואין עושין אלונתית שהוא יין ישן ומים צלולים ושמן אפרסמון שהוא לרפואה:

יח. אין שורין את החלתית לא בפושרין ולא בצוננין שדרך לשרותו לרפואה אבל נותנו לתוך החומץ ומטבל בו פתו. היה שרוי מאתמול מותר לשתותו בשבת ואם שתה ממנו יום חמישי ויום ששי וצריך לשתות גם בשבת מותר שכך הוא דרך רפואתו לשתותו שבעה ימים זה אחר זה הילכך מותר לשרותו בצונן וליתנו בחמה מפני שהוא סכנה אם לא ישתה ממנו:

תקעה שלחן ערוך אורח חיים

יט. שום בוסר ומלילות שריסקן מערב שבת אם מחוסרים דיכה אסור לגמור דיכתן בשבת ואם אין מחוסרים אלא שחיקה מותר לגמור בשבת לפיכך מותר לגמור שחיקת הריפות בעץ פרור בקדירה בשבת אחר שמורידין אותה מעל האש. הגה: ומותר להחליק האוכל בשבת ולא הוי בזה משום ממחק הואיל ואפשר לאכלו בלא זה ומכל מקום המחמיר במאכל של תפוחים וכדומה שדרכו בכך תבוא עליו ברכה (מרדכי ריש פרק כלל גזירות). אסור לקלוף שומים ובצלים כשקולף להניח אבל לאכול לאלתר שרי (ועיין לעיל סימן שי"ט) (סמ"ג והגהות מיימוני פרק כ"ב ובית יוסף בשם סמ"ק ותרומת הדשן ורבינו ירוחם):

סימן שכב — דין נולד בשבת, ובו ו' סעיפים

- א. ביצה שנולדה בשבת אסורה אפילו לטלטלה ואפילו נתערבה באלף כולן אסורות ויכול לכוף עליה כלי שלא תשבר ובלבד שלא יגע בה:
- ב. שבת שלאחר יום טוב או לפניו נולדה בזה אסורה בזה:
- ג. פירות שנשרו מן האילן בשבת אסורים בו ביום ולערב מותרים מיד:
- ד. אוכלי בהמה אין בהם משום תיקון כלי לפיכך מותר לקטום אפילו בסכין קש או תבן ולחצוץ בו

שלחן ערוך אורח חיים תקעט

שיניו אבל קיסם שאינו אוכל בהמה אפילו ליטלו
כדי לחצוץ בו שיניו אסור:

ה. מותר לטלטל עצי בשמים להריח בהם ולהניף בהם
לחולה ומוללו להריח בו אחד קשים ואחד רכים:

ו. המחלק לבני ביתו מנות בשבת יכול להטיל גורל
לומר למי שיצא גורל פלוני יהיה חלק פלוני שלו
והוא שיהיו החלקים שוים ואינו עושה אלא כדי
להשוותם שלא להטיל קנאה ביניהם אבל עם
אחרים אסור כיון שמקפידין זה על זה יבואו לידי
מדה ומשקל אבל ליתן מנה גדולה כנגד מנה
קטנה ולהטיל גורל עליהם אפילו בבני ביתו ובחול
אסור משום קוביא ויש אומרים דעם בניו ובני
ביתו מותר להטיל גורל אפילו על מנה גדולה
כנגד מנה קטנה מפני שאין מקפידים. הגה: ואסור
להטיל גורל בשבת אפילו על ידי אינו יהודי (מסני"ס):

**סימן שכג — דיני השאלה וקנין צרכי
שבת והדחת הכלים ותיקונן וטבילתן
בשבת, ובו י' סעיפים**

א. מותר לומר לחבירו מלא לי כלי זה אפילו הוא
מיוחד למדה והני מילי כשנוטל הלוקח מדה של
מוכר ומוליכה לביתו ואין צריך לומר אם מביא

הלוקח מתוך ביתו ואומר לו מלא לי כלי זה אבל למדוד בכלי המיוחד למדה ולשפוך לתוך כליו של לוקח אסור. הגה: ויש מקילין לומר דכל שאינו מכוין למדה לגמרי שממעט או מוסיף מעט שרי (הגהות אשירי ומרדכי פרק אין לדין) וכן המנהג פשוט למדוד בכלי המיוחד למדה ולשפוך לכליו של לוקח ועוד יתבאר לך בסמוך טעם המקילין. דין הלואת שבת דינו כמו ביום טוב ועיין לקמן סימן תקל"ה ולעיל סימן ש"ז סעיף י"א:

ב. מותר לומר לחבירו מלא לי כלי זה ולמחר נמדוד אותו (אבל לא יאמר תן לי מדה פלוני) (טור):

ג. מותר לומר לחבירו תן לי ביצים ואגוזים במנין:
ד. מותר לומר לחנוני תן לי ד' ביצים וה' רמונים ובלבד שלא יזכיר לו שם דמים ולא סכום מדה ולא סכום מנין לומר הרי שיש לך בידי חמשים אגוזים תן לי חמשים אחרים והרי יש לך בידי **מאה**. הגה: וכן בסכום דמים אינו אסור אלא בכהאי גוונא שאומר תן לי בכך וכך דמים ויהיה לך בידי כך וכך אבל בלאו הכי שרי וכן בסכום מדה דוקא בכהאי גוונא אסור אבל בלאו הכי שרי ואף על גב דאסור להזכיר דמים כלל היינו בדבר שאין מקחו ידוע אבל בדבר שידוע רק שאומר לו כמה צריך שרי אם לא שמזכיר לו סכום (אור זרוע והגהות אשירי פרק אין לדין) ואף על גב שיש מחמירין בדבר זה כבר פשט המנהג במדינות אלו להקל וכסברא הנזכרת:

שלחן ערוך

אורח חיים תקפא

ה. המביא כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה כדרך חול אלא יביאם לפניו או על כתפו וכיוצא בזה שישנה מדרך חול אפילו אין בשינוי קלות במשא ואם אי אפשר לו לשנות כגון שזימן אורחים הרבה וצריך למהר להביאו לפניהם מותר ויש אומרים דלמעט בהילוך עדיף ויותר טוב להביאם בסל ובקופה בפעם אחת מלהביאם כל אחת ואחת בפני עצמה:

ו. מדיחים כלים לצורך היום כגון שנשאר לו עדיין סעודה לאכול אבל לאחר סעודה שלישית אין מדיחין וכלי שתיה מדיחין כל היום שכל היום ראוי לשתייה:

ז. מותר להטביל כלי חדש הטעון טבילה ויש אוסרים וירא שמים יצא את כולם ויתן הכלי לאינו יהודי במתנה ויחזור וישאלנו ממנו ואינו צריך טבילה. הגה: ואם הוא כלי שראוי למלאות בו מים ימלאנו מים מן המקום ועלתה לו טבילה (המגיד פרק ד' מהלכות יוס טוב והגהות מיימוני פרק כ"ג מהלכות שבת):

ח. כוס ששתה בו אינו יהודי מותר להדיחו לדברי הכל:

תקפב שלחן ערוך אורח חיים

ט. מותר לשפשף הכלים בכל דבר חוץ מכלי כסף בגרתקן שהוא שמרי יין כשנתייבשו ונתקשו מפני שהוא ממחק לכלי כסף שהוא רך :

י. אין חופפין כלים במלח לפי שהמלח נמחה כשחופף בחזקה :

סימן שכד – דיני הכנת מאכל לבהמה לשבת, ובו ט"ו סעיפים

א. אין כוברים התבן בכברה שיפול המוץ לארץ ולא יניחנו במקום גבוה כדי שירד המוץ אבל נוטל בכברה ונותן לתוך האבוס אף על פי שהמוץ נופל מאליו מותר כיון שאינו מכוין :

ב. לא ימדוד אדם שעורים לתת לפני בהמתו אלא משער באומד דעתו :

ג. אין גובלין מורסן לבהמה או לתרנגולים אבל נותנים בו מים ומעביר בו תרווד או מקל שתי וערב כיון שאינו ממרס בידו ולא מסבב התרווד או המקל מותר ומנערו מכלי אל כלי כדי שיתערב ומותר לערב המורסן כדרכו בכלי אחד ומחלק אותו בכלים הרבה ונותן לפני כל בהמה ובהמה ומערב בכלי אחד אפילו כור ואפילו כורים ויש אוסרים ליתן מים על גבי מורסן בשבת ולא אמרו שמוליך בו שתי וערב אלא כשהיו המים נתונים

שלחן ערוך

אורח חיים תקפג

עליו מבעוד יום (ועיין לעיל סימן שכ"א גבי שום וחרדל כיצד נוהגין):

ד. קשין של שבלים שקושרים בשנים או בשלשה מקומות מותר להתירן כדי שתאכל מהן הבהמה. הגה: ויש אומרים דלא שרי להתיר רק בקשר שאינו של קימא (הגהות אלפסי). אבל אסור לשפשף בהם בידים כדרך שעושים באוכלי בהמה כדי שיהיו נוחים לאכלם דשווי אוכל בדבר שאינו אוכל מותר לעשותו אוכל אבל מיטרח באוכלא בדבר שהוא ראוי לאכילה לא טרחינן ביה להכשירו ולתקנו יותר:

ה. עצים שקצצן מן האילן ויש מאכילים אותם לבהמה בעודם לחים מתירין ומפספסין (לשון שפשוף) בהם להאכילם שאינם ראויים בלא שפשוף:

ו. מחתכין דלועין לפני בהמה והוא שנתלשו מאתמול:

ז. מחתכין נבלה לפני הכלבים אפילו נתנבלה היום בין שהיתה מסוכנת בין שהיתה בריאה והני מילי בנבלה הקשה שאי אפשר להם לאכלה בלא חתיכה אבל אם היתה ראויה להם בלא חתיכה לא

תקפר שלחן ערוך אורח חיים

דמיטרה במה שהוא ראוי לא טרחינן (ועיין לעיל סימן שכ"א אם מותר לחתכו דק דק לפני עופות):

ח. אין חותכין שחת (פירוש ירק של תבואה שנקצר טרם נתבשלה התבואה) וחרובין לפני הבהמה בין דקה בין גסה משום דבלא חיתוך נמי חזי לאכילה:

ט. אין אובסין את הגמל דהיינו שמאכילה בידו כל כך עד שמרחיבין בני מעיה כאבוס ולא דורסין דהיינו שדורס לו מאכל בגרונו למקום שאינו יכול להחזירו אבל מלעיטין. אין מאמירים את העגלים אבל מלעיטין. איזה המראה למקום שאינה יכולה להחזיר הלעטה למקום שהיא יכולה להחזיר. הגה: ודין תרנגולים ואווזים כדין עגלים (מהרי"ל):

י. מותר ליתן מאכל בפיהם של תרנגולים:

יא. אין נותנין מים ולא מזונות לפני דבורים ולא לפני יוני שובך ויוני עליה ולא לפני חזיר אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולים ויוני בייתות וכן לפני כלב שמזונותיו עליך:

יב. מותר להאכיל תולעת המשי:

יג. מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים מחוברים ולא חיישינן שמא יתלוש מהם אבל לא על גבי מוקצה מפני שאיסורו קל וחיישינן שמא יתן לה ממנו בידים ודוקא להעמידה על גביו ממש אבל לעמוד

שלתן ערוך אורח חיים תקפה

בפניה בענין שלא תוכל להטות אלא דרך שם
מותר :

יד. נוטלים מאכל מלפני חמור ונותנים לפני שור אבל
אין נוטלים מלפני שור ליתן לפני חמור מפני
שנמאס ברירי השור ואינו ראוי עוד לחמור. הגה:
ויש מחמירין גם כן בשאר מיני בהמות ליקח מלפני אחת
וליתן לפני אחרת שאינה מינה (מרדכי פרק תולין וסמ"ג וסה"ת) :

טו. אסור לגרוף האבוס לפני שור של פטם אפילו
אבוס של כלי גזירה אטו של קרקע דאתי לאשווי
גומות ואסור גם כן לסלק התבן מלפניו לצדדין :

סימן שבה — אינו יהודי שעשה מלאכה בעד ישראל, ובו ט"ז סעיפים

א. מותר לזמן עכו"ם בשבת ומותר ליתן מזונות לפניו
בחצר לאכלן ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו ודוקא
שהעכו"ם בחצר אבל אם עומד בחוץ ופשט ידו
לפנים שידוע הוא שיוציאנו או ליתן לו שאר
חפצים שדרך להוציא אסור אפילו אם עומד
בפנים אפילו אם החפצים של עכו"ם שהרואה אינו
יודע שהחפצים של עכו"ם. הגה: ואפילו ביחד לו
מקום מבעוד יום יש להחמיר (מרדכי פרק קמא בשבת) :

תקפו שלחן ערוך אורח חיים

ב. היכא דאיכא משום דרכי שלום או בעכו"ם אלם מותר לתת לו או לשלוח לו על ידי עכו"ם. והוא

הדין לצורך מצוה כגון להוציא חמץ מביתו בפסח (מרדכי):

ג. מותר להחליף משכון בשבת אם הוא מלבוש ויוציאנו דרך מלבוש כי אין זה משא ומתן וגם בישראל מותר בענין זה אם הישראל צריך ללבשו.

הגה: וטוב שהעכו"ם יקח המשכון עצמו ויניח אחר במקומו ולא יגע בו הישראל שלא יהא נראה כנושא ונותן (אגודה). ועיין לעיל סימן ש"ז בסופו מדין עכו"ם המביא בשבת איזה דבר אם מותר לקבלו:

ד. פת שאפה עכו"ם לעצמו בשבת יש אוסרים ויש מתירים ובשעת הדחק או לצורך מצוה כגון סעודת ברית מילה או לצורך ברכת המוציא יש לסמוך על המתירים. הגה: אבל אסור ליתן לו מעות מערב שבת ושיתן לו הפת בשבת דאז אדעתא דישראל קא עביד (רבינו ירוחם חלק א'):

ה. עכו"ם שצד דגים או ליקט פירות לעצמו אסורים לישראל ואפילו ספק אם לקטן או צדן היום אסורים בו ביום אבל לערב מותרים מיד אפילו אם ודאי לקטן וצדן היום:

ו. אם ליקט וצד בשביל ישראל או בשביל ישראל ועכו"ם צריך להמתין לערב בכדי שיעשו:

שלתן ערוך אורח חיים תקפו

ז. ספק אם ליקטן בשביל ישראל או שידוע שליקטן בשביל ישראל ואין ידוע אם נלקטו היום אם לאו אסורים בו ביום ולערב בכדי שיעשו ויש אומרים דלערב יד מותר מיד :

ח. דבר שאין בו חשש צידה ומחובר אלא שהובא מחוץ לתחום אם הביאו העכו"ם לעצמו מותר אפילו בו ביום ואם הביאו בשביל ישראל מותר לטלטל אפילו מי שהובא בשבילו אבל לאכול אסור בו ביום למי שהובא בשבילו ולערב בכדי שיעשו. הגה: ויש אומרים דאין הלילה עולה מן החשבון רק צריך להמתין ביום ראשון בכדי שיעשו (סמ"ק ומרדכי סוף פרק כל כתבי). ולאחרים מותר בו ביום ויש אומרים דלמי שהובא בשבילו מותר לערב מיד והא דשרי לישראל לטלטל אפילו כשהביאו העכו"ם לעצמו דוקא בתוך ד' אמות או בתוך העיר אם היא מוקפת חומה והוא שתהא מוקפת לדירה דהיינו שישבה ולבסוף הוקפה וסתם עיירות מוקפות לדירה וסתם מבצרים אינם מוקפים לדירה (ועיין לקמן סימן ת"א) :

ט. אם הוא ספק אם הובא מחוץ לתחום אסור ודוקא בעכו"ם שאינו שרוי עמו בעיר אבל עכו"ם השרוי עמו בעיר ופירות המצויים בעיר אין לחוש מספק ואפילו אם יש לעכו"ם שני בתים ואחד מהם בתוך

תקפה שלחן ערוך אורח חיים

התחום תולין להקל ומותר לאכול אפילו למי שהובא בשבילו:

י. עכו"ם שמילא מים לבהמתו מבור שהוא רשות היחיד לרשות הרבים מותר לישראל להשקות מהם בהמתו והוא שאין העכו"ם מכירו דליכא למיחש שמא ירבה בשבילו ואם מילא לצורך בהמת ישראל אסור בכל מיני תשמיש אפילו לישראל אחר ואם מילא מבור רשות היחיד לכרמלית מותר לאחר שלא מילא בשבילו. הגה: ויש מקילין ואומרים דאף אם הובא דרך רשות הרבים לצורך ישראל מותר לאדם לשתות מהם הואיל ואפשר לילך שם ולשתות (טור בשם רבינו תם) ויש מתירין אף לכתחלה (כל נ) וכן נהגו היתר לומר אף לכתחלה לעכו"ם להביא שכר או שאר דברים דרך כרמלית או בלא עירוב ואף על פי שיש להחמיר בדבר מכל מקום אין למחות ביד המקילין לצורך שבת ובשעת הדחק דהא יש להקל באמירה לעכו"ם לצורך כמו שנתבאר סימן ש"ז וכל שכן בכהאי גוונא:

יא. ליקט עכו"ם עשבים לצורך בהמתו אם אינו מכירו מאכיל אחריו ישראל שעומד בפניה בענין שלא תוכל לנטות אלא דרך שם דאלו להעמידה עליהן אסור דחיישינן שמא יטול בידו ויאכילנה והם מוקצים אבל אם מכירו אסור וכן בכל דבר דאיכא למיחש שמא ירבה בשבילו אבל בדבר דליכא

שלתן ערוך

אורח חיים תקפט

למיחש שמא ירבה בשבילו כגון שהדליק נר לעצמו או עשה כבש לירד בו שבנר אחד ובכבש אחד יספיק לכל אפילו מכירו מותר :

יב. אף על פי שאינו מכירו אם אומר בפירוש שלצורך ישראל הוא עושה או אפילו אם אינו אומר כן אם מעשיו מוכיחים שלצורך ישראל עושה כגון שהדליק נר בבית שישראל בו והלך לו העכו"ם אסור :

יג. אם ליקט עכו"ם והאכיל לבהמת ישראל אין צריך למחות בידו לפי שעה אבל אם רגיל בכך צריך למחות :

יד. עשה עכו"ם בשבת ארון או קבר לעצמו מותר לישראל ליקבר בו ואם עשאו בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית ודוקא שהקבר בפרהסיא והארון על גביו שהכל יודעים שנעשה לפלוני ישראל אבל אם הוא בצנעה מותר ליקבר בו לערב בכדי שיעשו ואפילו כשהוא בפרהסיא אינו אסור אלא לאותו ישראל שנעשה בשבילו אבל לישראל אחר מותר והוא שימתין בכדי שיעשו :

טו. עכו"ם שהביא בשבת חלילין (פירוש כלי כגון חלילים שקולם מעורר הבכי) לספוד בהם ישראל לא יספוד בהם לא הוא ולא אחרים עד שימתין לערב בכדי

שיבואו ממקום קרוב ואם ידע בודאי שממקום פלוני הביאם בשבת ימתין לערב כדי שיבואו מאותו מקום ואחר כך מותרים בין לו ובין לאחרים והני מילי כשהביאם דרך רשות הרבים אבל אם לא הביאם אלא דרך כרמלית כיון שלא נעשה בהם איסור תורה אינו צריך להמתין כדי שיבואו אלא מותרים לערב מיד:

טז. ספק אם הובאו מחוץ לתחום או מתוך התחום חוששין שמא מחוץ לתחום הובאו:

סימן שכו — דיני רחיצה בשבת, ובו י"ג סעיפים

א. אסור לרחוץ כל גופו אפילו כל אבר ואבר לבד אפילו במים שהוחמו מערב שבת בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע ואפילו לשפוך המים על גופו ולהשתתף אסור אבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו. הגה: או שאר איברים כל שאינו רוחץ כל גופו (כ"ט יוסף בשם הרמ"ע פרק טיטוקות). והני מילי בחמי האור אבל בחמי טבריא מותר לרחוץ אפילו כל גופו יחד ואין צריך לומר בצוננץ והא דשרי בחמי טבריא דוקא בקרקע אבל בכלי לא דאתי לאיחלופי בחמי האור:

שלחן ערוך

אורח חיים תקצא

ב. יש אומרים דהא דשרי בחמי טבריא דוקא כשאין המקום מקורה אבל אם המקום מקורה אסור משום דאתי לידי זיעה ואסור ויש אומרים דמותר להזיע בחמי טבריה:

ג. אמת המים שהיא חמה אסור להמשיך לתוכה אפילו מערב שבת סילון (פירוש צינור מרזב וסילון דבר אחד הם) של צונן ופי הסילון יוצא חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקא (פירוש גומא) שבקרקע ואם המשיכו אסורים אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת ברחיצה ובשתיה כאלו הביא סילון של מים מערב יום טוב ביום טוב כחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה:

ד. לא ישתטף אדם בצונן כל גופו ויתחמם כנגד המדורה מפני שמפשיר מים שעליו ונמצא כרוחץ כל גופו בחמין אבל מותר להשתטף בצונן אחר שנתחמם אצל האש:

ה. יש אומרים שצריך ליזהר שלא לחמם ידיו אצל האש אחר נטילה אם לא ינגבם תחלה יפה:

ו. אסור ליתן על גבי בטנו כלי שיש בו מים חמין ואפילו בחול מפני הסכנה שפעמים שהם רותחים (אבל מותר להחם בגד וליתנו על בטנו) (טור):

תקצב שלחן ערוך אורח חיים

ז. הרוחץ בנהר צריך שינגב גופו יפה כשעולה מהנהר מפני שלא ישארו המים עליו ויטלטלם ד' אמות בכרמלית לפי שהעולה מן הרחיצה יש רבוי מים על גופו אבל החולץ ברשות הרבים ומטר סוחף על ראשו ועל לבושו לא הקפידו בו :

ח. אדם מותר לטבול מטומאתו בשבת :

ט. מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בדברים שאינם משירים שער מעורבים עם דברים המשירים ובלבד שלא יהיה הרוב מדבר המשיר :

י. מותר לרחוץ ידיו במורסן. הגה: דגיבול כלאחר יד שרי ואסור לרחוץ ידיו במלח (אגור) וכל שכן בבורית שקורין זייף בלשון אשכנז (בנימין זאב סימן רע"ח) או בשאר חלב שנימוח על ידיו והוי נולד (מרדכי פרק כמה בהמה וסמ"ג והגהות מיימוני פרק כ"א וטור סימן טכ"א) :

יא. מרחץ שסתמו נקביו מערב שבת למוצאי שבת רוחץ בו מיד אבל אם לא סתמו נקביו אף על פי שמאליו הוחם בשבת צריך להמתין לערב בכדי שיעשו לפי שאסור לעשות כן גזירה שמא יחתה בגחלים :

יב. אסור ליכנס למרחץ אפילו להזיע. (ויש אומרים דאפילו לעבור במרחץ במקום שיכול להזיע אסור) (רמ"א וטור) :

שלחן ערוך אורח חיים תקצג

יג. עיר שישראל ועכו"ם דרים בה ויש בה מרחץ רוחצת בשבת אם רוב עכו"ם מותר לרחוץ בה במוצאי שבת מיד ואם רוב ישראל או אפילו מחצה על מחצה אסור למוצאי שבת עד כדי שיוחם:

סימן שכו – דיני סיכה בשבת, ובו ד' סעיפים

א. החושש במתניו לא יסוך שמן וחומץ אבל סך הוא שמן לבדו אבל לא בשמן ורד משום דמוכחא מלתא דלרפואה קא עביד ואם הוא מקום שמצוי בו שמן ורד ודרך בני אדם לסוכו אפילו בלא רפואה מותר. הגה: ובמקום שאין נוהגין לסוך בשמן כי אם לרפואה בכל שמן אסור (כ"ט יוסף):

ב. סכין וממשמשין להנאתו על ידי שינוי דהיינו שסך וממשמש ביחד ולא ימשמש בכה אלא ברפיון ידים:

ג. אין מגרדין בכלי העשוי לכך אלא אם כן היו ידיו או רגליו מטונפות בטיט וצואה:

ד. לא יסוך רגלו בשמן והוא בתוך המנעל או הסנדל (החדשים) (מיימוני פרק כ"ג), מפני שהעור מתרכך ודמי לעיבוד אבל סך רגלו ומניחו במנעל וסך כל גופו ומתעגל על גב העור והוא שלא יהא בשמן הנישוף

בגופו שיעור כדי לעבדו אפילו יש בו כדי לצחצחו
מותר והוא שלא יכוין אפילו לצחצחו :

סימן שבת – דין חולה בשבת, ובו מ"ט סעיפים

א. מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך
כבריא אסור לעשות לו שום רפואה ואפילו על ידי
עכו"ם גזירה משום שחיקת סממנים :

ב. מי שיש לו חולי של סכנה מצוה לחלל עליו את
השבת והזריז הרי זה משובח והשואל הרי זה
שופך דמים :

ג. כל מכה של חלל דהיינו מהשינים ולפנים ושינים
עצמם בכלל מחללין עליה את השבת ודוקא
שנתקלקל אחד מהאברים הפנימים מחמת מכה או
בועה וכיוצא בזה אבל מיחושים אין נקראים מכה.
הגה: מיהו מי שחושש בשיניו ומצטער עליו להוציאו אומר
לעכו"ם להוציאו (בית יוסף בשם אורחות חיים ואיסור והיתר הארוך) :

ד. מכה של חלל אינה צריכה אומד שאפילו אין שם
בקיאים וחולה אינו אומר כלום עושים לו כל
שרגילים לעשות לו בחול אבל כשיודעים ומכירים
באותו חולי שממתין ואין צריך חילול אסור לחלל
עליו אף על פי שהיא מכה של חלל :

שלתן ערוך אורח חיים תקצה

ה. מכה שאינה של חלל נשאלין בבקי ובחולה ואין מחללין עליו שבת עד שיאמר אחד מהם שהוא צריך לחילול או שיעשה אצל אחד מהם סכנת נפשות (ועיין לקמן סימן תרי"ח):

ו. מכה שעל גב היד וגב הרגל וכן מי שבלע עלוקה וכן מי שנשכו כלב שוטה או אחד מזוחלי עפר הממיתים אפילו ספק אם ממית אם לאו הרי הם כמכה של חלל:

ז. מחללין שבת על כל מכה שנעשית מחמת ברזל ועל שחין הבא בפי הטבעת ועל סימטא והוא הנקרא פלונקר"ו בלע"ז ועל מי שיש בו קדחת חם ביותר או עם סימור:

ח. מי שאחזו דם מקיזין אותו אפילו הולך על רגליו ואפילו ביום הראשון:

ט. החושש בעיניו או בעינו ויש בו ציר או שהיו שותתות ממנו דמעות מחמת הכאב או שהיה שותת דם או שהיה בו רירא ותחלת אוכלא (פירוש, תחלת חולי) מחללין עליו את השבת:

י. כל חולי שהרופאים אומרים שהוא סכנה אף על פי שהוא על הבשר מבחוץ מחללין עליו את השבת ואם רופא אחד אומר צריך ורופא אחד אומר אינו צריך מחללין ויש מי שאומר שאין צריך מומחה

תקצו שלחן ערוך אורח חיים

דכל בני אדם חשובים מומחין קצת וספק נפשות להקל. הגה: ויש אומרים דוקא ישראלים אבל סתם עכו"ם שאינן רופאים לא מחזקין אותם כבקיאים (איסור ויתר הארוך). מי שרוצים לאנסו שיעבור עבירה גדולה אין מחללין עליו השבת כדי להצילו עיין לעיל סימן ש"ד (בית יוסף בשם הכסף"ח):

יא. חולה שיש בו סכנה שאמדהו ביום שבת שצריך לעשות לו רפואה ידועה שיש בה מלאכת חילול שבת שמונה ימים אין אומרים נמתין עד הלילה ונמצא שלא לחלל עליו אלא שבת אחת אלא יעשו מיד אף על פי שמחללין עליו שתי שבתות ולכבות הנר בשביל שיישן עיין לעיל סימן רע"ח:

יב. כשמחללין שבת על חולה שיש בו סכנה משתדלין שלא לעשות על ידי עכו"ם וקטנים ונשים אלא על ידי ישראל גדולים ובני דעת. הגה: ויש אומרים דאם אפשר לעשות בלא דיחוי ובלא איחור על ידי שינוי עושה על ידי שינוי ואם אפשר לעשותו על ידי עכו"ם בלא איחור כלל עושין על ידי עכו"ם (אור זרוע ומגיד משנה בשם ראב"ן) וכן נוהגים אבל במקום דיש לחוש שיתעצל העכו"ם אין לעשות על ידי עכו"ם (תוספות ור"ן):

יג. כל הזריז לחלל שבת בדבר שיש בו סכנה הרי זה משובח אפילו אם מתקן עמו דבר אחר כגון שפירש מצודה להעלות תינוק שנפל לנהר וצד עמו דגים וכן כל כיוצא בזה:

שלחן ערוך

אורח חיים תקצו

יד. היה חולה שיש בו סכנה וצריך בשר שוחטים לו ואין אומרים נאכילנו נבלה אבל אם היה החולה צריך לאכילה לאלתר והנבלה מוכנת מיד והשחיטה מתאחרת לו מאכילין אותו הנבלה:

טו. אמדוהו (פירוש התבוננו במחלתו ושיערו) הרופאים שצריך גרוגרת אחת ורצו עשרה והביאו לו כל אחד גרוגרת כולם פטורים ויש להם שכר טוב מאת ה' אפילו הבריא בראשונה:

טז. אמדוהו לשתי גרוגרות ולא מצאו אלא שתי גרוגרות בשני עוקצין וג' בעוקץ אחד כורתים העוקץ שיש בו ג' ואם היו ב' בעוקץ אחד וג' בעוקץ אחד לא יכרתו אלא העוקץ שיש בו שנים. הגה: ואם הדבר בהול אין מדקדקין בכך שלא יבא לידי דיחוי ועיכוב (הגהות מרדכי פרק מפנין):

יז. חולה שנפל מחמת חליו למשכב ואין בו סכנה. הגה: או שיש לו מיחוש שמצטער וחלה ממנו כל גופו שאז אף על פי שהולך כנפל למשכב דמי (המגיד פרק ב'), אומרים לעכו"ם לעשות לו רפואה אבל אין מחללין עליו את השבת באיסור דאורייתא אפילו יש בו סכנת אבר. ולחלל עליו ישראל באיסור דרבנן בידיים יש מתירים אפילו אין בו סכנת אבר ויש אומרים שאם יש בו סכנת אבר עושין ואם אין בו סכנת אבר אין עושין ויש אומרים שאם אין בו סכנת אבר עושין

תקצח שלחן ערוך אורח חיים

בשינוי ואם יש בו סכנת אבר עושין בלא שינוי ויש אומרים אפילו יש בו סכנת אבר אין עושין לו דבר שהוא נסמך למלאכה דאורייתא ודברים שאין בהם סמך מלאכה עושין אפילו אין בו סכנת אבר ודברי הסברא השלישית נראין. הגה: מותר לומר לעכו"ם לעשות תבשיל לקטן שאין לו מה לאכול דסתם צרכי קטן כחולה שאין בו סכנה דמי (רבינו ירוחם נתיב י"ב חלק ט' ורמב"ן ורש"א) וכל שאסור לעשותו על ידי ישראל אפילו על ידי החולה בעצמו אסור אבל כשעושה לו העכו"ם מותר לחולה לסייעו קצת דמסייע אין בו ממש (בית יוסף גמרא ב"ה דף ק"ב):

יח. הקיז דם ונצטנן עושים לו מדורה אפילו בתקופת תמוז:

יט. חולה שאין בו סכנה מותר בבישולי עכו"ם:

כ. אין נותנין יין לתוך העין וליתנו על גביו אם פותח וסוגר העין אסור ואם אינו פותח וסוגר מותר ורוק תפל אפילו על גביו אסור דמוכחא מלתא דלרפואה קעביד:

כא. שורה אדם קילורין מערב שבת ונותן על גבי העין בשבת שאינו נראה אלא כרוחץ והוא דלא עמיץ ופתח ולא חיישינן משום שחיקת סממנים דכיון שלא התירו לו לשרותן אלא מערב שבת איכא היכרא:

שלחן ערוך

אורח חיים תקצט

כב. מעבירין גלדי המכה וסכין אותה בשמן אבל לא בחלב מפני שהוא נימוח ואפילו בגמר מכה דליכא אלא צערא שרי אבל אין נותנין עליה שמן וחמין מעורבים יחד ולא מוך ליתנו עליה אבל נותן הוא חוץ למכה ושותת ויורד לתוכה:

כג. נותנין ספוג וחתיכות בגדים יבשים וחדשים שאינן לרפואה אלא כדי שלא יסרטו הבגדים את המכה אבל לא ישנים שהם מרפאים והני מילי ישנים שלא נתנו מעולם על המכה אבל אם היו כבר על המכה אפילו ישנים שרי דשוב אינם מרפאים:

כד. נותנים עלה על גב מכה בשבת שאינו אלא כמשמרה חוץ מעלי גפנים שהם לרפואה. (ואין נותנין גמי על המכה שהוא מרפא) (טור):

כה. רטיה שנפלה מעל גבי המכה על גבי קרקע לא יחזירנה נפלה על גבי כלי יחזירנה ועל ידי אינו יהודי מותר להניחה אפילו בתחלה. הגה: ומותר לומר לאינו יהודי לעשות רטיה על מכה או חבורה (איסור וסיתר הארוך) ואסור ליתן עליה אפר מקלה דמרפא כי אם על ידי עכו"ם (מרדכי פרק שמונה עשרים):

כו. מגלה קצת רטיה ומקנח פי המכה וחוזר ומגלה קצתה השני ומקנחה ורטיה עצמה לא יקנח מפני שהוא ממרח:

כז. מכה שנתרפאה נותנין עליה רטיה שאינה אלא כמשמרה :

כח. המפיס שחין בשבת כדי להרחיב פי המכה כדרך שהרופאים עושים שהם מתכוונים ברפואה להרחיב פי המכה הרי זה חייב משום מכה בפטיש שזו היא מלאכת הרופא ואם הפיסה כדי להוציא ממנה הליחה שבה הרי זה מותר :

כט. מי שנגפה ידו או רגלו צומתה ביין כדי להעמיד הדם אבל לא בחומץ מפני שהוא חזק ויש בו משום רפואה ואם הוא מעונג אף היין לו כמו החומץ ואסור :

ל. מי שנשמטה פרק ידו או רגלו ממקומו לא ישפשפנה הרבה בצונן שזהו רפואתו אלא רוחץ כדרכו ואם נתרפא נתרפא :

לא. צפורן שפרשה וציצין שהן כמין רצועות דקות שפרשו מעור האצבע סביב הצפורן אם פרשו רובן כלפי מעלה ומצערות אותו להסירן ביד מותר בכלי פטור אבל אסור לא פרשו רובן ביד פטור אבל אסור בכלי חייב חטאת ופירש רש"י כלפי מעלה כלפי ראשי אצבעותיו ורבינו תם פירש דהיינו כלפי הגוף וצריך לחוש לשני הפירושים :

שלתן ערוך אורח חיים תרא

ל.ב. החושש בשיניו לא יגמע בהם חומץ ויפלוט אבל מגמע וכולע או מטבל בו כדרכו החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל בולע הוא שמן ואם נתרפא נתרפא :

ל.ג. גונח מותר לינק חלב מהבהמה דבמקום צערא לא גזרו רבנן ויש אומרים שאם אין לו אלא צער של רעב אסור לינק מהבהמה בשבת :

ל.ד. לא תיקל אשה חלב מדדיה לתוך הכוס או לתוך הקדירה ותניק את בנה :

ל.ה. מותר לאשה לקלח מהחלב כדי שיאחוז התינוק החדד ויניק. הגה: אבל אסור להתיז מחלבה על מי שנשף בו רוח רעה דלית בו סכנה (בית יוסף בשם שו"ת לקט) :

ל.ו. אין לועסין מצטיכי (עיין סימן רי"ז סעיף ג' פירוש) ולא שפין בו השינים לרפואה ואם משום ריח הפה מותר :

ל.ז. כל אוכלים ומשקים שהם מאכל בריאים מותר לאכלן ולשתותן לרפואה אף על פי שהם קשים לקצת בריאים ומוכחא מילתא דלרפואה עביד אפילו הכי שרי וכל שאינו מאכל ומשקה בריאים אסור לאכלו ולשתותו לרפואה ודוקא מי שיש לו מיחוש בעלמא והוא מתחזק והולך כבריא אבל אם

תרב שלחן ערוך אורח חיים

אין לו שום מיהוש מותר. הגה: וכן אם נפל למשכב

שרי (בית יוסף):

לח. מותר לאכול שרפים מתוקים ולגמוע ביצה חיה כדי להנעים הקול:

למ. אין עושין אפיקטוזין (פירש הערוך אפיק טפי זון כלומר להוציא עודף המזון) דהיינו גרמת קיא אפילו בחול משום הפסד אוכלים ואם מצטער מרוב מאכל בחול מותר אפילו בסם ובשבת אסור בסם ומותר ביד:

מ. החושש במעיו מותר ליתן עליהם כוס שעירו ממנו חמין אף על פי שעדיין יש בו הבל:

מא. מי שנשתכר שרפואתו לסוך כפות ידיו ורגליו בשמן (ומלח) מותר לסוכם בשבת:

מב. אין מתעמלין היינו שדורס על הגוף בכח כדי שייגע ויזיע ואסור לדחוק כריסו של תינוק כדי להוציא הרעי:

מג. מותר לכפות כוס חם על הטבור ולהעלותו ולהעלות אזנים בין ביד בין בכלי ולהעלות אונקלי דהיינו תנוך שכנגד הלב שנכפף לצד פנים שכל אחד מאלו אין עושים בסמנים כדי שנחוש לשחיקה ויש לו צער מהם:

שלחן ערוך

אורח חיים

תרג

מד. רוחצין במי גררה ובמי חמתן ובמי טבריה ובמים היפים שבים הגדול אף על פי שהם מלוחים שכן דרך לרחוץ בהם וליכא הוכחה דלרפואה קא עביד אבל לא במים הרעים שבים הגדול ובמי משרה שהם מאוסין ואין דרך לרחוץ בהם אלא לרפואה ודוקא ששוהא בהם אבל אם אינו שוהא בהם מותר שאינו נראה אלא כמיקר :

מה. לוחשים על נחשים ועקרבים בשביל שלא יזיקו ואין בכך משום צידה :

מו. נותנין כלי על גבי העין להקר והוא שיהא כלי הניטל בשבת :

מז. עצם שיצא ממקומו מחזירין אותו :

מח. אסור להניח בגד על מכה שיוצא ממנו דם מפני שהדם יצבע אותו ואסור להוציא דם מהמכה לכך יש לרחוץ המכה במים או ביין תחלה להעביר דם שבמכה ויש אומרים שכורך קורי עכביש על המכה ומכסה בהם כל הדם וכל החבורה ואחר כך כורך עליו סמרטוט :

ממ. אסור לשום פתילה בפי הטבעת כדרך שנוהגים לעשות למי שהוא עצור אלא אם כן ישים אותה בשינוי שיאחזנה בשתי אצבעותיו ויניחנה בנחת :

סימן שכט – על מי מחללין שבת, ובו ט' סעיפים

- א. כל פקוח נפש דוחה שבת והזריז הרי זה משובח
אפילו נפלה דליקה בחצר אחרת וירא שתעבור
לחצר זו ויבא לידי סכנה מכבין כדי שלא תעבור :
- ב. אין הולכים בפקוח נפש אחר הרוב אפילו היו ט'
עובדי כוכבים וישראל אחד בחצר ופירש אחד
מהם לחצר אחרת ונפל עליו שם מפולת מפקחין
כיון שנשאר קביעות הראשון במקומו חשבינן ליה
כמחצה על מחצה אבל אם נעקרו כלם ובשעת
עקירתן פירש אחד מהם לחצר אחרת ונפל עליו
אין מפקחין עליו שכיון שנעקר קביעות הראשון
ממקומו אמרינן כל דפריש מרובא פריש :
- ג. מי שנפלה עליו מפולת ספק חי ספק מת ספק הוא
שם ספק אינו שם אפילו אם תמצא לומר שהוא
שם ספק עכו"ם ספק ישראל מפקחין עליו אף על
פי שיש בו כמה ספיקות :
- ד. אפילו מצאוהו מרוצץ שאינו יכול לחיות אלא לפי
שעה מפקחין ובודקים עד חוטמו אם לא הרגישו
בחוטמו חיות אז ודאי מת לא שנא פגעו בראשו
תחלה לא שנא פגעו ברגליו תחלה :

שלתן ערוך אורח חיים תרה

ה. מצא עליונים מתים לא יאמר כבר מתו תחתונים
אלא מפקח עליהם שמא עדיין הם חיים:

ו. עכו"ם שצרו על עיירות ישראל אם באו על עסקי
ממון אין מחללין עליהם את השבת באו על עסקי
נפשות ואפילו סתם יוצאים עליהם בכלי זיין
ומחללין עליהם את השבת ובעיר הסמוכה לספר
אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש מחללין
עליהם את השבת. הגה: ואפילו לא באו עדיין אלא
רוצים לבוא (אור זרוע):

ז. יש מי שאומר שבזמן הזה אפילו באו על עסקי
ממון מחללין שאם לא יניחנו ישראל לשלול ולבזו
ממונו יהרגנו והוי עסקי נפשות (ומכל מקום הכל לפי
הענין) (פסקי מהרא"י סימן ק"ט):

ח. הרואה ספינה שיש בה ישראל המטורפת בים וכן
נהר שוטף וכן יחיד הנרדף בפני עכו"ם מצוה על
כל אדם לחלל עליהם שבת כדי להצילם. (ועיין
לעיל סוף סימן ש"ז מי שרוצים לאנסו אם מחללין עליו
שבת):

ט. כל היוצאים להציל חוזרים בכלי זיינם למקומם:

סימן של – דיני יולדת בשבת, ובו י"א סעיפים

א. יולדת היא כחולה שיש בו סכנה ומחללין עליה השבת לכל מה שצריכה קוראין לה חכמה ממקום למקום ומילדין (אותה) ומדליקין לה נר אפילו היא סומא ומכל מקום בכל מה שיכולין לשנות משנין כגון אם צריכים להביא לה כלי מביאו לה חברתה תלוי בשערה וכן כל כיוצא בזה:

ב. עכו"ם אין מילדין אותם בשבת אפילו בדבר שאין בו חילול שבת:

ג. נקראת יולדת לחלל עליה שבת משתשב על המשבר או משעה שהדם שותת ויורד או משעה שהברותיה נושאות אותה בזרועותיה שאין בה כח להלוך כיון שנראה אחד מאלו מחללין עליה את השבת:

ד. כל שלשה ימים הראשונים אפילו אמרה אינה צריכה מחללין עליה את השבת משלשה ועד ז' אמרה אינה צריכה אין מחללין מכאן ואילך אפילו אמרה צריכה אני אין מחללין עליה אלא הרי היא עד שלשים יום כחולה שאין בו סכנה:

ה. היושבת על המשבר ומתה מביאין סכין בשבת אפילו דרך רשות הרבים וקורעים בטנה ומוציאים

שלתן ערוך אורח חיים תרו

הולד שמא ימצא חי. הגה: ומה שאין נוהגין עכשיו כן אפילו בחול משום דאין בקיאיין להכיר במיתת האם בקרוב כל כך שאפשר לולד לחיות (איסור וסיכור):

ו. עושין מדורה ליולדת כל שלשים יום ואפילו בתקופת תמוז (ואם מותרים אחרים להתחמם כנגד המדורה עיין לעיל סימן רע"ו):

ז. הולד שנולד עושין לו כל צרכיו ומרחיצין אותו ומולחין אותו וטומנין השליא כדי שיחם הולד וחותכים את הטבור והני מילי בנוולד לט' או לז' אבל נולד לח' או ספק בן ז' או בן ח' אין מחללין עליו אלא אם כן גמרו שערו וצפרניו:

ח. נולד לח' או ספק בן ז' או בן ח' שלא גמרו שערו וצפרניו אסור לטלטלו אבל אמו שוחה עליו ומניקתו מפני צער החלב שמצערה וכן היא בעצמה יכולה להוציא בידה החלב המצער אותה:

ט. מישרים אברי הולד שנתפרקו מחמת צער הלידה: י. מותר לכרכו בבגדיו שלא יתעקמו אבריו:

יא. אם נפלה ערלת גרון הולד מותר לשום אצבע לתוך פיו ולסלק הערלה למקומה אף על פי שפעמים שמקיא:

סימן שלא – דין מילה בשבת, ובו י' סעיפים

א. עושים כל צרכי מילה בשבת מוהלין ופורעין ומוצצין ונותנין עליו כמון:

ב. כל זמן שלא סילק ידו מן המילה חוזר אפילו על ציצין שאינם מעכבין סילק ידו אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין ואלו הם המעכבין בשר החופה אפילו רוב גובהה של עטרה במקום אחד:

ג. בין ח' אם גמרו שערו וצפרניו מלין אותו בשבת ואם לא גמרו אפילו אם הוא ספק בן ז' ספק בן ח' אין מלין אותו בשבת ואין צריך לומר בן ח' ודאי ואם הוא בן שבע ודאי אפילו לא גמרו שערו וצפרניו מלין אותו (ועיין ביורה דעה סימן רס"ו):

ד. מילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת:

ה. אנדרוגינוס ונולד בין השמשות ונולד כשהוא מהול ויוצא דופן וכותית שילדה ואחר כך נתגיירה ומי שיש לו שתי ערלות אין מילתן דוחה שבת:

ו. מכשירי מילה שאפשר לעשותם מערב שבת אינם דוחים את השבת לפיכך אם לא הביא איזמל למילה מערב שבת לא יביאנו בשבת אפילו במקום שאין בו אלא איסור דרבנן שהעמידו חכמים דבריהם במקום כרת. ולומר לאינו יהודי לעשותם

שלחן ערוך אורח חיים תרט

אם הוא דבר שאם עשהו ישראל אין בו איסור
אלא מדרבנן אומר לאינו יהודי ועושהו ואם הוא
דבר שאסור לישראל לעשותו מן התורה לא יאמר
לאינו יהודי לעשותו (ועיין לעיל סימן ש"ז):

ז. לא היה לו כמון שחוק מערב שבת לא ישחקנו
אלא לועס בשיניו אם לא עירב מאתמול יין ושמן
ליתן עליה לא יערבם היום אלא יתן כל אחד
לבדו:

ח. אין עושין לה חלוק אלא כורך עליה סמרטוט ואם
אין לו כורך על אצבעו דרך מלבוש לשנות מדרך
הוצאה בחול ומביא דרך חצר אחרת אפילו לא
נשתתפו יחד:

ט. בזמן חכמי הגמרא אם לא היו רוחצים את הולד
לפני המילה ולאחר המילה וביום שלישי למילה
במים חמין היה מסוכן לפיכך נזקקו לכתוב משפט
כשחל להיות בשבת והאידנא לא נהגו ברחיצה
כלל ודינו לרחוץ בשבת אם רצו כדין רחיצת כל
אדם. הגה: ובמדינות אלו נוהגים לרחצו לפני המילה בחמין
שהוחמו מאתמול ולאחר המילה במוצאי שבת וכן אם היה
יום ג' למילתו בשבת ורואים שיש צורך לרחצו מכינים חמין
מבעוד יום ורוחצים אותו בשבת וכל זה מן הסתם אבל אם
רואים שיש לחוש לסכנה אם לא ירחצו אותו אחר המילה

בודאי מותר לרחצו ולחלל עליו שבת מידי דהוי אשאר
חולה שיש בו סכנה:

י. אדם שלא מל מעולם לא ימול בשבת אבל אם מל
כבר פעם אחת מותר למול בשבת אפילו אם הוא
אבי הבן. הגה: ועיין עוד דיני מילה בטור יורה דעה סימן
רס"ו:

סימן שלב — שלא לילד הבהמה בשבת, ובו ד' סעיפים

- א. אין מילדין את הבהמה בשבת:
- ב. אין מפרכסין לבהמה גלדי מכה ולא סכין אותה
בשמן והני מילי בגמר מכה דליכא אלא משום
תענוג אבל בתחלת מכה דאיכא צערא שרי:
- ג. אם אכלה כרשינין הרבה ומצטערת יכול להריצה
בחצר כדי שתייגע ותתרפא:
- ד. אם אחזה דם יכול להעמידה במים כדי שתצטנן
ואם הוא ספק שאם לא יקיזו לה דם תמות מותר
לומר לאינו יהודי להקיזה:

סימן שלג – שלא לפנות אוצר בשבת, ובו ג' סעיפים

א. אוצר של תבואה או של כדי יין אף על פי שמותר להסתפק ממנו אסור להתחיל בו לפנותו אלא לדבר מצוה כגון שפינהו להכנסת אורחים או לקבוע בו בית המדרש וכיצד מפנהו אם היה האוצר גדול מפנה ממנו חמש קופות (שבכל קופה שלש סאים) (הגסות מרדכי ור"ן פרק מפנין) לא היה בו אלא חמש קופות מפנה מהם ארבע קופות אבל כולו לא יפנה שמא יבא להשוות גומות. הגה: וכל שבות שהתירו משום צורך מצוה מותר גם כן לצורך אורחים ולא מקרי אורחים אלא שנתארחו אצלו בביתו או שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים (תקומת הדגן סימן ע"ב) אבל כשזימן חברו לסעוד אצלו לא מקרי אורחים ואינה סעודת מצוה רק סעודת רשות (בית יוסף):

ב. כשמפנה אלו ארבעה או חמשה קופות לא יחלקם בקופות קטנות להוליקם בהרבה פעמים כדי להקל המשאוי מפני שמרבה בהילוך ואוושא מלתא טפי:

ג. אלו ד' או ה' קופות שמפנה היינו לאורח אחד ואם באו לו הרבה מפנה כשיעור הזה לכל אורח ואורח ובלבד שלא יפנה אחד לכולם דאיכא טרחא יתירה. אלא כל אחד יפנה לעצמו או אחר יפנה בעדו.

תריב שלחן ערוך אורח חיים

הגה: חביות של יין שהובאו על עגלה אסור להורידן בשבת
אם לא לכבוד אורחים או לצורך מצוה דהוי כמפנה האוצר
(אור זרוע):

סימן שלד – דיני דליקה בשבת, ובו כ"ז סעיפים

א. נפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם סעודה
יכול להציל כדי מזון שלש סעודות הראוי לאדם
לאדם והראוי לבהמה לבהמה ובשחרית מזון שתי
סעודות ובמנחה מזון סעודה אחת ודוקא בני הבית
שהדליקה בו לא יצילו יותר משום דאיכא למיחש
שמתוך שטרודים בהצלה ישכחו השבת ויכבו אבל
בתים הקרובים ויראים שתגיע להם הדליקה
יכולים להציל כל מה שירצו:

ב. (ו)יש מתירים לטלטל מעות ודברים המוקצים כדי
להצילם מפני הדליקה או מאנסים הבאים לגזלם
דבמקום פסידא אין לחוש לאיסור מוקצה ויש
אוסרים ואפילו לומר לעכו"ם לטלטל סחורה
הנפסדת מחמת גשמים יש מי שאוסר (ועיין לעיל
סימן ש"ז סעיף י"ט):

ג. הציל פת נקיה לא יציל פת הדראה (פירוש פת
שניטל הדרה דהיינו פת סובין) אבל איפכא שרי:

שלתן ערוך אורח חיים תריג

ד. מצילין מיום הכיפורים לשבת אבל לא משבת ליום הכפורים ויום טוב ולא לשבת הבאה אבל מיום הכפורים למוצאי יום הכפורים מצילים מזון סעודה אחת:

ה. מצילין לחולה ולזקן ולרעבתן כבינוני:

ו. הא דאין מצילין אלא מזון שלש סעודות היינו דוקא בשני כלים אבל בכלי אחד מצילין אפילו יש בו מאה סעודות ואפילו פירש טליתו וקיפל והביא לתוכו וחזר וקיפל והביא לתוכו מותר כיון שמוציא הכל בפעם אחת:

ז. מותר להציל כלי תשמישו הצריכים לו לאותו היום כגון כוסות וקיתוניות:

ח. ולובש כל מה שיכול ללבוש ומוציא ופושט וחוזר ולובש ומוציא ופושט ויש מי שאומר שאינו לובש ומוציא אלא פעם אחת בלבד:

ט. ואומר לאחרים בואו והצילו לכם כל אחד מזון שלש סעודות ויכולים ללבוש כל מה שיוכלו ללבוש אם רוצים זוכים בו מן ההפקר כיון שאמר הצילו לכם ואם אינם רוצים לזכות אלא רוצים להחזירו לקבל שכר על הצלתם הרשות בידם ולא הוי שכר שבת:

תריד שלחן ערוך אורח חיים

י. כל הצלה שאמרנו אינה אלא לחצר אחרת
המעורבת אבל לא לשאינה מעורבת. הגה: ויש

מקילין אף לשאינה מעורבת (סמ"ג וסגרות מרדכי):

יא. יש אומרים דכל הצלה שאמרנו היא לחצר ומבוי
הסמוכים לרשות הרבים וגם אינם מקורים דדמי
לרשות הרבים ומשום דמו לרשו הרבים ומשום
הכי אין מתירין להציל אלא מזון שלש סעודות
וכלים הצריכים אבל לבית אחר שעירב עמו יכול
להוציא כל מה שירצה ואף לחצר לא אמרו אלא
לחצר חבירו אבל לחצר שלו שאינה צריכה עירוב
יכול להוציא כל מה שירצה ויש אומרים שאין
חילוק:

יב. כל כתבי הקדש מצילין האידנא מפני הדליקה
וקורין בהם אפילו כתובים בכל לשון ואפילו
כתובים בסם ובסיקרא (פירוש מיני צבעונים) ובכל
דבר וכן מטבע ברכות שטבעו חכמים מצילין אותם
מן הדליקה ומכל מקום התורפה (פירוש מקום מגולה
והפקר) וכן תרגום שכתבו עברי כגון יגר שהדותא
וכדנא תימרון להון ועברי שכתבו תרגום או בלשון
אחר שאותו העם בקיאים בו וכן ספר תורה שיש
בו ללקט פ"ה אותיות מתוך תיבות שלמות או שיש
בו אזכרה מצילין אותה:

שלחן ערוך אורח חיים תרטו

יג. יש מי שאומר דמגלת אסתר הואיל ואין בה אזכרות אם אינה כתובה כמשפטה אשורית על העור ובדיו אין בה קדושה להצילה מפני הדליקה:

יד. הקמיעין שיש בהם פסוקים אין מצילים אותם מפני הדליקה ויש אומרים שמצילין:

טו. מצילים תיק הספר עם הספר ותיק התפלין עם התפלין אף על פי שיש בתוכן מעות והוא הדין לשאר כתבי הקודש:

טז. אם הניח תפלין בארנקי (פירוש כיס) מלא מעות יכול להצילו מפני הדליקה או מפני הגנבים והגזלנים למקום שיכול להציל התפלין ויש מי שאומר דהיינו דוקא כשהניחם שם מערב שבת:

יז. יש מתירים להציל דסקיא מליאה מעות על ידי ככר או תינוק מן הדליקה או מן הגנבים והגזלנים ודוקא לרשות היחיד אבל לא לחצר שאינה מעורבת מצילין הספרים אפילו לחצר שאינה מעורבת ולמבוי (פירוש מקום שנכנסים מהם לחצרות) שלא נשתתפו בו ובלבד שיהיו בו שלשה מחיצות ולחי:

יח. כתבו משם גאון שמותר לומר לעכו"ם להציל ספרים מן הדליקה אפילו דרך רשות הרבים:

תרטז שלחן ערוך אורח חיים

יט. כל מה שמותר להציל מפני הדליקה מותר להציל ממים ומשאר דברים המאבדים:

כ. הגליונים שלמעלה ושלמטה ושבין פרשה לפרשה ושבין דף לדף ושבתחלת הספר ושבסוף הספר אין מצילין אותם:

כא. האפיקורסים דהיינו האדוקים בעבודת כוכבים וכן מומרים לעבודת כוכבים שכתבו להם כתבי הקודש אין מצילים אותם ואף בחול שורפן עם האזכרות שבהן:

כב. תיבה שאחז בה האור יכול לפרוס עור של גדי מצדה האחר שלא תשרף ועושים מחיצה בכל הכלים להפסיק בין הדליקה אפילו כלי חרס חדשים מלאים מים שודאי יתבקעו כשתגיע להם הדליקה דגרים כיבוי מותר. הגה: במקום פסידא (מרדכי פרק כל כתבי):

כג. טלית שאחז בה האור פושטה ומתכסה בה ואינו חושש אם תכבה ויש מי שאומר שצריך שלא יתכוין לכך. הגה: מותר לכפות קערה על הנר שלא תאחז בקורה (טו). ועיין לעיל סימן רע"ז סעיף ה':

כד. יש אומרים שאין יכול ליתן עליו משקין כדי שיכבה כשיגיע להם ויש אמרים שמותר לעשות כן

שלחן ערוך

אורח חיים תריז

בשאר משקים חוץ מן המים משום כיבוס ויש מתירים אפילו במים ודברי סברא שנית נראים :

כה. נכרי שבא לכבות אין צריך למחות בידו אבל קטן שבא לכבות צריך למחות בידו :

כו. יכול לומר בפני עכו"ם כל המכבה אינו מפסיד אף

אם אינו מזומן כאן יכול לקרותו שיבא אף על פי שודאי יכבה כשיבא וכן כל כיוצא בזה בהיזק הבא פתאום כגון אם נתרועעה חבית של יין יכול לקרוא עכו"ם אף על פי שודאי יתקננה כשיבא. הגה: וכל

הדינים הנזכרים בדיני הדליקה הני מילי בימיהם אבל בזמן שאנו שרויין בין אינם יהודים כתבו הראשונים והאחרונים ז"ל שמותר לכבות דליקה בשבת משום דיש בה סכנת נפשות והזריז הרי זה משובח ומכל מקום הכל לפי הענין דאם היו בטוחים ודאי שאין שום סכנה בדבר אסור לכבות אבל בחשש סכנת ספק מותר לכבות אפילו הדליקה בביתו של

עכו"ם וכן נוהגין (תרומת הדשן סימן נ"ח והגהות אשירי פרק מי שהוציאוהו בשם אור זרוע). ודוקא לכבות הדליקה דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ויש סכנה אם לא יכבה אבל אסור לחלל שבת כדי להציל (ממון) ואם עבר וחילל צריך להתענות ארבעים יום שני וחמישי ולא ישתה יין ולא יאכל בשר ויתן במקום חטאת י"ח פשיטים לצדקה ואם ירצה לפדות התענית יתן בעד כל יום שנים עשר פשיטים לצדקה (פסקי מהרא"י סימן ט'). ועיי' בטור

יורה דעה מהלכות נדה סימן קפ"ה :

כז. גחלת המונחת במקום שרבים ניזוקים בה יכול
לכבותה בין אם היא של מתכת בין אם היא של עץ
והרמב"ם אוסר בשל עץ:

סימן שלה – דין חבית שנשברה, ובו ה' סעיפים

א. חבית שנשברה מצילין ממנה מזון שלש סעודות
אפילו בכלים הרבה דאלו בכלי אחד אפילו מחזיק
מאה סעודות מציל ואומר לאחרים בואו והצילו
לכם ובלבד שלא יספוג דהיינו שלא ישם הספוג
במקום היין לחזור ולהטיפו גזירה שמא יסחוט
ואפילו אם יש לו בית אחיזה דליכא חשש סחיטה
אסור שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ולא
יטפח בשמן להכניס ידו ולקנחה בשפת הכלי. הגה:
ויש אומרים דוקא חבית שנשברה שבהול ואם יציל חיישינן
שיתקננה אבל אם נסדק ועביד טיף טיף שאינו בהול כל כך
מותר להציל בכלים לקלוט ולצרף (הגהות מרדכי ותוספות פרק כל כתבי
והגהות מיימוני פרק כ"ז) ויש אומרים דכל זה לא מיירי אלא להציל
מחצר לחצר אבל לבית אחר שעירב עמו מצילין בכל ענין
כמו שנתבאר לעיל גבי דליקה (פסקי מהרא"י סימן קנ"ו):

ב. אם נשברה חבית בראש גגו מביא כלי ומניח
תחתיה ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלוט לקבל
מן הקילוח באויר לאחר שירד מן הגג ולא יביא

שלחן ערוך אורח חיים תריט

כלי אחר ויצרף אותו לראש הגג ואם מציל בכלי אחד מציל אפילו קולט או מצרף:

ג. נזדמנו לו אורחים מביא כלי אחד וקולט כלי אחד ויצרף ולא יקלוט ויצרף ואחר כך יזמין האורחים ולא יערים לזמן אורחים שאין צריכים לאכול. הגה: ומיהו אם עבר ועשה שקלט ואחר כך זימן אורחים מותר (רמב"ן והמגיד פרק כ"א):

ד. אם יזוב תירוש מגיגית של ענבים שעדיין לא נדרכו שנמצא אותו הדלף אינו ראוי שהרי המשקין שזבו אסורים ואינו רשאי לשום כלי תחתיו מפני שמבטלו מהיכנו כיצד יעשה יניח שם מטתו או שלחנו ואז יהיה אותו הדלף לפניו גרף של רעי ויכול להניח שם כלי לקבל הדלף כדי שלא יעשה שם טיט וכשיתמלא הכלי לא יזרקנו בכלי אחר שלא יבטלנו מהיכנו אלא מריקו בתוך הגיגית שזבו המשקים ממנו שהיא מבוטלת מהיכנה על ידי משקים שבה משום משקין שזבו:

ה. נתפזרו לו פירות בחצר אחד הנה ואחד הנה מלקט מעט מעט ואוכל ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה ואם נפלו במקום אחד נותן אפילו לתוך הסל אלא אם כן נפלו לתוך צרורות ועפרוריות שבחצר שאז מלקט אחד אחד ואוכל ולא יתן לתוך הסל ולא לתוך הקופה (ועיין לעיל סימן שי"ט):

סימן שלו – אם מותר לילך על גבי העשבים, וכן באילן, ובו י"ג סעיפים

א. אין עולים באילן בין לח בין יבש ואין נתלים בו ואין משתמשין במחובר לקרקע כלל גזרה שמא יעלה ויתלוש. עלה באילן בשבת בשוגג מותר לירד במזיד אסור לירד ואם עלה מבעוד יום בכל גוונא מותר לירד משחשיכה ויש אומרים דהני מילי כשהיה דעתו לירד מבעוד יום אבל לא היה דעתו לירד מבעוד יום לא ירד משחשכה כיון שהיה דעתו לישוב שם באיסור. הגה: ודוקא אדם שעלה שם אבל אם הניח שם חפץ מבעוד יום אסור ליטלו משם בשבת (המגיד פרק כ"א) וכל זה באילן וכיוצא בו אבל קנים הרכים כירק מותר להשתמש בהם אף על פי שמחוברים בקרקע דאין אסור להשתמש בירק (הגהות אשכנזי פרק ככל מערבין בשם אור זרוע ובית יוסף):

ב. שרשי אילן הגבוהים מן הארץ ג' טפחים אסור להשתמש בהם פחות מכאן מותר להשתמש בהם דכקרקע חשיבי ואם באים מלמעלה ויורדים למטה במקום שגבוהים שלשה אסורים ובמקום שאין גבוהים שלשה מותרים היו גבוהים שלשה וחלל תחתיהם אף על פי שמצד אחד אין חלל

שלתן ערוך אורח חיים תרכא

תחתיהם והרי הן שוים לארץ אסור לישב אפילו
על צד השוה לארץ :

ג. מותר לילך על גבי עשבים בין לחים בין יבשים כיון
שאינו מתכוין לתלוש אבל האוכלים בגנות אסורים
ליטול ידיהם על העשבים שמשקים אותם אף על
פי שאינם מכוונים פסיק רישיה הוא אבל מותר
להטיל בהם מי רגלים או שאר משקים שאינם
מצמיחין. הגה: ולכן טוב להחמיר שלא לאכול בגנות אם
ישתמש שם עם מים דבקושי יש ליזהר שלא יפלו שם מים
(בית יוסף בשם סמ"ת) :

ד. יש ליזהר מלהשליך זרעים במקום ירידת גשמים
שסופן להצמיח ואם ישליך לתרנגולים לא ישליך
אלא כשיעור שיאכלו בו ביום או ליומים ואם הוא
במקום דריסת רגלי אדם מותר שאין סופו לצמוח :
ה. עשבים שעלו על אוזן הכלי מלחות הכלי חשובים
כמחוברים לקרקע והתולשן חייב :

ו. עשבים שתחבן בעפר מבעוד יום כדי שיהיו לחים
מותר לאחוז בעלים ולהוציאן והוא שלא השרישו
וגם צריך שאינו רוצה בהשרשתן אבל אם נתכוין
לזריעה אסור :

ז. אסור לתלוש אפילו מעציץ שאינו נקוב :

תרכב שלחן ערוך אורח חיים

ח. עציץ (פירוש חצי כד שזורעים שם עשבים) (ערוך), אפילו אינו נקוב, יש ליוזר מליטלו מעל גבי קרקע ולהניחו על גבי יתדות או איפכא בין שהוא של עץ בין של חרס. הגה: יחור של אילן שנפשח מערב שבת מן האילן ובו פירות מותר לתלוש הפירות ממנו בשבת (כדינו ירוחם נתיב י"ב חלק ב') :

ט. צנור המקלח מים מן חגג שעלו בו קשים ועשבים שסותמים ומעכבים קילוחו ומימיו יוצאים ומתפשטים בגג ודולפים לבית ממעכן ברגלו בצנעה דכיון דמתקן על ידי שינוי הוא שאינו עושה אלא ברגליו במקום פסידא לא גזרו רבנן :
י. הדס מחובר מותר להריח בו אבל אתרוג ותפוח וכל דבר הראוי לאכילה אסור להריח בו במחובר שמא יקוץ אותו לאכלו :

יא. השורה חטים ושעורים וכיוצא בהם במים הרי זה תולדת זורע וחייב בכל שהוא. הגה: ומותר להעמיד ענפי אילנות במים בשבת ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים שהם נפתחים מלחלוחית המים (מהרי"ט) ועיין לקמן סימן תרנ"ד :

יב. תאנים שיבשו באיביהן וכן אילן שיבשו פירותיו בו התולש מהם בשבת חייב אף על פי שהם כעקורים לענין טומאה :

שלחן ערוך אורח חיים תרכג

יג. אסור להשתמש בצדדי האילן אבל בצדי צדדין מותר לפיכך אסור לסמוך הסולם לצדי האילן דכי סליק ביה משתמש בצדדין אבל אם יש יתד תקועה בצדי האילן מותר לסמוך סולם עליו דהוה לה יתד צדדין וסולם צדי צדדין ואם נעץ בו יתד ותולה בו כלכלה היתד נקרא צדדין והכלכלה כצדי צדדין. הגה: ומותר ליגע באילן ובלבד שלא ינידנו (בית יוסף בשם אורחות חיים) בור עמוק אפילו מאה אמות מותר לירד ולעלות ומטפס ויורד ומטפס ועולה ולא חיישינן שמא יעקור קרקע בירידתו ועלייתו (טור):

סימן שלו – דין כיבוד הבית ודבר שאינו מתכוין, ובו ד' סעיפים

א. דבר שאין מתכוין מותר והוא שלא יהא פסיק רישיה הלכך גורר אדם מטה כסא וספסל בין גדולים בין קטנים ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ ומותר לרבע הבית כיון שאינו מתכוין להשוות גומות אלא שלא יעלה האבק:

ב. אסור לכבד הבית אלא אם כן הקרקע מרוצף ויש מתירין אפילו אינו מרוצף. הגה: ויש מחמירין אפילו במרוצף (פור בשם ר"י ומרדכי ריש פרק כל הכלים ורבינו ירוחם חלק י"ג וסמ"ג וסמ"ט) וכן נוהגין ואין לשנות מיהו על ידי עכו"ם מותר (רבינו ירוחם נתיב י"ג) וכן על ידי בגד או מטלית או כנף אווז הקלים

תרכב שלחן ערוך אורח חיים

ואינו משה גומות (אגור). ואסור לכבד הבגדים על ידי מכבדות העשויים מקיסמים שלא ישתברו קיסמיהם (הגהות אלפסי פרק הזרק):

ג. אין סכין את הקרקע ולא מדיחים אותו אפילו הוא מרוצף:

ד. אסור לצדד חבית על הארץ דכיון שהיא כבדה יבוא להשוות גומות ודאי והוי פסיק רישיה:

סימן שלח – דברים האסורים בשבת משום השמעת קול, ובו ה' סעיפים

א. השמעת קול בכלי שיר אסור אבל להקיש על הדלת וכיוצא בזה כשאנו דרך שיר מותר. הגה: וכן אם לא עביד מעשה שרי ולכן אלו שקורין לחבריהם ומצפצפים בפיהם כמו צפור מותר לעשותו בשבת (הגהות אלפסי) ואסור להכות בשבת על הדלת בטבעת הקבוע בדלת אף על פי שאינו מכוין לשיר מכל מקום הואיל והכלי מיוחד לכך אסור ולכן אסור לשמש להכות על הדלת לקרוא לבית הכנסת על ידי הכלי המיוחד לכך אלא מכה בידו על הדלת (אגור ובית יוסף בשם פסקי תוספות דעירובין):

ב. יש מתירים לומר לעכו"ם לנגן בכלי שיר בחופות. הגה: ואפילו לומר לעכו"ם לתקן הכלי שיר שרי משום כבוד חתן וכלה אבל בלאו הכי אסור (מרדכי פרק משילין) ומיהו בזמן

שלתן ערוך אורח חיים תרכה

הזה נהגו להקל מטעם שיתבאר בסימן שאחר זה לענין טפוח ורקוד:

ג. זוג המקשקש לשעות עשוי על ידי משקולת מותר לערכו ולהכינו מבעוד יום כדי שילך ויקשקש כל השבת:

ד. המשמר פירותיו וזרעיו מפני חיה ועוף לא יספוק כף אל כף ולא יטפח כפיו על ירכו ולא ירקד להבריהם גזירה שמא יטול צרור ויזרוק להם:

ה. אין שוחקים באגוזים ולא בתפוחים וכיוצא בו משום אשווי גומות. הגה: ודוקא על גבי קרקע אבל על גבי שלחן שרי דליכא למגזר שם משום גומות (רבינו ירוחם חלק ז'). ומותר לשחוק בעצמות שקורין טשי"ך אף על פי שמשמיעים קול הואיל ואינן מכוונין לשיר (הגהות אלפסי סוף עירובין). וכל זה בשוחק דרך צחוק בעלמא (בית יוסף) אבל בשוחק כדי להרויח אסור אפילו שוחק בתם ובחסר דהוי כמקח וממכר (אגור ובית יוסף ורמב"ם פרק כ"ג). ומכל מקום אין למחות בנשים וקטנים דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהו מזידין (תוספות וסמ"ג והגהות מיימוני פרק כ"א). ולשחוק בכדור עיין לעיל סימן ש"ח סעיף מ"ה:

ו. אסור לשאוב מים בגלגל גזירה שמא ימלא לגנתו וחורבתו או למשרה של פשתן לפיכך אם לא היה שם לא גינה ולא חורבה ולא בריכה לשרות בה

תרכו שלחן ערוך אורח חיים

פשתן מומר ויש אומרים שלא אסרו אלא בגלגל גדול שמוציא מים הרבה ביחד בלא טורה והם גלגלים הקבועים בהם דליים הרבה סביב אבל גלגלים שלנו שאין ממלאים בהם אלא מעט מותר דליכא למיחש למידי :

ז. מי שיש לו פירות בראש הגג ורואה מטר שבא אסור לשלשלם בשבת דרך ארובה שבגג אבל מותר לכסותן ואפילו לבנים שהם מוקצים מותר לכסותן מפני הדלף :

ח. מותר ליתן כלי תחת הדלף בשבת ואם נתמלא שופכו ומחזירו למקומו והוא שיהא הדלף ראוי לרחיצה אבל אם אינו ראוי אסור משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה ואם נתן כלי תחת דלף שאינו ראוי לרחיצה מותר לטלטלו במים המאוסים שבו :

סימן שלט — כמה דינים פרטיים הנוהגין בשבת, ובו ז' סעיפים

א. אין רוכבין על גבי בהמה (ועיין לעיל סימן ש"ה סעיף י"ח מדין הליכת קרון) :

ב. אין שטין על פני המים אפילו בברכה שבחצר מפני שכשהמים נעקרים ויוצאים חוץ לברכה דמי לנהר ואם יש לה שפה סביב מותר דכיון דאפילו

שלחן ערוך

אורח חיים תרכז

נעקרו המים השפה מחזרת אותם למקומם הוי ליה ככלי וליכא למיגזר ביה שמא יעשה חבית של שייטין:

ג. אין מטפחין להכות כף אל כף ולא מספקין להכות כף על ירך ולא מרקדין גזירה שמא יתקן כלי שיר ואפילו להכות באצבע על הקרקע או על הלוח או אחת כנגד אחת כדרך המשוררים או לקשקש באגוז לתינוק או לשחק בו בזוג כדי שישתוק כל זה וכיוצא בו אסור גזירה שמא יתקן כלי שיר ולספק כלאחר יד מותר. הגה: והא דמספקין ומרקדין האידנא ולא מחינן בהו משום דמוטב שיהיו שוגגין וכו' ויש אומרים דבזמן הזה הכל שרי שאין אנו בקיאים בעשיית כלי שיר וליכא למיגזר שמא יתקן כלי שיר דמלתא דלא שכיח הוא ואפשר שעל זה נהגו להקל בכל (תוספות סוף פרק המביא כלי יין):

ד. אין דנין. הגה: ולכן אסור לתפוס ולהכניס לבית הסוהר מי שנתחייב איזה עונש כדי שלא יברח וכל שכן שאסור להלקותו דהוה בכלל דין ואם יברח אין עלינו כלום (בית יוסף סוף סימן רס"ג בשם שבויל הלכות) ולא מקדשין. הגה: ויש מתירין לקדש היכא דאין לו אשה ובנים (כצ"ל תס) ואפשר דהוא הדין הכניסה לחופה שרי (סמ"ג) ואף על גב דלא קיימא לן הכי מכל מקום סומכין על זה בשעת הדחק כי גדול כבוד הבריות כמו שרגילין שלפעמים שלא היו יכולים להשוות עם הנדוניא

תרכה שלחן ערוך אורח חיים

ביום ו' עד הלילה דעושין החופה והקידושין בליל שבת הואיל וכבר הוכנו לסעודה ולנשואין והוי ביוש לכלה ביום לכלה ולחתן אם לא יכנס אז ומכל מקום לכתחלה יש לזוהר שלא יבא לידי כך (ועיין בטור אבן העזר סימן ס"ג). ולא חולצין ולא מיבמין ואין כונסין ולא מקדישין ולא מעריכין ולא מחרימין ולא מפרישין תרומות ומעשרות ואין פודין הבן ואין מגרשין אלא אם כן הוא גט שכיב מרע (דתקיף ליה עלמא) וכולם אם נעשו שוגגין או מזידין או מוטעין מה שעשוי עשוי:

ה. הכונס את האלמנה לא יבא עליה ביאה ראשונה לא בשבת ולא ביום טוב (ועיין לעיל סימן ר"פ):

ו. אסור לאדם להשיט במים דבר להוליכו מאצלו או להביאו אצלו ולכן קסמים שעל פני המים אסור להפצילן לכאן ולכאן כדי לנקות המים שיהיו יפים:

ז. ספינה אם היא יושבת בקרקע הים ואינה שטה כלל מותר ליכנס בה ואם היא קשורה כמנהג הספינות העומדות בנמל אף על פי שהיא שטה על פני המים מותר ליכנס בה:

סימן שמ – כמה דינין מדברים האסורים בשבת כעין תולדות מאבות, ובו י"ד סעיפים

א. אסור ליטול שערן או צפרניו בין ביד בין בכלי בין לעצמו בין לאחרים וחייב על שתי שערות ומלקט לבנות מתוך שחורות אפילו באחת חייב ודבר זה אפילו בחול אסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה. הגה: ועיין לעיל סוף סימן ש"ג דין סריקה וחפיפה:

ב. אסור לחתוך יבלת מגופו בין ביד בין בכלי בין לו בין לאחר:

ג. המוחק דיו שעל הקלף או שעוה שעל הפנקס אם יש במקומו כדי לכתוב ב' אותיות חייב. הגה: אסור לשבור עוגה שכתוב עליה כמין אותיות אף על פי שאינו מכוין רק לאכילה דהוי מוחק (מרדכי פרק כלל גדול):

ד. יש ליזהר שלא לכתוב באצבעו במשקין על השולחן או באפר. אבל מותר לרשום באויר כמין אותיות (תרומת הדשן סימן ס"ג):

ה. מותר לרשום בצפורן על הספר כמו שרושמיין לסימן שאין זה דבר המתקיים:

ו. חוט של תפירה שנפתח אסור למתחו משום תופר:

תרל שלחן ערוך אורח חיים

ז. אותם שמהדקים הבגדים סביב זרועותיהם על ידי החוט שמותחין אותו ומתהדק אסור למתחו אלא אם כן יהיו הנקבים רחבים קצת ומתוקנים בתפירה ובעיגול:

ח. מוכין שנפלו מן הכסת מותר להחזירם אבל אסור ליתנם בתחלה בכסת:

ט. אסור לקבץ מלח ממשרפות המלח שדומה למעמר וכן אסור לקבץ כל דבר במקום גידולו:

י. המקבץ דבילה ועשה ממנה עיגול או שנקב תאנים והכניס החבל בהם עד שנתקבצו גוף אחד הרי זה תולדות מעמר וחייב וכן כל כיוצא בזה:

יא. אף על פי שנותנים שומשמין ואגוזים לדבש לא יחבצם בידו:

יב. הנותן זרע פשתן או שומשמין וכיוצא בהם במים חייב משום לש מפני שמתערבים ונתלים זה בזה:

יג. אין שוברים החרס ואין קורעין הנייר מפני שהוא כמתקן כלי:

יד. המדבק ניירות או עורות בקולן של סופרים וכיוצא בו הרי זה תולדת חופר וחייב וכן המפרק ניירות דבוקים או עורות דבוקים ולא נתכוין לקלקל בלבד הרי זה תולדת קורע וחייב:

שלחן ערוך אורח חיים תרלא

סימן שמא – היתר נדרים בשבת, ובו ג' סעיפים

- א. מתירים נדרים בשבת אם הם לצורך השבת כגון שנדר שלא לאכול או שלא לשתות אף על פי שהיה לו פנאי להתירם קודם השבת אבל הבעל יכול להפר נדרי אשתו אפילו שאינם לצורך השבת מפני שאם לא יפר לה היום לא יוכל עוד להפירם:
- ב. מי שנשבע לעשות מלאכה פלונית עד זמן פלוני ולא נזדמן לו לעשותה עד יום האחרון של אותו זמן ואותו יום בא בשבת ויש לו פתחים להתיר נדרו נשאלין אפילו בשבת:
- ג. נהגו להתיר חרמי הקהל בשבת ואף על פי שאינם לצורך השבת (ועיין לעיל סוף סימן ש"ו):

סימן שמב – בין השמשות מותר לעשות דברים שאסרו חז"ל משום גזירה, ובו סעיף אחד

- א. כל הדברים שהם אסורים מדברי סופרים לא גזרו עליהם בין השמשות (ועיין לעיל סימן רס"א וסוף סימן ש"ז) והוא שיהא שם דבר מצוה או דוחק כיצד מותר לו בין השמשות לעלות באילן או לשוט על פני המים להביא לולב או שופר וכן מוריד מהאילן

או מוציא מהכרמלית עירוב שעשה וכן אם היה
טרוד ונחפז לדבר שהוא משום שבות מותר בין
השמשות ומטעם זה מותר לומר בין השמשות
לעכו"ם להדליק לו נר לשבת:

סימן שמוג – דיני קטן בשבת, ובו סעיף אחד

א. קטן אוכל נבילות אין בית דין מצווין להפרישו
אבל אביו מצווה לגעור בו ולהפרישו (מאיסור
דאורייתא) ולהאכילו בידים אסור אפילו דברים
שאסורים מדברי סופרים וכן אסור להרגילו
בחילול שבת ומועד ואפילו בדברים שהם משום
שבות. הגה: ויש אומרים דכל זה בקטן דלא הגיע לחינוך
אבל הגיע לחינוך צריכים להפרישו (תוספות פרק כל כתבי) ויש
אומרים דלא שייך חינוך לבית דין אלא לאב בלבד (בית יוסף)
וקטן שהכה לאביו או עבר שאר עבירות בקטנותו אף על פי
שאין צריך תשובה כשהגדיל מכל מקום טוב לו שיקבל על
עצמו איזה דבר לתשובה ולכפרה אף על פי שעבר קודם
שנעשה בר עונשין (פסקי מהרא"י סימן ס"ב):

סימן שדמ – דין ההולך במדבר בשבת, ובו ב' סעיפים

א. ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו ומקדש השביעי בקידוש והבדלה ואם יש לו ממה להתפרנס אסור לו לעשות מלאכה כלל עד שיכלה מה שיש לו ואז יעשה מלאכה בכל יום אפילו ביום שמקדש בו כדי פרנסתו מצומצמת ומותר לילך בו בכל יום אפילו ביום שמקדש בו :

ב. היה יודע מנין יום שיצא בו כגון שיודע שהיום יום רביעי או יום חמישי ליציאתו אבל אינו יודע באיזה יום באיזו יום יצא מותר לעשות מלאכה כל מה שירצה ביום שמיני ליציאתו שביום כזה יצא מביתו דבודאי לא יצא בשבת וכן ביום ט"ו וביום כ"ב וכן לעולם :

סימן שמה – דין ארבע רשויות בשבת, ובו י"ט סעיפים

א. ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים וכרמלית (פירוש רך מל לא לח ולא יבש אלא בינוני הכא נמי לא רשות היחיד שאין לו מחיצות ולא רשות הרבים

לוח אורח חילים הימרי

ללימוד כל שו"ע אורח פתחבר עם רמ"א בפענל השנה

יום	חשוי	חשון	בסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	א, א	נה, ג	קכב, ב	קעד, א	רמ, א	רצח, יד	שכב, א	שסו, ה	תמ, א	תקב, ד	תקנט, א	תרכט, י	א
ב	ג, ב	נה, יז	קכב, א	קעה, ג	רמ, י	שא, ב	שכד, ד	שסז, א	תמב, ח	תקו, ב	תקס, ב	תרל, ב	ב
ג	ד, ט	נה, א	קכח, ח	קעה, א	רמג, א	שא, טו	שכה, ד	שע, ב	תמד, ו	תקו, ה	תקסב, ב	תרל, י	ג
ד	ו, א	נט, ג	קכח, ב	קעט, ב	רמוד, ו	שכ, כו	שכה, טו	שעא, א	תמו, א	תקי, א	תקסב, יב	תרלא, ט	ד
ה	ז, ג	סא, ו	קכח, לג	קפב, א	רמו, א	שא, מא	שכ, א	שעב, ו	תמוז, ז	תקיב, ב	תקסב, ב	תרלז, ז	ה
ו	ט, א	סב, ב	קכט, א	קפג, ז	רמו, ב	שב, ו	שכה, יב	שעב, טז	תנ, ב	תקיג, ו	תקסח, ב	תרלז, ג	ו
ז	י, י	סה, א	קלא, ח	קפו, א	רמוח, ד	שג, ו	שכה, כה	שעה, ג	תנא, ה	תקיז, ז	תקסט, א	תרלט, ב	ז
ח	יא, יא	סו, י	קלה, ב	קפח, ז	רנא, ב	שג, יט	שכה, מדר	שעט, א	תנא, טז	תקטו, ו	תקעב, א	תרמד, ד	ח
ט	יב, ב	ע, א	קלו, א	קצא, א	רנו, א	שה, ב	של, ד	שפא, ה	תנא, כז	תקיד, א	תקעה, ד	תרמג, ג	ט
י	טו, ד	עב, ה	קלט, ד	קצג, ג	רנג, ב	שה, יז	שלא, ט	שפב, יח	תנג, א	תקכא, ג	תקעה, יב	תרמו, א	י
יא	יח, א	עה, ג	קמא, ז	קצה, ג	רנד, א	שו, ד	שלד, ו	שפו, ה	תנה, א	תקכו, ד	תקע, ט	תרמוח, ג	יא
יב	כג, א	עה, א	קמו, א	קצט, א	רנה, א	שו, ה	שלד, כג	שפט, א	תנז, א	תקכו, ד	תקעה, א	תרמט, א	יב
יג	כד, ה	פ, א	קמא, א	רב, א	רנו, ח	שו, יח	של, א	שעב, א	תנז, ד	תקכו, כא	תקפא, א	תרמט, ו	יג
יד	כז, יג	פה, ב	קג, א	רב, יב	רס, א	שו, ז	של, יג	שעה, א	תסא, ה	תקלא, א	תקפב, ח	תרנא, ח	יד
טו	כז, ט	פט, ג	קנא, ט	רד, ה	רסג, ב	שח, כב	שלח, ז	שצו, יז	תסה, ג	תקלה, ה	תקפה, ה	תרנד, א	טו
טז	לא, ב	צ, ח	קנג, ז	רה, ה	רסג, יד	שח, מ	שמ, ד	שעה, ט	תסז, ח	תקלה, ג	תקפו, טו	תרנח, ח	טז
יז	לב, יא	צ, כא	קנט, טו	רח, ד	רסה, א	שי, א	שדמ, א	שעט, ט	תסז, טו	תקלו, יד	תקפג, ג	תרסב, ב	יז
יח	לב, כ	צב, א	קנד, ו	רח, יג	רסו, יא	שיא, א	שמוה, יד	תור, א	תע, ג	תקלט, ב	תקצ, ג	תרסד, יא	יח
יט	לב, לה	צה, א	קנא, א	רי, ב	רסח, יג	שיב, א	שמו, א	תו, א	תעב, י	תקלט, יג	תקצא, ד	תרסט, א	יט
כ	לב, מדר	צה, ד	קנח, יב	ריב, ב	רעא, י	שיג, ב	שנ, ב	תט, א	תעג, ז	תקמא, ה	תקצה, א	תרעא, ה	כ
כא	לג, ב	צה, ב	קנט, ח	רעט, ג	רעב, ג	שיד, ג	שנו, ב	תט, יא	תעג, א	תקמז, ב	תרב, א	תרעא, ב	כא
כב	לד, ב	קא, ד	קס, ה	רית, א	רעד, א	שטו, ב	שנו, א	תיג, א	תפ, א	תקמו, ה	תרו, ב	תרעה, ג	כב
כג	לט, א	קד, ה	קסא, ד	רית, ח	רעו, א	שטו, ו	שנח, א	תטו, ב	תפא, א	תקמו, ב	תרו, ד	תרפא, א	כג
כד	מז, א	קח, ב	קסב, ד	רכב, ג	רעו, ד	שיו, ה	שנוח, יג	תכא, א	תפט, ד	תקמח, יג	תריב, ד	תרפיה, ג	כד
כה	מג, ז	קט, ב	קסד, א	רכז, יג	רפב, ב	שיח, ט	שסא, ב	תכז, א	תצ, ט	תקא, א	תריג, ח	תרפז, ד	כה
כו	מז, ח	קיא, א	קסו, ו	רכח, א	רפד, ז	שיט, ז	שסב, י	תכח, א	תצד, ג	תקנא, ז	תריז, א	תרצו, ו	כו
כז	מח, א	קיד, ב	קסז, ח	רלא, א	רפח, ב	שכ, א	שסג, י	תכט, ב	תצו, ד	תקנב, א	תריח, י	תרצא, א	כז
כח	מח, א	קיד, א	קסח, ח	רלב, ג	רצ, ב	שכ, ט	שסז, כו	תלח, ח	תצח, ג	תקנב, ג	תריכ, ב	תרצב, א	כח
כט	נג, י	קבא, א	קסח, יז	רלג, ג	רצג, ג	שכא, טז	שסג, לג	תלז, ב	תצח, יז	תקנד, יח	תריכז, א	תרצה, ד	כט
ל	נג, כה		קע, יד		רעז, ז	שסה, ב		תקא, א	סיון	תמוז	אב	אלול	ל

לוח הלכות שבת היומי

ללימוד כל שו"ע או"ח הלכות שבת מהבר עם רפ"א בפענל השנה

יום	תשרי	חשוון	כסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	יום
א	רמב, א	רנג, א	רסג, ד	רעג, ב	רפט, ב	שא, כו	שה, יא	שח, כז	שיר, ז	שכ, א	שכו, ד	שלד, ג	א
ב	רמג, א	רנג, א הגה	רסג, ו	רעג, ה	רצא, א	שא, כט	שה, יד	שח, ל	שיר, ט	שכ, ב	שכו, ח	שלד, ח	ב
ג	רמג, ב	רנג, א ו"א	רסג, י	רעד, א	רצא, ג	שא, לא	שה, יז	שח, לה	שיר, יא	שכו, ו	שכו, יב	שלד, יא	ג
ד	רמד, א	רנג, ב	רסג, יא	ערה, א	רצא, ה	שא, לג	שה, יח	שח, לט	שיר, א	שכו, י	שכו, ב	שלד, יג	ד
ה	רמד, ב	רנג, ג	רסג, טו	ערה, ג	רצב, ב	לכ, ו	שה, יט	שח, מב	שיר, ב	שכו, יח	שכו, א	שלד, יז	ה
ו	רמד, ה	רנג, ה	רסד, ה	ערה, י	רצד, א	שא, לח	שה, כב	שח, נא	שיר, ד	שכו, ט	שכו, ד	שלד, כב	ו
ז	רמד, ו	רנד, א	רסד, ב	רעו, א	רצו, א	שא, מ	שו, א	שט, ב	שיר, ז	שכא, ג	שכו, ח	שלד, כו	ז
ח	רמה, א	רנד, ב	רסד, ב	רעו, ב	רצו, ב	שא, מב	שו, ג	שט, ד	שיר, יב	שכא, ט	שכו, יא	שלד, כז	ח
ט	רמה, ב	רנד, ה	רסו, ה	רעו, ג	רצו, ג	שא, מד	שו, ד	שט, ה	שיר, ב	שכא, יג	שכו, יג	שלד, ב	ט
י	רמה, ד	רנד, ה ובשוא	רסו, ב	רעו, ה	רצו, ה	שא, מח	שו, ז	שי, ב	שיר, ה	שכא, טז	שכו, יז	שלד, ה	י
יא	רמה, ה	רנד, ז	רסו, ד	רעו, ב	רצו, ב	שא, א	שו, יא	שי, ג	שיר, ט	שכא, יח	שכו, יח	שלד, ב	יא
יב	רמו, א	רנד, ט	רסו, ט	רעו, ד	רצו, ה	שב, ג	שו, יד	שי, ז	שיר, יב	שכב, א	שכו, כג	שלד, ד	יב
יג	רמו, ג	רנד, ב	רסו, יא	רעו, ב	רצו, ג	שב, ו	שו, ב	שי, ח	שיר, א	שכב, ו	שכו, כו	שלד, ו	יג
יד	רמו, ה	רנו, א	רסו, יג	רעט, ה	רצו, ו	שב, ט	שו, ה	שי, ט	שיר, ב	שכג, א	שכו, לא	שלד, יב	יד
טו	רמו, א	רנו, א	רסח, א	רפ, ב	רצו, י	שב, יא	שו, ח	שיא, ב	שיר, ד	שכג, ד	שכו, לד	שלד, א	טו
טז	רמו, ב	רנו, ב	רסח, ד	רפב, א	רצט, א	שב, ב	שו, ט	שיא, ג	שיר, א	שכג, ו	שכו, לח	שלד, ג	טז
יז	רמו, ד	רנו, ד	רסח, ח	רפב, ח	רצט, ד	שב, ג	שו, יב	שיא, ו	שיר, ג	שכד, א	שכו, מח	שלד, ב	יז
יח	רמו, א	רנו, ו	רסח, יג	רפב, ד	רצט, ז	שב, ו	שו, טו	שיא, ח	שיר, ד	שכד, ד	שכו, מז	שלד, ה	יח
יט	רמו, ב	רנו, ח	עו, א	רפב, ו	רצט, י	שב, יא	שו, יז	שיב, א	שיר, ה	שכד, ז	שכו, ב	שלד, ו	יט
כ	רמו, ג	רנו, ח ואם נתן	רעא, ג	רפד, ב	שא, ש	שו, טז	שו, כא	שיב, ג	שיר, ז	שכד, י	שכו, ח	שלד, ח	כ
כא	רמו, ד	רנו, א	רעא, ו	רפד, ו	שא, ד	שב, ח	שו, יח	שיב, ג	שיר, ז	שכד, טו	שכו, ח	שלד, ג	כא
כב	רמט, א	רנט, ב	רעא, ז	רפה, ב	שא, ז	שב, יט	שו, יח	שיג, א	שיר, יא	שכה, ג	של, ג	שלד, ד	כב
כג	רמט, ג	רנט, ה	רעא, יא	רפו, א	שא, ח	שב, כא	שו, יח	שיג, ב	שיר, יד	שכה, ה	של, ו	שלד, ה	כג
כד	רנ, א	רס, א	רעא, יב	רפו, ד	שא, יא	כח, יא	שו, ז	שיג, ד	שיר, טז	שכה, ח	של, יא	שמ, ב	כד
כה	רנא, א	רסא, א	רעא, יד	רפו, א	שא, יג	דש, א	שו, ט	שיג, ו	שיר, יט	שכה, ט	שלא, ד	שמ, ח	כה
כו	רנב, א	רסא, ב	רעא, טז	רפח, ג	שא, טז	דש, ב	שו, יב	שיג, ט	שיר, ב	שכה, יא	שלא, ח	שמו, א	כו
כז	רנב, ב	רסא, ד	ערב, ב	רפח, ה	שא, יז	שה, ב	שו, יב	שיר, א	שיר, ה	שכה, יג	שלא, י	שמב, א	כז
כח	רנב, ד	רסב, ג	ערב, ה	רפח, ו	שא, כא	שה, ו	שו, יח	שיר, ב	שיר, ח	שכו, טז	שלא, א	שמג, א	כח
כט	רנב, ה	רסג, ב	ערב, ט	רפח, י	שא, כג	שה, ח	שו, כא	שיר, ה	שיר, יא	שכו, ב	שלג, ב	שדמ, א	כט
ל	רנב, ו		ערב, י		שא, כה		שו, כג		שיר, טו		שלד, א		ל
	תשרי	חשוון	כסלו	טבת	שבט	אדר	ניסן	אייר	סיון	תמוז	אב	אלול	

מורי ורבותי! כבר היה מספיק

עד מתי? בואו נתעורר?

- ❖ מאנשים שהתפוצצו ממכוניות תופת רח"ל.
- ❖ מאנשים שהתפוצצו בעקבות מתאבדים רח"ל.
- ❖ מאנשים שקיבלו חולי הידוע רח"ל.
- ❖ מאנשים שנעלמו עקבותיהם תחת הריסות בנין רח"ל.
- ❖ מאנשים שהשאירו יתומים ואלמנות רח"ל.
- ❖ מאנשים שנפטרו לעולמם רח"ל.
- ❖ מאנשים שאינם בריאים פיזית רח"ל.
- ❖ מאנשים שאינם בריאים נפשית רח"ל.
- ❖ מאנשים שאבדו פרנסתם רח"ל.
- ❖ מאנשים שהסתכסכו במשפטים קשים רח"ל.
- ❖ מאנשים שמתייגעים ואין להם ילדים רח"ל.
- ❖ מאנשים שילדיהם אינם גדלים כפי רצון ההורים רח"ל.
- ❖ מאנשים שמתייגעים בשידוכים רח"ל.
- ❖ מאנשים שמסתובבים עם חובות לא לפיים ורבבות רח"ל.
- ❖ מאנשים שבתיהם נשברו רח"ל.

העט לא יוכל לתאר את הכאב ואת הזעקה האילמת מלב כואב של כל אלו הנזכרו לעיל אבל רבותי! בואו נחשוב, במה יכולים האנשים הסובלים לעזור לעצמם, ומה יכולים אחרים לעשות בעדם לפדותם ממצבם הקשה.

– יש לנו עצה קלה בשבילכם –

למדו כל יום ויום ספר "שו"ע אורח חיים" אנשים מעידיים שהם רואים בחוש ישועות בכל הענינים

ספר "אורח חיים" מחולק בחנם

אוי לי אמי כי ילדתני. בראותי שפלת הדור בכל חלקי אירופה. ממש אין ישיבת לומדי תורה לשמה ישיבת לומדים מומחים שוקדים על התורה בעומק הלכה של אמת. אלא בעו"ה כפופו של הכל מבלי הורה על האמת. אין דורש להבין דרכי התורה על בוריה. ואליכם אישים אקרא. זכו לחולקון שעוסקים בתורה בתמידות מחיל אל חיל ילכו. אבל כל למודכם גמרא משניות מדרש ש"ה. ואין אחד נותן ללב ללמוד אורח חיים על בוריו לדעת הלכות תפילין. ציצית. תפלה. ברכות. נטיילת ידים. וברכת המזון. הלכות שבת והלכות יום טוב על בורים. אשרי איש שימלט ולא ישגה בהן. כי בהן הלכות רבות והידיעה להמונים מעוטה. ובפרט דיני מוקצה. מלאכת שבת ויום טוב וחול המועד. ברכות הנחנין וכדומה. (יערות דבש – ח"א, דרוש ב')

כי יש לשכניה ד' אמות של הלכה הליכות עולם לו. שהקב"ה יחסה עליו כנפיו להציל אותו מכל גזירות רעות. ותפלתו תהיה קרובה להתקבל. ונכסיהוון מתברכין בכל הברכות אמן. (קב הישר, פרק מ"ט) כל זמן שיושב באהל תורה בד' אמות של הלכה וקובע מקום לתורתו. אויביו נופלים תחתיו. (אגרא דכלה פרשת כי תצא) על ידי זה שתעזור לפרסם את ספר שו"ע אורח חיים הזה בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע. יזכו לשמחה וששון ליהודים בביאת משיח בן דוד בב"א.

למדו והפיצו גליגלי: ספר שולחן ערוך אורח חיים בדוק ומגסה לכל מיני סגולות רפואות וישועות

ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ

ספר

שולחן ערוך

אורח חיים

מחבר עם רמ"א

יוצא לאור בעזרהש"ת על ידי:

מפעל עולמי ללמוד:

"שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א"

שעל ידי: מפעל אורח חיים העולמי, תלמידים וחסידים של המחברים הקדושים רבנו יוסף קארו ורבנו יוסף קארו ויוסף קארו הוא השליט על הארץ הוא המושביר לכל עם הארץ ז"ע"א, ורבנו משה איסרליש ורבני ישראל יצאים ביד רמה ז"ע"א לפרסם בהנחם תורת השולחן ערוך, ועל ידי זה יזכה כל אחד מישראל להיות בן עולם הבא.

מטרת המפעל:

לזכות את הרבים להיות בן עולם הבא על ידי לימוד "השולחן" בכל יום. שהוא "תורה לשמה"!

כל הזכויות של השולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א, שמויות להמחברים הקדושים רבנו יוסף קארו ז"ע"א, ורבנו משה איסרליש ז"ע"א, ומצוה גדולה לכל אחד מישראל להדפיס ולהפיץ בהנחם ולחלקם לכל אחד ואחד מישראל לזכות את הרבים, ועל ידי זה יזכה להיות בן עולם הבא, ולהיות במחיצתם. וכל המעלה את חכמים וזכה לבנים צדיקים.

תפלה קודם למוד השולחן ערוך:

הנני רוצה ללמוד, כדי שיביאני התלמוד הזה לידי מעשה, ולידי מדות ישרות, ולידי ידיעת התורה. והריני עושה לשם יחוד קודשך ברך הוא ושכינתיה בשם יהוה ובשם אדני מתנחלים יאהודונה"י על ידי הנעלה בדחילו ורחימו ביחודא שלים בשם כל ישראל.

הבטחת אליהו הנביא זכור לטוב!

תנא דבי אליהו: כל השונה הלכות בכל יום מביט לו שווא בן עולם הבא!

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו

בזכות לימוד ההלכה שהוא מסטרא ד"נער", עתיד לקיים בה "וינערו רשעים ממנה" דאינון איסור טמא ופסול סמאל ומשרייתיה והאי הלכה מסטרא דנער טוב דאתפרש מאילנא דטוב ורע דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה כשר ופסול. ועל שם נער אתקריאת איהו נערה דעתיד לקיים בה וינערו רשעים ממנה (איוב לח. י) דאינון איסור טמא ופסול סמאל ומשרייתיה. (וזהו רע"מ ח"ג רעו.)

הערך לפני שולחן ערוך אורח חיים

כל השונה הלכות בכל יום מביט לו שווא בן עולם הבא

כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא

ב"ה, ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

"מפעל העולמי ללימוד שולחן ערוך אורח חיים מחבר עם רמ"א" קורא לכלל ישראל מגדול ועד קטן לעשות שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א לכל הפחות שני סעיפים ליום, ובזכות זה יבוא משיח בב"א.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים תלמידי חכמים עוסקים בתורה ובמצות לשמה.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים בעלי הוראה.

✓ כוחם של הבית יוסף גדולים מאוד מאוד וכמו שאנו פוסקים כמוהם בזה העולם, ככה פוסקים כמוהם בשמים על כל אשר יאמרו כי הוא זה.

✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מבטל מעליו כל הדינים וניצול משונאיו ומכל הצרות.

✓ כל מי שלומד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א הם ממליצים עליו בשמים כל טוב ויש לו כח להפוך כל הגזירות קשות לרחמים.

✓ כדאי וכדאי לסמוך על כוחם הגדול והנורא של מרן הבית יוסף ומרן הרמ"א.

✓ וכדאי לעשות שיעור בכל יום בספר הקדוש שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

✓ מי שלומד בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א ינצל ממלחמת גוג ומגוג.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מקרב ביאת המשיח.

✓ כדאי הם הבית יוסף והרמ"א לסמוך עליהם בשעת הדחק.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לכל הישועות ולכל הרפואות.

✓ ומעשים בכל יום שאנשים נושעים על ידי לימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א, זה בכה וזה בכה.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לפרנסה בריוח.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לשידוכים.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לבנים.

✓ לימוד בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א מסוגל לרפואה.

✓ כמה אנשים שהיו להם מחלת הסרטן רח"ל והיה להם רפואה בזכות הלימוד שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

✓ כמה אנשים שניצולו ברגע האחרון מתאונת דרכים בזכות שהיה להם שיעור בכל יום בספר שולחן ערוך מחבר עם רמ"א.

"קריאת קודש"

המפעל העולמי קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם

ב"ה, ל"ד בעומר תשס"ז לפ"ק - עיה"ק בית שמש יצ"ו

בהקדשת מספר דקות בכל יום ללימוד הלכה היומית, אתה זוכה להיות בן עולם הבא !!!

המפעל העולמי ללימוד שו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א, קורא לכל אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, בין בים, ובין ביבשה, בכל מקומות מושבותיהם ובכל קצוות פזוריהם! לכל השכבות ולכל הגילאים, זקנים עם נערים, רבנים ודיינים, בני ישיבות ואברכי הכולל, מלמדים וסופרים, שוחטים ומוהלים, בעלי בתים ועובדי עבודה, תינוקות של בית רבן ובחורי ישיבה, וסתם פשוטי עמך ויושבי קרנות – ראשי ישיבות ומלמדים ילמדו בהם עם התלמידים בכל יום ויום – ועי"ז תמלא הארץ דעה את ה' על ידי לימוד "הלכה" בכל יום שהוא תורה לשמה ועל ידי לימוד "הלכה" שהוא "תורה לשמה" נזכה לעלות לציון ברינה בביאת בן דוד גואלינו בב"א.

דבר השווה לכל נפש, בני תורה-בעלי בתים-בחורים, אשר צמאה נפשם לדבר ה' זו הלכה!

במשך חמש עד עשר דקות בכל יום מסיימים משך השנה כל הלכות אורח חיים הנוגעים בכל יום.

ותזכה על כל אחד לידע הלכות אלו על בורים!

ממלא כל שעות הפנאי כמאמר הכתוב: "והגית בו יומם ולילה!"

ההלכות מחולקים לכל יום, ויכולים לחלקם למשך היום, באופן שאינו מפריע שיעורים אחרים!

במשך הזמן מרגישים נועם מתיקות התורה ויערב מנופת צוף וכל טעם! ואם לא עכשיו אימתי?

טעמו וראו כי טוב ה'!

חברך חבא אית לי !!!

מצוה על כל אחד!!! ויחזק ג"כ את חבריו וקרוביו!!!

מצוה על כל אחד להתחזק ללימוד שולחן ערוך אורח חיים – מחבר עם רמ"א – ויחזק את חבריו וקרוביו שגם הם יצטרפו ללימוד שולחן ערוך מדי יום ביומו, ויהיה נמנה בין מזכי הרבים שצדקתם עומדת לעד, ועי"ז יהיה נכון לבו בטוח בה' שיזכה לבנים צדיקים!!!

דפי השולחן ערוך האלו להשיג בכל רחבי העולם ומביא בס"ד תועלת גדולה לרבים !!!

יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת! !

הננו בזה בדבר המפעל הנדול שולחן ערוך אורח חיים היומי, אשר המוני הלומדים מכל העולם כולו, מהם רבנים ידועים, מהם לומדים מופלגים, וכן פשוטי עמך אשר צמאה נפשם לדעת דבר ה' זו הלכה, יש לכם עכשיו הזדמנות מצוינת להצטרף ולרכוש ידיעה נרחבת בשולחן ערוך אורח חיים!

אנו קוראים לכל אחד ואחד ! ! !

אנו קוראים לכל אחד ואחד לקבוע בכל יום שיעור ללימוד הלכות אלו, לגמור כל שו"ע אורח חיים היומי במשך שנה תמימה, שזה לוקח כחמש עד עשר דקות בלבד בכל יום!

כדאי לזכור ! ! !

וכדאי לזכור ש"כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא!"

למותר לציין ! ! !

למותר לציין גודל חשיבות במה שהוגים בתורת השולחן ערוך, שהרי אמרו חז"ל: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה".

ראה את אשר לפניך ! ! !

ראה את אשר לפניך לוח יומי מסודר וערוך על כל סדר השו"ע אורח חיים, בכדי שיוכלו ללימוד ולהשלים את כל השו"ע אורח חיים מחבר עם רמ"א במשך שנה תמימה, והוא

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ו'

הלכות שבת
ומועדים

שבת החדש
*

שבת
לג' חדשים
*

שבת השנתי
*

ראש השנה
ל' יום
*

פורים ז' ימים
*

פורים ל' יום
*

פסח ל' יום

6

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ה'

מועדים
וזמנים

ראש השנה
ל' יום
*

יום כיפור
ל' יום
*

סוכה ולולב
ל' יום
*

תנוכה ל' יום

5

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ד'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים

4

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ג'

אורח חיים
לג' חדשים

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לשלושה
חדשים
מנוקד

3

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך ב'

אורח חיים
החדשי

כל שו"ע
או"ח
מחולק
לחודש
אחד
בלבד

2

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

כרך א'

אורח חיים
היומי

מחולק
לכל ימות
השנה

1

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י"ב

גודל מעלת
לימוד שו"ע

ספר א'
בן עולם הבא
ובו תשעה
ספרים

*

ספר ב'
ד' אמות של
הלכה

*

ספר ג'
כהררים
התלויים
בשערה

*

ספר ד'
שו"ע הל'
ארץ ישראל

12

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י"א

אורח חיים
חלק ד'

מסימן תק"ל
עד
סימן תרצ"ז

*

בתוספות
שני ספרים

*

ספר א'
הלכות נדה

*

ספר ב'
שו"ע הלכות
ארץ ישראל
מלוקט מד'
חלקי שו"ע

11

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך י'

אורח חיים
חלק ג'

מסימן
שמ"ה
עד
סימן תקכ"ט

10

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ט'

אורח חיים
חלק ב'

מסימן
רט"ז
עד
סימן שמ"ה

9

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ח'

אורח חיים
חלק א'

מסימן א'
עד
סימן רט"ו

8

חברה מזכי
הרבים העולמי

קובץ ספרי
שלחן
ערוך
מחבר
ורמ"א

ברך ז'

הלכות
שבת היוםי

מחולק לכל
ימות השנה

*

ובו ד' ספרים

*

השבת
בישראל
כהלכתה

*

העירוב
בישראל
כהלכתה

*

בן עולם הבא

*

שער ארץ
ישראל

7

חברה מזכי
הרבים העולמי